

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
lagar om ändring av lagen om företagssanering och 23 § i
lagen om återvinning till konkursbo**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om företagssanering ändras så att styrningen och urvalet av företag till saneringsförfarande skall ske så snabbt och ändamålsenligt som möjligt. Av ett företag som ansöker om saneringsförfarande skall krävas en noggrannare utredning än för närvarande om de metoder genom vilka företagsverksamheten kan saneras. Man strävar efter att förkorta behandlingstiderna för saneringsansökningar i domstolarna och en ansökan som förordas av betydande borgenärer skall kunna godkännas utan särskilda utredningar. För att effektivera förfarandet skall antalet tingsrätter som behandlar saneringsärenden minskas.

Som saneringsskulder skall räknas de skulder som uppkommit före ansökan om förfarandet. De skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig skall inte kunna regleras i saneringsprogrammet. Bestämmelserna om fastställande och ändring av saneringsprogram och betalning av tilläggsprestationer preciseras. När ett saneringsprogram fastställs skall särskild uppmärksamhet fästas

vid att gäldenären förmår fortsätta sin verksamhet och betala sina skulder på det sätt som fastställs i programmet. Inom det förenklade saneringsförfarandet skall ett saneringsprogram kunna fastställas med samtycke av en majoritet av borgenärerna.

Det föreslås att bestämmelserna om förhållandet mellan saneringsförfarande och konkurs skall preciseras. Om det under saneringsförfarandet framgår att gäldenärens verksamhet inte kan saneras genom ett saneringsprogram kan gäldenären försättas i konkurs. Försättandet i konkurs skall dock under de förutsättningar som närmare beskrivs i lagen kunna skjutas upp om gäldenären har ansökt om ändring i ett beslut om avslag på saneringsansökan.

Det föreslås dessutom att lagen om återvinning till konkursbo ändras så att en återvinningstalan i samband med ett saneringsärende även skall kunna behandlas vid den tingsrätt som behandlat saneringsärendet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge.....	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
<i>Gällande lagstiftning och dess utveckling</i>	4
<i>Konkursombudsmannen och delegationen för konkursärenden.....</i>	5
<i>Saneringsförfarandet i huvuddrag</i>	5
<i>Uppgifter om antalet företag</i>	7
<i>Uppgifter om konkurser</i>	7
<i>Uppgifter om företagssaneringsärenden.....</i>	8
2.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i andra länder.....	8
Allmänt.....	8
Sverige.....	9
Norge.....	10
Danmark	11
Tyskland.....	12
2.3. Bedömning av nuläget	13
Allmänt.....	13
Tillämpningsområde	14
Enskilda näringsidkares ställning	14
Bedömning av saneringsdugligheten	16
Domstolsförfarandet.....	18
Utredare	20
Borgenärsdelegation	21
Temporära förbud inom saneringsförfarandet.....	21
Förhållande till konkurs och ändringssökande.....	23
Saneringsprogrammets innehåll och varaktighet.....	24
Konkursjämförelse.....	24
Fastställande av saneringsprogram.....	26
Ändring av saneringsprogram.....	27
Antal behöriga domstolar.....	27
Domstolsbehandlingens varaktighet	28
Vissa särskilda frågor	29
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	30
3.1. Urval till företagssanering eller konkurs	30
3.2. Förutsättningar och hinder för sanering.....	34
3.3. Fastställande av saneringsskulder.....	35
3.4. Förhållande till konkurs, behörig domstol och ändringssökande	37
3.5. Utredaren och borgenärsdelegationen	38
3.6. Kvittning i samband med saneringsförfarande	40
3.7. Utvidgning av indrivningsförbud	40

3.8.	Fastställande av ett genomförbart saneringsprogram.....	41
3.9.	Fastställande och ändring av saneringsprogram.....	42
3.10.	Förenklat saneringsförfarande	43
3.11.	Domstolsförfarandet.....	44
4.	Propositionens konsekvenser.....	44
4.1.	Ekonomiska konsekvenser	44
4.2.	Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	45
4.3.	Konsekvenser för företagen.....	45
5.	Beredningen av propositionen.....	48
5.1.	Beredningsskeden och beredningsmaterial	48
DETALJMOTIVERING		51
1.	Lagförslag	51
1.1.	Lagen om företagssanering	51
1.2.	Lagen om återvinning till konkursbo.....	77
2.	Närmare bestämmelser och föreskrifter	77
3.	Ikraftträdande.....	77
4.	Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	78
LAGFÖRSLAG		81
om ändring av lagen om företagssanering.....		81
om ändring av 23 § i lagen om återvinning till konkursbo		93
BILAGA.....		94
PARALLELLTEXTER		94
om ändring av lagen om företagssanering.....		94
om ändring av 23 § i lagen om återvinning till konkursbo		120
BILAGA.....		121
FÖRORDNINGSUUTKAST.....		121
om ändring av förordningen om företagssanering		121

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om företagssanering (47/1993, nedan företagssaneringslagen) har varit i kraft sedan ingången av 1993. Genom lagen skapades rättsliga förutsättningar för saneringen av livsdugliga företag. Saneringsförfarandet är ett alternativ till konkurs för ett sådant företag som har drabbats av ekonomiska svårigheter men vars verksamhet är livsduglig. Om ett företag är insolvent och dess situation inte kan åtgärdas med hjälp av ett saneringsprogram annat än för en kort tid kan företaget försättas i konkurs.

Beslut om saneringsförfarande fattas av domstol. Domstolen utser en utredare som har i uppgift att utarbeta ett saneringsprogram för företaget. Programmet skall innehålla bestämmelser om sådana affärsekonomiska åtgärder som är nödvändiga för att företaget skall kunna fortsätta med sin verksamhet. I saneringsprogrammet bestäms även om skuldreglering beträffande företags skulder. Skuldregleringen gäller gäldenärens samtliga skulder, inklusive säkerhetsskulder. Skulderna kan sänkas om inte lindrigare åtgärder är tillräckliga för att verksamheten skall kunna fortsättas. Säkerhetsskulder belopp kan dock inte sänkas. Saneringsprogrammet kan enligt de närmare förutsättningar som föreskrivs i lagen fastställas även om alla borgenärer inte har gett sitt samtycke till det. I lagen ingår bestämmelser om saneringsprogrammets rättsverkningar, ändringar av det samt när programmet förfaller.

Företagssaneringslagen har varit i kraft i över 13 år. Man har fått rikligt med erfarenheter av företagssanering, på basis av vilka behoven av en revidering av lagen kan bedömas. I samband med beredningen av propositionen har man dessutom utarbetat flera redogörelser som bland annat gäller urvalet till sanering och konkursfrekvensen i samband med saneringsförfarandet, domstolsförfarandets längd och orsaker till att behandlingen av saneringsansökningar drar ut på tiden samt erfarenheterna av lagens funktionsduglighet hos de företag som iakttar ett saneringsprogram.

Bedömningen av saneringslagstiftningens

funktion hänför sig för sin del till politikprogrammet för företagsamhet inom statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram, enligt vilket man har för avsikt att utveckla lagstiftningen gällande konkurser, företagssaneringar och annan insolvens för undvikande av onödiga konkurser bland livsdugliga företag.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Gällande lagstiftning och dess utveckling

Stiftandet av företagssaneringslagen innebär att man tog i bruk en helt ny slags metod för att sköta företags insolvensproblem. Genom företagssaneringslagen gavs företag som hade ekonomiska svårigheter men som dock var livsdugliga en möjlighet till sanering. En konkurs kan emellertid inte ersättas med en sanering, eftersom sanering kan vara ett alternativ till konkurs endast när företagsverksamheten kan saneras.

Företagssaneringslagen ändrades kort efter det att den trätt i kraft främst för att avhjälpa vissa missförhållanden i bestämmelserna gällande förfaranden (609/1993, 1029/1993). Ändringarna gällde bland annat behörig domstol och ändringssökande.

År 1995 fogades till lagen om företagssanering en bestämmelse som gäller särskilda preskriptionstiders och indrivningsfristens förhållande till frivillig skuldreglering (114/1995). Syftet var att de särskilda preskriptionstiderna inte skulle utgöra ett hinder för genomförande av frivillig skuldreglering. Bestämmelsen preciserades från ingången av 2004 (746/2003) i samband med att lagstiftningen om preskription av skulder reviderades.

En mera omfattande revidering av lagen om företagssanering genomfördes genom den lag som trädde i kraft den 1 januari 1999 (794/1998). Ställningen i fråga om skulder som uppkommit under saneringsförfarandet förtydligades i en situation där gäldenären försätts i konkurs efter det att saneringsförfarandet har upphört. Sådana skulder är vid en

konkurs fordringar som skall bevakas, för vilka föreskrevs en stark förmånsrättsställning jämfört med andra konkursfordringar. Skulderna betalas med en förmånsrätt enligt lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992) genast efter fordringar som säkrats med pant- eller retentionsrätt. Utredarens och övervakarens fordringar betalas dock vid en konkurs före de skulder som uppkommit under saneringsförfarandet. Genom lagen reviderades även bestämmelserna om ändring av saneringsprogrammet samt preciserades vissa andra bestämmelser om förfarandets gång. Lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) ändrades så att borgenärerna behåller sin rätt att yrka återvinning när saneringsförfarandet följs av konkurs. En återvinningstalan som anhängiggjorts i samband med en företagsanering kan i detta fall fortsättas på konkursboets vägnar.

Företagssaneringslagen har även precisrats med anledning av ändringar i den övriga lagstiftningen.

Högsta domstolen har 1995–2005 utfärdat över 40 förhandsavgöranden i företagsaneringsärenden. Avgörandena har bland annat gällt vilka skulder som räknas som saneringsskulder samt hinder för fastställande av saneringsprogram och för saneringsförfarande.

Konkursombudsmannen och delegationen för konkursärenden

Förordningen om övervakning av förvaltningen av konkursbon (111/1995) ändrades genom en förordning (374/2003) som trädde i kraft den 1 juni 2003. Verksamhetsområdet för delegationen för konkursärenden, som bistår konkursombudsmannen, utvidgades så att delegationens uppgifter även inbegriper att följa de förfaringsätt som tillämpas i genomförandet av företagsaneringar. Delegationen kan även ta initiativ till och avge förslag om utvecklande av förfarandet i företagsaneringar, av god företagsaneringssed samt av övervakningen i anslutning till företagsaneringar. Delegationen skall också avge utlåtanden och rekommendationer i dessa frågor.

Delegationen förbereder som bäst en rekommendation om utredarens uppgifter vid

företagssanering.

Saneringsförfarandet i huvuddrag

Lagen om företagsanering innehåller ett omfattande och detaljerat regelverk som definierar förutsättningarna för inledande av förfarandet, och de rättsliga följderna av inledandet av förfarandet, förfarandets gång, borgenärernas ställning och hörande av dem, innehållet i skuldregleringen, förutsättningarna för fastställande av saneringsprogram och när förfarandet förfaller.

En gäldenär i ekonomiska svårigheter kan göra en ansökan om inledande av saneringsförfarande till domstolen. Förutsättningen för inledande är att gäldenären och minst två betydande borgenärer tillsammans gör en ansökan eller att gäldenären hotas av insolvens eller redan är insolvent. Även en borgenär eller flera borgenärer tillsammans kan ansöka om inledande av ett saneringsförfarande för en gäldenär.

Domstolen beslutar om saneringsförfarande skall inledas. Beslutet om inledande av saneringsförfarande åstadkommer ett förbud mot betalnings-, indrivnings- och genomförandeåtgärder beträffande samtliga skulder som uppkommit innan förfarandet inleddes (saneringsskulder). Även säkerhetsskulder omfattas av förbuden, vilket innebär att borgenärerna inte har rätt att omvandla egendom som satts som säkerhet för en skuld till pengar. En borgenär kan dock få tillstånd till realisering av egendom. Utan hinder av betalningsförbudet kan bland annat arbetstagarernas löner utbetalas. De skulder som uppkommer efter det att förfarandet inletts kan betalas och de kan även indrivnas normalt. Domstolen kan sedan ansökan blivit anhängig, på yrkande av sökanden eller gäldenären bestämma att ovan nämnda förbud skall vara i kraft temporärt redan innan förfarandet inleds, om det provas vara behövligt.

Inledandet av ett saneringsförfarande leder till en så kallad fredningstid, under vilken ett saneringsprogram utarbetas för saneringsgäldenären. Saneringsprogrammet innehåller bestämmelser om åtgärder och arrangemang som syftar till att fortsätta, ändra eller avsluta gäldenärens verksamhet samt om skuldsanering, som har som syfte att åtgärda företagets verksamhetsförutsättningar. Saneringspro-

grammet varar i allmänhet flera år. Efter att företaget har genomgått saneringsprogrammet frigörs det från sina saneringsskulder till de delar som för dem inte skall erläggas några prestationer enligt programmet. Utgångspunkten är att den betalning som skall tillfalla borgenären vid en sanering inte får vara mindre än vad borgenären skulle få i gäldenärens konkurs.

I företagssaneringslagen definieras inte de affärsekonomiska åtgärder som saneringen kräver. Av lagen framgår allmänt vilka utredningar som saneringsprogrammet skall innehålla och vilka frågor programmet skall reglera. Mera detaljerade bestämmelser innehåller lagen om skuldsaneringsmetoder som kan tillämpas på saneringsskulder. Skuldsaneringsmetoder som kommer i fråga är att ändra betalningstidtabellen för en skuld, att först räkna betalningar som amortering av skuldkapitalet och därefter som amortering av kreditkostnaderna, att nedsätta skyldigheten att betala kreditkostnader som hänför sig till den återstående kredittiden samt att sänka skuldbeloppet. Säkerhetsskulder intar en särskild ställning framför allt genom att skuldbeloppet inte kan sänkas till de delar som den täcks av säkerhetens värde.

Då domstolen beslutar att inleda förfarandet förordnar den en utredare som har i uppgift att göra en utredning om gäldenärens ekonomiska situation, i behövlig omfattning sörja för granskning av den verksamhet som gäldenären bedrivit innan förfarandet inleds samt övervaka borgenärernas intressen och ansvara för övervakningen av gäldenärens företagsverksamhet under förfarandet. Utöver en utredare kan man tillsätta en borgenärsdelegation, som är ett rådgivande organ som bistår utredaren.

I utredarens uppgifter ingår att se till att ett förslag till saneringsprogram görs upp i samarbete med berörda parter. Programförslaget kan även göras upp av gäldenären eller av en borgenär eller borgenärsgrupp som representerar ett ekonomiskt intresse av en viss omfattning.

Under saneringsförfarandet bibehåller gäldenären bestämmanderätten i frågor som gäller företagets egendom och normal affärsverksamhet. Gäldenären kan dock inte utan utredarens medgivande till exempel sälja företagets anläggningstillgångar, ta upp be-

tydande ny skuld eller vidta andra åtgärder som kan äventyra förutsättningarna för saneringen.

Domstolen fastställer saneringsprogrammet efter det att borgenärerna har fått tillfälle att sätta sig in i programförslaget samt framföra sin åsikt om det. Domstolen undersöker att de villkor för fastställande av programmet som föreskrivs i lagen uppfylls. Domstolen tar inte ställning till programmets affärsekonomiska innehåll. Saneringsprogrammet kan fastställas med samtycke av alla borgenärer, men under de förutsättningar som nämns i lagen även om alla borgenärer inte har gett sitt samtycke till det.

När saneringsprogrammet har fastställts bestämmer dess innehåll saneringsskulder villkor och ersätter således de tidigare villkoren för skulderna i fråga. Ett saneringsprogram som fastställts av en domstol duger vid behov som sådant som verkställighetsgrund på samma sätt som en dom som förpliktar till en prestation.

Genomförandet av saneringsprogrammet är i första hand gäldenärens ansvar. Under tiden för programmet kan en övervakare utses som har i uppgift att för borgenärernas räkning övervaka genomförandet av programmet och sörja för sådana åtgärder enligt programmet som inte ankommer på parterna. Övervakaren skall med bestämda mellanrum ge borgenärerna en redogörelse för hur programmet har genomförts. Om ingen övervakare finns är det gäldenären själv som är informationspliktig.

En skuldreglering som bestäms i saneringsprogrammet eller saneringsprogrammet i sin helhet kan förordnas att förfalla. En skuldreglering kan förfalla om gäldenären på ett väsentligt sätt har åsidosatt sin skyldighet enligt saneringsprogrammet gentemot borgenären. Hela saneringsprogrammet kan förordnas att förfalla om det uppdragas att det hade funnits ett hinder för fastställande av programmet. Ett hinder kan till exempel vara att gäldenären i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott. Programmet kan även förordnas att förfalla om gäldenären har brutit mot programmet för att gynna någon borgenär och förseelsen inte är ringa.

I lagen uppräknas de faktorer som utgör ett hinder för inledande av saneringsförfarandet

och som med vissa undantag utgör grund för avbrytande av ett redan inlett förfarande. Saneringsförfarandet kan inte inledas om gäldenären är betalningsoförmögen och det är sannolikt att situationen inte kan åtgärdas med hjälp av saneringsprogrammet på ett hållbart sätt. Ett hinder för förfarandet och en grund för avbrytande är också att gäldenären sannolikt inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts. Saneringsförfarandet kan inte heller inledas och ett redan inlett förfarande skall avbrytas om det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter. Ett hinder för förfarandet och en grund för avbrytande är också att det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. En sådan situation kan till exempel vara att det redan på förhand står klart att gäldenären inte åtnjuter ett sådant minimiförtroende hos borgenärerna som är nödvändigt för fastställande av saneringsprogrammet. Förfarandet förhindras dessutom om man inte förmår betala kostnaderna för saneringsförfarandet eller om det finns väsentliga brister eller fel i gäldenärens bokföring.

Uppgifter om antalet företag

Enligt Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister ökade antalet företag i slutet av 1990-talet med i genomsnitt 3,5 procent per år, men under 2000-talet har antalet företag ökat med i genomsnitt en knapp procent per år.

Det totala antalet fungerande företag uppgick vid utgången av 2004 till 232 305. Antalet företag ökade med 1,7 procent från 2003. Aktiebolagens andel av det totala antalet fungerande företag var ungefär 44 procent (101 569) medan näringsidkarnas andel var cirka 41 procent (94 398). Uppgifterna för 2005 finns att tillgå i november 2006.

De fungerande företagen är i huvudsak småföretag. Detta avspeglas bland annat i att ca 86 procent av de företag som var i funktion år 2004 enligt Statistikcentralen sysselsatte högst fyra arbetstagare och ca 93 procent högst nio arbetstagare. Enligt Statistik-

centralens arbetskraftsundersökning fanns i Finland år 2005 ca 135 000 sådana företagare som inte hade några anställda (enmansföretag). Antalet omfattar inte jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriföretagare.

Antalet företag som avslutade sin verksamhet var år 2004 ca 22 000 och motsvarande tal var år 2003 ca 21 000.

Enligt en undersökning som utförts av Suomen Asiakastieto Oy var ca 13 procent av de finländska företagen sådana som hade verkat i tre år eller mindre. Det tredje affärsverksamhetsåret är det mest kritiska för företag. Vart tionde företag får under det tredje året oöverstigliga ekonomiska svårigheter. Undersökningen gällde 163 000 företag som hade haft verksamhet i maj 2004.

Uppgifter om konkurser

Enligt Statistikcentralen har antalet konkursansökningar under åren 1995–2002 varierat från 2 700 till 4 700 ansökningar. År 2004 var antalet konkursansökningar 2 428, då det året innan var 2 769. Under 2005 anhängiggjordes 2 272 konkursansökningar, vilket är sex procent färre än året innan. Antalet konkursansökningar var år 2005 lägre än någonsin sedan 1985.

Enligt Statistikcentralen avgjorde domstolarna år 2004 sammanlagt 2 780 konkursansökningar. Konkursansökan återtogs i 629 fall. Efter det att konkursförfarandet inletts lades konkursen ned i 14 fall och i 833 fall förföll konkursen därför att boets tillgångar var obetydliga. Av ansökningarna resulterade 753 i konkursdom. Fram till utgången av 2004 hade vid tingsrätterna fattats 11 beslut om att konkursen skall fortsätta som offentlig utredning.

Konkursansökan inlämnas oftast av en borgenär (ca 70 procent av fallen). Av borgenärernas ansökningar inlämnas omkring hälften av skatteförvaltningen och ca 30–40 procent av försäkringsbolagen. Bankernas andel av borgenärernas ansökningar har under 2000-talet uppgått till 1–2 procent. Gäldenärernas egna ansökningar har under 2000-talet utgjort ca 20 procent av samtliga konkursansökningar.

Bolagens och övriga sammanslutningars andel av konkurserna har varit ca 70 procent per år. Av konkursgäldenärerna har ca

20 procent under de senaste åren varit enskilda näringsidkare.

De företag som sökts i konkurs har varit små. Av de företag som söktes i konkurs år 2004 hade ca 55 procent högst två anställda. Endast i ca två procent av fallen var antalet anställda över 20. Flest konkurser förekom åren 2004—2005 inom byggverksamhet och handel samt inom övriga tjänster.

Uppgifter om företagssaneringsärenden

Antalet saneringsansökningar var störst under de första åren efter att lagen trätt i kraft. Enligt Statistikcentralen uppgick antalet ansökningar år 1993 till 572. Därefter sjönk antalet ansökningar fram till 1998, då det var som lägst (194). År 2003 var antalet ansökningar 332 och år 2004 uppgick antalet ansökningar till 317. Under 2005 anhängiggjordes 269 saneringsansökningar, vilket är ca 16 procent färre än året innan.

Vid de saneringsansökningar som anhängiggjordes 2004 var företagets verksamhetsområde i ca en femtedel av fallen handel samt hotell- och restaurangverksamhet. Industrins andel var omkring en fjärdedel och byggverksamhetens andel ca 18 procent. Jord- och skogsbrukets och fiskets andel var omkring tre procent. Andelen för transport, kommunikation och magasinering var knappt tio procent. Övriga tjänsters andel uppgick till ca 20 procent. Antalet saneringsansökningar minskade under 2005 inom alla övriga huvudnäringsgrenar med undantag för huvudnäringsgrenen transport, kommunikation och magasinering, vars andel av ansökningarna var knappt 14 procent.

Enligt Statistikcentralen uppgick bolagens och sammanslutningarnas andel av samtliga anhängiggjorda saneringsansökningar till ca 84 procent år 2004. Företagen har under 2000-talet främst bestått av små företag. År 2003 hade ca 80 procent sysselsatt högst 9 personer. Motsvarande siffror för 2004 är ca 78 procent.

Enligt Statistikcentralen avgjorde tingsrätterna år 2001 266 saneringsansökningar. Ett saneringsförfarande inleddes i 167 fall, vilket utgör ca 63 procent av antalet avgjorda ansökningar. Av dessa fastställdes ett saneringsprogram i 127 fall, vilket är ca 76 procent av de inledda förfarandena.

Enligt konkurs- och företagssaneringsregistret ledde ca 63 procent av de saneringsansökningar som anhängiggjordes år 2002 (n=289) till att ett saneringsförfarande inleddes. Ungefär 18 procent av ansökningarna avslogs. Av de förfaranden som inleddes (n=183) ledde 133 till fastställande av ett saneringsprogram, vilket motsvarar cirka 73 procent av de förfaranden som inleddes.

Av de saneringsansökningar som anhängiggjordes år 2003 (n=322) ledde cirka 67 procent till att ett förfarande inleddes. Ungefär 21 procent av ansökningarna avslogs. Av de förfaranden som inleddes (n=217) ledde 151 till att ett saneringsprogram fastställdes.

Av de saneringsansökningar som anhängiggjordes år 2004 (n=313) ledde cirka 66 procent till att ett förfarande inleddes. Ungefär 20 procent av ansökningarna avslogs. Av de förfaranden som inleddes (n=206) ledde 128 till att ett saneringsprogram fastställdes. Den 18 maj 2006 återstod fortfarande tre inledda saneringsförfaranden att avgöra.

Enligt Statistikcentralen fanns inom de saneringsprogram som fastställdes 2004 78 miljoner euro i tillgångar och 127 miljoner euro i skulder. Saneringsgäldenärerna ålades enligt de fastställda saneringsprogrammen att betala omkring hälften av sina saneringsskulder. Inom de saneringsprogram som fastställdes 2005 fanns 45 miljoner euro i tillgångar och 97 miljoner euro i skulder. Saneringsgäldenärerna ålades enligt de fastställda saneringsprogrammen att betala cirka 44 miljoner euro av skulderna. Statistiken särskiljer inte mellan säkerhetsskulder och vanliga skulder. På basis av den kan inte bedömas hur mycket prestationer som tillfaller skulderna utan säkerhet, dvs. de vanliga skulderna.

2.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i andra länder

Allmänt

Särskilt under 1990-talet har i flera europeiska länders insolvenslagstiftning tagits i bruk saneringsförfaranden som syftar till sanering och fortsättning av verksamheten som alternativ till ett likvidationsförfarande

(konkurs), som siktar till att företagets verksamhet läggs ned. Man har försökt sammanjämka förfarandena så att en livsduglig företagsverksamhet kan saneras, medan olönsamma företag så snabbt som möjligt kan fås bort från marknaden genom likvidation.

Utvecklingen av insolvenslagstiftningen hänger för sin del samman med Europeiska gemenskapens företagspolitiska strategi. Gemenskapens målsättning är bland annat att upprätthålla en hållbar ekonomisk tillväxt och att skapa nya arbetsplatser. Vid toppmötet i Lissabon år 2000 uppställde Europeiska unionen som mål att göra unionen till en ledande ekonomi före år 2010.

I juni 2000 godkände Europeiska gemenskapens medlemsstater och kommissionen den europeiska stadgan för småföretag (The European Charter for Small Enterprises), där de förbinder sig att främja småföretagen. Stadgan innehåller tio handlingslinjer, bland annat om företagarbildning, beskattning och finansiering, bättre lagstiftning samt billigare och snabbare etablering av företag.

Kommissionen anordnade år 2001 i samarbete med Nederländernas ministerium för ekonomiska frågor ett seminarium med temat misslyckad affärsverksamhet. Vid seminariet framfördes bland annat att de företagare som gått i konkurs bör uppmuntras till att börja igen. Företagare som misslyckats borde ha en reell chans att inleda företagsverksamhet på nytt, om inte företagaren har gjort sig skyldig till missbruk. Kommissionens generaldirektorat för näringsliv offentliggjorde år 2002 broschyren "Att hjälpa företag med finansiella svårigheter — En vägledning om god praxis och principer när det gäller företagsrekonstruktioner, konkurser och nystarter av företag". I broschyren konstateras bland annat att företagen bör göras medvetna om de förfaranden genom vilka en konkurs kan undvikas och rättssystemet bör erbjuda en möjlighet till sanering av företaget. Om det inte finns förutsättningar för en sanering leder en försäljning av företaget som fungerande ofta till det bästa resultatet för kreditgivarna. Om det inte finns någon framtid för företaget, skall dess egendom snabbt och effektivt förvandlas till pengar.

Hösten 2003 offentliggjorde kommissionens generaldirektorat för näringsliv en rapport om Best-projektet "Rekonstruktion,

konkurs och omstart av företag" (Best project on restructuring, bankruptcy and a fresh start), som utarbetats av en expertgrupp tillsatt av generaldirektoratet. Rapporten innehåller rekommendationer bland annat om ett så tidigt ingripande i finansiella svårigheter som möjligt, om rättssystemet och om omstart.

Vidare offentliggjorde kommissionen i januari 2003 Grönboken om entreprenörskap i Europa. I grönboken konstateras att Europa behöver fler nya och blomstrande företag som är villiga att skörda frukterna av marknadernas öppnande och att göra kreativa eller innovativa satsningar för kommersiell exploatering i större skala. Entreprenörskap skapar å sin sida arbetsplatser och tillväxt. Små och nya företag skapar i allt högre grad nya arbetsplatser jämfört med stora företag. I grönboken nämns tre pelare för åtgärder för ett företagervänligt samhälle. Dessa är att undanröja hinder för affärsutveckling och tillväxt och att balansera entreprenörskapets risker och belöningar, vilket bland annat innebär att minska de negativa följderna av konkurser. Den tredje pelaren för åtgärder är ett samhälle som värdesätter entreprenörskap.

Kommissionens generaldirektorat för näringsliv inledde hösten 2004 ett projekt som behandlar misslyckandets stigma och tidig varning gällande finansiella svårigheter (Stigma of failure and early warning tool). Avsikten är att inom projektet utarbeta ett infopaket för att hjälpa företagare i finansiella svårigheter och för att få dem att söka hjälp i tid.

Bland annat FN:s kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL) har omfattande behandlat frågan om företags möjlighet att få finansiering efter det att ett insolvensförfarande som siktar till sanering har inletts. Frågans centrala betydelse har även betonats i övriga internationella sammanhang. Diskussioner har framför allt förts om trygghet av en ny finansiärs ställning antingen genom förmånsrätt eller genom säkerhet.

Sverige

I Sverige trädde lagen om företagsrekonstruktion (1996:764), i kraft den 1 september 1996.

En ansökan om företagsrekonstruktion till domstolen får göras av gäldenären eller av en borgenär. En företagsrekonstruktion kan inledas om gäldenären inte kan betala sina skulder eller hotas av insolvens och det saknas skälig anledning att anta att syftet med företagsrekonstruktionen kan uppnås.

Gäldenären skall i sin ansökan bland annat redogöra för orsakerna till betalningssvårigheterna samt för hur gäldenären avser att verksamheten skall bedrivas i fortsättningen och en uppgörelse nås med borgenärerna. Dessutom skall gäldenären föreslå en rekonstruktion.

Om domstolen bifaller ansökan skall den samtidigt utse en eller flera rekonstruktörer. Rätten skall också bestämma tidpunkt för ett borgenärssammanträde inför rätten. Det äger i allmänhet rum inom tre veckor efter det att företagsrekonstruktionen inletts. Rekonstruktören skall inom en vecka efter det att företagsrekonstruktionen inletts underrätta borgenärerna bland annat om gäldenärens ekonomiska ställning, orsakerna till betalningssvårigheterna och om hur verksamheten kan rekonstrueras. Vid borgenärssammanträdet skall borgenärerna beredas tillfälle att uttala sig i frågan om företagsrekonstruktionen bör fortsätta. Om företagsrekonstruktionen fortsätts skall rätten, om någon borgenär begär det, utse en borgenärskommitté.

Under företagsrekonstruktionen undersöker rekonstruktören om och hur gäldenärens affärsverksamhet kan fortsätta samt om det finns förutsättningar för gäldenären att träffa en ekonomisk uppgörelse med sina borgenärer. Rekonstruktören skall i samråd med gäldenären upprätta en rekonstruktionsplan.

Efter det att företagsrekonstruktionen har inletts får gäldenären inte utan rekonstruktörens samtycke till exempel betala skulder som uppkommit före beslutet om företagsrekonstruktion, åta sig nya förpliktelser eller överlåta egendom av väsentlig betydelse för gäldenärens verksamhet. Under vissa förutsättningar får en borgenär kvitta fordringar hos gäldenären mot fordran som gäldenären har mot honom. Kvittningsrätten gäller även om fordringen inte är förfallen till betalning.

Rätten kan i ett ärende om företagsrekonstruktion på begäran av gäldenären besluta om ett så kallat offentligt ackord. Ackordet skall ge borgenärerna minst tjugofem procent

av fordringarnas belopp, om inte lägre ackordsprocent godkänns av samtliga borgenärer eller det finns särskilda skäl för lägre procent. Denna minsta utdelning skall betalas inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte borgenärerna godkänner längre betalningstid. Ett ackord får även avse att gäldenären får anstånd med betalningen.

Om borgenärerna får minst femtio procent av sina fordringar kan ackordet fastställas om det har godkänts av minst tre femtedelar av de röstande borgenärerna och deras fordringar uppgår till minst tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Om ackordsprocenten är lägre än femtio procent krävs ett understöd på tre fjärdedelar för att ackordsförslaget skall anses antaget.

Antalet ansökningar om företagsrekonstruktion har varit litet i Sverige. Man har försökt främja företagsrekonstruktionens användbarhet genom revideringar av förmånsrätten (Lag om ändring i förmånsrättslagen, 2003:535, i kraft den 1 januari 2004) och lönegarantin (Lag om ändring i lönegarantilagen, 2005:273, i kraft den 1 juni 2005).

Norge

I Norge föreskrivs om skuldsanering inom företagsverksamheten (gjeldsforhandling) i konkurslagen (Lov om gjeldsforhandling og konkurs, konkursloven), som trädde i kraft den 1 januari 1986.

I sin ansökan skall gäldenären ansöka inledande av förhandlingar antingen om frivillig skuldsanering (frivillig gjeldsordning) eller tvångsackord (tvangsakkord). Om ansökan godkänns tillsätter rätten en borgenärsdelegation (gjeldsnemnd). På borgenärsdelegationens förslag utser rätten en övervakare (revisor).

Inledandet av förfarandet begränsar inte gäldenärens bestämmanderätt, men gäldenärens verksamhet övervakas av borgenärsdelegationen. Gäldenären får till exempel inte utan borgenärsdelegationens tillåtelse ta upp nya lån eller sälja eller hyra ut sådan egendom som är väsentlig för gäldenärens verksamhet.

Borgenärsdelegationen utreder i samarbete med övervakaren gäldenärens tillgångar och skulder. Om borgenärsdelegationen anser att

det inte finns några förutsättningar för en frivillig skuldsanering eller för ett tvångsackord skall den lämna en utredning till domstolen. I detta fall beslutar domstolen att förfarandet skall upphöra och försätter gäldenären i konkurs. Om det finns förutsättningar att ordna gäldenärens verksamhet utarbetar borgenärsdelegationen en utredning som bland annat innehåller uppgifter om gäldenärens ekonomiska situation och återvinningar. Borgenärsdelegationen skall biträda gäldenären vid utarbetandet av förslaget till skuldsanering. Om avsikten är att gäldenärens affärsverksamhet skall fortsätta skall i förslaget redogöras för möjligheterna att få affärsverksamheten att bli lönsam.

Ett förslag till frivillig skuldsanering kan omfatta anstånd med betalningar, minskning av skulder, likvidation, likvidationsackord eller en kombination av dessa åtgärder. Utanför arrangemanget lämnas bland annat skulder med förmånsrätt och pantskulder. Om borgenärsdelegationen godkänner gäldenärens förslag, skall den sända det till borgenärerna för kännedom. Till förslaget skall fogas borgenärsdelegationens utlåtande, som bland annat innehåller information om hurudan gäldenärens situation antas vara vid en konkurssituation. Om borgenärerna inte godkänner gäldenärens förslag kan gäldenären framföra ett nytt förslag eller ansöka om tvångsackord.

Ett förslag till tvångsackord kan omfatta anstånd med betalningar, sänkning av skulder som inte har förmånsrätt, likvidationsackord eller en kombination av dessa åtgärder. Vid ett tvångsackord skall gäldenären betala minst 25 procent av borgenärernas fordringar. Borgenärsdelegationen skall sända gäldenärens förslag till alla kända borgenärer för kännedom. Till förslaget skall fogas borgenärsdelegationens utlåtande, som bland annat innehåller information om hurudan gäldenärens situation antas vara vid en konkurssituation. Om borgenärerna enligt förslaget får minst femtio procent av sina fordringar förutsätter godkännandet av ackordet att det har godkänts av minst tre femtedelar av de röstande borgenärerna och att deras fordringar uppgår till minst tre femtedelar av de röstberättigade borgenärernas sammanlagda fordringar. Om borgenärerna får under femtio procent av sina fordringar förutsätter god-

kännandet av ett ackord att förslaget understöds av minst tre fjärdedelar av de borgenärer som deltar i omröstningen och att deras fordringar uppgår till minst tre fjärdedelar av de röstberättigade borgenärernas sammanlagda fordringar. Om domstolen inte fastställer tvångsackordet försätter den gäldenären i konkurs.

Danmark

I Danmarks konkurslag (Konkursloven) finns bestämmelser om avbrytande av betalningar (betalningsstandsning). I sin nuvarande form har bestämmelserna om avbrytande av betalningar i lagens 2 kapitel varit i kraft sedan 1984.

Meddelandet om avbrytande av betalningar föregås av ett eventuellt avtal med borgenärerna, ett tvångsackord, privatpersons skuldsanering eller konkurs. Det väsentliga innehållet i meddelandet om avbrytande av betalningar är att gäldenären får tid att försöka uppnå en överenskommelse med sina borgenärer eller för att få ett tvångsackord. Betalningarna kan avbrytas även när en borgenär har ansökt om att gäldenären skall försättas i konkurs.

Endast gäldenären kan ansöka om avbrytande av betalningar genom att meddela detta till domstolen. Meddelandet skall innehålla ett förslag till övervakare (tilsyn). Domstolen utser en övervakare, som skall underrätta borgenärerna om detta inom en vecka efter utnämningen. Domstolen fastställer ett borgenärssammanträde (møde med fordringshaverne), som hålls inom tre veckor efter anmälan om avbrytande av betalningarna. Den beslutar om en fortsättning av förfarandet på basis av övervakarens redogörelse och efter det att den hört borgenärerna. Om betalningsavbrottet fortsätter kan borgenärerna be domstolen utse en borgenärsdelegation (kreditorudvalg).

Ett betalningsavbrott begränsar inte gäldenärens bestämmanderätt. Gäldenären får emellertid inte företa betydande rättshandlingar utan övervakarens tillstånd. Övervakaren skall underrätta en eventuell borgenärsdelegation om särskilt betydande rättshandlingar på förhand. Gäldenären kan betala sina skulder under förfarandet närmast endast i enlighet med förmånsrättsordningen.

Domstolen beslutar att förfarandet skall upphöra om man inte kommer överens med borgenärerna eller om förhandlingarna om tvångsackord, en skuldreglering eller ett konkursförfarande inleds eller om betalningsavbrottet har pågått i tre månader. Domstolen kan emellertid förlänga betalningsavbrotts tiden med tre månader i sänder efter att ha hört övervakaren och borgenärskommittén. Förfarandet kan vara högst ett år.

Under betalningsavbrottet skall gäldenären inlämna en ansökan om tvångsackord till domstolen och till ansökan bifoga sitt förslag till ackord gällande skulderna. Dessutom förutsätts redan i ansökningsskedet att 40 procent av borgenärerna både på basis av antal och fordringsbelopp godkänner tvångsackordet.

För ett tvångsackord utses i allmänhet två utredare (tillidsmænd). Dessa har i uppgift att utreda gäldenärens ekonomiska situation. Utredningen skall bland annat innehålla en bedömning av möjligheterna att genomföra ackordet samt av vilken borgenärernas utdelningsandel skulle vara vid en eventuell konkurs.

Tvångsackordsförfarandet kan innehålla en sänkning av de skulder som inte har förmånsrätt, ett likvidationsackord eller anstånd med betalningarna. Vissa skulder, bland annat säkerhetsskulder till den del som täcks av säkerheten, lämnas utanför tvångsackordsförfarandet.

Vid ett tvångsackord skall borgenärerna få minst 25 procent av sina respektive fordringsbelopp, om inte borgenärerna går med på ett lägre belopp eller det finns särskilda skäl till att avstå från kravet på 25 procent. Godkännandet av ett tvångsackord förutsätter att det understöds av minst 60 procent av de borgenärer som deltar i omröstningen och av de röstberättigade borgenärernas sammanlagda fordringar.

Den minsta utdelningen vid tvångsackord sänktes från och med den 1 oktober 2005 till tio procent (Lov nr 365 af 24/05/2005).

Tyskland

Tyskland har sedan början av 1999 haft ett enhetligt insolvensförfarande, inom ramen för vilket man genomför antingen en omorganisering av företagets verksamhet (saner-

ing) eller en nedläggning av den (likvidation). Bestämmelserna om detta förfarande ingår i konkurslagen (Insolvenzordnung 1994).

Om en juridisk person har blivit insolvent eller överskuldssatt har dess ansvarspersoner en skyldighet i enlighet med bolagslagstiftningen att tillgripa insolvensförfarandet. Ansökan skall göras inom tre veckor efter det att orsaken uppkommit. En försummelse av denna skyldighet har belagts med sanktioner.

En gäldenär kan anhängiggöra ett insolvensförfarande på grund av överskuldssatthet, insolvens eller hotande insolvens. En förutsättning för en ansökan från en borgenär är dessutom att denne har ett rätsskyddsbehov för att anhängiggöra förfarandet.

När ansökan anhängiggjorts förordnar domstolen vanligtvis en tillfällig boförvaltare (Vorläufiger Insolvenzverwalter). Domstolen kan bland annat förbjuda gäldenären att överlåta sin egendom eller besluta att gäldenären skall skaffa den tillfälliga boförvaltarens tillstånd för överlåtelse av egendom. Den kan även besluta att gäldenären mister förfoganderätten till sin egendom och att bestämmanderätten övergår till den tillfälliga boförvaltaren. Den tillfälliga boförvaltaren har i uppgift att sköta gäldenärens egendom och fortsätta affärsverksamheten. Den tillfälliga boförvaltaren skall också fastställa om det finns förutsättningar för att inleda förfarandet och om gäldenärens tillgångar räcker till för kostnaderna för förfarandet. Dessutom skall den tillfälliga boförvaltaren utreda om det finns förutsättningar att fortsätta gäldenärens affärsverksamhet.

Om domstolen godkänner ansökan om insolvensförfarande och inleder förfarandet förordnar den samtidigt en boförvaltare (Insolvenzverwalter). Inledandet av förfarandet innebär att gäldenären mister förfoganderätten över sin egendom och att bestämmanderätten övergår till boförvaltaren.

Domstolen fastställer vid inledningen av förfarandet även ett borgenärssammanträde (Gläubigerversammlung). Vid sammanträdet beslutas om affärsverksamheten skall fortsättas eller läggas ned. Beslutet fattas på basis av den utredning som boförvaltaren gjort. Sammanträdet bör hållas inom sex veckor och det måste hållas senast inom tre månader efter inledningsdatum. Domstolen kan även

tillsätta en borgenärsdelegation (Gläubigerausschuss).

Betalningen och uppbörden av skulder som uppkommit innan insolvensförfarandet inleds avbryts. Dessutom skapas förutsättningar för sanering av ett företag genom bestämmelser som begränsar säkerhetsborgenärernas rättigheter. Under vissa förutsättningar får en borgenär kvitta fordringar hos gäldenären mot fordran som gäldenären har mot honom.

Förslaget till saneringsprogram kan utarbetas av boförvaltaren och gäldenären. I lagen ingår endast ett fåtal bestämmelser om vad saneringsprogrammet skall innehålla. Av programmet skall framgå saneringsåtgärderna och hur programmet påverkar borgenärernas rättigheter.

I saneringsprogrammet indelas borgenärerna i olika grupper. Framför allt skall skillnad göras mellan säkerhetsborgenärer och borgenärer utan säkerhet samt borgenärer med efterställda fordringar. Varje grupp av borgenärer skall godkänna programmet. En borgenärssgrupps godkännande innebär att majoriteten av de borgenärer som deltagit i omröstningen röstar för ett godkännande av programmet. Majoriteten uträknas både på basis av antalet borgenärer som röstat och borgenärernas fordringsbelopp. Efter omröstningen beslutar domstolen om fastställandet av programmet. Programmet kan under vissa förutsättningar fastställas även om en majoritet inte har uppnåtts inom alla borgenärssgrupper. Domstolen kan på begäran av en enskild borgenär låta bli att fastställa programmet, om borgenären kan visa att hans ställning är svagare än den skulle vara utan programmet.

Under vissa villkor kan domstolen på gäldenärens begäran besluta att gäldenären bibehåller sin bestämmanderätt (Eigenverwaltung). Villkoret för att gäldenären själv sköter sin förvaltning är att det inte får leda till att förfarandet försenas eller annars orsakar borgenärerna skada. Om domstolen har avslagit gäldenärens ansökan, kan det första borgenärssammanträdet besluta att domstolen skall förordna att gäldenären skall sköta sin förvaltning. Under vissa förutsättningar kan domstolen upphäva gäldenärens förvaltning på begäran av borgenärssammanträdet eller gäldenären. Även enskilda borgenärer har under vissa villkor rätt att kräva att

gäldenärens förvaltning skall upphöra. Till förvaltningen av gäldenären utses alltid en utomstående person som övervakare (Sachwalter), som har i uppgift att undersöka gäldenärens ekonomiska situation och övervaka gäldenärens verksamhet under förfarandet. Övervakaren skall underrätta borgenärerna och domstolen om åtgärder som kan inverka menligt på förfarandet. För vissa åtgärder behöver gäldenären antingen övervakarens eller en eventuell borgenärsdelegationens godkännande.

2.3. Bedömning av nuläget

Allmänt

I Finland finns det olika förfaranden för olika insolvenssituationer och olika gäldenärssgrupper. Skuldsanering för en privatperson är avsedd för betalningsoförmögna privatpersoner, och avsikten med systemet är att ge dessa en möjlighet att klara av sina skulder. Målsättningen är att borgenärerna skall få en så stor andel av sina fordringar som möjligt. Skuldsanering kan även beviljas gäldenärer som bedriver näringsverksamhet om skuldproblemen beror på gäldenärens privata ekonomi. Om svårigheterna anknuter till näringsverksamhet kan en fysisk person som fungerar som näringsidkare ansöka om företagssanering.

En konkurs är ett rättsligt förfarande där gäldenärens egendom omvandlas till pengar och de medel som erhålls fördelas mellan företagets samtliga borgenärer. Största delen av konkursgäldenärerna är företag, men även privatpersoner kan vara föremål för detta förfarande.

Syftet med företagssanering är att ge livsdugliga företag som har hamnat i ekonomiska svårigheter bättre förutsättningar att klara av sina ekonomiska svårigheter. Genom saneringen försöker man undvika onödiga konkurser. I saneringsprogrammet bestäms om de åtgärder med hjälp av vilka företagsverksamheten bör kunna fortsättas. En väsentlig del av saneringsprogrammet är saneringen av företagets skulder.

Företagssaneringslagstiftningen har nu varit i kraft i tretton år. Lagstiftningen anses allmänt vara nödvändig och välfungerande. Fördelningen mellan sanering och konkurs

har emellertid inte till alla delar varit ändamålsenlig, eftersom en stor del av ansökningarna inte leder till en lyckad sanering. Det största skälet till detta är att många företag söker sig till sanering i ett så sent skede att företaget inte längre kan saneras.

Bedömningen av företags saneringsduglighet har varit problematisk, vilket delvis påverkats av att kvaliteten på saneringsansökningarna ofta har varit dålig. Den revisorns redogörelse som skall fogas till ansökan är oftast inte tillräckligt behjälplig vid prövningen av förutsättningarna för att inleda ett saneringsförfarande. Även de långa behandlingstiderna av saneringsansökningarna vid tingsrätterna har varit ett problem. De främsta orsakerna till de långa behandlingstiderna har varit brister i ansökningarna och ärendenas stridighet.

Ett betydande missförhållande uppstår av att företagets betalningsförmåga ofta är så svag att företagets skuldsättning ökar under saneringsförfarandet, trots att företaget kan låta bli att betala sina saneringsskulder. I en del av saneringsprogrammen har man koncentrerat sig på att skära ned saneringsskulden och inte fäst tillräcklig uppmärksamhet vid saneringen av företagets verksamhet. Många saneringsprogram avbryts även, och företaget försätts i konkurs.

Tillämpningsområde

Saneringsförfarandet kan användas av alla slags företag. Företagets storlek har inte heller någon betydelse. Saneringsförfarandet kan således tillämpas på enskilda näringsidkare, yrkesutövare, den som idkar gårdsbruk eller fiske, öppna bolag, kommanditbolag, aktiebolag, andelslag, bostadsaktiebolag eller föreningar som bedriver ekonomisk verksamhet, såsom en bostadsrättsförening.

Utanför tillämpningsområdet för lagen om företagssanering har lämnats vissa samfund som omfattas av särskild lagstiftning. Sådana är kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (1607/1993), försäkrings- eller pensionanstalter samt bolag eller andelslag i likvidation. En depositionsbank kan emellertid vara föremål för saneringsförfarande på det sätt som föreskrivs i lagen om temporärt avbrytande av en depositionsbanks verksamhet (1509/2001). Lagen om försäkringsbolag

(1062/1979) innehåller bestämmelser om sanering av försäkringsbolag.

Då lagen om företagssanering stiftades gjordes bedömningen att saneringsförfarandet kommer att ha störst betydelse för medelstora och stora företag. Lagen trädde i kraft under depressionen på 1990-talet och under lagens första giltighetsår var det också framför allt stora företag som var föremål för sanering. Under de senaste åren har de företag som ansökt om företagssanering till största delen varit små. Det är i huvudsak fråga om företag som enligt Europeiska kommissionens rekommendation räknas till så kallade mikroföretag med högst nio arbetstare.

Problemet för små företag är ofta att man i dem inte kan genomföra någon mera betydande sanering av verksamheten. Det är ofta nödvändigt med en kännbar reglering av saneringsskulden för att verksamheten skall kunna fortsättas. Användningen av skuldreglering bedömdes då lagen stiftades vara särskilt behövlig för små företag.

I lagen har beaktats att den omfattar många olika slags företag och att ett likadant saneringsförfarande inte är behövligt för alla. I lagen ingår bestämmelser om ett förenklat saneringsförfarande där saneringen kan genomföras bland annat med beaktande av gäldenärsföretagets storlek och borgenärernas antal på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Särskilt för företagsverksamhet i mindre skala finns en bestämmelse med stöd av vilken ett saneringsprogram kan fastställas snabbt med alla borgenärers samtycke. Tillämpningen av denna bestämmelse har dock varit obetydlig.

Enskilda näringsidkares ställning

En näringsidkare som drabbats av betalningssvårigheter kan för att klara av sina ekonomiska svårigheter ansöka om företagsanering eller skuldsanering för privatperson. Skulder kan även indrivnas genom utmätning.

Inom företagssaneringen hör näringsidkarens egendom och skulder till samma förmögenhetssfär och inom saneringsprogrammet regleras alla näringsidkarens skulder. I saneringsprogrammet skall näringsidkaren betala åtminstone lika mycket av sina skulder som vad borgenärerna hade fått i utdelning i en

konkurs. För att ett saneringsförfarande skall komma i fråga skall åtminstone en del av skulderna kunna betalas. Betalningsskyldigheten för skulder kan vid en företagsanering inte helt slopas, även om gäldenären inte har någon realiserbar egendom i en konkurs.

Genom skuldsanering för privatperson kan man lindra följderna av en misslyckad affärsverksamhet. Inom skuldsaneringen fastställs för gäldenären i allmänhet ett femårigt betalningsprogram, som gäller gäldenärens samtliga skulder. Under affärsverksamheten kan en skuldsanering för privatperson endast komma i fråga om näringsidkarens ekonomiska svårigheter hänger samman med skulder inom den privata ekonomin, medan affärsverksamheten i sig är lönsam. I detta fall omfattar skuldsaneringen endast den privata ekonomins skulder. Dessutom krävs att det inte anknyter särskilda problem till betalningen av de skulder som hänför sig till affärsverksamheten.

Frågan om huruvida näringsidkaren behåller sin ägarbostad fastställs enligt delvis olika principer beroende på om det är fråga om en företagssanering eller en skuldsanering för privatperson. Gemensamt för de båda förfarandena är att behållandet av bostaden förutsätter att säkerhetsskulden betalas i sin helhet. Det har ingen betydelse för vilket ändamål den skuld som bostaden utgör säkerhet för har upptagits. Villkoren för säkerhetsskulden kan i någon mån justeras, men dess kapitalbelopp kan inte sänkas.

I fråga om betalningsskyldigheten för skulder utan säkerhet, dvs. vanliga skulder, finns det skillnader angående hur bostadens skuldfria värde påverkar betalningsskyldigheten. I ett saneringsförfarande kan näringsidkaren behålla sin bostad, men om bostaden har ett skuldfritt värde följer av konkursjämförelsen att även det skuldfria värdet beaktas i gäldenärens saneringsprogram. Gäldenären är alltså tvungen att betala vanliga skulder till ett belopp som motsvarar bostadens skuldfria värde. Inom en skuldsanering för privatperson är det möjligt att behålla bostaden om gäldenärens betalningsutrymme är tillräckligt för betalning av den säkerhetsskuld som belastar bostaden och om gäldenären utöver det kan betala sina vanliga skulder i den omfattning som fastställs i lagen.

I den reservation som ingår i betänkandet från justitieministeriets arbetsgrupp och i vissa utlåtanden som avgetts om betänkandet har man som ett missförhållande tagit upp att en näringsidkare inte kan godkännas för en skuldsanering för privatperson när han inte klarar av de skulder som uppstått i verksamheten, även om verksamheten skulle bli lönsam genom en skuldreglering. Dessutom har det ansetts att skillnaderna mellan företagssaneringen och skuldsaneringen för privatperson i fråga om behållande av en ägarbostad inte är godtagbara då man jämför löntagarens och näringsidkarens ställning.

Beviljande av skuldsanering för privatperson förutsätter att en olönsam affärsverksamhet antingen lagts ned eller åtminstone tydligt avbrutits, varefter inledandet av verksamheten sker på ny grund. Kravet på en nedläggning av verksamheten kan anses vara motiverat när verksamheten är olönsam och inte kan saneras. En fortsatt affärsverksamhet samtidigt med en sanering av de skulder som anknyter till denna eller till och med ett avskaffande av betalningsskyldigheten för skulderna kunde minska viljan att sköta de förpliktelser som hänger samman med affärsverksamheten. Möjligheten till skuldsanering för privatperson skulle hämma en sund konkurrens, då skulder som anknyter till affärsverksamheten skulle saneras utan att möjligheterna att fortsätta verksamheten utreds. Samma verkan skulle det få, om det eventuella skuldfria värdet på näringsidkarens bostad vid en företagssanering skulle räknas näringsidkaren till godo i samma utsträckning som vid en skuldsanering för privatperson samtidigt som de lagstadgade förpliktelser och övriga skulder som anknyter till verksamheten regleras.

Genom utskökningslagens bestämmelser har man försökt förbättra möjligheterna att fortsätta med affärsverksamheten bland annat genom att gäldenärens undantag från utmätning i relativt stor utsträckning omfattar den egendom som behövs i affärsverksamheten. Målet för den revidering av utskökningslagen som träder i kraft vid ingången av 2007 (469/2006) har varit att finna metoder för att verkställa utmätning på ett sätt som orsakar så liten skada för gäldenärens företagsverksamhet som möjligt. Enligt de nya bestämmelserna gäller skyddet av näringsinkomst,

som för närvarande endast gäller fysiska personer, alla former av en enskild näringsidkares inkomster. Utmätningens beloppet kan begränsas om detta möjliggör en fortsatt verksamhet och inte väsentligt äventyrar borgenärens intressen. Samma möjlighet utvidgas till att även gälla bolag.

Skulderna för en näringsidkare som utsökningsgäldenär består ofta av skatter och andra offentligrättsliga avgifter. Dessa preskriberas slutgiltigt på fem år, vilket innebär att situationen förbättras, om inte näringsidkaren även har andra skulder eller skuldsätts ytterligare.

Bedömning av saneringsdugligheten

Förutsättningar och hinder Saneringslagstiftningens målsättning är att saneringsförfarandet skall inledas i ett så tidigt skede att företaget fortfarande kan saneras. Av denna orsak kan förfarandet inledas när företaget hotas av insolvens. Om gäldenären gör sin ansökan tillsammans med minst två betydande borgenärer behöver ingen utredning över hotande insolvens uppvisas för att ett saneringsförfarande skall kunna inledas. Om ansökan om inledande av ett saneringsförfarande inlämnas av en borgenär eller en sannolik borgenär på grund av hotande insolvens, skall den sökande lämna en utredning över att saneringsförfarandet är nödvändigt för att ett avsevärt ekonomiskt intresse som sökanden har skall kunna tryggas.

I allmänhet är det gäldenären som ansöker om att ett saneringsförfarande skall inledas. Endast få ansökningar har inlämnats av gäldenärer och borgenärer tillsammans eller av endast borgenärer. Möjligheten att ansöka om företagssanering på grund av hotande insolvens har så vitt man vet utnyttjats relativt sällan. Det är vanligt att företaget är insolvent då man ansöker om sanering. I detta fall förutsätter inledandet av ett saneringsförfarande ett antagande att gäldenärens insolvens kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras för en längre tid.

För att inleda ett saneringsförfarande skall även en insolvent gäldenärs ekonomiska situation vara sådan att gäldenären klarar av saneringsförfarandets kostnader och de skulder som uppkommer under förfarandet. Den

största utgiftsposten med anledning av förfarandet är utredarens arvode och övriga kostnader som förädlas av utredarens uppgifter. Gäldenärens brist på medel förhindrar emellertid inte ett saneringsförfarande, om till exempel någon av borgenärerna åtar sig att svara för förfarandets kostnader. De skulder som uppkommer under förfarandet har enligt de närmare förutsättningar som föreskrivs i lagen företräde vid gäldenärens konkurs, dvs. de är bättre tryggade än normala saneringsskulder. Av denna anledning är det viktigt att man inte inleder sanering av en gäldenär med en dålig ekonomisk prognos eller att saneringen avbryts så snart som möjligt efter det att detta förhållande står klart. I annat fall försvagar de skulder som uppkommit under förfarandet sanerings-skuldernas ställning vid en konkurs.

De lagstadgade hindren för ett saneringsförfarande kan även beaktas efter det att förfarandet inletts, och förfarandet kan avbrytas när ett sådant skäl uppdragas. Undantaget är en situation där det under förfarandet framgår att företaget är saneringsodugligt. Om det härvid är sannolikt att företagets tillgångar eller en väsentlig del av dem kan säljas som en helhet finns inget tvång att inleda ett konkursförfarande. Det är då möjligt att överlåta företagstillgångarna och att använda köpeskillingen till betalning av skulder inom saneringsförfarandet.

Det finns risk för att saneringsförfarandet kan missbrukas. Detta är det fråga om till exempel när gäldenären inte har någon avsikt att fortsätta med affärsverksamheten utan försöker utnyttja de uppbördsbegränsningar som anknyter till förfarandet. Ett hinder för inledande av ett saneringsförfarande är att det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter. Gäldenärens avsikt skall visas genom uppvisande av en utredning av gäldenärens verksamhet före ansökan, till exempel avsiktligt försvagande av den ekonomiska ställningen.

Samtidig anhängighet beträffande sanerings- och konkursansökan. Ofta ansöker ett företag om sanering först efter det att en borgenär har lämnat in sin konkursansökan gällande gäldenären till tingsrätten. Enligt

Statistikcentralen hade en konkursansökan anhängiggjorts då saneringsansökan inlämnades vid 45 procent av saneringsansökningarna år 2004. För en gäldenär som har sökts i konkurs har man dock i flera fall kunnat fastställa ett saneringsprogram.

Saneringsprogrammets misslyckande. Hur bra urvalet till sanering lyckas kan bedömas genom utredning av hur företagen fortsätter sin verksamhet efter det att saneringsprogrammet fastställes.

Enligt en undersökning om urvalsförfarandet vid företagssanering som utgavs 2004 (Savolainen: Yrityssaneeraus — oikeustaloustieteellinen näkökulma menettelyvalintaan, Joensuu 2004, nedan Savolainen 2004) var nedlägningsprocenten bland saneringsföretagen stor. Föremål för undersökningen var de företag som 1996—1997 godkännts för sanering och fått ett saneringsprogram. Av de 203 företag som ingick i undersökningen hade 83 (ca 41 procent) lagt ned verksamheten under programmet. Saneringen kläddes som framgångsrik om företaget idkade affärsverksamhet i medeltal omkring fem år efter det att saneringsprogrammet fastställes.

Enligt en utredning som utarbetades vid justitieministeriet år 2000 hade något över 10 procent av de företag vilkas saneringsprogram hade fastställts 1995—1997 försatts i konkurs inom två år efter det att programmet hade fastställts (Tilastotietoja yrityssaneerausasioista ja yrityssaneerausmenettelyjä seuranneista konkursseista 9.5.2000).

Av de ansökningar som anhängiggjordes 2002 hade efter fastställandet av ett saneringsprogram fram till den 30 december 2005 sammanlagt 33 företag försatts i konkurs, vilket motsvarar ungefär 25 procent av antalet fastställda saneringsprogram (n=133). Av dessa hade 13 (9,7 procent) försatts i konkurs inom ungefär ett år, och inom två år dessutom 15 andra saneringsföretag. Motsvarande tal för 2003 års ansökningar är sammanlagt 26 företag. Antalet motsvarar ungefär 17 procent av antalet fastställda saneringsprogram (n=151). Av dessa hade 20 företag (13,2 procent) försatts i konkurs inom ungefär ett år efter att saneringsprogrammet hade fastställts.

Justitieministeriet har i samarbete med konkursombudsmannens byrå i fråga om de saneringsansökningar som anhängiggjordes

2002—2004 utrett sådana fall där företaget försatts i konkurs redan inom ett halvår efter det att saneringsprogrammet fastställts. Antalet sådana fall uppgick till sammanlagt 17.

Det kortaste tidsintervallet mellan fastställandet av saneringsprogrammet (n=17) och försättande i konkurs var 33 dagar. Sex saneringsföretag försattes i konkurs inom tre månader efter det att saneringsprogrammet fastställts. Resterande tio försattes i konkurs inom 91—176 dagar efter det att programmet fastställts. Inom saneringsprogrammen (n=16) varierade ackordprocenterna från 20 till 80 procent (median 67 procent). Programmens giltighet varierade från fyra till tio år.

Vid den konkursjämförelse som gjorts inom saneringsprogrammen (n=16) hade borgenärernas utdelningsandelar vid en hypotetisk konkurs blivit betydligt lägre än vad företagen skulle betala i enlighet med saneringsprogrammet. De beräknade utdelningsandelarna vid en konkurs varierade från ca fyra procent till ca 20 procent. I två fall hade utredaren gjort bedömningen att borgenärerna inte skulle få någon utdelning överhuvudtaget vid en konkurs. I ett fall hade utredaren bedömt att utdelningsandelen vid en konkurs skulle ha uppgått till högst 3,9 procent och avsikten var att saneringsprogrammet skulle generera 32 procent för vanliga skulder. När företaget i fråga efter det att programmet fastställts försattes i konkurs skulle det enligt boförvaltaren inte bli någon utdelningsandel alls för allmänna borgenärer.

Utredarna tillfrågades om deras åsikter angående orsakerna till att saneringen misslyckades. I fem fall angavs orsaken till att den planerade tilläggsfinansieringen inte hade verkställts. Avsikten var att företagen skulle ha fått tilläggsfinansiering av aktieägare eller kapitalinvestorer. Även det att företagets omsättning inte hade utvecklats på förväntat sätt och att man inte lyckades få affärsverksamheten att bli tillräckligt omfattande och lönsam bidrog till att saneringen misslyckades.

Val av förfarande mellan sanering och konkurs. Konkursansökningarnas allmänhet kan anses vara ett tecken på att sanering inte söks i ett tillräckligt tidigt skede. En kort tid efter det att saneringsprogrammet fastställs

går en del av företagen i konkurs eller slutar annars med sin verksamhet. Företagskonkurserna under ett saneringsförfarande eller ett saneringsprogram visar att valet av förfarande mellan sanering och konkurs inte har skett på ett ändamålsenligt sätt. Genom konkurs kan man gå miste om företag vilkas verksamhet hade varit saneringsduglig, om man hade ansökt om sanering tillräckligt snabbt efter det att de ekonomiska svårigheterna uppdagades. Å andra sidan är det klart att inte heller en ansökan om saneringsförfarande i god tid kan rädda ett företag om dess saneringsoduglighet till exempel beror på hård konkurrens inom branschen och en otillräcklig täckning för affärsverksamheten eller en förlorad marknadsposition på grund av det.

Det att företagen inte förmår identifiera ekonomiska svårigheter kan medföra att de inte ansöker om sanering i tillräckligt god tid. Företagen besitter nödvändigtvis inte tillräckligt med kunskap om saneringsmöjligheterna eller expertis för att ansöka om ett saneringsförfarande. Detta sakförhållande kan just inte ändras genom justering av lagstiftningen. Däremot kan man med hjälp av information och utbildning sträva efter att se till att det finns tillräckligt med information om sanering att tillgå för företagen. På detta sätt kan man inverka på att företagen ansöker om sanering i ett sådant skede då företagets ekonomiska situation fortfarande kan åtgärdas. Tillgången på information kan utökas till exempel genom Internet och TE-centralerna. De praktiska åtgärderna ankommer på handels- och industriministeriet. Även företagsorganisationerna informerar sina medlemmar.

Olika åsikter har framförts om tröskeln för inledande av saneringsförfarandet. Borgenärerna har föreslagit att tröskeln för inledande av ett saneringsförfarande i praktiken har blivit alltför låg. Detta är orsaken till att företag i en mycket svag ekonomisk ställning godkänns för företagssanering. Misslyckade saneringar kan enligt borgenärerna inte helt undvikas, men deras antal kunde minskas. Det borde finnas en övertygande utredning över företagets saneringsduglighet innan en sanering kan inledas. Borgenärerna fäste uppmärksamhet vid att en misslyckad sanering orsakar borgenärerna större förluster än

en konkurs utan föregående saneringsförfarande. Vid saneringar som slutat i konkurs har företagen utan undantag dragit på sig mera skulder under förfarandet. Skuldsättning har särskilt skett hos borgenärer som uppbär skatter och lagstadgade avgifter (så kallade offentliga borgenärer). Då gäldenärens verksamhet fortsätter normalt medan saneringsansökan är anhängig kan även företagsinteckningshavarens ställning försämrats till följd av överlåtelse av egendom, även om ingen ytterligare skuldsättning sker.

Bland annat Företagarna i Finland och vissa personer som fungerat som utredare vid saneringsförfaranden har föreslagit att tröskeln för inledande av ett saneringsförfarande snarare borde sänkas än höjas. Saneringsdugliga företag med betalningssvårigheter borde ha rätt att i utredningsavseende kunna ingå i ett förfarande, under vilket företagets möjligheter att fortsätta med sin verksamhet kunde utredas.

Domstolsförfarandet

Behandlingstiderna för ansökningar om företagssanering vid domstolarna, särskilt från anhängiggörandet av ansökningen till avgörandet gällande inledande av ett saneringsförfarande har varierat mycket och har i vissa fall varit mycket långa. I praktiken har det största problemet varit att gäldenärernas ansökningar har varit bristfälliga och det inte har varit möjligt att bedöma saneringsdugligheten utan att ansökningarna kompletterats. Detta har förlängt ärendenas behandlingstid. Praxis varierar beroende på om saneringsförfarandet inleds i avsikt att bedöma företagets saneringsduglighet under förfarandets gång eller om man strävar efter att säkerställa saneringsdugligheten innan förfarandet inleds. Ett bevis på denna variation är att ett saneringsförfarande till exempel på basis av 2004 års uppgifter vid en del tingsrätter har inletts i samtliga fall.

En saneringsansökan kan i allmänhet avslås på grund av hinder endast om borgenären gör en invändning mot den. Detta följer av de allmänna processrättsliga bestämmelserna vid dispositiva ärenden. En domstol kan dock avslå en ansökan utan att bereda övriga berörda parter en möjlighet att bli hörda, om ansökan är uppenbart ogrundad.

En sådan situation kan det vara fråga om, om företagets verksamhet har avslutats eller om ansökan tidigare har avslagits och inga väsentligt nya grunder har anförts till stöd för ansökan. En ny grund kan till exempel vara att företagets finansiering har ordnats. I praktiken lyckas uppvisande av nya grunder som leder till godkännande av ansökan en kort tid efter att föregående ansökan avslagits endast sällan.

Borgenären delges gäldenärens ansökan med bilagor för kännedom och kan motsätta sig ansökan genom en motiverad invändning om att det finns ett hinder för att inleda ett saneringsförfarande. Frågan om ett företags saneringsduglighet är ofta stridig. Som orsak till denna stridighet har i flera sammanhang framförts skatteverkens negativa inställning till företagssanering.

Skattestyrelsen har i fråga om de saneringsansökningar som anhängiggjordes 2003 bland annat utrett hur ofta skatteverken yttrade sig om saneringsansökningar och vilket innehåll dessa yttranden hade. Antalet saneringsansökningar som ingick i utredningen var 320. Nästan hälften av dessa fall var sådana där skatteverken överhuvudtaget inte yttrade sig (146 saneringsansökningar). Skatteverken yttrade sig om 174 ansökningar. Antalet yttranden som förordade ansökan eller förhöll sig neutralt till den var 46 och antalet yttranden som motsatte sig ansökan var 128. De ansökningar som skatteverken motsatte sig var till stor del sådana, där skatteverket hade anhängiggjort en konkursansökan.

En vanlig grund som en borgenär hänvisar till för att en saneringsansökan skall avslås är att företagets insolvens inte kan avhjälpas med ett saneringsprogram. Borgenären skall härvid framföra omständigheter som stöder detta påstående för domstolen. En borgenär kan till exempel hänvisa till att gäldenärens driftsnetto, som räknas ur balansräkningen genom att till resultaträkningens rörelsevinst addera de avskrivningar och nedskrivningar som gjorts, under föregående och innevarande år har varit litet eller negativt. Ett negativ driftsnetto innebär att den grundläggande affärsverksamheten åtminstone på kort sikt är olönsam. Med anledning av denna invändning är det gäldenärens uppgift att redogöra för med vilka åtgärder affärsverk-

samheten kunde göras lönsam. På motsvarande sätt kan borgenären framställa att gäldenärens kassaflöde är mycket litet och att förfarandet inte kan inledas om inte gäldenären redogör för hur verksamheten skall finansieras under förfarandet. Borgenären kan alltså hänvisa till att gäldenärens verksamhet en lång tid varit förlustbringande eller till ett dåligt driftsnetto, vilket leder till att gäldenären skall inkomma med en motredogörelse om att det med beaktande av de åtgärder som eventuellt redan genomförts och de åtgärder som planeras finns tillräckliga förutsättningar för att bolagets affärsverksamhet skall bli lönsam. Ju mer förlustbringande gäldenärens tidigare verksamhet har varit, desto större betydelse har det att gäldenären kan ange orsakerna till att verksamheten gått med förlust och konkreta åtgärder för att förbättra lönsamheten.

Borgenären kan invända att den huvudsakliga avsikten med ansökan är att stoppa indrivningen av skulder. Det att en saneringsansökan har inlämnats först efter det att en konkursansökan har anhängiggjorts är i sig inte ett tecken på detta. En annan utredning över gäldenärens betalningsbeteende eller det att gäldenären inlämnar en väsentligt bristfällig ansökan precis innan avgörandet om försättande i konkurs skall avges kan dock visa att gäldenären inte har någon reell saneringsavsikt. Det är inte alls ovanligt att en saneringsansökan endast görs för att skjuta upp en konkurs i en situation där det är alldeles uppenbart att det inte finns förutsättningar för sanering av företagets verksamhet. Det kan vara fråga om missbruk om en gäldenär utan att uppvisa några nya grunder lämnar in en ny saneringsansökan omedelbart efter det att föregående ansökan har lämnats utan prövning eller avslagits.

Lagen om företagssanering förutsätter att domstolen tar ställning till enskilda invändningar om hinder och kan inte grunda sitt avgörande på att saneringsdugligheten utreds under förfarandets gång. Att bedömningen av saneringsdugligheten i inledningsskedet ofta grundar sig på ett summariskt övervägande är en annan sak. Detta har även beaktats vid beredningen av lagen, då man ansett att man då förfarandet anhängiggörs inte alltid kan och inte heller behöver veta om företagets verksamhet eller en del av den är livsduglig,

utan att ett av de viktigaste syftena med saneringsförfarandet är att göra det lättare att utreda företagets ekonomiska ställning och saneringsmöjligheterna. Även högsta domstolen har i två prejudikat om hinder för saneringsförfarande (HD 2003:109 och 110) konstaterat att inledande av ett saneringsförfarande innebär ett inledande av en utredning som syftar till säkerställande av förutsättningarna för sanering och fortsättning av ett företags verksamhet. Andelen avbrutna saneringsförfaranden av de förfaranden som inleds kan dock tas som en hänvisning om att man borde fästa större uppmärksamhet vid bedömningen av saneringsdugligheten redan i ansökningskedet.

Utredare

Domstolen utser utredaren på framställning av en borgenär i samband med att den beslutar att ett saneringsförfarande skall inledas. Om ingen av borgenärerna framställer ett godtagbart förslag, utser domstolen en utredare på tjänstens vägnar.

Utredaren har en central roll vid saneringsförfarandet. Om behörighetsvillkoren beträffande utredarens person och yrkeskompetens föreskrivs i lagen. Av utredaren förutsätts bland annat att han skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Yrkeskompetensens tillräcklighet avgörs således från fall till fall. Av utredaren förutsätts även oberoende. Enligt lagen får utredaren inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna. En kvalificerad majoritet av borgenärerna kan dock utse en person som inte uppfyller kravet på oberoende till utredare.

I praktiken har uppfyllandet av kravet på oberoende varit aktuellt då utredaren har stått i uppdragsförhållande till en borgenär eller har biträtt gäldenären vid utarbetandet av saneringsansökan och vid behandlingen av ärendet vid tingsrätten. Man är tvungen att avgöra denna fråga från fall till fall, eftersom det inte ingår några exakta regler i lagen. Det finns inga prejudikat om utredares behörighet. Avsikten är att en rekommendation som är under beredning i delegationen för

konkursärenden mera ingående skall behandla de omständigheter som utredaren bör beakta vid övervägandet av om han skall ta emot uppdraget.

Utredaren har för sitt uppdrag rätt till ett skäligt arvode som betalas av gäldenärens medel. När arvodet bestäms skall avseende fästas vid gäldenärsbolagets värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes, uppgiftens svårighetsgrad och omfattningen av de åtgärder som den kräver, resultatet av utredarens arbete samt övriga omständigheter. Utredaren har dessutom rätt till ersättning av gäldenärens medel för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörande av uppdraget. Utredarens arvode och kostnader är i allmänhet saneringsförfarandets största utgiftspost. Arvodets och kostnadsersättningens belopp avgörs av borgenärsdelegationen eller, om en sådan inte finns, av domstolen.

Det finns inga uppgifter om att det skulle ha varit svårt att finna personer för uppdraget som utredare. Som utredare fungerar i allmänhet advokater. Inom saneringsförfaranden för jordbruksföretagare är det ofta också andra personer än sådana med juridisk utbildning som fungerar som utredare.

Grunderna för utredarnas arvoden och kostnader har veterligen utretts endast i en undersökning. Inom ramen för undersökningen om förfarandet vid företagssanering utreddes även saneringsförfarandets kostnader (Savolainen 2004). Vid undersökningen fanns uppgifter om utredarnas arvoden tillgängliga för 213 fastställda saneringsprogram från åren 2000–2001. Arvodenas medianvärde utan mervärdesskatt var 39 719 mark (6 680 euro). Enligt undersökningen underskred utredarnas arvoden betydligt nivån på konkursboförvaltarnas arvoden. Nivån på utredarens arvoden uppgick till ungefär hälften av boförvaltarnas arvoden. Som grund för fastställande av arvodet ansågs saneringsföretagets så kallade utdelningsbara medel, varvid medlen under säkerhetsrätterna, som betalas med en bättre förmånsrätt än företagsinteckning, avdras från de förstnämnda medlen. Som boförvaltarens arvode räknades boförvaltarens medel arvode enligt en rekommendation från delegationen för konkursärenden. Arvodessnivåerna är emellertid inte direkt jämförbara, eftersom uppgifternas innehåll och varak-

tighet kan variera väsentligt.

Vid delegationen för konkursärenden har man tagit upp frågan om man kunde utfärda en motsvarande rekommendation om utredarnas arvoden som utfärdats om boförvaltarens arvoden vid konkurs. Vid dessa diskussioner har man ansett att fallens art och hur mycket utredarens arbete kräver vid företagsaneringar varierar så mycket att ett fastställande av mera exakta grunder för arvoden inte skulle kunna leda till ett rättvist slutresultat och att det därför inte är ändamålsenligt att utarbeta sådana. För gäldenärens rättsskydd är det väsentligt att frågan om arvodets skälighet kan bestridas och föras till domstolen för avgörande.

Det kan anses höra till god företagssaneringssed att gäldenären i ett så tidigt skede som möjligt delges åtminstone en riktgivande uppskattning av saneringsförfarandets kostnader. Behovet av sådan information betonas i svaren på den enkät till företagen som gjordes i samband med beredningen. Ett av enkätens ämnen var en bedömning av utredarens arbete och kostnadsnivån. En del av företagen bedömde utredarens verksamhet som god, men en del ansåg att det förekom problem i samarbetet med utredaren. Många svarare tog upp att utredarens sakkännedom inom branschen i fråga var bristfällig. En del av svararna bedömde utredarens arvode och övriga kostnader för förfarandet som skäliga, men en större del ansåg att de var oskäliga. Några företag hade bestridit utredarens arvode, men detta hade inte lett till en sänkning av arvodet.

Borgenärsdelegation

Domstolen tillsätter en borgenärsdelegation som gemensam företrädare för borgenärerna, om detta inte på grund av det låga antalet borgenärer skall anses onödigt. Borgenärsdelegationens sammansättning skall vara sådan att de olika borgenärsgруппerna är jämnt representerade. Delegationen skall ha minst tre medlemmar.

Borgenärsdelegationen är ett rådgivande organ som biträder utredaren i hans uppdrag samt övervakar utredarens verksamhet för borgenärernas räkning. Borgenärsdelegationen fastställer även utredarens arvode och kostnadsersättningarna.

I praktiken tillsätts en borgenärsdelegation endast sällan. En delorsak till detta är att saneringsförfarandet riktar sig till små företag med få borgenärer. Särskilt inom små företag har borgenärerna ansett att den nytta som deltagandet i borgenärsdelegationer ger är alltför liten i förhållande till kostnaderna. Vid saneringar av medelstora och även stora företag har det varit svårt att finna medlemmar till borgenärsdelegationerna. Samarbete med borgenärerna underlättar i allmänhet utredarens arbete. När det finns många borgenärer är en borgenärsdelegation ett lämpligt organ för att representera borgenärerna. Övervakningen av utredarens verksamhet kan bli bristfällig utan en borgenärsdelegation. Borgenärsdelegationens roll är viktig även för fastställandet av utredarens arvode och kostnadsersättningarna.

Temporära förbud inom saneringsförfarandet

Anhängiggörandet av en saneringsansökan har inga rättsverkningar, utan dessa uppkommer först genom domstolens beslut. Av detta val beror att situationen under tiden från det att ansökan anhängiggörs tills förfarandet inleds (*mellanperioden*) i allmänhet är problematisk för gäldenären och kan vara det även för borgenärerna och gäldenärens övriga avtalsparter, om inte beslutet om inledande av saneringsförfarandet kan avges snabbt. En viktig grund för valet har varit förebyggande av möjligheterna till missbruk. Missbruk som försvagar borgenärernas ställning kunde ske om gäldenären ensam kunde få till stånd en fredningstid, under vilken borgenärerna inte kunde rikta indrivningsåtgärder mot gäldenären och gäldenären inte skulle ha någon skyldighet att betala sina skulder. Det kan vara fråga om missbruk till exempel om gäldenären i en sådan situation omorganiserar sin egendom utom räckhåll för borgenärerna eller betalar sina skulder med urskillning.

Den ekonomiska situationen hos en gäldenär som ansöker om företagssanering är svag, varför företaget har obetalda skulder som förfallit till betalning och som kan vara föremål för indrivning. Efter det att ansökan anhängiggjorts kan borgenärerna använda sina normala indrivningsmetoder, vilket kan

försvåra gäldenärens möjligheter att fortsätta sin verksamhet betydligt. Företagets betydande egendom har i allmänhet pantsatts och pantborgenären har i detta skede kunnat inleda åtgärder för realisering av panten.

När gäldenärens verksamhet fortsätter medan ansökan är anhängig kan nya skulder uppstå. Dessa skulder får igen särbehandling vid saneringsförfarandet, utan de hör till de saneringsskulder som regleras inom saneringsprogrammet. Av denna anledning kan borgenärerna effektivisera sin indrivning och gäldenärens affärsförbindelser kan bli lidande. Om mellanperioden varar länge kan borgenärernas fordringar, särskilt skatter och lagstadgade avgifter, öka betydligt. De offentliga borgenärernas enda möjlighet att bryta en ytterligare skuldsättning av gäldenären är att ansöka om att gäldenären skall försättas i konkurs, men en anhängig ansökan om inledande av ett saneringsförfarande medför att gäldenären inte kan försättas i konkurs. Mellanperioden leder om den blir långvarig till att både borgenärernas ställning och gäldenärens verksamhet försvåras. Situationen klarnar upp när saneringsförfarandet inleds. Härvid träder betalnings- och indrivningsbegränsningarna och verkställighetsförbudet för saneringsskulder i kraft. Begränsningarna gäller inte nya skulder som uppkommer efter det att saneringsförfarandet inletts.

Fredningstiden kan börja innan saneringsförfarandet inleds om domstolen under mellanperioden meddelar ett temporärt betalningsförbud och förbud att ställa säkerhet, indrivningsförbud eller verkställighetsförbud. Ett temporärt förbud kan meddelas på begäran av gäldenären eller den borgenär som har gjort ansökan eller på begäran av gäldenären även då ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts av borgenären. Ett temporärt förbud gäller tills ett avgörande om inledande av saneringsförfarandet fattas. Fastställandet av ett temporärt förbud kungörs i den officiella tidningen och antecknas i handelsregistret och konkurs- och företagssaneringsregistret.

Fastställandet av ett temporärt förbud förutsätter att det prövas vara behövligt. Av hävd har man ansett att behovsprövningen gäller såväl meddelandet av förbudet som dess innehåll och räckvidd. Ett temporärt

förbud kan inte vara mera omfattande än de förbud som träder i kraft då förfarandet inleds, men det kan meddelas som mera begränsat. Till exempel sådana fordringar som grundar sig på för gäldenärens verksamhet viktiga varuleveranser kan lämnas utanför betalnings- och indrivningsförbudet.

Temporära förbud har sökts ofta. I konkurs- och företagssaneringsregistret antecknas ett temporärt förbud och dess upphörande. År 2002 anhängiggjordes 289 ansökningar om företagssanering och i åtminstone 109 fall (ca 37 procent) meddelades ett temporärt förbud. År 2003 meddelades ett temporärt förbud vid ungefär 30 procent (n=98) av de anhängiggjorda ansökningarna (n=322). År 2004 meddelades ett temporärt förbud vid ungefär 32 procent (n=102) av de anhängiggjorda ansökningarna (n=313).

Inom saneringspraxis har för det första ställningen för de skulder som uppkommer efter det att temporära förbud meddelats gett upphov till oklarheter. I fråga om dessa har det framförts olika åsikter om huruvida de hör till saneringsskulden eller om de skall betalas till fullt belopp. Det finns inget prejudikat om detta. I praktiken har man dock allmänt ansett att det av det saneringsskuld-begrepp som definieras i lagen följer att de skulder som uppkommer under tiden mellan det att ett temporärt förbud meddelas och förfarandet inleds är saneringsskulder och regleras i saneringsprogrammet. I den juridiska litteraturen har man anfört en diametralt motsatt åsikt och i vissa saneringsfall har man även krävt att skulderna i fråga skall betalas till fullt belopp.

För det andra har även de temporära förbudens innehåll ibland lett till ovisshet. De temporära förbud som domstolarna meddelat har ibland varit alltför omfattande eller i den mån oklara, att de har kunnat förhindra en betalning av skulder som uppkommit efter det att förbudet meddelats.

Syftet med den fredningstid som följer inledandet av ett saneringsförfarande är att säkerställa att saneringsåtgärderna inklusive skuldregleringarna kan beredas utan att någon av borgenärerna genom indrivning eller andra åtgärder kan försämma saneringens förutsättningar. Genom förbudet att betala skulder försöker man förhindra att gäldenären kan gynna vissa borgenärer på bekost-

nad av de andra. Meddelandet av temporära förbud har till dessa delar samma målsättningar som rättsverkningarna av att förfarandet inleds.

En gäldenär orsakas inga påföljder av en försummelse att betala skulder som uppkommit efter det att ett temporärt förbud meddelats. Detta möjliggör till och med att gäldenären avsiktligt försummar betalningen av dessa skulder och använder de medel som sparas på detta sätt till betalning av fordringar till borgenärer som är viktiga för att gäldenären skall kunna fortsätta sin verksamhet eller för sina egna syften. Det är även möjligt att gäldenären i detta avseende fördröjer behandlingen av ansökan. Framför allt från de offentliga borgenärernas synvinkel är situationen otillfredsställande, eftersom de inte kan kräva kontantbetalning eller säkerhet för sina fordringar. De offentliga borgenärerna kan inte heller förhindra att gäldenären skuldsätter sig ytterligare efter det att mellanperioden inletts. Beloppet av de skulder som uppkommit under mellanperioden har ibland blivit betydande. I praktiken har det även funnits fall där de skulder som uppkommit efter meddelandet av ett temporärt förbud överhuvudtaget inte har betalats.

Om ett företag som ansökt om sanering inte är saneringsdugligt går det vanligtvis i konkurs. Vid en konkurs har de skulder som uppkommit efter meddelandet av ett temporärt förbud inte motsvarande särställning som skulder som uppkommit efter det att ett saneringsförfarande inletts.

Frågan om inledandet av ett saneringsförfarande eller meddelandet av temporära förbud även åtföljs av ett förbud att rikta vissa administrativa åtgärder mot gäldenären har i praktiken visat sig vara oklar. Särskilt viktigt med tanke på fortsättandet av gäldenärens verksamhet är att gäldenären har antecknats i förskottsuppbörsregistret. Om gäldenären avförs ur förskottsuppbörsregistret kan detta medföra att gäldenären förlorar kundförbindelser och uppdragsavtal. Det har således negativa verkningar för förutsättningarna att fortsätta affärsverksamheten.

Förhållande till konkurs och ändringssökande

Lagstiftningens lösningar gällande förhål-

landet mellan företagssanering och konkurs är centrala för gäldenären och borgenärerna. Företagssaneringslagstiftningens målsättning är att företagen skall fördelas mellan företagssaneringsförfarande eller konkurs på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. I enlighet med denna målsättning bör avgörandet om huruvida ett företag är saneringsdugligt eller inte fattas så snart som möjligt efter det att saneringsansökan har anhängiggjorts. Om företaget i fråga inte är saneringsdugligt kräver borgenärernas intresse att företaget försätts i konkurs. Ett val i enlighet med företagets och även dess borgenärers intresse är att konkurs inte skall tillgripas när företaget genom sanering kan göras lönsamt.

Frågan om förhållandet mellan saneringsförfarande och konkurs har i lagen reglerats så att om en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande görs, skall behandlingen av konkursansökan skjutas upp tills beslutet om saneringsförfarandet har fattats. På samma sätt skall förfaras om en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs efter att ansökan har blivit anhängig. Om ett saneringsförfarande inleds, förfaller konkursansökan.

Det är vanligt att en gäldenär gör en saneringsansökan till tingsrätten efter det att en konkursansökan har anhängiggjorts. Om saneringsansökan avslås fortsätter behandlingen av konkursansökan. Om ändring söks i ett beslut där saneringsansökan avslås och gäldenären försätts i konkurs innan saneringsärendet har avgjorts vid fullföljdsdomstolen, avslutas konkursförfarandet om ett saneringsförfarande senare inleds. Om konkursansökan inte har avgjorts i det skede då saneringsförfarandet genom fullföljdsdomstolens beslut inleds förfaller konkursansökan.

Man har inte velat ge gäldenären en möjlighet att fördröja försättandet i konkurs genom saneringsförfarandet. Av denna anledning skjuts behandlingen av konkursansökan upp endast tills frågan om inledande av ett saneringsförfarande har avgjorts. Om gäldenären inte är saneringsduglig eller om ansökan avslås av någon annan orsak kan gäldenären försättas i konkurs trots att ändring har sökts i beslutet att avslå saneringsansökan. När konkursen börjar försvagas

företagets saneringsmöjligheter i allmänhet, även om gäldenärens avtalsparter kan ta denna möjlighet i beaktande. Efter det att konkursen börjat säger boförvaltaren vanligtvis upp företagets arbetstagare och avtalsförhållandena så snabbt som möjligt. Företagets saneringsförutsättningar har på ett avgörande sätt kunnat försvagas i en situation där fullföljdsdomstolen upphäver tingsrättens beslut och inleder ett saneringsförfarande. Å andra sidan kan borgenärerna orsakas betydande skada om konkursen alltid skulle förhindras på grund av att ändring söks.

Ett avslag på en saneringsansökan ändras endast sällan på grund av besvär. Antalet besvär är inte känt, men det finns uppgifter om hur många ansökningar per år som avslås och i hur många fall hovrätten inleder ett saneringsförfarande. År 2002 inledde hovrätten ett saneringsförfarande i tre fall och år 2003 respektive 2004 inledde hovrätten ett saneringsförfarande i två fall.

En domstol som behandlar en saneringsansökan är inte alltid behörig i ett ärende gällande försättande i konkurs, eftersom behandlingen av ärenden gällande saneringsförfarandet har koncentrerats till vissa tingsrätter. I praktiken har det förekommit fall där gäldenären upprepade gånger har gjort en ny saneringsansökan när den tidigare ansökan har avslagits eller lämnats utan prövning. Om en konkurs- och en företagssaneringsansökan är anhängiga samtidigt vid olika domstolar kan gäldenären alltså genom en ny saneringsansökan fördröja en konkurs.

Saneringsprogrammets innehåll och varaktighet

Vid en lyckad sanering kan det i regel inte enbart vara fråga om reglering av företagets skulder, utan dessutom krävs också åtgärder genom vilka man tar sig an orsakerna till företagets ekonomiska svårigheter och försöker skapa hållbara verksamhetsförutsättningar för det. Detta kan kräva ändringar till exempel i innehållet i eller omfattningen av företagets affärsverksamhet, dess produktionsätt, investeringsplaner, personal eller kapital- eller finansieringsstruktur. Vanligtvis har dock saneringsåtgärder redan vidtagits vid företaget innan saneringsansökan görs och nya åtgärder kan oftast inte utvecklas

under saneringsförfarandet. Om inga nya saneringsåtgärder kan föreslås blir man tvungen att genomföra saneringen enbart genom skuldreglering.

I lagen ingår inga bestämmelser om saneringsprogrammets varaktighet eller varaktigheten för det betalningsprogram som ingår i det. I praktiken skall betalningarna till borgenären ske antingen som en engångsprestation eller med vissa tidsintervall. Lagen föreskriver inte heller att programmets varaktighet uttryckligen skall framgå av saneringsprogrammet. Tidpunkten för avslutande av programmet kan inte fastställas på förhand, om avslutandet beror på när vissa i programmet fastställda åtgärder genomförs. I saneringspraxis har saneringsprogrammen varat från några månader till över tio år. Enligt utredningar har medianen för saneringsprogrammets varaktighet varit ca sex år när det gäller betalningen av skulder.

Man har inte heller fastställt någon minimivaraktighet för det betalningsprogram som ingår i saneringsprogrammet, vilket kan leda till oskäligt kortvariga betalningsprogram från borgenärernas sida. Inom dessa program ligger saneringsåtgärdernas tyngdvikt på en sänkning av de normala skulderna, och sänkningarna är ofta omfattande. Borgenärerna skyddas dock av att vid skuldsaneringen inte får användas någon metod som begränsar borgenärens rätt mer än vad som är behövligt för att saneringsprogrammets syfte skall uppnås. Denna princip för lindrigaste metod har även betydelse för saneringsprogrammets varaktighet. Saneringsprogrammets varaktighet kan inte vara kort om det innebär en betydande sänkning av saneringsskulderna.

Konkursjämförelse

En av de grundläggande principerna i lagen om företagssanering är att en vanlig borgenär inte mot sitt samtycke tvingas godta en prestation som till sitt värde är lägre än vad borgenären skulle få vid gäldenärens konkurs. I lagen har principen inskrivits så att programmet inte skall fastställas om någon annan borgenär än en säkerhetsborgenär som röstat mot godkännande av programmet gör det sannolikt att en betalning som enligt programmet skall tillfalla honom till sitt värde är

mindre än vad han skulle få i gäldenärens konkurs. Konkursjämförelsen skall ingå i saneringsprogrammet.

Konkursjämförelsens syfte är att utreda hurdan de vanliga borgenärernas ställning skulle bli om man i stället för saneringsprogrammet skulle realisera boets tillgångar genom ett konkursförfarande. Föremålen för jämförelse bör därför göras så jämförbara som möjligt. Jämförelseresultatets förmånlighet är en nödvändig förutsättning för att saneringsprogrammet kan fastställas trots att borgenären motsätter sig detta. Konkursjämförelsens resultat visar den miniminivå som saneringen bör inbringa för borgenärerna, men av principen för lindrigaste metod följer att utfallet för borgenärerna i allmänhet bör vara större.

Inom saneringspraxis har frågan om vad som i fråga om konkursjämförelser avses med uttrycket "en betalning [...] till sitt värde är mindre" skapat förvirring. Genom saneringsprogrammet får borgenären i allmänhet prestationen i form av delprestationer och under en längre tid än den skulle inflyta i form av en utdelningsandel vid en konkurs. Lagen förpliktar dock inte uttryckligen till att beräkna ränta på en vanlig skuld, för att borgenären skall gottgöras betalningstiden enligt saneringsprogrammet. Uttrycket "till sitt värde är mindre" kan dock tolkas som att borgenären vid behov skall kompenseras för den längre betalningstiden med en ränta.

I lagen förutsätts inte uttryckligen att man, när man använder skuldsaneringsmetoder och gör en konkursjämförelse, även skall fästa uppmärksamhet vid att erhållande av betalning genom ett saneringsprogram är förenat med vissa risker för en borgenär. Fortsättningen av gäldenärens verksamhet kan misslyckas, varvid gäldenären kan försättas i konkurs. Vid en konkurs kan borgenärens utdelningsandel bli mindre än vad borgenären borde ha fått enligt saneringsprogrammet. I vissa andra länders lagstiftning finns bestämmelser om en minimiutdelningsandel som saneringen alltid skall inbringa till borgenärerna. En minimiutdelningsandel är ingen garanti för erhållande av betalning.

I lagen har konkursjämförelsen inte knutits till någon viss tidpunkt. I allmänhet anses jämförelsetidpunkten vara tidpunkten för inledande av saneringen och denna huvudre-

gel framgår även ur högsta domstolens prejudikat (HD:2000:81). Inledningstidpunkten har ansetts vara problematisk i de fall där saneringsprogrammet utarbetas flera månader eller till och med över ett år efter det att saneringsförfarandet har inletts. Inom den juridiska litteraturen har man förespråkat ett alternativ enligt vilket konkursen antas börja vid den tidpunkt då saneringsprogramförslaget färdigställs. Att förutsätta att den tidpunkt då saneringsprogrammet färdigställs alltid skall vara en jämförelsepunkt kunde i onödan medföra ökat arbete i fall där ett program kan utarbetas på en relativt kort tid. Det att jämförelsetidpunkten kan infalla senare än tidpunkten då förfarandet inleds gör det möjligt att beakta olika situationer.

Vid konkursjämförelsen beaktas även de skulder som uppkommit under förfarandet, men man beaktar inte den särskilda skyddsbestämmelse som gäller dessa skulder, som skulle bli tillämplig vid en faktisk konkurs. Med stöd av skyddsbestämmelsen har skulderna under vissa förutsättningar förmånsrätt vid en konkurs som följer saneringen, men vid konkursjämförelsekalkylen skall skulderna behandlas som om de hade samma ställning vid konkursen som saneringsskulder. Förmånsrätten för de skulder som uppkommit under förfarandet beaktas således inte vid kalkylen, med undantag för utredarens arvode och kostnadsersättningar. På grund av åsidosättandet av förmånsrätten kan den betalning som beräknas tillfalla borgenären vid en företagssanering bli större än borgenären skulle få vid en konkurs, där skulderna med förmånsrätt betalas först.

För borgenärer utan säkerhet är konkursjämförelsen av betydelse för fastställande av den miniminivå som dessa borgenärer åtminstone måste tilldelas genom saneringsprogrammet, för att saneringsförfarandet skall bli förmånligare än den konkurs som det ersätter. Beaktandet av förmånsrätten skulle sänka beloppet enligt miniminivån. Härvid kunde ren borgenär utan säkerhet hamna i en situation där saneringsförfarandet om det lyckas skulle medföra en mindre betalning på borgenärens fordran än vad en konkurs skulle ha medfört. Inom den juridiska litteraturen har man förespråkat ett alternativ enligt vilket man vid en konkursjämförelse borde

beakta förmånsrätten för de skulder som uppkommit under förfarandet. När skulder med förmånsrätt uppkommer först under saneringsförfarandets gång kan det med tanke på borgenärerna utan säkerhet anses nödvändigt att borgenären vid en sanering har rätt att få minst motsvarande betalning som en konkurs som hade inletts omedelbart i stället för förfarandet skulle ha medfört.

Fastställande av saneringsprogram

Om borgenärerna inte är ense om innehållet i förslaget till saneringsprogram måste man rösta om programmet. För omröstningen indelas borgenärerna i grupper enligt slag av fordran. Den som upprättat programförslaget föreslår en gruppindelning av borgenärerna. Domstolen beslutar om gruppindelningen och om vilka grupper som är röstberättigade.

Säkerhetsborgenärerna indelas i egna grupper enligt typ av säkerhetsrätt. Företagsintekningsborgenärerna räknas som en egen grupp. Vanliga borgenärer, dvs. borgenärer utan säkerhet, vilkas fordringar inte är efterställda, ingår i princip i en grupp. Som en egen grupp kan räknas borgenärerna med små fordringar som understiger ett visst eurobelopp. De vanliga borgenärerna kan även indelas i olika grupper så att de borgenärer vilkas fordringar har en grund av samma slag anses höra till samma grupp. Till exempel leverantörerna av nyttigheter och borgenärerna med säkerhet till den del som fordringarna överskrider säkerhetens värde kan räknas som egna grupper.

Domstolen beslutar om fastställandet av saneringsprogrammet. Förutsättningarna för fastställande indelas i tre grupper.

För det första kan ett saneringsprogram fastställas med samtycke av alla borgenärer.

För det andra är det tillräckligt för fastställande av programmet att man uppnår enkel majoritet för godkännande av programmet i varje borgenärsgrupp uträknad enligt såväl antalet borgenärer som beloppet av fordringarna. De borgenärer som förhållit sig passiva ges ingen betydelse vid bedömningen av röstningsresultatet och förutsättningarna för fastställande av programmet. Vid bedömningen av uppfyllandet av majoritetskravet beaktas endast sådana borgenärer och borgenärsgupper vilkas ställning försämras genom

den föreslagna skuldregleringen jämfört med vad den annars hade varit. Innehavarna av efterställda fordringar har i allmänhet ingen rösträtt.

För det tredje kan saneringsprogrammet fastställas även om det inte får ett majoritetsunderstöd i alla borgenärsgupper. En förutsättning är att majoritetskravet uppfylls i minst en borgenärsgrupp. Dessutom krävs att fordringarna för alla dem som avgett bifallsröst företräder minst en femtedel av fordringarna för de borgenärer som har rösträtt i ärendet. Programmet skall även uppfylla vissa krav gällande borgenärernas inbördes ställning. Ett fastställande av saneringsprogrammet då dessa förutsättningar uppfylls kallas allmänt för tvångsfastställande. Genom bestämmelserna om tvångsfastställande har man eftersträvat att ingen enskild borgenärsgrupp kan hindra fastställandet av programmet, om programmet med sin skuldreglering uppfyller de krav som fastställs i lagen. Enligt de uppgifter som inkommit om saneringspraxis fastställs saneringsprogram ofta utan att samtliga borgenärsgupper gett sitt samtycke. Det finns inga uppgifter om antalet sådana fall.

Inom rättspraxis har man varit tvungen att lösa tvister om borgenärernas gruppindelning och genomförandet av omröstningar. Även högsta domstolen har avgett flera prejudikat om fastställande av saneringsprogram.

Inom saneringspraxis bildar borgenärerna utan säkerhet ofta en grupp, men om de indelas i flera grupper bildar de offentliga borgenärerna ofta en egen grupp. Inom den juridiska litteraturen och i samband med beredningen av propositionen har det även framförts att borgenärerna utan säkerhet med avsikt kan indelas i olika grupper så att en majoritet som röstar för saneringsprogrammet kan garanteras åtminstone i en borgenärsgrupp. Ju fler grupper som skapas, desto mer sannolikt är det att den majoritet som behövs uppnås i någon grupp.

I den juridiska litteraturen har det framförts att ett tvångsfastställande av ett saneringsprogram kan förebåda ett misslyckande att följa programmet. De resultat som fåtts vid en empirisk undersökning stöder emellertid inte detta antagande, undersökningens urval var emellertid litet till denna del (Savolainen 2004). Trots detta kan det anses som tvive-

laktigt att ett visst taktikspel är möjligt vid en sanering och att det görs av utredaren, som skall övervaka borgenärernas intressen på ett oberoende sätt.

Ändring av saneringsprogram

Ett fastställt saneringsprogram kan under vissa förutsättningar ändras. Innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar saneringsprogrammet kan ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker. Med den berörda borgenärens samtycke är det således möjligt att till exempel förlänga betalningstiden enligt betalningsprogrammet eller sänka betalningsbeloppen till borgenären. Sådana ändringar till ett fastställt program kan inte göras med samtycke av majoriteten av en borgenärsgrupp, utan enbart med varje enskild borgenärs samtycke. På motsvarande sätt kan en borgenär eller en borgenärsgroups ställning förbättras endast med de övriga borgenärernas och gäldenärens samtycke. Ändringar till programmet som höjer gäldenärens betalningsskyldighet kräver även gäldenärens samtycke.

Saneringsprogrammet fastställer inte alltid slutgiltigt hur mycket gäldenären skall betala till borgenärerna. Om av gäldenärens verksamhet uppkommer avsevärd vinst kan innehållet i skuldregleringarna ändras så att vinsten i sin helhet eller delvis skall delas ut till borgenärerna. Rätt till tilläggsprestation före andra borgenärer har de borgenärer för vilka beloppet av deras kapitalfordringar har sänkts genom skuldregleringen, dock inte borgenärer med efterställda fordringar.

I saneringsprogrammen införs i praktiken

bestämmelser om tilläggsprestationer. Detta har även varit avsikten för att man inte skall bli tvungen att definiera förutsättningarna för betalning av tilläggsprestationer endast på basis av en betydande vinst. Innehållet måste bedömas från fall till fall. Bestämmelsen om betalning av tilläggsprestationer kan anses ge utrymme för olika tolkningar, och i lagen finns ingen bestämmelse om när krav på tilläggsprestation kan framföras eller när det senast skall framföras.

Frågan om ett snabbare avslutande av saneringsprogrammet är viktig, eftersom avslutandet medför att borgenärerna inte längre kan få tilläggsprestationer. Å andra sidan minskar borgenärernas kreditförlustrisk om gäldenären betalar alla prestationer som fastställts i programmet före utsatt tid. I saneringsprogrammet kan införas en bestämmelse om gäldenärens rätt att betala skulderna i förtid och programmet kan i detta fall avslutas då betalningen skett. Om så inte har gjorts har frågan om när gäldenären har rätt att betala prestationer i enlighet med programmet i förtid, och således avsluta programmet, i praktiken varit oklar. Inom rättspraxis har man godkänt avslutanden av saneringsprogram i förtid i sådana situationer där prestationerna i enlighet med betalningsprogrammet har betalats till sitt fulla belopp.

Antal behöriga domstolar

Företagssaneringsärenden behandlas vid 19 tingsrätter. Enligt Statistikcentralen har antalet anhängiggjorda saneringsansökningar enligt tingsrätt under åren 2002—2005 varit följande:

	2002	2003	2004	2005
Åland	1	-	-	-
Esbo	11	20	18	22
Helsingfors	39	51	43	25
Joensuu	6	7	5	8
Jyväskylä	15	19	16	14
Kajana	6	3	3	7
Kotka	3	8	8	9
Kuopio	17	15	16	8
Lahtis	20	35	29	21
Villmanstrand	5	10	9	7
S:t Michel	14	5	9	8
Uleåborg	12	12	13	15
Björneborg	12	11	15	17
Rovaniemi	18	14	13	6
Seinäjoki	14	24	12	10
Tammerfors	39	38	40	31
Åbo	30	24	34	34
Vasa	13	25	27	14
Vanda	23	21	17	21
---	---	---	---	---
	298	342	327	277

I en del av tingsrätterna har antalet saneringsärenden varit mycket litet. Det låga antalet ärenden är ägnat att minska den specialkompetens som företagssaneringsärendena kräver vid domstolarna. Detta kan även påverka behandlingstiderna för saneringsansökningar.

Domstolsbehandlings varaktighet

I företagssaneringslagen anges inga tidsfrister för domstolsbehandlingen. Tidsfrister gällande enskilda typer av ärenden är även i övrigt sällsynta. I saneringsärenden iakttas rättegångsbalkens bestämmelser om behandling av ansökningsärenden. I bestämmelserna om domstolsförfarandet finns inga andra tidsfrister gällande behandlingen av saneringsärenden än tidsfristen för avgörande av ett ansökningsärende i rättegångsbalken. Avgörande i ett ansökningsärende ges i kansliet eller avkunnas vid sammanträde. I kansli skall beslut ges senast den fjortonde dagen efter det att behandlingen i kansli eller vid sammanträde avslutades.

Saneringsärenden är till sin natur brådsakande och särskilt i fråga om en saneringsansökan är det viktigt att avgörandet sker

snabbt. Behandlingstiderna för saneringsärenden i tingsrätterna varierar betydligt.

Den normala behandlingstiden för saneringsansökningar (medianen) år 2003 från det att ansökan anhängiggjordes tills det avgjordes (inledande, avslag, återkallande, avvisande eller nedläggning) var 61 dagar och år 2004 var den 56 dagar. År 2004 varierade behandlingstiderna för saneringsansökningar från det att ansökan anhängiggjordes tills den godkändes eller avslogs vid tingsrätterna från en dag till 285 dagar.

Enligt Statistikcentralen uppgick behandlingstiden år 2003 till i medeltal 11,9 månader från det att ansökan anhängiggjordes till det att saneringsprogrammet fastställdes. Motsvarande siffra för år 2004 var 11 månader och år 2005 var behandlingstiden i medeltal 11,4 månader.

Behandlingstidernas längd påverkas för sin del av om saneringsansökan är så bristfällig att tingsrätten måste uppmana den sökande att komplettera den. Man strävar i praktiken efter att ge kompletteringsuppmärksamheten så fort som möjligt och för kompletteringen fastställs en tidsfrist. Saneringsansökan är oftast bristfällig, då gäldenärens ansökan anhängiggörs efter det att en borgenär har in-

lämnat en konkursansökan gällande gäldenären till tingsrätten.

På basis av en förfrågan som gjorts till tingsrätterna kan det konstateras att behandlingen av ansökningar fördröjdes av att gäldenärens ansökan nästan alltid måste kompletteras. I flera fall var det nödvändigt att begära komplettering upprepade gånger eller att förlänga tidsfristen för komplettering. Ofta tvingades man även förlänga andra tidsfrister som fastställts för den sökande. I en del av fallen förlängdes även de tidsfrister som fastställts för en borgenär. En behandling i sammanträde anordnades i flera fall, och det förekom problem med detta, eftersom det var svårt för tingsrätten och flera ombud att finna en tid som passade alla. Behandlingstiderna förlängdes även på grund av sjukledigheter och semestrar samt behandlingen av andra brådskande eller omfattande ärenden vid tingsrätterna.

En lång behandlingstid för saneringsansökan är problematisk både för gäldenären och för borgenärerna. Till exempel de offentliga borgenärernas fordringar kan öka märkbart innan beslutet om saneringsansökan fattas. För gäldenärens del kan ett fördröjt beslut om att inleda förfarandet medföra att förutsättningarna för saneringsförfarandet försämrats, även om förfarandets inverkan på varuleverantörers och andra avtalsparter verksamhetsmetoder ibland kan vara mycket obetydlig. Först till inledandet av saneringsförfarandet anknyter en fredningstid som gäller betalning och indrivning av saneringsskulder, om inte behovsprövade temporära betalnings- och indrivningsförbud har meddelats före det. Osäkerhet om fortsättandet av företagets verksamhet kan försvaga marknadsaktörernas förtroende för gäldenären och även leda till att arbetstagare och övriga nyckelpersoner i företaget söker sig bort från företaget.

Vissa särskilda frågor

Fastställande av säkerhetens värde. Med säkerhetsskuld avses en saneringsskuld till säkerhet för vilken borgenären har en i förhållande till tredje man effektiv realsäkerhetsrätt till egendom som tillhör gäldenären eller som är i hans besittning, till den del säkerhetens värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes skulle ha räckt till för att täcka beloppet av borgenärens fordran efter avdrag av realiseringskostnaderna och de skulder som skall betalas med bättre förmånsrätt.

Säkerhetens värde definieras i saneringsprogrammet. Den som utarbetat programförslaget, dvs. vanligtvis utredaren, blir tvungen att tillse fastställandet av värdet och att skaffa fram den utredning som behövs för detta. I sista hand avgörs frågan av domstolen i samband med att programmet fastställs.

Inom saneringspraxis har värderingsgrunden vid fastställande av säkerhetens värde vanligtvis varit egendomens sannolika realiseringsresultat genomfört på det mest sannolika realiseringssättet. Praxis har dock varierat och säkerhetsskulden har även kunnat fastställas till gängse pris på basis av en fortsatt affärsverksamhet (*going concern*). I vissa fall har utredarna använt en mellanform mellan likvidationsvärdet och *going concern*-värdet. Särskilt fastställandet av värdet för egendom under en företagsinteckning har orsakat problem.

Som en utgångspunkt på basis av beredningen av lagen kan anses att vid fastställandet av till vilken del skulden är säkerhetsskuld är det normala realiseringssättet för säkerhetstypen i fråga avgörande, eller om det finns flera realiseringssätt, det mest sannolika av dem. På denna bedömning inverkar bland annat marknadsläget, branschen i fråga och övriga omständigheter. Samma principer används även vid konkursjämförelsekalkyler. Vid bedömningen av egendomens realiseringssätt beaktas även konkurslagens (120/2004) bestämmelser om realisering av egendom. De förutsätter att konkursboet skall realisera den egendom som ingår i boet på det sätt som är fördelaktigast för boet så att ett så gott försäljningsresultat som möjligt nås. För att säkerställa detta kan försäljningen till och med senareläggas. I vissa situationer kan konkursförvaltningen under en viss tid fortsätta gäldenärens affärsverksamhet i syfte att sälja gäldenärsföretaget eller en del av det som en kommersiell helhet.

Bestämmelsen om fastställande av säkerhetens värde i sin nuvarande form gör det möjligt att beakta olika situationer. Det bör även finnas en viss flexibilitet i fastställandet av säkerhetens värde. Om man för definiering

av säkerhetsskulden genom lag skulle fastsätta realiserings sättet för egendomen och tidpunkten för realiseringen, kunde detta leda till för alla parter oönskade slutresultat.

Kvittningsrätt. En borgenär har ingen kvittningsrätt efter det att ett saneringsförfarande inletts. För att kvittningsförbudet emellertid inte skall äventyra ställningen för en sådan borgenär som med fog kunnat anta att kvittningsrätten säkrar hans eller hennes fordringar har borgenären i vissa fall rätt att hålla inne sin egen betalningsskyldighet till den saneringsskyldige, tills borgenären själv får en betalning enligt saneringsprogrammet eller indrivningsförbudet upphör att gälla. Bestämmelsen innebär att en borgenär som själv står i skuld till saneringsgäldenären under vissa förutsättningar skyddas från att saneringsförfarandet upphör utan att ett saneringsprogram fastställs eller att gäldenären försummar en skuldreglering enligt programmet. Till exempel en bank kan hålla inne medlen på ett tidsbundet depositionskonto, men inte gäldenärens medel på betalningsrörelse- eller brukskonto.

Kvittningsförbudet är för närvarande inte till någon särskild nytta för gäldenären under förfarandet. Ett kvittningsförbud förbättrar inte gäldenärens betalningsberedskap, eftersom borgenären kan låta bli att uppfylla sin egen betalningsskyldighet till gäldenären. Förbudet orsakar även extra arbete, då kvittningen flyttas till det skede då saneringsprogrammet utarbetas. Inom saneringspraxis har ett kvittningsförbud ansetts vara onödigt.

Återvinning vid saneringsförfarande. De rättsliga åtgärder som gäller gäldenärens egendom och som vidtagits innan saneringsförfarandet inleds kan fås att återgå på samma sätt som vid en konkurs. De materiella förutsättningarna för återvinning fastställs i enlighet med lagen om återvinning till konkursbo. I praktiken drivs återvinningstalan i samband med saneringar endast sällan. Om återvinning avtalas i allmänhet på samma sätt som vid en konkurs. Enligt Statistikcentralen har antalet slutförda återvinningsärenden i samband med saneringsförfaranden vid tingsrätterna under 2000-talet varit mindre än 10 fall per år. Till exempel år 2004 slutfördes 6 återvinningsärenden vid tingsrätterna.

I första hand kan utredaren kräva återvin-

ning. Utredaren skall väcka återvinningstalan inom sex månader från det förfarandet inleddes. Talan får dock väckas även inom tre månader från det att grunden för återvinningen blev eller borde ha blivit känd för utredaren.

Saneringsborgenären får yrka på återvinning, om utredaren inte åtar sig det. Härvid skall en borgenär som vill yrka återvinning anmäla detta till utredaren. Nyttan av återvinningen kommer inte — såsom vid en konkurs — borgenärerna i allmänhet till godo, utan nyttan tillfaller den borgenär som framställt yrkandet. Borgenären skall väcka talan inom sex månader från det han fick veta att saneringsförfarandet har inletts. Domstolen skall ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken. Det har varit oklart om utredaren i detta fall kan föra talan i ärendet och kräva att nyttan av återvinningen i stället för den borgenär som väckt talan skall tillfalla de borgenärerna i allmänhet.

Skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott. I lagen ingår en specialbestämmelse om när en skadeståndsskuld eller en skuld som grundar sig på ett avtalsbrott anses ha uppkommit vid bedömningen av om det är fråga om en saneringsskuld eller en skuld som uppkommit efter det att förfarandet inletts. I praktiken anknyter sådana skulder i allmänhet till ansvar i byggnadsskedet. Om en borgenär får kännedom om en skuld först efter det att saneringsförfarandet avslutats anses skulden vara en ny skuld som saneringsföretaget skall betala i sin helhet. Inom saneringspraxis har specialbestämmelsen om skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott ansetts vara oändamålsenlig. Som ett bättre alternativ har man ansett att sådant dolt ansvar skall beaktas så att skulderna, om de realiserar, fogas till saneringsprogrammet senare genom en ändring av programmet.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Urval till företagssanering eller konkurs

Allmänt. Ett lagstadgat saneringsförfarande är ett alternativ till konkurs i sådana fall där företagets ekonomiska kris kan avvärjas i

stället för att verksamheten läggs ned. Saneringsförfarandet är en av de metoder genom vilka företag kan saneras. Olika former av förlikning med borgenärerna eller någon annan form av flexibilitet från borgenärernas sida kan ofta vara effektivare och billigare metoder för att fortsätta med företagsverksamheten än det lagstadgade saneringsförfarandet. Företagssaneringslagen har även för sin del ökat borgenärernas beredskap för frivilliga arrangemang.

Om det inte finns ekonomiska förutsättningar att fortsätta med företagsverksamheten finns det ingen orsak att försöka förhindra eller skjuta upp en konkurs. Syftet med företagssaneringslagen är inte att erbjuda en möjlighet att upprätthålla sådan företagsverksamhet som det inte finns affärsekonomiska förutsättningar för. Ett misslyckat saneringsförfarande i allmänhet orsakar borgenärerna större förluster än en konkurs. Ju längre saneringsförfarandet pågår, desto större blir sannolikheten att förlusterna ökar. Förluster uppstår även om företaget försätts i konkurs strax efter det att saneringsprogrammet fastställts, varvid företaget endast har hunnit betala lite eller inga saneringsskulder. Om det redan under behandlingen av saneringsansökan framgår att gäldenären är betalningsoförmögen och att man inte genom ett saneringsprogram kan åstadkomma en hållbar lösning på situationen är det viktigt att ett saneringsförfarande inte inleds och att detta beslut fattas så snabbt som möjligt.

Avsikten med propositionen är å ena sidan att bekämpa ogrundade företagssaneringar som orsakar ekonomisk skada och å andra sidan att främja det att livsdugliga företags betalningsoförmåga så ofta som möjligt löses genom sanering. För att detta mål skall uppfyllas borde de saneringsdugliga företagen så effektivt som möjligt kunna särskiljas från de saneringsodugliga och även saneringsförfarandet kunna inledas snabbt. Återställandet av ett företags lönsamhet är ett eftersträvanvärt mål för såväl borgenärerna som för gäldenärsföretaget.

Det är ofta svårt att bedöma ett företags saneringsduglighet. I lagen kan emellertid inte införas detaljerade bestämmelser om de faktorer med stöd av vilka gäldenären kunde anses vara saneringsduglig, eftersom gäldenärens saneringsduglighet bedöms i enlighet

med affärsekonomiska principer. På bedömningen inverkar bland annat företagets faktiska resultat, preliminära saneringsplaner och branschens allmänna utvecklingsutsikter. Bedömningen är alltid övergripande och den görs på basis av saneringsansökan, bokslutsuppgifter, revisorns utredning, borgenärernas utlåtanden och övriga utredningar. En lyckad bedömning av saneringsdugligheten kan främjas genom en precisering av de krav som ställs på innehållet i saneringsansökan.

Identifiering av betalningssvårigheter. Undvikande av onödiga konkurser förutsätter att ett företag som fått betalningssvårigheter ansöker om ett saneringsförfarande i ett så tidigt skede som möjligt. Saneringslagstiftningens primära mål har ursprungligen varit att företagssaneringen i allmänhet skall inledas då företaget inte ännu är betalningsoförmöget men hotas av betalningsoförmåga. Det är dock vanligt att saneringsansökningar görs först efter det att en konkursansökan gällande företaget har blivit anhängig. I dessa fall är det även vanligt att det görs invändningar mot saneringsansökan och att ärendet blir stridigt. De ofta förekommande konkursansökningarna visar att identifieringen av ekonomiska svårigheter vid företagen sker relativt sent eller att man inte vill medge att sådana förekommer. Även det att bestämmelserna om företagets bokföring eller revision inte har iakttagits på vederbörligt sätt kan inverka på detta.

En identifiering av ekonomiska svårigheter i tillräckligt god tid är en faktor som just inte kan påverkas med hjälp av lagstiftning. Genom företagartutbildning, allmän information till företagare och rådgivningstjänster som riktar sig till företagare kan man främja identifieringen av betalningssvårigheter och öka kunskaperna om företagssanering. Företagets ekonomiska förvaltning, utomstående bokförare och revisorer har en central ställning och de borde fästa företagsledningens uppmärksamhet vid företagets ekonomiska utveckling och eventuella saneringsbehov. Advokater fungerar ofta som ekonomiska och juridiska rådgivare för företag, och deras roll som rådgivare i samband med företags insolvens är betydande. Även borgenärernas indrivningspraxis inverkar på att företag ansöker om sanering. Om borgenärerna utreder behovet av sanering och saneringsmöjlighe-

terna tillsammans med gäldenären så snabbt som möjligt efter det att betalningssvårigheterna uppkommit, ansöker gäldenären eventuellt om sanering i ett tillräckligt tidigt skede.

Man har fäst uppmärksamhet vid företagets betalningssvårigheter och en ökad information till företagarna bland annat inom den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte i oktober 2003 för utarbetande av ett skuldhanteringsprogram. Avsikten var att utreda hur man kan förhindra att skuldproblem uppstår och fördjupas samt hur betalningsoförmåga kan skötas på ett flexibelt och effektivt sätt. I programmet för skuldhantering (arbetsgruppsbetänkande 2004:7) betonas förebyggande av skuldproblem och, särskilt i fråga om företagare, att den ekonomiska information som ges dem främjar företagsamhet och förbättrar företagarens beredskap att följa sitt företags lönsamhet. Åtgärder som arbetsgruppen föreslog var säkerställande av tillgång på information genom Internet och TE-centralerna, utarbetande av en praktisk handbok och utökande av utbildningen för småföretagare även i fråga om hur man klarar av ekonomiska problem. Handels- och industriministeriet sköter det praktiska genomförandet av åtgärderna. Framför allt utveckling av småföretagares kunskaper har även införts i programmen vid yrkesutbildningscenter för vuxna. Dessutom har företagorganisationerna en viktig ställning när det gäller att öka tillgången på information.

För att främja saneringen av företag har man utvecklat en modell för utredande av företagets ekonomiska situation och behovet av att vida saneringsåtgärder (TMA-konceptet, Turn Around Management). Målsättningen är att framför allt främja ett saneringsprogram som grundar sig på förlikning och som ersätter eller föregår en företagssanering för småföretagare. Om det konstateras att de ekonomiska svårigheterna kan avhjälpas omfattas företagaren genom ett enhälligt beslut av borgenärerna av en fredningstid. Detta innebär att företaget får ett halvt år på sig för att närmare utreda företagets tillstånd samt för att inleda ett utvecklingsprogram. Under fredningstiden inleder eller fortsätter borgenärerna inte sina indrivningsåtgärder. För att genomföra saneringsverksamheten

har man inlett konsultutbildning vid SM-stiftelsen. Dessutom har en förening för hantering av ändringar i och utveckling av företag bildats. Föreningens uppgift är att agera som sammanslutning för professionella som har specialiserat sig på utveckling och hantering av ändringar i företagsverksamheten i företag i en ekonomisk brytningsfas.

Även den arbetsgrupp som hade i uppgift att utreda behoven av att utveckla insolvenssystemen fäste uppmärksamhet vid företagarrådgivning och tillräcklig tillgång på information (arbetsgruppsbetänkande 2004:20).

Förbättrande av ansökningarnas kvalitet. Genom ändringar i företagssaneringslagen försöker man förbättra saneringsansökningarnas innehåll. Ansökningarnas innehåll har en central betydelse för hur snabbt ett avgörande om inledande av förfarandet kan fattas. Det föreslås att de krav som ställs på gäldenärens ansökan skall preciseras i lagen. Gäldenären skall redan i ansökningsskedet presentera åtminstone preliminära riktlinjer för hur företaget kunde saneras. Revisionsorganisationerna har meddelat anvisningar om den redogörelse som för närvarande krävs av revisorn. Det nya skulle vara att revisorn i enlighet med propositionen i sin egen redogörelse skall bedöma hur realistisk gäldenärens saneringsplan är. Då det i samband med ansökan finns mera information om företagets ekonomiska problem och möjligheterna att förbättra lönsamheten är det lättare för borgenärerna och domstolen att bedöma om de planerade åtgärderna är tillräckliga för en sanering av företaget.

I samband med beredningen har man övervägt om kvaliteten på revisorns redogörelse kunde förbättras genom att den som avger redogörelsen skulle vara någon annan än gäldenärens egen revisor. Man har även övervägt ett alternativ där domstolen för att betona revisorns oberoende skulle förordna den revisor som skall avge redogörelsen. I propositionen har man beslutat hålla sig till nuvarande ordning. Den redogörelse som skall bifogas gäldenärens saneringsansökan kunde fortfarande avges antingen av gäldenärens egen revisor eller av en annan revisor som uppfyller behörighetskraven. För ett bibehållande av nuläget talar att inhämtande av redogörelsen

av en annan revisor kunde förlänga behandlingstiden för ansökningarna och öka kostnaderna för gäldenären. Om domstolen skulle förordna en revisor i en situation där kostnaderna inte kunde betalas av gäldenärens medel, kunde kostnaderna förbli staten till last. Detta har inte ansetts vara motiverat. Dessutom har man beaktat att ett neutralt förhållande till gäldenärens ekonomiska situation även krävs av gäldenärens revisor.

Sanering kan sökas av ett uppenbart saneringsodugligt företag. Ansökningarna kan även vara bristfälliga. Det är inte praktiskt möjligt att skapa ett system för behandling av ansökningar där en ansökan skulle kunna avslås omedelbart utan möjlighet till komplettering eller utan att borgenärerna hörs i ärendet. Om ansökan emellertid är uppenbart ogrundad kan den med stöd av rättegångsbalken avslås utan att borgenärerna hörs. Gäldenärens och även borgenärernas rättsskydd kräver å sin sida att tidsfristerna för komplettering och hörande kan fastställas på ett flexibelt sätt.

Behandlingen av ansökningar som förordas av borgenärerna. Innan saneringsansökan görs för gäldenären i allmänhet förhandlingar om betalningsarrangemang med sina huvudfinansierare och eventuellt även med andra borgenärer. Vid förhandlingarna kan man även komma till slutsatsen att en företags-sanering är en för alla parter rationell åtgärd för att fortsätta företagsverksamheten. En borgenär kan dock av olika skäl vara ovillig att vara den som ansöker om sanering, även om en gemensam ansökan möjliggör ett saneringsförfarande till lättare villkor än en ansökan som enbart inlämnas av gäldenären. Man vill av neutralitetsskäl inte gå med i en gemensam ansökan till exempel då borgenären samtidigt ger kredit till ett annat företag inom branschen. Däremot kan borgenären meddela att man förordar gäldenärens ansökan och i praktiken har sådana förordande yttranden ofta bifogats till stöd för gäldenärens ansökan.

Man vill främja detta förfarande genom ett ändringsförslag enligt vilket borgenären kunde förordna gäldenärens ansökan med samma följd som en gemensam ansökan har för närvarande. Sådana förordade ansökningar skulle minska behovet av redogörelser och hörande av vederbörande parter och på-

skynda inledandet av saneringsförfarandet. För en förordad ansökan skulle behövas en femtedel av gäldenärens kända skulder och minst två borgenärer, precis som för en gemensam ansökan. En borgenär som förordar ansökan skall inte kunna vara en närstående till gäldenären. Av dessa skäl kan det anses vara sannolikt att det i samband med ärenden som blivit anhängiga som förordad ansökan endast sällan kan uppvisas ett sådant hinder för förfarandet som skulle leda till att det avbryts. Man kan utgå från att ett företag som inlämnat en förordad ansökan i allmänhet är saneringsdugligt. För att ett sådant antagande skall kunna göras har man ansett det nödvändigt att förutsätta att flera än en borgenär samtycker till en sanering.

Bedömning av utredningsfredningstiden. I samband med beredningen av propositionen togs som ett alternativ till reglering upp en så kallad utredningsfredningstid, vilket skulle innebära att saneringsförfarandet inleds i syfte att utreda företagets saneringsduglighet under förfarandets gång. Till skillnad från nu skulle utredningsfredningstiden inledas då domstolen förordnar en utredare med anledning av gäldenärens eller en borgenärs ansökan. Utredaren skulle utses utan dröjsmål då saneringsansökan blir anhängig. Domstolen skulle i detta skede inte ta någon ställning till företagets saneringsduglighet. Gäldenärens affärsverksamhet skulle fortsätta under utredarens övervakning medan betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud råder. Utredaren skulle ha i uppgift att i samarbete med gäldenären inom en kort tidsfrist utarbeta en redogörelse över gäldenärens ekonomiska ställning och en bedömning av om det finns förutsättningar för ett saneringsförfarande.

En modell där utredningsfredningstiden inleds enbart med en ansökan innehåller en möjlighet till missbruk. Utredningsfredningstiden kunde inledas även om gäldenären är saneringsoduglig och gäldenären inte ens har för avsikt att sanera sin verksamhet. Trots att en utredare förordnas skulle gäldenären kunna vidta rättshandlingar som skadar borgenärernas intressen. Även om rättshandlingarna senare kunde fås att återgå, skulle det kunna uppstå skada. I praktiken har det förekommit fall där det företag som ansökt om sanering inte har haft likvida medel eller in-

tern finansiering att vänta. Det kunde därför bli ett problem att utredningsfredningstiden skulle inledas, även om företaget inte ens förmår betala utredarens arvode och övriga kostnader för förfarandet. Av dessa skäl har en utredningsfredningstid inte ansetts vara ett ändamålsenligt alternativ, utan man har utgått från att det måste finnas någon form av garanti för gäldenärens saneringsduglighet redan då förfarandet inleds. Dessutom har man beaktat att den fredningstid som behövs för att bibehålla förutsättningarna för sanering kan uppnås genom meddelande av temporära förbud.

3.2. Förutsättningar och hinder för sanering

I propositionen föreslås att begreppet saneringsskuld och bestämmelserna om förutsättningarna för fastställande av saneringsprogram ändras på nedan angivna sätt. Dessa inverkar på bedömningen av gäldenärens saneringsduglighet. Till övriga delar föreslås i propositionen inga ändringar till hur förutsättningarna för sanering fastställs och hur de bedöms. Om gäldenären är insolvent kan en sanering inte inledas om det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid. I fråga om saneringsförfarandet innebär bibehållande av nuläget att saneringsdugligheten kan bedömas även efter att saneringsförfarandet inletts. Med de nya kraven gällande innehållet i gäldenärens ansökan försöker man emellertid se till att detta skall ske mera sällan än för närvarande.

I lagen ingår bestämmelser på basis av vilka en saneringsansökan kan avslås på grund av att de som äger företaget eller företagets ledning uppträtt på ett klandervärt sätt. Ett sådant förfarande kan det vara fråga om till exempel när en väsentlig orsak till gäldenärens insolvens är en minskning av tillgångarna eller en ökning av skulderna som inte hänger samman med näringsverksamheten. En sanering kunde även förhindras av att företagets medel har använts till skada för borgenärerna på ett olämpligt sätt till exempel till konsumtionsvaror för företagets ägare eller ledning eller att inom företaget har

gjorts ogrundade privatuttag eller tagits delägarlån. I sådana fall kan det finnas skäl att avslå ansökan, vilket även framgår av beredningen av lagen och av högsta domstolens prejudikat. Nuvarande reglering kan anses ge tillräckliga grunder för att bekämpa missbruk av saneringsförfarandet. Fogande av nya bestämmelser som skulle precisera de nuvarande bestämmelserna till lagen kunde för sin del orsaka juridisk osäkerhet och det har inte ansetts vara nödvändigt att föreslå något sådant.

Ett saneringsförfarande kan enligt lagen inte inledas om det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. Vid tillämpningen av denna hindersgrund beaktas de bestämmelser annanstans i lag enligt vilka ett saneringsprogram skall lämnas utan fastställelse. Till dessa hör bland annat bestämmelsen om brott som begåtts av gäldenären eller gäldenärsföretagets ägare eller ledning. Ett hinder för fastställande av programmet och således för hela saneringsförfarandet är även om någon som hör till företagets ledning har gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han eller hon kan meddelas näringsförbud. En brist i samband med detta har ansetts vara att hindersgrunderna i fråga inte har kunnat läsas i de lagrum där det annars föreskrivs om hinder för förfarandet. Det föreslås att lagen till dessa delar ändras så att hindren för förfarandet sammanställs i en paragraf. Ett brottsligt och annat klandervärt förfarande är fortfarande inget absolut hinder för inledande av ett saneringsförfarande. Av särskilda skäl är det även i detta fall möjligt att inleda ett saneringsförfarande.

Vid beredningen av propositionen övervägdes om man på något sätt borde begränsa beviljandet av företagssanering om gäldenären redan tidigare har genomgått ett saneringsförfarande. Det har inte ansetts vara motiverat att fastställa något absolut förbud mot ett nytt saneringsförfarande, utan förutsättningarna och hindren bör även i fortsättningen utredas från fall till fall. Ett tidigare saneringsförfarande kan dock vara av betydelse då förutsättningarna och hindren för en sanering prövas. Faktorer som bör tas i beaktande kunde till exempel vara om det tidigare saneringsförfarandet förordnades att upphöra

eller om det ledde till fastställande av ett program, vilka orsakerna till de nya betalningssvårigheterna är och hur länge det har gått sedan saneringsprogrammet avslutades.

En annan fråga i anslutning till en redan beviljad sanering är om företaget kan ansöka om sanering under ett pågående saneringsprogram. I detta avseende föreslås att den nya saneringsansökan inte skall kunna tas till prövning då det finns ett gällande saneringsprogram. En eventuell omreglering av skulderna måste således ske genom frivilliga arrangemang eller genom en ändring av saneringsprogrammet.

3.3. Fastställande av saneringsskulder

Saneringsskulder är med vissa undantag skulder vilkas grunder har uppkommit innan domstolen har fattat beslut om inledande av ett saneringsförfarande. Betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud som följer av att förfarandet inleds gäller saneringsskulder och de skulder regleras i saneringsprogrammet. Frågan om på basis av vilken tidpunkt man bestämmer vilka skulder som räknas som saneringsskulder som regleras inom saneringsprogrammet och vilka som nya skulder som skall betalas i sin helhet har i praktiken varit oklar i sådana fall där temporära betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud har meddelats innan saneringsförfarandet har inletts. Detta har lett till missförhållanden framför allt för de ofientliga borgenärerna när beslutet om inledande av ett saneringsförfarande inte har kunnat fattas snabbt och gäldenärens skuldbelopp har ökat efter det att ett temporärt förbud meddelats. Den skarpaste kritiken mot saneringsförfarandet har varit att gäldenärens skuldsättning kan öka då behandlingen av ansökan drar ut på tiden och borgenärerna således inte kan kräva full betalning på dessa fordringar, utan blir tvungna att nöja sig med den betalning som saneringsprogrammet ger dem.

I förslaget från justitieministeriets arbetsgrupp föreslogs att detta missförhållande skulle avhjälpas så att alla ovan nämnda förbud skulle meddelas samtidigt, och från denna tidpunkt skulle inledas ett skede som kallas saneringsskydd. Saneringsskydd kunde

förordnas även på yrkande av någon annan än gäldenären eller den borgenär som ansökt om saneringsförfarande. De skulder som uppkommer under saneringsskyddet skulle inte räknas som saneringsskulder, varvid begreppen saneringsskuld och ny skuld skulle bli tydligare. De nya skulder som uppkommer efter det att saneringsskyddet inträtt skulle gäldenären vara tvungen att betala till sitt fulla belopp. Av gäldenären skulle krävas tillräcklig betalningsförmåga för dessa skulder och för de skulder som uppkommer efter det att saneringsförfarandet inletts för att ett saneringsförfarande överhuvudtaget skall kunna inledas. Om gäldenären i stället för en sanering skulle försättas i konkurs, skulle de skulder som uppkommit under saneringsskyddet i konkursen vara i förmånsställning på samma villkor som för närvarande de skulder som uppkommer efter det att saneringsförfarandet inletts. Ställningen för de skulder som uppkommer under saneringsskyddet och de skulder som uppkommer efter det att förfarandet inletts skulle enligt arbetsgruppens förslag avvika från varandra i det att en skuld som uppkommit under saneringsskyddet inte skulle kunna användas som konkursgrund under förfarandet.

Flera av remissinstanserna var av samma åsikt som arbetsgruppen i fråga om att det är nödvändigt att förtydliga ställningen för de skulder som uppkommer efter att de temporära förbuden meddelats. En stor del av remissinstanserna stödde arbetsgruppens förslag om saneringsskydd, men i flera utlåtanden ansågs att man inte bör begränsa användningen av en skuld som uppkommer under saneringsskyddet som konkursgrund. Enligt vissa remissinstanser skulle möjligheten att införa saneringsskydd göra saneringsförfarandet ännu mer komplicerat. I vissa utlåtanden stöddes ett alternativ enligt vilket saneringsskulden skulle fastställas på basis av tidpunkten då ansökan blev anhängig.

Avvikande från arbetsgruppens förslag föreslås i propositionen att till saneringsskulder skall räknas gäldenärens samtliga skulder som uppkommit innan ansökan blev anhängig, men att inga andra rättsliga verkningar skall föranledas av anhängiggörandet. Härvid skulle gäldenären inte längre efter det att han eller hon ansökt om saneringsförfarande

rande kunna skuldsätta sig så att de nya skulder som uppkommit efter det att ansökningsprocessen blev anhängig skulle regleras i saneringsprogrammet. Detta alternativ togs även upp i arbetsgruppens betänkande.

Det finns flera orsaker till att välja detta alternativ. En av de viktigaste målsättningarna med propositionen är att inverka så att man skulle ansöka om sanering i ett tidigare skede än nu och att ett avgörande om inledande av ett saneringsförfarande kunde meddelas snabbt. Det uppskattas att man genom att fastställa saneringsskulder på basis av tidpunkten då ansökan blev anhängig kan påverka att målet uppfylls effektivare än genom saneringsskydd. Till denna bedömning medverkar att det inte längre är fördelaktigt för gäldenären att förlänga behandlingen av ansökan. Framför allt en situation där gäldenären kan fortsätta sin verksamhet efter ansökan om ett saneringsförfarande genom att försumma sina lagstadgade betalningar kan inte anses vara godtagbar, särskilt med tanke på övriga företag som verkar inom samma bransch.

Definitionen av saneringsskuld på basis av anhängiggörandet av ansökan förenklar förfarandet jämfört med förslaget om saneringsskydd. Eftersom saneringsskulder i samtliga fall fastställs på basis av en och samma tidpunkt är detta ett tydligare alternativ än saneringsskyddet. Denna bestämmelse är även lättare att förstå för utomstående, vilket är ägnat att underlätta en fortsättning av gäldenärens verksamhet. Bestämmelsen skulle således ha en positiv inverkan bland annat för gäldenärens avtalsparter. En tydlig definition av ställningen för nya skulder kan även öka borgenärernas positiva inställning till sanering, och särskilt viktigt är det med tanke på de offentliga borgenärerna. För domstolarnas del skulle ett förslag om saneringsskydd sannolikt ha inneburit att de skulle ha fått yrkanden gällande saneringsskydd för behandling oftare än de för närvarande får yrkanden på förordnande av temporära förbud. När saneringsskulden definieras från anhängiggörandet av ansökan, skulle borgenären inte ha något behov av ett domstolsförfarande som metod för att påverka vilka skulder som räknas som saneringsskulder. Möjligheterna till missbruk av saneringsförfarandet minskas av att till an-

hängiggörandet av ansökan inte skulle anknyta andra rättsverkningar som hänger samman med inledandet av saneringsförfarandet.

Det skulle vara möjligt att meddela temporära förbud på samma sätt som för närvarande. Till förbuden har i saneringspraxis inte uppskattats anknyta andra missförhållanden än oklarheten om ställningen för en skuld som uppkommer efter ett temporärt förbud. Man kan fästa uppmärksamhet vid den exakta avgränsningen av förbud i samband med utbildningen.

Tröskeln för ett saneringsförfarande kan inte uppskattas stiga åtminstone väsentligt, även om de skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig inte skulle räknas till saneringsskulder. Detta beror på att ett snabbt inledande av saneringsförfarandet även ligger i gäldenärens intresse och att förslaget med tanke på fastställande av saneringsskulder i praktiken har samma inverkan som det att förfarandet skulle inledas snabbt.

För gäldenären är det särskilt viktigt att utredandet av möjligheten till sanering äger företräde före en konkurs, och förslaget ändrar inte denna tågorordning. Med tanke på bedömningen av gäldenärens saneringsduglighet är det naturligtvis av betydelse hur gäldenären förmår betala de skulder som uppkommer efter ansökan om saneringsförfarande. Om skuldsättningen fortsätter medan ansökan är anhängig och behandlingen av ärendet räcker länge kan följden vara att gäldenären inte kan anses vara saneringsduglig. Ytterligare skuldsättning efter anhängiggörande av ansökan kan även utgöra en grund för försättande av gäldenären i konkurs efter det att saneringsförfarandet inletts. Bestämmelserna om ytterligare skuldsättning som hinder för ett saneringsförfarande och som konkursgrund är dock beroende av prövning. Saneringströskeln kan inte heller på basis av dem anses stiga väsentligt så att förslaget skulle leda till att saneringsdugliga företag går i konkurs. Dessutom bör det noteras att gäldenären kan ansöka om temporärt betalnings- och indrivningsförbud, vilkas påförande kan förbättra gäldenärens förmåga att betala skulder som uppkommer efter ansökan.

För närvarande har de skulder som upp-

uppkommit under saneringsförfarandet under vissa förutsättningar en bra förmånsrätt när det gäller att få betalning, om saneringen misslyckas och gäldenären försätts i konkurs. Det föreslås inte några ändringar till bestämmelserna om förmånsrätt på grund av ändringen gällande definitionen på saneringsskuld. Inte heller de nya skulder som uppkommer efter det att inom ett saneringsförfarande har meddelats ett temporärt betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud får någon förmånsrätt. En förmånsrätt för nya skulder försvagar oundvikligen saneringsskuldernas ställning, varför det är motiverat att det finns så lite skulder med förmånsrätt som möjligt. Om endast skulder som uppkommer efter det att förfarandet inletts har förmånsrätt kan detta medverka till att gäldenären effektivt eftersträvar en snabb inledning av saneringsförfarandet. Inledandet av saneringsförfarandet och den förmånsrätt som grundar sig på det förbättrar till exempel gäldenärens möjligheter att få ny finansiering för att fortsätta sin verksamhet. Förmånsrätten kan även ha en viss betydelse för avtalsparterna, bland annat varuleverantörerna. Dessutom har man tagit i beaktande att beviljande av förmånsrätt för skulder som uppkommer efter det att saneringsansökan blivit anhängig skulle öka möjligheterna till missbruk av saneringsförfarandet på grund av att gäldenären på egen hand kan påverka vilka av borgenärerna som får betalning ur konkursboets medel.

3.4. Förhållande till konkurs, behörig domstol och ändringssökande

För borgenärernas rättsskydd är det avgörande att sanering inte kan användas som en metod att fördröja en konkurs. Av denna orsak är en konkurs fortfarande möjlig enligt huvudregeln, även om beslutet om avslag på saneringsansökan inte skulle äga laga kraft. Det föreslås dock att lagen preciseras till vissa delar. Genom förslagen strävar man för det första efter att försättandet i konkurs inte i onödan skjuts upp i klara fall. I detta syfte föreslås det att lagen ändras så att behandlingen av konkursansökan i stället för att uppskjutas skall kunna fortsätta så länge saneringsansökan inte har avgjorts. Gäldenären

kan ombes inkomma med ett yttrande om konkursansökan under behandlingen av saneringsansökan. Om saneringsansökan avslås finns det därmed inget hinder för att gäldenären försätts i konkurs. På så sätt skulle försättandet i konkurs inte försenas till exempel på grund av att man inte lyckas nå gäldenären efter det att saneringsansökan har avslagits. Om behandlingen av saneringsansökan emellertid har räckt länge kan man bli tvungen att begära ett nytt yttrande i konkursärendet, om det finns anledning att anta att omständigheterna har förändrats så att förutsättningarna för försättande i konkurs inte kan bedömas på basis av de uppgifter som då är tillgängliga.

Lagen föreslås ändras så att saneringsdomstolen skall vara behörig att behandla konkursansökan efter det att saneringsansökan har avslagits. Även på detta sätt kan behandlingen av konkursärendet efter det att saneringsansökan har avslagits påskyndas. Genom ändringen försöker man även minska de missbruk som för närvarande är möjliga på grund av att sanerings- och konkursansökningar kan behandlas vid olika domstolar.

Å andra sidan ingår i propositionen även ändringsförslag som gäller konkurser, som har som mål att minska de skador som gäldenären orsakas av en konkurs i en situation där saneringsansökan har avslagits och gäldenären söker ändring i detta. Om saneringsförfarandet inleds med fullföljdsdomstolens beslut, kan de faktiska förutsättningarna för en sanering försvagas väsentligt, om gäldenären försätts i konkurs under överklagandet. En betydande ändring jämfört med nuläget skulle vara att den domstol som behandlar konkursansökan kunde skjuta upp försättandet av gäldenären i konkurs tills frågan om inledande av saneringsförfarande har avgjorts i fullföljdsdomstolen. Enligt förslaget skall en konkursansökan när en saneringsansökan är anhängig behandlas vid saneringsdomstolen, som sedan även fattar beslut om uppskjutande av försättandet i konkurs. Behandlingen av ärendet skall kunna skjutas upp på gäldenärens yrkande och det skall förutsätta ett synnerligen vägande skäl. Som grund för uppskjutande av beslutet skall domstolen särskilt beakta de faktorer som gäldenären har åberopat i sin ansökan.

Om försättandet av gäldenären i konkurs inte skjuts upp kan den domstol som försatt gäldenären i konkurs enligt förslaget på yrkande av gäldenären begränsa realiseringen av gäldenärens egendom tills fullföljdsdomstolen har avgjort saneringsärendet. Ett sådant förordnande kan enligt konkurslagen meddelas av fullföljdsdomstolen, om gäldenären har yrkat detta i samband med att gäldenären har överklagat beslutet om att försätta gäldenären i konkurs. Förslaget gör det möjligt att förordnandet vid en konkurs som följer ett avslag på en saneringsansökan meddelas snabbare än vad som fastställs i konkurslagen.

Under saneringsförfarandet kan gäldenären försättas i konkurs på grund av en ny skuld som inte hör till saneringsskulderna. Som grund för konkurs kan borgenären således använda en skuld som uppkommit efter det att saneringsansökan blivit anhängig. Det skulle enligt propositionen dock vara möjligt att skjuta upp försättandet i konkurs om det med hänsyn till saneringsförfarandet finns synnerligen vägande skäl för detta. Möjligheten att skjuta upp en konkurs skulle närmast komma i användning i en situation där man är tvungen att invänta ett beslut om finansiering av gäldenären.

3.5. Utredaren och borgenärsdelegationen

Utredare. Utredaren har en central roll vid saneringsförfarandet. Saneringsförfarandets mål förutsätter ett balanserat förhållande till såväl gäldenärens som borgenärernas intressen. En utredare som förordnas inom ett saneringsförfarande får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna. Med samtycke av en kvalificerad majoritet av borgenärerna kan dock en person som inte uppfyller kravet på oberoende utses till utredare. För att berörda parter skall känna till de för utredarens oberoende betydelsefulla omständigheterna då förordnandet sker skall den som föreslås bli utredare enligt förslaget på eget initiativ underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade

misstankar om hans eller hennes opartiskhet och oberoende som utredare. Den bestämmelse som föreslås till lagen motsvarar konkurslagens bestämmelse om redogörelseskyldigheten för den som föreslås bli boförvaltare.

I propositionen föreslås att i förfarandet kan förordnas en interimistisk utredare om i förfarandet meddelas ett temporärt betalnings-, indrivnings- eller verkställighetsförbud. Behörighetsvillkoren för den interimistiska utredaren är de samma som för utredaren.

En utredare kan för närvarande endast utses på förslag av en borgenär. Om borgenärerna inte har haft något förslag till utredare, har en person som uppfyllt behörighetsvillkoren och som föreslagits av gäldenären dock i praktiken kunnat utses till utredare, om ingen av borgenärerna har motsatt sig gäldenärens förslag. Nu föreslås det att till lagen skall fogas en bestämmelse om att även gäldenären skall kunna föreslå en utredare.

I fråga om förordnande av utredare har man inte ansett det vara nödvändigt att övergå till ett förfarande som motsvarar konkursförfarandet, där domstolen beslutar om boförvaltaren självständigt och inte är bunden till borgenärernas eller gäldenärens förslag. För ett system som avviker från konkurs talar det att utredarens uppgifter vid en företagsanering ofta är mera mångsidiga än boförvaltarens uppgifter vid en konkurs och att de berörda parterna bättre än domstolen kan känna till vilka yrkesmässiga krav varje saneringsfall ställer på utredaren. I allmänhet har en lämplig utredare kunnat utses bland de personer som föreslagits. Om ingen lägger fram ett godtagbart förslag, skall domstolen utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det. I lagen ingår dessutom bestämmelser om att ändringar i utredarorganisationen vid behov kan göras efter det att förfarandet inletts.

Utredarens arvode och ersättningen av kostnader bildar i allmänhet den största delen av kostnaderna vid ett saneringsförfarande. Kostnaderna betalas ur gäldenärens medel och frågan är därför viktig för gäldenären. Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse om att utredaren skall redogöra för grunderna för sitt yrkande på arvode samt presentera sin uppskattning av de totala kost-

naderna. Om denna uppskattning visar sig vara klart felaktig skall utredaren korrigera den under förfarandets gång. Ett sådant förfarande kan anses höra till god företagssanerings sed. Det skulle vara svårt för den som föreslagits till utredare att presentera en uppskattning över kostnaderna innan förfarandet inletts, eftersom det kan vara svårt att på förhand bedöma vilken arbetsmängd saneringen kräver.

För att förebygga skador som orsakas av ytterligare skuldsättning av gäldenären föreslås att utredaren skall rapportera till borgenärerna om hur gäldenärens skuldsituation utvecklas. Borgenärerna kunde då själva överväga om det finns skäl att ansöka om avbrytande av saneringsförfarandet eller att förhandla med utredaren om det är motiverat att fortsätta förfarandet.

Avsikten är att en rekommendation som är under beredning i delegationen för konkursärenden mera ingående skall behandla bland annat utredarens behörighet och uppgifter.

Borgenärsdelegation. Domstolen skall tillsätta en borgenärsdelegation om det inte skall anses onödigt på grund av att antalet borgenärer är litet. Borgenärsdelegationen kan tillsättas när beslutet om att inleda förfarandet fattas eller senare. Den skall som ett rådgivande organ biträda utredaren i hans uppdrag samt för borgenärernas räkning övervaka utredarens verksamhet. Borgenärsdelegationer har tillsatts sällan. Detta har framför allt berott på att de företag som genomgår en sanering i allmänhet är små och att ett deltagande i en borgenärsdelegation i sådana fall orsakar borgenärerna alltför mycket arbete och kostnader jämfört med nyttan.

Saneringsförfarandets funktionsduglighet kan förbättras genom att borgenärsdelegationer tillsätts oftare än för närvarande. Med hjälp av en borgenärsdelegation kunde borgenärerna redan i det skedet då saneringsprogrammet utarbetas föra fram sina åsikter till utredaren, vilket kan påskynda saneringsförfarandet. Borgenärsdelegationen kan hjälpa utredaren vid utvärderingen av förutsättningarna för att fortsätta ett saneringsförfarande. Utredaren kan även av borgenärsdelegationens medlemmar få information om gäldenärens tidigare verksamhet, vilket kan vara till nytta vid skötseln av uppdraget. Det ligger i gäldenärens intresse

att utredarens arvode bedöms och fastställs av borgenärsdelegationen. För att utnyttjandet av borgenärsdelegationer skall bli allmännare bör deras sammansättning kunna fastställas med mera flexibla kriterier än för närvarande.

Huvudregeln skall fortfarande vara att de olika borgenärsgруппerna skall vara jämbördigt företrädade i borgenärsdelegationen. I propositionen föreslås att delegationens sammansättning även skall kunna fastställas så att de centrala borgenärerna för gäldenärens verksamhet är representerade i den. På detta sätt kunde till borgenärsdelegationen väljas sådana borgenärer som har de bästa förutsättningarna att bedöma förutsättningarna för en fortsättning av gäldenärens verksamhet. Centrala borgenärer för gäldenärens verksamhet kunde till exempel vara företagsinteckningsborgenärer och varuleverantörer.

Det finns inget hinder för att de arbetstagare vid företaget som är borgenärer skulle vara representerade i borgenärsdelegationen, men i praktiken har arbetstagarna i allmänhet inga saneringsskulder eller också har de inte skulder i den omfattning eller är inte så många att arbetstagarna kunde anses som sådana centrala borgenärer som förutsätts för deltagande i borgenärsdelegationen. Detta beror på att arbetstagare har rätt att få sina lönefordringar i form av lönegaranti i enlighet med bestämmelserna om detta. Arbetstagarnas fordringar tryggas även genom att företaget enligt lagen skall betala arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet för tre månader före ansökan om saneringsförfarande. När det gäller lönefordringar som är äldre än tre månader räknas arbetstagaren som saneringsborgenär. Efter ansökan om saneringsförfarande skall gäldenären betala lönerna till sitt fulla belopp. Dessutom bör noteras att då gäldenären i sin tjänst regelbundet har minst 50 personer i arbetsförhållande, har arbetskrafts- och näringscentralen på gäldenärens hemort rätt att till borgenärsdelegationen utse en företrädare för arbetskraftsförvaltningen, som får delta i delegationens arbete utan rösträtt.

Det ankommer på domstolen att tillsätta en borgenärsdelegation. Det har ansetts vara ändamålsenligt att initiativet till tillsättande av en borgenärsdelegation kommer från de par-

ter som berörs, som känner företaget och som kan bedöma om det är nödvändigt att en borgenärsdelegation tillsätts. Av denna anledning föreslås att domstolen skall tillsätta en borgenärsdelegation på begäran av sökanden, utredaren eller en borgenär.

3.6. Kvittning i samband med saneringsförfarande

Det indrivningsförbud som anknyter till inledandet av saneringsförfarandet eller som meddelas temporärt hindrar borgenären från att få en fordran betald genom utnyttjande av sin kvittningsrätt. En borgenär, vars fordran inte avser en säkerhetsskuld får dock, om han själv står i skuld till saneringsgäldenären och skulden förfaller till betalning vid en på förhand bestämd tidpunkt efter det att förfarandet har inletts, till ett belopp som motsvarar berörda fordran hålla inne betalning till saneringsgäldenären, varvid skuldförhållandet i övrigt fortsätter på tidigare villkor, tills borgenären får betalning i enlighet med saneringsprogrammet eller indrivningsförbudet upphör. Innan saneringsförfarandet inleds eller ett temporärt förbud meddelas kan kvittning genomföras på normalt sätt. En kvittning kan dock i samband med saneringen fås att återgå i enlighet med lagen om återvinning till konkursbo.

I samband med beredningen av företags-saneringslagen motiverades kvittningsförbudet med att ett tillåtande av kvittning skulle innebära att en borgenär som har rätt till sådan i fråga om rätt till betalning är i en bättre ställning än alla andra borgenärer. Det ansågs inte finnas tillräcklig grund för en sådan specialbehandling av kvittningsborgenärer. Genom kvittningsförbudet ville man säkerställa en så störningsfri verksamhet under saneringsförfarandet som möjligt för gäldenärsföretaget. Särskild uppmärksamhet fästes vid bankernas kvittningsrätt, som i praktiken bedömdes kunna betyda att gäldenärsföretaget på grund av kvittning skulle mista sina dispositionsmedel och hamna i en betalningsberedskapskris som skulle äventyra hela saneringen. Kreditinstituts kvittningsrätt i samband med konkurser har senare begränsats så att ett kreditinstitut inte får kvitta sin fordran med medel som gäldenären vid tidpunkten för konkursens

inledning har insatta på sitt konto i kreditinstitutet eller som då finns i kreditinstitutet för att överföras till gäldenärens konto, om kontot enligt kontovillkoren kan användas för skötsel av betalningsrörelse.

Eftersom borgenären även för närvarande i vissa fall har rätt att hålla inne sin egen betalning till den saneringsskyldige tills borgenären får en betalning enligt skuldregleringen eller indrivningsförbudet upphör att gälla innebär kvittningsförbudet i själva verket inte att gäldenärens betalningsberedskap förbättras. Eftersom en sanering skall ge andra än säkerhetsborgenärer åtminstone en betalning som är lika stor som den som vid en konkurs skulle en kvittning under förfarandet i allmänhet även ur ekonomisk synvinkel vara egal, eftersom fordringarna ändå skulle kvittas senast i saneringsprogrammet. Även detta talar för att kvittning borde tillåtas. Genom att tillåta kvittning under saneringsförfarandet kan man även underlätta utredarens arbete, då fordringar som kvittats och som skall kvittas endast antecknas i saneringsprogrammet. Av denna anledning föreslås att kvittning under saneringsförfarandet skall kunna göras på samma grunder som vid en konkurs.

3.7. Utvidgning av indrivningsförbud

Innehållet i det indrivningsförbud som följer av att saneringsförfarandet inleds är i praktiken oklart i fråga om huruvida det även gäller sådana administrativa åtgärder som en borgenär eller en annan myndighet kan vidta på basis av gäldenärens dröjsmål med betalning. Ett betydelsefullt administrativt beslut för en gäldenär som bedriver företagsverksamhet är om gäldenären avförs ur förskottsuppbörsregistret. Övriga sådana administrativa beslut kan fattas till exempel med stöd av lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) eller alkohollagen (1143/1994). I lagen om kommersiell godstransport på väg föreskrivs bland annat om tillståndsplikt för transporter, förutsättningarna för beviljande av tillstånd och återkallande av tillstånd. En förutsättning för beviljande av tillstånd är bland annat att sökanden är solvent. En sökande eller innehavare av trafikstillstånd skall anses vara solvent om han eller hon på ett adekvat sätt förmår uppfylla

sina förpliktelser och visar att han eller hon har tillräckliga ekonomiska resurser att inleda trafik och att sköta den på ett ändamålsenligt sätt. Återkallande av ett tillstånd kommer i fråga om tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven för erhållande av tillstånd. Under ett saneringsförfarande kan en sådan situation uppstå.

Skatteverket inför på ansökan i förskottsuppbörsregistret den som bedriver eller sannolikt kommer att börja bedriva näringsverksamhet, jordbruk eller annan förvärvsverksamhet. Förskottsuppbörsregistrets administrativa mål är att få förskottsskatterna och de slutliga skatterna att inflyta i rätt tid och till rätta beloppet samt att förbättra skattemyndigheternas informationstillgång och skattekontrollen. Från uppdragsgivarens sida innebär förskottsuppbörsregistrering att han eller hon inte behöver verkställa förskottsinnehållning för arbete och bruksavgifter, om den som utför arbetet har antecknats i förskottsuppbörsregistret.

Skatteverket kan avföra den ur förskottsuppbörsregistret eller vägra den registrering som väsentligen försummar skattebetalningen, bokföringsskyldigheten, den deklarations- eller anteckningsskyldighet som gäller beskattningen eller sina andra skyldigheter i fråga om beskattningen. Ur förskottsuppbörsregistret kan också avföras eller registrering vägras bland annat den som på grundval av sina tidigare försummelser eller försummelser av samfund eller sammanslutningar som denne lett kan antas väsentligen försumma sin skyldighet.

För gäldenärens verksamhet har särskilt registreringen i förskottsuppbörsregistret en stor betydelse. Om gäldenären avförs ur förskottsuppbörsregistret kan detta medföra att gäldenären förlorar viktiga kundförbindelser och uppdragsavtal, vilket kan få negativa följder för en fortsatt affärsverksamhet. Om en näringsidkare avförs ur registret innebär detta att hans eller hennes konkurrensställning jämfört med dem som registrerats försvagas bland annat på grund av det extraarbete som orsakas uppdragsgivaren. En anteckning i registret anses allmänt som ett tecken på näringsidkarens tillförlitlighet, varför ett avförande ur registret kan ge näringsidkaren en negativ stämpel. Detta kan även försämra företagets verksamhetsförutsättningar.

Det föreslås att företagssaneringslagens bestämmelse om indrivningsförbud ändras så att indrivningsförbudet även skall omfatta fattande av ett för gäldenären menligt administrativt beslut som grundar sig på försummelse att betala en saneringsskuld. Ett för gäldenären menligt beslut skall inte få fattas efter att saneringsförfarandet inletts eller under ett temporärt indrivningsförbud som meddelats före det. Ett administrativt beslut som fattas innan saneringsförfarandet inleds eller ett temporärt indrivningsförbud meddelas skall inte upphävas på grund av att förfarandet inleds. Inledandet av förfarandet har inte heller en sådan inverkan på övriga beslut eller åtgärder som föregår det. Till exempel skattemyndigheten skall inte vara skyldig att återinföra den som avförts ur förskottsuppbörsregistret i registret om han eller hon avförts ur registret innan saneringsförfarandet inleddes. Skatteverket kan dock efter det att saneringsförfarandet inletts enligt egen prövning återinföra den som avförts ur förskottsuppbörsregistret i registret.

3.8. Fastställande av ett genomförbart saneringsprogram

Syftet med propositionen är att främja att valet mellan företagssanering och konkurs skall vara så ändamålsenligt som möjligt. För närvarande misslyckas en stor del av saneringarna, vilket ökar borgenärernas förluster och har minskat deras förtroende för systemet. Ungefär en tredjedel av de saneringsförfaranden som inletts har under de senaste åren upphört. I de fall där ett saneringsprogram har fastställts har en konkurs kunnat följa mycket snabbt efter det att programmet fastställts. Saneringsprogram fastställs således för företag där det inte finns förutsättningar att fortsätta med verksamheten. När saneringsprogrammet inte genomförs och följden är en konkurs, kan borgenärerna bli utan den betalning som de hade fått vid en konkurs, om konkursen inte hade föregåtts av en sanering. Man borde därför fästa större vikt vid programmets genomförbarhet.

Enligt lagen skall saneringsprogrammet lämnas utan fastställelse om det finns grundad anledning att anta att förutsättningarna för att genomföra programmet saknas. Inte ens med borgenärernas samtycke kan man

fastställa ett program som på förhand bedöms som orealistiskt. Programmet skall lämnas utan fastställelse till exempel om en skuldreglering inte räcker till för att rädda gäldenären från insolvens.

Skuldsaneringsmetoderna kan inte lindras från nuvarande i syfte att göra saneringsprogrammen lättare att genomföra för gäldenären. En lindring av metoderna skulle innebära att borgenären vid en sanering kunde bli tvungen att nöja sig med en mindre betalning än vid en konkurs. I stället är det skäl att se till att det finns tillräckliga garantier för att programmen är realistiska i det skedet då de skall fastställas. I detta syfte föreslås i propositionen att fastställandet av ett saneringsprogram skall förutsätta en tillräcklig utredning över att programmet är genomförbart. Om utredningen inte övertygar domstolen om att gäldenären förmår iakttä saneringsprogrammet och borgenärerna får de betalningar som fastställs i programmet, skall programmet lämnas utan fastställelse. Gäldenären är skyldig att framlägga en utredning om borgenären lägger fram en specifik invändning om en sådan omständighet på basis av vilken genomförandet av programmet kan misstänkliggöras.

I betänkandet från justitieministeriets arbetsgrupp ville man bättre beakta den risk som en misslyckad sanering orsakar borgenärerna genom ett förslag, enligt vilket en borgenär vid ett saneringsprogram i allmänhet skall få en betydligt större betalning än vid en konkurs. Detta kunde leda till att ett saneringsprogram lämnas utan fastställelse även då det åtminstone genererar en betalning som motsvarar utdelningsandelen vid en konkurs. Det är möjligt att borgenären i dessa fall som tilläggsprestation kunde få till och med en betydligt större betalning. Bland de saneringar som inföll under depressionen i början av 1990-talet finns fall där företag då ekonomin återhämtat sig har kunnat betala en betydligt större andel av sina skulder än vad som förutsetts, till och med helt och hållet.

Vid en konkursjämförelse är det nödvändigt även för närvarande att fatta olika beslut som grundar sig på uppskattningar och arbetsgruppens förslag skulle innebära att behovsprövningen utvidgas. Det skulle sannolikt inte vara allmänt med meningsskiljak-

tigheter gällande tillämpningen av bestämmelsen, eftersom sådana gränsfall där frågan om en sanerings fördelaktighet jämfört med en konkurs är stridig i praktiken förekommer endast sällan. Det oaktat har man vid beredningen kommit till slutsatsen att ett bättre alternativ är att den risk som en sanering medför för borgenären beaktas så att ett saneringsprogram som sannolikt inte är genomförbart lämnas utan fastställelse. Detta val har även påverkats av bristen på utredningar över att de saneringsprogram där de betalningar som skall betalas till borgenärerna är små skulle ha lyckats sämre än de saneringsprogram där saneringsskulder belopp endast har sänkts lite. I det fall då gäldenärens betydande borgenärer bedömer att gäldenärens verksamhet kommer att bli lönsam genom ett saneringsprogram, skulle det vara oändamålsenligt om programmet skulle lämnas utan fastställelse på grund av motstånd från en enskild borgenär som ändå i programmet får en minst lika stor betalning som vid en konkurs.

3.9. Fastställande och ändring av saneringsprogram

Fastställande av saneringsprogram. Om ett saneringsprogram inte fastställs med samtliga borgenärs samtycke, skall utredaren eller den som lägger fram förslaget till program framställa ett förslag till indelning av borgenärerna i grupper för genomförande av en omröstning. De vanliga borgenärerna, dvs. borgenärerna utan säkerhet kan delas in i särskilda grupper så att till varje grupp hör de borgenärer vilkas fordringar har en grund av samma slag.

Enligt förslaget skall de vanliga borgenärerna indelas i två grupper. De offentliga borgenärerna skall bilda en grupp och övriga vanliga borgenärer en grupp. Till följd av förslaget förhindras å ena sidan ett utnyttjande av gruppindelningen i ett visst syfte, men å andra sidan kan en betydande borgenär inte ensam förhindra att saneringsprogrammet fastställs. Det föreslås att gruppindelningen görs tydligare även genom att säkerhetsborgenärerna inte längre indelas i egna grupper enligt typ av säkerhetsrätt, med undantag för företagsinteckning. Säkerhetsborgenärerna skall bilda en egen grupp och

företagsintekningsborgenärerna skall räknas som en egen grupp.

Tilläggsprestationer. I saneringsprogram införs ofta specifika bestämmelser om en hurdan förbättring av företagets ekonomiska ställning som medför en skyldighet att betala tilläggsprestationer till borgenärerna samt enligt vilka principer och hur mycket tilläggsprestationer härvid skall betalas. På detta sätt undviker man en situation där man är tvungen att särskilt kräva tilläggsprestationer och tolka den grund för tilläggsprestation som ingår i lagen, det vill säga begreppet avsevärd vinst. Praxis motsvarar bestämmelsens syften. Avsikten har varit att i saneringsprogrammet införs nödvändiga bestämmelser om användningen av vinst som inflyter under programmet. Enligt förslaget skall förfarandet göras obligatoriskt genom att till lagen fogas en bestämmelse om att i programförslaget skall ingå en bestämmelse om utbetalning av tilläggsprestationer. Det är även möjligt att fastställa att tilläggsprestationer inte skall betalas överhuvudtaget.

Grunden för utbetalning av tilläggsprestationer skall alltid specificeras i saneringsprogrammet. Grunden för en tilläggsprestations-skyldighet är närmast att resultatet av gäldenärens verksamhet blir bättre än vad som uppskattats då saneringsprogrammet utarbetades. Även en situation där den ekonomiska ställningen förbättras väsentligt på grund av en orsak som inte beror på gäldenären kan komma i fråga, till exempel när någon för saneringsföretaget onödig egendom stiger i värde.

Om gäldenären inte betalar tilläggsprestationer men borgenären anser att det finns en i saneringsprogrammet avsedd grund för betalning av sådana skall yrkandet på utbetalning av tilläggsprestationer läggas fram inom en viss tid. Tidsfristen skall vara tillräckligt lång för att borgenären skall få tillgång till nödvändiga uppgifter om saneringsgäldenärens ekonomiska ställning och ha tid att överväga eventuella tilläggsprestationer av gäldenären. Enligt förslaget skall tidsfristen vara ett år och den skall räknas från registreringen av slutredogörelsen.

Ändring av saneringsprogram. I propositionen ingår vissa förslag gällande bestämmelserna om ändring av saneringsprogram. Det föreslås att avslutande av saneringspro-

gram i förtid skall underlättas genom att det för en ändring av programmet i detta syfte inte längre skall krävas alla borgenärs medgivande. Samtycke skall inte behövas av borgenärer med små fordringar.

Det föreslås att begreppet saneringsskuld preciseras så att det avgörande i fråga om ansvar som grundar sig på skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott är om de orsaker som lett till skadan eller avtalsbrottet härrör från tiden före ansökan om förfarandet gjordes. Nuvarande bestämmelse har i praktiken ansetts vara krånglig och det att borgenärer genom sin egen verksamhet kan påverka om skulden räknas som saneringsskuld eller ny skuld har ansetts vara ett missförhållande. Den föreslagna ändringen förutsätter att i lagen införs en bestämmelse om att programmet kan ändras om det uppdagas en saneringsskuld som inte upphört då programmet fastställdes. Bestämmelsen skall även gälla övriga okända skulder. Vid en ändring av betalningsprogrammet skall en borgenär likställas med andra saneringsborgenärer i samma ställning.

3.10. Förenklat saneringsförfarande

I företagssaneringslagen ingår bestämmelser om förenklat saneringsförfarande, där man kan avvika från procedurbestämmelserna gällande saneringsförfarandet. Inom detta förfarande är det till exempel inte nödvändigt att förordna en utredare och man kan även slopa kungörelsen om förfarandet. Bestämmelserna om behandling av ett saneringsprogram kan lämnas därhän om till programförslaget fogas ett utlåtande där alla kända borgenärer ger sitt samtycke och ett utlåtande från gäldenären.

Det föreslås att tillämpningsområdet för det förenklade saneringsförfarandet utvidgas så att det inom ramen för förfarandet under vissa förutsättningar skulle vara möjligt att fastställa ett sådant saneringsprogram som stöds av en majoritet av borgenärerna. Majoritetskravet skall fastställas på samma sätt som vid en förlikning inom konkursförfarandet. Målsättningen är att användningen av saneringsförfarandet genom denna ändring skall öka framför allt i mindre företag.

3.11. Domstolsförfarandet

Det föreslås att antalet behöriga tingsrätter skall minskas. Med detta försöker man trygga sakkännedomen om saneringsärenden vid domstolarna genom att antalet ärenden per tingsrätt som kommer till behandling ökar. Genom en koncentreringsåtgärd kan även behandlingen av ärenden effektiviseras och mera enhetliga lösningar nås. Koncentreringen kan bedömas minska ändringssökandet i viss mån.

I propositionen betonas behovet av en snabb behandling av saneringsärenden genom att en uttrycklig bestämmelse införs i lagen. Den föreslagna bestämmelsen är allmän och gäller alla rättsinstanser. I saneringsärenden är det särskilt viktigt att ett avgörande om inledande av förfarandet fås till stånd så snabbt som möjligt. Därför anknyter kravet på en snabb behandling uttryckligen till inledningsskedet av behandlingen av saneringsansökan. Om en konkursansökan är anhängig samtidigt förutsätter konkursärendets brådskande natur att även företagssaneringsärendet avgörs i brådskande ordning. Det är inte ändamålsenligt att uppställa några absoluta tidsfrister för de olika skedena av behandlingen av ansökan. Dessa tidsfrister bör vara korta, men fastställande av lika långa tidsfrister för begäran om komplettering och begäran om utlåtande kunde försvaga vederbörande parter rättsskydd till och med väsentligt, eftersom ärendenas omfattning och svårighetsgrad varierar. Det har även betydelse att det kan förekomma flera behandlingsskeden innan ett beslut om inledande av ett saneringsförfarande kan fattas. Fastställande av absoluta tidsfrister för behandlingsskedena skulle ge upphov till mycket extra arbete vid domstolen, eftersom man skulle bli tvungen att skapa ett eget system för uppföljningen av tidsfristerna.

Om ett saneringsförfarande inleds fastställer domstolen samtidigt tidsfristerna bland annat för utarbetandet av ett programförslag. Tidsfristerna fastställs skilt för varje enskilt fall. Tidsfristernas längd beror framför allt på saneringsföretagets storlek och antalet borgenärer. Kravet på en brådskande behandling betonas inte på samma sätt som vid inledandet av förfarandet i de fall då förslaget till saneringsprogram kommer till

domstolen för behandling.

På grund av den brådskande naturen för ärenden som gäller företagssanering skall en besvärsskrift i ärendet enligt förslaget snarast möjligt tillställas fullföljdsdomstolen. I detta fall inväntas inte utgången av den tidsfrist som föreskrivits för besvär. Förslaget gör det möjligt att avgöra överklagandet något snabbare än för närvarande.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

En sanering av ett företag förutsätter att företaget har affärsekonomiska förutsättningar för detta. Genom lagstiftningsåtgärder kan man påverka företagsverksamhetens lönsamhet endast i begränsad utsträckning. Förslaget innebär inga väsentliga ändringar i företagens möjligheter att undvika insolvens och konkurs jämfört med nuläget.

Jämfört med företagsbeståndet i sin helhet är antalet företag som ansökt om företagsanering litet. Saneringsföretagens storlek motsvarar den allmänna fördelningen bland företag, och största delen av de företag som varit föremål för en sanering är små eller medelstora. Företagssaneringslagstiftningens betydelse kan under normala förhållanden inte anses vara väsentlig ur samhällsekonomisk synvinkel. För enskilda företag och deras samarbetsparter, såsom varu- och tjänsteleverantörer, har lagstiftningen dock stor betydelse.

För borgenärerna innebär saneringsförfarandet att de indrivningsbegränsningar som anknyter till förfarandet i regel hindrar en indrivning av skulder och frångår dem möjligheten till betalning på detta sätt. Vid de skuldregleringar som genomförs inom saneringsprogram blir borgenärerna tvungna att ge upp de rättigheter som de på basis av skuldförhållandet annars skulle ha haft. De skulder som uppkommer efter ansökan om saneringsförfarande skall enligt förslaget betalas till fullt belopp och de kan inte regleras i saneringsprogrammet. Särskilt de offentliga borgenärernas ställning förbättras i och med ändringen. Sammantaget är konsekvenserna för borgenärerna små, eftersom propositionen av flera orsaker kan uppskattas leda till att beslutet om inledande av ett sanerings-

förfarande kan fattas på kortare tid än för närvarande. Även utan lagändringarna har behandlingstiderna vid tingsrätterna blivit kortare. En effektivare och tidigare bedömning av företags saneringsduglighet minskar de förluster som orsakas borgenärerna av misslyckade saneringsförfaranden.

När en saneringsansökan har avslagits kan gäldenären försättas i konkurs. I propositionen ingår förslag genom vilka försättandet i konkurs kan skjutas upp eller konsekvenserna av en redan inledd konkurs lindras. Lagens ursprungliga syfte har varit att förhindra att saneringsförfarandet kunde leda till att en konkurs skjuts upp i de fall då det inte finns några ekonomiska grunder för en sanering och på detta sätt orsaka borgenärerna skada. Ändringsförslagen försvagar inte detta syfte i någon väsentlig utsträckning. Å andra sidan ingår i propositionen även förslag genom vilka behandlingen av en konkursansökan kan påskyndas.

4.2. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I propositionen ingår inga förslag som skulle förändra domstolens ställning vid saneringsförfarandet. En snabb behandling av saneringsärenden, särskilt saneringsansökningarna, betonas i lagen. Detta påverkar dock inte innehållet i domstolens arbete.

Antalet saneringsansökningar vid tingsrätterna har under 2000-talet varierat mellan omkring 260 och 350 och propositionen beräknas påverka antalet saneringsärenden endast i begränsad utsträckning. Antalet saneringsärenden är dock så väsentligt beroende av den ekonomiska utvecklingen att inga tillförlitliga uppskattningar över antalet kan framställas. Propositionen har som syfte att inverka på att företagen skall ansöka om sanering i tillräckligt god tid. Detta medför i sig ingen ökning av antalet saneringsansökningar, men kan bidra till att saneringsförfarandena avbryts mera sällan än för närvarande.

Framför allt i stridiga fall kan behandlingen av saneringsärenden anses kräva särskilda färdigheter av domstolarna. Av denna anledning har behandlingen av ärenden som gäller saneringsförfarandet koncentrerats till nitton tingsrätter, som fungerar på centrala orter med tanke på landets ekonomiska regioner. I

en del av tingsrätterna har antalet saneringsärenden varit mycket litet, och därför föreslås i propositionen att antalet behöriga tingsrätter skall skäras ned till fjorton.

Enligt förslaget skall de behöriga tingsrätterna inom Helsingfors hovrätts domkrets vara Helsingfors och Esbo tingsrätter. Förslaget ökar antalet saneringsärenden vid Esbo tingsrätt, varför den ökade arbetsmängden skall beaktas vid allokeringen av resurser. Arbetsmängden ökar betydligt även vid Vasa tingsrätt, dit det föreslås att saneringsärendena från Seinäjoki tingsrätt skall överföras, men i samband med nedläggningen av Kyrolands tingsrätt övergår resurser till Vasa tingsrätt. Ändringarna i fråga om övriga tingsrätter är inte stora.

I början av 2005 ändrades gränserna för hovrätternas domkretsar. Detta ledde bland annat till att den behöriga hovrätten i ett saneringsärende som gäller en viss gäldenär kan vara en annan än för ett konkursärende som gäller samma gäldenär. Avsikten är att tingsrätternas domkretsindelning i saneringsärenden skall justeras så att den motsvarar hovrätternas allmänna domkretsar.

I propositionen föreslås att saneringsdomstolen skall behandla en konkursansökan gällande gäldenären tills beslutet om inledande av saneringsförfarandet har vunnit laga kraft. Saneringsdomstolen är även för närvarande behörig att behandla en del av dessa konkursansökningar och relativt få konkursansökningar har gjorts medan ett överklagande är anhängigt. Det extra arbete som ändringen förorsakar saneringsdomstolarna kan inte anses vara betydande.

Förslaget har inga samhällsekonomiska konsekvenser.

4.3. Konsekvenser för företagen

Allmänt. Konkursen är en internationellt sett allmänt förfarande som grundar sig på lag genom vilket ett insolvent företags egendom realiserar och medlen fördelas mellan borgenärerna.

Ur samhällsekonomisk synvinkel är konkursen en nödvändig metod för att överföra ineffektivt använda resurser till effektivare användning. Konkursen orsakar såsom känt även samhälleliga skador, vilkas antal är beroende av konjunkturen. Under en högkon-

junktur kan konkursskadorna antas bli mindre, eftersom till exempel arbetstagarna lättare finner sysselsättning och gäldenärens egendom kan realiserats till ett bra pris. Under en lågkonjunktur betonas konkursskadorna och konkurserna ökar samhällsekonomins svårigheter.

Företagssaneringarna förhindrar avveckling av produktionskapacitet och förlust av arbetsplatser som hänger samman med konkurser. Av ovan nämnda skäl är det motiverat att anta att företagssaneringarna får till stånd mest positiva konsekvenser för företagen under en lågkonjunktur, då antalet konkurser annars skulle öka kraftigt. Man bör dock komma ihåg att inte heller en konkurs alltid leder till att företagets verksamhet upphör, utan företagets affärsverksamhet kan säljas, varvid verksamheten kan fortsättas.

Det är viktigt att lagstiftningen erbjuder lämpliga rättsliga ramar då företag får ekonomiska svårigheter och drabbas av insolvens. Ett rationellt utnyttjande av ekonomiska resurser och en hållbar utveckling av näringsverksamhetens struktur förutsätter att konkurser som drabbar livsdugliga företag kan förhindras. En olönsam företagsverksamhet måste å andra sidan kunna avslutas i tid. Konkursen bibehålls som en för marknadsekonomin nödvändig metod för att kunna sköta livsdugliga gäldenärsföretags insolvenssituation på ett organiserat sätt.

Utnyttjande av saneringsförfarandet. På samma sätt som vid konkurser är mängden saneringar fast förknippad med den allmänna ekonomiska utvecklingen. Trenden gällande antalet insolvensförfaranden bland företag har varit neråtgående redan i över tio år. Under de senaste åren har ca 200 saneringsförfaranden inletts per år. Om det ekonomiska läget fortsätter som gott kan antalet företagsaneringar minska ytterligare, eftersom relativt få livsdugliga företag drabbas av överstigitliga betalningssvårigheter i rådande konjunkturläge. Å andra sidan genomförs företagssaneringar ständigt även i form av olika frivilliga arrangemang, vilkas antal inte är känt. Det lagstadgade saneringsförfarandet ökar antalet frivilliga arrangemang och inverkar på deras innehåll. De kan eventuellt lyckas bättre än de lagstadgade saneringarna, eftersom de sannolikt tillgrips i ett tidigare skede. Det är vanligt att ansökan om ett do-

stolsförfarande skjuts upp så länge att en del av företagen inte längre kan saneras.

Genom informations- och utbildningsåtgärder kan man bidra till att företagen reagerar på sina betalningssvårigheter i ett tidigare skede, vilket kan öka antalet saneringsansökningar från potentiellt livsdugliga företag. Å andra sidan strävar man genom propositionen till att företag som faktiskt är livsdugliga skall kunna identifieras bland de sökande på ett effektivare sätt, vilket kunde förebygga missbruk av saneringsförfarandet.

Bakom propositionen finns ett behov av att omforma saneringsförfarandet så att det blir effektivare. Detta är viktigt för att förfarandet då den ekonomiska konjunkturen nästa gång kraftigt försvagas skall kunna uppfylla de mål som uppställts för det och det faktiska tillträdet till förfarandet då skall kunna tryggas på ett bättre sätt.

Avbrytande av skuldsättningen. Det uppskattas att de största förlusterna för borgenärerna orsakas då saneringsförfarande avbryts eller saneringsprogram misslyckas, eftersom detta ofta hänger samman med ytterligare skuldsättning av gäldenären som drabbar borgenärerna. Ytterligare skuldsättning uppskattas drabba framför allt de offentliga borgenärerna. Genom propositionen försöker man minska gäldenärernas skuldsättning medan ansökan är anhängig genom att påskynda behandlingen av saneringsansökan och definiera alla skulder som uppkommit efter ansökan om saneringsförfarande som så kallad ny skuld, som inte omfattas av skuldregleringen. Ändringen torde leda till att de gäldenärer som har den svagaste interna finansieringen gallras ur förfarandet i ett tidigare skede än för närvarande, vilket åtminstone delvis antas minska antalet misslyckade saneringsförfaranden. En del av saneringsprogrammen avbryts för närvarande redan mycket snart efter det att programmet fastställts.

Bedömningen av en gäldenärs saneringsduglighet är alltid behäftad med en viss mån av osäkerhet, som vanligtvis ökar eller minskar först under förfarandets gång. Målsättningen med propositionen är att förkorta behandlingstiderna vid domstolarna och framför allt påskynda avgörandet av om ett saneringsförfarande skall inledas eller inte. Om gäldenären inte uppvisar en tillräcklig utred-

ning över sin saneringsduglighet är det möjligt att förfarandet inte inleds i sådana fall där gäldenären senare ändå hade visat sig vara saneringsduglig. Å andra sidan ändrar förslaget inte nuläget i fråga om att ett saneringsförfarande fortfarande kan inledas i syfte att närmare utreda gäldenärens saneringsduglighet under förfarandets gång. De tillgängliga empiriska uppgifterna om hur allmänt det är att saneringsprogram misslyckas ger anledning att anta att risken för att saneringsdugliga företag faller utanför förfarandet är liten, och i vilket fall som helst uppnår man med en effektivare bedömning av saneringsdugligheten redan i ansökningsskedet fördelar som överväger nackdelarna.

Borgenärernas beslutanderätt. Inom saneringsförfarandet är det i sista hand borgenärerna som beslutar om bedömningen av gäldenärens livsduglighet genom att rösta om huruvida saneringsprogrammet skall godkännas eller förkastas. Betydelsen av att borgenärernas förtroende bibehålls kommer även i fortsättningen att betonas som en förutsättning för genomförande av förfarandet. Borgenärerna har ofta även en stor betydelse som finansiärer av gäldenärens verksamhet under förfarandets gång. Med tanke på en fortsatt verksamhet är det avgörande om företagets finansiering kan ordnas.

I många fall kan en lyckad sanering innebära en ekonomisk fördel för borgenären på grund av att affärsförbindelserna med gäldenären kan fortsätta. Den nytta som fås av detta kan på lång sikt ofta vara större än sänkningen av beloppet av borgenärens fordran inom saneringsprogrammet. En lyckad sanering kan till och med innebära att saneringsföretagets avtalspartner, som är i ett för den egna verksamhetens lönsamhet viktigt samarbetsförhållande med det företag som saneras, undviker en konkurs.

Saneringsförfarandets kostnader. Genom propositionen försöker man effektivera bedömningen av gäldenärens saneringsduglighet i ansökningsskedet och därför ställs mera exakta krav än tidigare på gäldenärens saneringsansökan. Ändringarna torde i viss mån öka de kostnader som orsakas av saneringsansökningarna. Å andra sidan skall ansökningarna redan nu motiveras noggrant och kostnader orsakas oundvikligen även av

kompletteringen av ansökningar, vilket har varit relativt vanligt förekommande.

Kostnadseffekten av övervakningen av gäldenärens företagsverksamhet under förfarandet kommer i väsentlig utsträckning att bero på den praxis som rekommendationerna om god företagssaneringssed förutsätter vid utredarens verksamhet. Propositionen utgår dock från att de fördelar som uppnås genom en effektivare bedömning och övervakning av saneringsgäldenären medför besparingar som överstiger de direkta tilläggskostnaderna. Å andra sidan ingår i propositionen även ändringsförslag som sänker de kostnader som förfarandet åsamkar gäldenären. Kostnader kan sparas till exempel genom att ett snabbt fastställande av saneringsprogrammet underlättas.

Konkurrensverkningar. I fråga om saneringens konkurrensverkningar innebär propositionen ingen väsentlig ändring av nuläget.

I offentligheten och i samband med beredningen har det påståtts att saneringen snedvrider konkurrensen och försämrar även friska företags lönsamhet. Påståendet om konkurrensnackdelar har till exempel motiverats med att saneringsföretagen kan orsaka störningar på marknaden, om företagen utnyttjar den kostnadsfördel de får i och med saneringsprogrammet till exempel genom att underprissätta sina varor eller tjänster.

Utöver genom det lagstadgade saneringsförfarandet kan en sanering av företagets verksamhet och en skuldreglering genomföras på flera andra sätt. Med tanke på konkurrensverkningarna koncentreras intresset på skuldreglering. Företagets skulder kan även regleras på frivillig väg eller inom ett konkursförfarande. För konkurrenterna spelar det ingen större roll genom vilket förfarande skulderna regleras.

Alternativet till en sanering är i allmänhet konkurs, som kan leda till ännu allvarigare konkurrensnackdelar. Vid en konkurs kan företagets egendom säljas som en enda helhet till en ny företagare. Skulderna överförs vanligtvis inte i samband med köpet, utan försäljningsintäkterna för egendomen delas ut till konkursborgenärerna. En konkurs kan i praktiken ibland vara en betydligt enklare saneringsmetod än en företagssanering. Dessutom kan ett fungerande företags skulder regleras och dess egendom överföras genom fri-

villiga åtgärder för skuldreglering.

Frågan om saneringarnas inverkan på konkurrensen mellan företag och marknadens funktion är mångfacetterad. Vid diskussionerna om konkurrensverkningarna har det inte visats att saneringsföretagen skulle kunna sänka sina priser till en lägre nivå än konkurrenterna och på så sätt snedvrider konkurrensen efter det att saneringsprogrammet har fastställts. Ett saneringsförfarande kan å andra sidan ge upphov till konkurrensproblem i en situation där det endast används som hjälpmedel för att skjuta upp en konkurs. Propositionens viktigaste mål, det vill säga ett minskat missbruk av saneringsförfarandet, förebyggande av ytterligare skuldsättning av gäldenärerna och en minskning av antalet misslyckade saneringsprogram är ägnade att lindra de konkurrensnackdelar som saneringarna medför, i den utsträckning som sådana orsakas av saneringsförfarandet.

En annan fråga är på vilka förutsättningar ett företag kan saneras då det har blivit insolvent till exempel genom att sälja sina varor eller tjänster till ett betydande underpris och då det har gjort detta genom att försumma sina lagstadgade skyldigheter. Förfarandet kan vara ett tecken på sådan verksamhet som kränker borgenärernas rättigheter och som enligt lagen kan utgöra ett hinder för ett saneringsförfarande. Ett hinder för inledande av ett saneringsförfarande är även att gäldenären är så insolvent att ett saneringsprogram inte kan antas åstadkomma en hållbar lösning på gäldenärens situation. Å andra sidan har orsakerna till gäldenärens skuldsättning nödvändigtvis inte någon större betydelse för borgenärerna då gäldenärens verksamhet kan göras lönsam och är ett betydligt mera förmånligt alternativ för borgenärerna än en konkurs.

Konkurrensverkningarna kan även granskas särskilt för inhemska och utländska konkurrenter. På den inhemska marknaden verkar de väsentligaste konkurrensverkningarna hänga samman med hur saneringsförfarandena inverkar på en enskild branschs totalanpassning. Ett saneringsförfarande kan i vissa situationer upprätthålla en överkapacitet inom branschen och ett överutbud på nyttigheter inom branschen. Om branschens svårigheter beror på en alltför låg prisnivå på de nyttigheter som säljs, kan företagssanerin-

garna innebära att en återhämtning av branschen fördröjs. Även då branschorganisationerna hördes i samband med beredningen gavs antydningar om att de konkurrensnackdelar i hemlandet som kopplas till företagssaneringarna accentueras inom branscher som lider av överutbud. Inom exportmarknaden är företagssaneringen däremot alltid ägnad att skydda finländsk produktion och export, eftersom ett exportföretag som drabbats av svårigheter genom ett saneringsförfarande kan räddas och företagets produktion bidrar därmed till att upprätthålla exportvolymen. Om ett exportföretag som är föremål för sanering inte konkurrerar med inhemska företag om samma inköp inriktas de eventuella konkurrensnackdelarna av en sanering av ett exportföretag inte på inhemska företag.

En företagssanering kan ha negativa verkningar på konkurrensen mellan företag. De kan dock inte anses utgöra något betydande problem och inverkningarna skulle inte kunna avskaffas, även om företagssaneringslagen skulle upphävas. De fördelar som lagen ger är större än de konkurrensnackdelar den orsakar.

Övriga konsekvenser för företagen. Propositionen uppskattas inte ha någon inverkan på intresset att bli företagare. Insolvenssystemets innehåll uppskattas endast ha begränsade följder för de allmänna förutsättningarna för företagsverksamhet och propositionen innebär inte heller några väsentliga ändringar av skyddsnivån för gäldenärer. Lagförslaget uppskattas inte heller få några väsentliga konsekvenser för sysselsättningen, företagsinvesteringar eller företagens administrativa kostnader.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Finska Försäkringsbolagens Centralförbund föreslog i en motion av den 11 februari 2003 att justitieministeriet skulle vidta nödvändiga åtgärder för att avhjälpa de missförhållanden som framkommit angående företagssaneringslagens funktion. I motionen togs bland annat upp missförhållanden gäl-

lande inledandet av ett saneringsförfarande, ansökningarnas behandlingstider, skuldregleringar, tilläggsprestationer, kvittning och bestämmelserna om omröstning.

För att utvärdera lagens funktion anordnades den 22 september 2004 en diskussion vid justitieministeriet med deltagare från flera myndigheter och samfund. Dessutom begärde justitieministeriet ett utlåtande om lagens funktion och behoven av ändring av lagen av dem som inbjudits att delta i den muntliga förhandlingen. Till ministeriet sändes sammanlagt 22 utlåtanden som har publicerats i sammandrag (Justitieministeriet. Utlåtanden och utredningar 2004:29).

Bedömningen av saneringslagstiftningens funktion hänför sig för sin del till politikprogrammet för företagsamhet inom statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram.

Justitieministeriet tillsatte i januari 2005 en arbetsgrupp som hade i uppgift att bedöma till vilka delar missförhållandena gällande saneringen av företag kan avhjälpas genom utbildning och utveckling av förfaranden eller rekommendationer från delegationen för konkursärenden samt till vilka delar det är nödvändigt att ändra lagstiftningen. Arbetsgruppens uppgift var framför allt att utreda hur innehållet i saneringsansökningarna och bedömningen av ett företags livsduglighet samt övriga bestämmelser om inledandet av saneringsförfaranden kunde utvecklas så att valet av förfarande mellan sanering och konkurs skulle vara så rationellt som möjligt, hur andelen företagssaneringsåtgärder inom saneringsprogram kunde utökas och om det finns andra utvecklingsbehov vad gäller saneringsprogrammets innehåll. Dessutom skulle man utreda hur ansökningarnas behandlingstider vid domstolarna kunde förkortas och domstolsförfarandet i övrigt utvecklas. Arbetsgruppen skulle fungera i samarbete med delegationen för konkursärenden.

Under beredningen av betänkandet hörde arbetsgruppen KHT-yhdistys — Föreningen CGR ry och GRM-revisorerna samt, i fråga om konkurrensverkningarna, flera branschorganisationer och Konkurrensverket.

I samband med beredningen gjordes ett flertal utredningar. Justitieministeriet utredde på basis av uppgifterna i konkurs- och företagssaneringsregistret bland annat urvalet till sanering och förekomsten av konkurser un-

der och efter saneringsförfaranden. På basis av uppgifterna i registret utreddes även behandlingstiderna för saneringsansökningar. Genom en enkät till tingsrätterna utreddes dessutom orsakerna till att behandlingen av saneringsansökningar drog ut på tiden. I samarbete med konkursombudsmannens byrå och Företagarna i Finland utreddes erfarenheterna hos de företag som iakttar ett saneringsprogram av lagens funktionsduglighet. Utredningarna offentliggjordes som ett särskilt dokument som bifogades arbetsgruppens betänkande (Justitieministeriet. Utlåtanden och utredningar 2006:4). Dessutom utarbetade Skattestyrelsen en utredning över skatteverkens företagssaneringskunder. Utredningen gällde 320 fall från 2003 och den ingår i ovan nämnda särskilda dokument.

Handels- och industriministeriet har tillsatt ett projekt för analys av lagberedningens konsekvenser för företagen (det s.k. SÄVY-projektet) för tiden 1.12.2004—31.12.2007. Projektet har till uppgift att främja beaktandet av företagskonsekvenserna vid beredningen av författningar och att utveckla metoder för analys av företagskonsekvenserna. SÄVY-projektet anknyter till regeringens politikprogram för företagsamhet och det genomförs tillsammans med justitieministeriet. Projektet är också en del av de nationella åtgärderna enligt målen i EU:s Lissabonstrategi för att förbättra den reglering som omger företagen. Inom SÄVY-projektet fastställdes 11 pilotprojekt. Projektet för granskning av företagssaneringslagen valdes till ett pilotprojekt.

Betänkandet från justitieministeriets arbetsgrupp färdigställdes i februari 2006. Angående betänkandet inkom 63 utlåtanden. Utlåtandena har publicerats i sammandrag (Justitieministeriet. Utlåtanden och utredningar 2006:22).

Flera remissinstanser anser företagssaneringslagstiftningen vara relativt välfungerande och förhåller sig huvudsakligen positivt till de föreslagna ändringarna. Remissinstanserna anser allmänt att företagen söker sig till sanering alltför sent och att en del av saneringarna därför misslyckas. Förslagen om saneringsskydd får omfattande understöd. Genom revideringen åtgärdas problemen och oklarheterna beträffande nuvarande temporära förbud genom att indelningen i saner-

ingsskulder och skulder som uppkommit under förfarandet blir tydligare. En del av remissinstanserna kritiserar det att försummelser att betala skulder som uppkommit efter det att saneringsskydd inträtt kan utgöra ett hinder för ett saneringsförfarande. Kritik riktas å andra sidan även mot att en gäldenär inte skall kunna försättas i konkurs under saneringsförfarandet på basis av försummelse att betala en skuld som har uppkommit efter det att saneringsskyddet inträtt.

Skuldrådgivning rf och Yrityssaneerausyhdistys kritiserar ändringsförslagen gällande förhållandet mellan sanering och konkurs. Centralhandelskammaren, Luottomiehet — Kreditmännen ry, Suomen Perimistöimistojen Liitto r.y., Finska Försäkringsbolagens Centralförbund och Arbetspensionsförsäkrarna TELA anser det inte vara motiverat att en konkurs kunde förhindras när gäldenären har sökt ändring i ett beslut om avslag på saneringsansökan.

De remissinstanser som representerar borgenärerna stöder allmänt en ändring av lagen på det sätt som arbetsgruppen föreslår, så att en sanering skall vara ett betydligt förmånligare alternativ för borgenärerna än en konkurs. En del av remissinstanserna motsätter sig en ändring av bestämmelsen om konkursjämförelse. Förslaget anses inte vara tillräckligt exakt, varför bestämmelsen kommer att vara svårtolkad. En del remissinstanser föreslår att en sanering alltid bör ge borgenärerna en viss lagstadgad minsta utdelning.

En del av domstolarna samt flera remissinstanser som företräder borgenärerna anser det vara nödvändigt att bestämmelsen om borgenärernas gruppindelning ändras så som föreslagits, att vanliga borgenärer alltid bildar en grupp. Företagarna i Finland och Yrityssaneerausyhdistys anser å sin sida att bestämmelsen om borgenärernas gruppindelning inte bör ändras.

Förslagen om att skadeståndsskuldena skall höras till saneringsskuldena och om kvittningsrätten får omfattande understöd. Bankföreningen i Finland anser det dock inte vara motiverat att bankernas kvittningsrätt begränsas. Finlands Advokatförbund, Förbundet för Finsk Handel FH rf, Företagarna i Finland, Skuldrådgivning rf och Yrityssaneerausyhdistys anser att bestämmelsen om in-

drivningsförbud bör kompletteras så att ett för gäldenären menligt administrativt beslut som fattats innan saneringsförfarandet inletts och som grundar sig på försummelse att betala en saneringsskuld skall hävas eller återkallas. Övriga remissinstanser som tog ställning till denna fråga förhöll sig positivt till arbetsgruppens förslag om förbud mot ett sådant administrativt beslut.

Bland annat arbetsministeriet, Finnvera Abp och Centralhandelskammaren konstaterar att fastställandet av säkerhetsskuldens värde är problematiskt. I betänkandet ingår inga förslag om fastställandet av värdet.

Största delen av remissinstanserna anser det vara motiverat att antalet domstolar som behandlar saneringsärenden minskas. Domstolarna är i viss utsträckning av avvikande åsikt vad gäller nödvändigheten av att verksamheten koncentreras och till vilka domstolar ärendena enligt förslaget skall koncentreras. De domstolar som enligt förslaget skall behandla saneringsärenden konstaterar att de utan tilläggsresurser inte förmår sköta den växande arbetsmängden på ett framgångsrikt sätt. Enligt Tingsrättsdomarna rf leder en minskning av antalet saneringsdomstolar nödvändigtvis inte till några betydande fördelar.

Propositionen grundar sig på arbetsgruppens förslag. I den har med utgångspunkt i utlåtandena gjorts flera preciseringar som avviker från de ändringsförslag som framfördes i arbetsgruppens betänkande. Ändringarna gäller bland annat tidpunkten för fastställande av saneringsskuld, förhållandet mellan sanering och konkurs, borgenärernas gruppindelning och förutsättningarna för fastställande av saneringsprogram. Av denna anledning anordnades i september 2006 en tillställning vid justitieministeriet med 29 inbjudna myndigheter och samfund.

I tillställningen deltog handels- och industriministeriet, arbetsministeriet, Helsingfors hovrätt, Esbo tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, konkursombudsmannen, Statskontoret, Skattestyrelsen, Finnvera Abp, GRM-revisorer rf, Centralhandelskammaren, KHT-yhdistys — Föreningen CGR ry, Finlands Advokatförbund, Förbundet för Finsk Handel FH rf, Bankföreningen i Finland, Suomen Perimistöimistojen Liitto r.y., Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Företagarna i Finland,

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Arbetspensionsförsäkrarna TELA och Yrityssaneerausyhdistys.

Ett utlåtande över lagförslaget, som hade bifogats kallelsen, inlämnades av Helsingfors tingsrätt, Finnvera Abp, GRM-revisorer rf, KHT-yhdistys — Föreningen CGR ry, Akava ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y., Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Arbetspensionsförsäkrarna TELA och Skuldrådgivning rf.

Ingen av dem som deltog i tillställningen eller lämnade ett utlåtande ansåg att det fanns något hinder för att saneringsskulden fastställs på basis av anhängiggörande av ansökan. Förslaget bedömdes dock betona

kravet på en snabb domstolsbehandling. Finnvera Abp, Bankföreningen i Finland, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y., Finska Försäkringsbolagens Centralförbund och Arbetspensionsförsäkrarna TELA ansåg att i lagen på det sätt som arbetsgruppen föreslagit bör införas att en sanering skall vara ett betydligt förmånligare alternativ för borgenären än en konkurs. Enligt Skuldrådgivning rf bör bevisbördan i fråga om saneringsprogrammets genomförbarhet fortsättningsvis ligga hos den som inte anser programmet vara genomförbart. De som deltog i tillställningen ansåg det vara motiverat att de vanliga borgenärerna indelas i två grupper vid omröstningen om ett saneringsprogram.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om företagssanering

1 §. Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning. Ett av propositionens syften är att betona att företagets saneringsförfarande inte i allmänhet bör genomföras enbart genom en reglering av skulderna, utan att det dessutom är nödvändigt att vidta andra åtgärder för att sanera företaget. Av denna anledning föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas ett omnämnande om att genom förfarandet med ett saneringsprogram som fastställs av domstol kan bestämmas även om åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet. I bestämmelsen används ordet kan för att visa att saneringsprogrammet inte i alla fall måste omfatta åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet. Detta är situationen när saneringsåtgärderna har genomförts redan innan saneringsprogrammet har fastställts, varvid saneringen enbart begränsar sig till en reglering av skulderna.

3 §. Definitioner. I denna paragraf de-

finieras de begrepp som används i lagen. Det föreslås att till 1 mom. 1 punkten i denna paragraf skall fogas en definition på vad som avses med anhängiggörande av ansökan. Denna definition behövs, eftersom en saneringsskuld enligt förslaget definieras på grundval av om en skuld har uppkommit innan ansökan anhängiggjordes. Det är även nödvändigt att använda tidpunkten för anhängiggörandet i vissa andra bestämmelser i lagen. Enligt rättegångsbalken blir ett ansökningsärende anhängigt när ansökan inges till kansliet eller vid sammanträde (8 kap. 1 § 3 mom.). Eftersom en ansökan kan sändas in bland annat per post kan tidpunkten för dess anhängiggörande inte dokumenteras på motsvarande sätt som i fråga om inledande av ett saneringsförfarande. Tidpunkten är dock nödvändig eftersom det ibland kan anknyta betydande ekonomiska intressen till ett exakt fastställande av den. Med anhängiggörande av ansökan avses den dag då ansökan om inledande av förfarandet har blivit anhängig, vilket innebär att det då tidpunkten måste fastställas med en minuts noggrannhet är av-

görande på vilken sida av midnatt tidpunkten infaller.

På grund av att en definition tillfogas ändras numreringen av momentets övriga punkter. Punkterna 1—8 blir punkterna 2—9.

I momentets nuvarande 4 punkt föreskrivs om begreppet saneringsskuld. Punkten flyttas och blir 5 punkten. Det föreslås att punkten ändras så, att till saneringsskulderna skall höra de skulder som har uppkommit innan anhängiggörandet av ansökan som definieras i 1 punkten. Tidpunkten för fastställande av en saneringsskuld skulle således tidigareläggas, men i övrigt skulle den fastställas på samma grunder som för närvarande. De skulder som uppkommer den dag då saneringsansökan anhängiggörs och därefter är inte saneringsskulder, och rättsverkningarna av att förfarandet inletts gäller inte sådana så kallade nya skulder. En gäldenär kan således inte längre utöka sina saneringsskulder den dag då gäldenären ansöker om saneringsförfarande. I fråga om motiveringen till detta hänvisas till avsnitt 3.3 i den allmänna motiveringen.

Ansökan om förfarande medför inte att löpande ränta eller dröjsmålsränta eller övriga påföljder för dröjsmål som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår upphör att löpa på saneringsskulderna, vilket innebär att även den ränta som löper på saneringsskulderna efter det att ansökan anhängiggjorts utgör saneringsskuld. Inledandet av förfarandet innebär dock att påföljderna för dröjsmål upphör att löpa (15 § 2 mom.). För övriga saneringsskulder än säkerhetsskulder är den ränta som löper under förfarandet efterställd skuld i saneringsprogrammet (46 § 3 mom.). Ränta på säkerhetsskuld kan i saneringsprogrammet regleras på det sätt som föreskrivs i 45 §.

I momentets nuvarande 6 punkt föreskrivs om vad som i lagen avses med säkerhetsskuld. En säkerhetsskuld är en skuld till säkerhet för vilken borgenären har en effektiv realsäkerhetsrätt till egendom som tillhör gäldenären eller som är i hans besittning. Av denna skuld är säkerhetsskulden den del som täcks av säkerhetens värde vid den tidpunkt då förfarandet inleds. Säkerhetsskuld skall fortfarande fastställas på samma grunder, eftersom den egendom som utgör pant för fordran även täcker den ränta som löpt på säkerhetsskulden innan förfarandet inleddes.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs. Om huruvida en skadeståndsskuld och en skuld som grundar sig på avtalsbrott hör till saneringsskulderna fastställs på basis av den allmänna bestämmelsen i paragrafens nuvarande 1 mom. 4 punkt, som blir 5 punkt. Enligt denna punkt omfattas skulderna av saneringsförfarandet om grunden för dem har uppstått innan ansökan anhängiggjordes. Grunderna till förslaget behandlas i avsnitt 3.9 i den allmänna motiveringen.

Om huruvida skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott hör till saneringsskulderna fastställs på basis av när skadan har uppkommit eller avtalsbrottet har skett. I motsats till nuvarande bestämmelser har det vid fastställandet av saneringsskulder ingen betydelse om den skadelidande fått kännedom om att skadan har uppkommit och ersättningsskyldigheten innan ansökan anhängiggjordes eller om avtalsparten då kände till avtalsbrottet. Det är möjligt att inte heller grunden till fordran är känd under saneringsförfarandet. Av denna orsak föreslås att till lagens 63 § fogas en bestämmelse om hur betalningsskyldigheten för en sådan skuld fastställs, om grunden för skulden blir känd under saneringsprogrammet. För det fall att grunden för skulden blir känd först efter det att programmet avslutats, föreslås att till lagen fogas en ny 66 a §, där det föreskrivs om gäldenärens betalningsskyldighet för en sådan skuld.

I lagförslaget har den svenska ordalydelsen för paragrafens 3 mom. rättats.

6 §. Föresättningar. I paragrafens 1 mom. 1 punkt föreskrivs om inledande av ett saneringsförfarande när gäldenären och borgenärerna inlämnar ansökan tillsammans. Beslutet om inledande av förfarandet kan fattas utan en utredning av gäldenärens ekonomiska ställning om gäldenären lämnar in ansökan tillsammans med minst två sådana borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder. Av de orsaker som framförs i den allmänna motiveringen föreslås att beslutet om inledande kunde fattas på motsvarande sätt, om ett lika stort antal borgenärer som motsvarar ovan nämnda fordringsbelopp förordar gäldenärens ansökan. Borgenärernas meddelande av att de förordar ett saneringsförfarande kan på samma sätt som en gemen-

sam ansökan anses vara en tillräcklig garanti för att det inte är fråga om missbruk av saneringsförfarandet.

En gemensam eller förordad ansökan skall inte kunna göras av en sådan borgenär som är närstående till gäldenären. En närstående definieras på samma grunder som i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo. Enligt den kan närståendeförhållandet grunda sig på släktskap eller annat nära förhållande eller ekonomiska faktorer, såsom delägarskap eller en väsentlig intressegemenskap. Även sammanlutningar kan enligt lagen vara närstående till varandra. Med det att den som ansöker tillsammans med gäldenären eller förordad ansökan inte kan vara en närstående till gäldenären kan man undanröja misstankar om att sanering söks i någon annan avsikt än för att sanera företaget.

I lagen skall inte uttryckligen föreskrivas om i vilket skede domstolen skall känna till borgenärens förordande av ansökan för att förfarandet skall kunna inledas utan utredning av gäldenärens betalningsoförmåga eller hot om sådan. Vanligtvis kan gäldenären foga borgenärernas meddelanden till sin ansökan om man i förhandlingar med borgenärerna har kommit fram till att förorda ansökan. En gäldenär kan även göra en ansökan utan borgenärernas meddelanden och meddela att borgenärernas förordande yttranden levereras senare. Tingsrätten kan även förfara så att den inom utsatt tid av gäldenären begär de förordande yttranden som gäldenären i sin ansökan har meddelat att kommer att inlämnas senare. Samtidigt kan tingsrätten begära en utredning av gäldenärens ekonomiska situation och revisorns utredning för det fall att gäldenären inte kan lägga fram några förordande yttranden. Eftersom man i allmänhet blir tvungen att avgöra frågan om vilka handlingar som behövs som bilagor till ansökan innan ett yttrande om ansökan begärs av borgenärerna, är bakre gränsen för inlämnande av borgenärernas meddelanden i praktiken den tidpunkt då tingsrätten begär ett yttrande om ansökan av borgenärerna.

7 §. Hinder och grunder för avbrott. I denna paragraf föreskrivs om hinder för inledande av saneringsförfarande och grunder för avbrytande av förfarandet.

Det föreslås att bestämmelserna om fastställande av saneringsprogram i 53 § 2 mom.

överförs till 2 mom. i denna paragraf. Grunderna till förslaget behandlas i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen. Bestämmelsernas ordalydelse har preciserats i någon mån. Till sitt sakinnehåll är bestämmelserna i övrigt oförändrade, men de har förtydligats så, att det för att en brottsmisstanke skall utgöra ett hinder krävs att det skall finnas fog för denna misstanke. Dessutom har man tagit i beaktande att till strafflagen har fogats en bestämmelse om grovt bokföringsbrott (30 kap. 9 a § i strafflagen, 61/2003).

Ett hinder för ett saneringsförfarande är enligt det nya 2 mom. vissa straffbara gärningar i anknytning till gäldenärens verksamhet eller misstankar om sådana. Sådana är till exempel gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1—3 eller 6 § i strafflagen eller bokföringsbrott eller grovt bokföringsbrott som avses i 30 kap. i strafflagen. Även brytande av näringsförbud eller en verksamhet på basis av vilken gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning kan meddelas näringsförbud kan utgöra ett hinder för inledande av saneringsförfarandet. Det är naturligtvis motiverat att den person som till exempel i den juridiska personens verksamhet gjort sig skyldig till gäldenärsbrott säger upp sig eller avskedas från de ansvariga uppgifterna vid det företag som ansökt om sanering och att han efter avskedet inte heller faktiskt fungerar som ansvarig person vid företaget.

Beaktandet av hindret är beroende av invändning och de omständigheter som nämns i momentet är fortfarande inte ett absolut hinder för att förfarandet inleds. På samma sätt som nu kan förfarandet av särskilda skäl inledas trots att hinder föreligger. De omständigheter som rådde då gärningen begicks eller som ledde till gärningen som utgör hindernsgrund har kunnat vara förmildrande på så sätt att det föreligger ett särskilt skäl att inleda förfarandet. Ett särskilt skäl kan även vara att det finns skäl att misstänka att man har gjort brottsanmälan och försökt anhängiggöra en förundersökning gällande den gärning som nämns i bestämmelsen uttryckligen i avsikt att förfarandet inte skall inledas. Motiveringen till bestämmelserna har behandlats mera ingående i samband med beredningen av lagen (RP 182/1992 rd).

På grund av ändringen av paragrafens 2 mom. blir nuvarande 2 mom. 3 mom. I det föreskrivs om förfarandets upphörande när ett hinder för förfarandet framgår efter det att förfarandet inletts. Till momentet har fogats en hänvisning till paragrafens nya 2 mom.

8 §. Utredare. I denna paragraf föreskrivs om utredarens uppgifter och behörighet. Det föreslås att som 2 mom. till paragrafen införs bestämmelser om interimistisk utredares uppgifter. På grund av denna ändring blir nuvarande 2—4 mom. 3—6 mom. Bestämmelserna om förordnande av en interimistisk utredare ingår i 11 kap. om utredaren. En interimistisk utredare kunde förordnas på gäldenärens eller en borgenärs yrkande om domstolen fattar beslut om ett eller flera temporära förbud som avses i 22 § och det finns ett behov av att förordna en utredare. Förordnandet kan även utfärdas senare, efter det att de temporära förbuden meddelats.

Det har inte ansetts vara nödvändigt att ge den interimistiska utredaren omfattande behörighet och uppgifter, eftersom den interimistiska utredaren i allmänhet fungerar en relativt kort tid i denna uppgift. Uppgifterna föranleder även kostnader för gäldenären, och dessa har man velat undvika. Den interimistiska utredarens uppgift skall allmänt taget vara att följa och övervaka gäldenärens verksamhet. Verksamheten bedrivs i syfte att bevaka borgenärernas intressen, precis som den egentliga utredarens verksamhet. Inga uttryckliga åtgärder krävs av den interimistiska utredaren. Den interimistiska utredaren har dock en likadan rätt att få upplysningar som utredaren. Uppföljnings- och övervaknings-skyldigheten skulle närmast innebära övervakning av att ett eventuellt betalningsförbud som meddelats gäldenären iakttas. Den interimistiska utredaren kunde till exempel ge företagets ekonomiska förvaltning anvisningar om vilka skulder gäldenären inte kan betala.

Den interimistiska utredaren skall inte fatta beslut om gäldenärens verksamhet och gäldenären behöver inte heller den interimistiska utredarens godkännande för sina åtgärder. För att genomföra övervakningen kan den interimistiska utredaren be gäldenären om information om de skulder som uppkommit efter ansökan om förfarandet och om betalningen av dem. Om gäldenären vägrar

lämna uppgifter kan den interimistiska utredaren dock inte tillämpa några tvångsmedel. Om gäldenären inte frivilligt lämnar uppgifter till den interimistiska utredaren, kan detta föranleda en närmare utredning av eventuella hinder för en sanering. Den interimistiska utredaren skall dessutom ha i uppgift att lämna borgenärerna och domstolen sådana uppgifter som har fått kännedom om i sin verksamhet och som kan vara av betydelse då inledandet av ett saneringsförfarande övervägs. Det krävs inte att den interimistiska utredaren vidtar några åtgärder på eget initiativ, utan uppgifterna skall lämnas på begäran av domstolen eller borgenärerna. Även förmedling av information till borgenärerna och till gäldenärens samarbetsparter om saneringsförfarandet i allmänhet och om gäldenärens verksamhet kan utgöra en del av den interimistiska utredarens uppgifter i anslutning till övervakningen.

Det föreslås att till paragrafens nuvarande 3 mom., som blir 4 mom., fogas en bestämmelse som motsvarar 8 kap. 5 § 2 mom. i konkurslagen, enligt vilken den som föreslås till utredare på eget initiativ skall meddela sina intressen i förhållande till gäldenären och borgenärerna. Syftet med detta meddelande är att domstolen och borgenärerna skall få kännedom om de omständigheter som kan påverka bedömningen av utredarens opartiskhet och oberoende. Motsvarande meddelanden har vid konkurser även gjorts innan konkurslagen (51 § 3 mom. i konkursstadgan, 1218/1997), vilket innebär att praxis angående vad som skall antecknas i meddelandet har blivit vedertagen. Framför allt skall intressena i förhållande till gäldenären och borgenärerna meddelas, så att domstolen och borgenärerna skall kunna bedöma om den person som föreslås bli utredare på basis av dessa är jävig för uppdraget. Även sådana förhållanden som inte orsakar jäv skall meddelas om det kan antas att dessa kan väcka misstankar om kandidatens opartiskhet eller oberoende. Anmälningsskyldigheten gäller närmast sådana omständigheter som kandidaten själv inte anser utgöra ett hinder för förordnandet till uppdraget, men vilkas delgivning till borgenärerna och domstolen är nödvändig för undanröjande av obefogade misstankar.

En anmälan skall göras, även om till utre-

dare enligt lagens 83 § 4 mom. med beslut av en kvalificerad majoritet av borgenärsgrupperna även kan förordnas en jävig person.

Verksamhet som interimistisk utredare utgör i princip inget hinder för att fungera som egentlig utredare. En interimistisk utredare fungerar ju inte som gäldenärens eller en enskild borgenärs ombud. Det att samma person fortsätter i uppdraget är oftast en fördel, eftersom den interimistiska utredaren redan har satt sig in i gäldenärens verksamhet. Den interimistiska utredarens uppdrag kan med tanke på uppdragets varaktighet och utredarens behörighet inte heller antas utgöra ett hinder för att fungera som boförvaltare, om gäldenären i stället för en sanering senare försätts i konkurs.

Avsikten är att den rekommendation från delegationen för konkursärenden som bereds som bäst även skall behandla den interimistiska utredarens uppgifter.

I det nuvarande 4 mom., som nu blir 5 mom. införs för tydlighetens skull en bestämmelse om när den interimistiska utredarens uppdrag upphör. Uppdraget skulle upphöra när domstolen beslutar om inledande av saneringsförfarandet. I detta fall utser domstolen en utredare, som alltså kan vara den interimistiska utredaren eller en annan person. Om ett saneringsförfarande inte inleds eller behandlingen av ärendet av någon annan orsak, till exempel på grund av att ansökan återtas, avslutas före det, upphör även den interimistiska utredarens uppdrag. Den interimistiska utredaren kan skiljas från sitt uppdrag på samma grunder som utredaren, och uppdraget kan således även avslutas på detta sätt. När den interimistiska utredarens uppdrag avslutas fastställer domstolen det arvode som skall betalas till honom, eftersom det inte finns någon borgenärsdelegation. Om samma person fortsätter som utredare och arvodet inte har fastställts när saneringsförfarandet inleddes, fastställs arvodet av borgenärsdelegationen eller domstolen (87 § 4 mom.).

10 §. Borgenärsdelegation. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en bestämmelse, enligt vilken man kan avstå från den jämbördiga representationen av olika borgenärsgrupper i borgenärsdelegationens sammansättning. Genom förslaget försöker man inverka på att borgenärsdelegationer skall

tillsättas oftare än för närvarande. Grunderna till förslaget behandlas i avsnitt 3.5 i den allmänna motiveringen.

Borgenärsdelegationen kunde tillsättas så att de viktigaste borgenärerna för gäldenärens verksamhet är representerade i den. Även i detta fall skall borgenärsdelegationen bestå av minst tre medlemmar. Viktiga borgenärer kunde till exempel vara företagets viktigaste varuleverantörer, för vilkas verksamhet saneringsförfarandet ibland kan ha en mycket stor betydelse. Vanligtvis är även försäkringsbolag och skatteverket gäldenärens viktigaste borgenärer.

Gäldenärens fortsatta verksamhet kan vara av ekonomisk betydelse för gäldenärens viktigaste borgenärer och sådana borgenärer har till exempel i samband med finansieringsförhandlingarna kunnat sätta sig in i gäldenärens verksamhet och saneringsplaner. Säkerhetsborgenärens fordringar hör vanligtvis till de största fordringarna på gäldenären men säkerhetsborgenärens betydelse är inte alltid central med tanke på gäldenärens verksamhet. Så kan det till exempel vara om säkerhetstillgångarna inte består av egendom som gäldenären använder i sin verksamhet eller om säkerhetens värde väl räcker till för att täcka säkerhetsskuldens belopp.

I borgenärsdelegationens verksamhet försöker man få med de borgenärer som har särskilt intresse av gäldenärens verksamhet och eventuellt även branschkunnskap. Det är inte nödvändigt att säkerhetsborgenären är företrädare i borgenärsdelegationen. Borgenärsdelegationens sammansättning kan även avvika från de borgenärsgrupper som berörs av fastställandet av saneringsprogrammet och flera representanter från samma borgenärsgrupp kan ingå i borgenärsdelegationen. Avvikandet från en jämbördig representation av de olika borgenärsgrupperna förutsätter att detta är ägnat att främja en effektiv verksamhet inom borgenärsdelegationen.

Enligt förslaget tillsätts borgenärsdelegationen på begäran av sökanden, utredaren eller en borgenär. För närvarande kan man låta bli att tillsätta en borgenärsdelegation om detta anses vara onödigt på grund av att antalet borgenärer är litet. Det föreslås att till bestämmelsen fogas att man kan låta bli att tillsätta en borgenärsdelegation även av an-

nan orsak. En sådan orsak kunde till exempel vara saneringsföretagets storlek.

11 §. Utredarens informationsplikt. Enligt paragrafens 1 mom. hör till utredarens skyldigheter att sända en utredning om gäldenärens ekonomiska ställning till borgenärsdelegationen, borgenärerna och gäldenären. Enligt förslaget skall utredningen även delges konkursombudsmannen. Om utredningen föreskrivs i 8 § 1 mom. 1 punkten.

Konkursombudsmannen har enligt lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon (109/1995) i uppgift att i tillräcklig utsträckning också följa genomförandet av företagssaneringar samt övervaka att utredarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt. Delgivningen av utredningen om gäldenärens ekonomiska ställning skulle bidra till uppfyllandet av konkursombudsmannens övervakningsuppdrag. Konkursombudsmannen skulle så få information om hurudana saneringar som inleds och hurudana ekonomiska utredningar som utarbetas i saneringsärenden.

Av utredaren förutsätts enligt förslaget även aktiv information till borgenärerna, om utredaren får kännedom om att gäldenären väsentligt försummat att betala sådana nya skulder som uppkommit efter ansökan om förfarandet. Utredaren har i praktiken de bästa möjligheterna att bedöma saneringsgäldenärens ekonomiska situation. Utredaren är dock i allmänhet tvungen att förlita sig på de uppgifter som han får av gäldenären. Det är i allmänhet inte ens praktiskt möjligt att i realtid följa gäldenärens betalningstrafik, varför man är tvungen att begränsa utredarens informationskyldighet till väsentliga försummelser från gäldenärens sida som utredaren att ett eller annat skäl har fått kännedom om. Förmånsrätten för skulder som uppkommit under förfarandet är en orsak till att det även med tanke på saneringsskulder är särskilt viktigt att saneringsgäldenärens betalningsförmåga övervakas. Utredaren och borgenärerna har rätt att vid behov kräva att saneringsförfarandet skall avbrytas med stöd av 7 § i lagen. Utredarens redogörelse ger även borgenärerna en möjlighet att självständigt bedöma om det finns tillräckliga skäl för att avbryta förfarandet.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket utredaren skall pre-

sentera sin uppskattning av de totala kostnaderna för saneringsförfarandet för gäldenären. Till de totala kostnaderna räknas utredarens arvode och kostnaderna för utnyttjande av eventuella experter. Om det kan förutsägas att förfarandet orsakar särskilt stora kostnader, skall även det uppskattade beloppet sådana kostnader ingå i den totala uppskattningen. Utredningen behöver inte innehålla någon uppskattning av de normala löpande kostnaderna, men det kan anses höra till god företagssaneringssed att utredaren vid behov påminner gäldenären om dessa. Utredaren skall inte behöva meddela det exakta beloppet på sitt arvode eller förbinda sig till en viss arvodesnivå. Det kan i allmänhet anses vara tillräckligt att utredaren meddelar den grund enligt vilken han kommer att fakturera. Fastställandet av arvodet kan dock medföra problem i det inledande skedet av förfarandet, då utredaren inte ännu känner till företaget. De utredningsåtgärder som saneringen kräver kan även visa sig vara svårare eller lättare än väntat. Om så sker och verkningarna är betydande skall utredaren enligt förslaget senare presentera en ny kostnadsuppskattning.

15 §. Gäldenärens förpliktelser. I paragrafens 3 mom. hänvisas i fråga om skulder som uppkommer efter det att förfarandet inlett till 32 § i lagen. Det är nödvändigt att hänvisningen preciseras eftersom bestämmelsen i 32 § om betalning av skulder som inte hör till saneringsskulder även gäller skulder som uppkommer efter ansökan om förfarandet men innan förfarandet inleds.

18 §. Undantag från betalningsförbudet. Av inledandet av ett saneringsförfarande eller meddelandet av ett temporärt betalningsförbud med stöd av 22 § följer ett betalningsförbud gällande saneringsskulder. I denna paragraf föreskrivs om undantag gällande betalningen av saneringsskulder. Det är nödvändigt att precisera bestämmelserna, eftersom saneringsskulder fastställs på basis av anhängiggörandet av ansökan om saneringsförfarande. Anhängiggörandet av en saneringsansökan begränsar i sig inte gäldenärens rätt att betala sina saneringsskulder.

Enligt paragrafens 1 mom. kan gäldenären utan hinder av betalningsförbudet betala de räntor på säkerhetsskulder som förfaller till

betalning efter det att saneringsförfarandet inletts. Det finns inget skäl till att betalningsförbudet skall förhindra gäldenären från att även betala räntor som förfaller till betalning efter ansökan om förfarandet men innan förfarandet inleds, varför denna bestämmelse bör ändras så att den gäller räntor som förfaller till betalning såväl efter ansökan om förfarandet som efter det att förfarandet inletts.

I paragrafens 2 mom. 1—3 punkten ingår bestämmelser på basis av vilka gäldenären skall betala vissa skulder utan hinder av betalningsförbudet. Sådana är till exempel löner och ersättningar för arbete som gäller tiden före inledandet av saneringsförfarandet. Enligt 1—3 punkten, som det föreslås att skall ändras, fastställs skulderna i fråga på grundval av ansökan om förfarande. De skulder som uppkommer efter ansökan om förfarande skall som nya skulder betalas till fullt belopp.

Till momentets 4 punkt föreslås en ny bestämmelse om gäldenärens rätt till kvittning. Under saneringsförfarandet skall gäldenären ha en likadan rätt till kvittning som borgenären, om vilken en bestämmelse ingår i det 3 mom. som föreslås skall fogas till 19 §. Kvittningen behandlas närmare i motiveringen till bestämmelsen i fråga. Gäldenären skall inte på eget initiativ kunna göra en kvittningsanmälan, utan en kvittning skulle förutsätta ett beslut av utredaren. Kvittningen skulle således jämföras med övriga betalningar av saneringsskuld som regleras i denna paragraf, som kan betalas efter det att förfarandet inletts, men endast med utredarens beslut. Grunderna till förslaget behandlas i avsnitt 3.6 i den allmänna motiveringen.

19 §. Indrivningsförbud. Det föreslås att till paragrafen fogas bestämmelser om saneringsborgenärens rätt till kvittning under saneringsförfarandet. Kvittning skulle under saneringsförfarandet vara tillåten på motsvarande grunder som i en konkurs, men kreditinstitutens kvittningsrätt skulle begränsas också inom saneringsförfarandet. Om förutsättningarna för kvittning uppfylls då förfarandet inleddes skall även saneringsskulderna enligt den ändring som föreslås till 18 § ha rätt till kvittning efter det att saneringsförfarandet inletts, dock endast med

utredarens beslut.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten i denna paragraf ändras så att i den ingår motsvarande bestämmelse om begränsning av kreditinstitutets kvittningsrätt som ingår i 6 kap. 5 § i konkurslagen. Kvittningsförbud för kreditinstitut skulle även följa av den bestämmelse som föreslås till paragrafen, enligt vilken kvittning är tillåten på motsvarande grunder som i en konkurs, men på grund av ärendets betydelse har man velat ange detta uttryckligen i lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen får ett kreditinstitut inte kvitta sin fordran mot medel som gäldenären har på ett konto i kreditinstitutet när indrivningsförbudet börjar eller som vid denna tidpunkt finns i kreditinstitutet för överföring till gäldenärens konto, om kontot enligt kontovillkoren kan användas för skötsel av betalningsrörelse. Inte heller medel som senare inflyter på kontot får användas för kvittning.

Företags betalningsrörelse sköts i huvudsak via ett bankkonto i ett kreditinstitut, och kvittningsförbudet skyddar således de dispositionsmedel som gäldenären behöver för sin normala verksamhet, eftersom det förhindrar banken att kvitta sina fordringar mot medel på betalningsrörelsekontot. Med kreditinstitut avses — precis som i en konkurs — kreditinstitut som avses i 1 kap. 2 § i kreditinstitutslagen (1607/1993). I fråga om definitionen av medel i gireringssystemet och betalningsrörelsekonto hänvisas till detaljmotiveringen gällande 6 kap. i konkurslagen i regeringens proposition om revidering av konkurslagstiftningen (RP 26/2003 rd). I motiveringen konstateras bland annat att till exempel medel som finns på ett placeringskonto när konkursen börjar är medel som kreditinstitutet kan använda för kvittning. Trots att företaget kan använda medel på ett sådant konto liksom medel på ett tidsbundet konto för betalningar, kan detta inte anses innebära att ett sådant konto är ett i bestämmelsen avsett konto för skötsel av betalningsrörelse som omfattas av kvittningsförbud.

Det föreslås att till momentet fogas en ny 4 punkt, enligt vilken indrivningsförbudet även skall omfatta fattande av ett för gäldenären menligt administrativt beslut som grundar sig på försummelse att betala en saneringsskuld. Det är fråga om sådana beslut som skatteförvaltningen eller någon annan

myndighet kan vidta på grund av gäldenärens dröjsmål med betalningen. Ett sådant administrativt beslut är till exempel avförande ur förskottsuppbörsregistret. Ett avförande ur registret förutsätter att betalningsförsummelserna är väsentliga. Om avförande ur förskottsuppbörsregistret och återinförande i registret föreskrivs i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996). Andra motsvarande beslut som kan ha särskild betydelse för gäldenärens verksamhet anknyter bland annat till serverings- och trafiktillstånd. Utvidgningen av indrivningsförbudet behandlas i avsnitt 3.7 i den allmänna motiveringen.

Den föreslagna bestämmelsen förhindrar till exempel inte ett avförande ur förskottsuppbörsregistret om gäldenären försummar betalningen av nya skatteskulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig eller förfarandet inletts. Inledande av saneringsförfarandet eller meddelandet av temporära förbud påverkar inte redan genomföra indrivningsåtgärder retroaktivt. Bestämmelsen om administrativa beslut skulle inte heller förplikta skattemyndigheten att återinföra den som avförts ur förskottsuppbörsregistret i registret om han avförts ur registret redan innan det temporära indrivningsförbudet meddelades eller saneringsförfarandet inleddes. Försummelser av förpliktelser under ett saneringsprogram kan vara en grund för avförande ur registret eller indragning av tillståndet.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket saneringsborgenären under saneringsförfarandet skall ha rätt att använda sin fordran till kvittning på motsvarande grunder som i en konkurs mot en skuld som borgenären har till gäldenären när förfarandet inleddes.

Av det att borgenärens kvittningsrätt vid ett saneringsförfarande fastställs på samma grunder som i en konkurs följer att det inte finns någon kvittningsrätt, om den har begränsats genom bestämmelser i någon annan lag. För att utreda saneringsborgenärens kvittningsrätt kan man ibland bli tvungen att även tillgripa bestämmelser utanför konkurslagen och civilrättens allmänna principer. Till exempel fastställs inverkan av preskriptionen av en fordringsrätt på kvittningsrätten i enlighet med bestämmelserna om preskription av förpliktelser. De allmänna

förutsättningarna för kvittning i konkurslagen är sekundära i förhållande till specialbestämmelserna om kvittningsrätt och kvittningsbara förpliktelser beträffande vilka en omfattande uppsättning bestämmelser ingår i lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingssystem (1084/1999). Sådana specialbestämmelser tillämpas även i samband med saneringsförfarandet.

Vid en konkurs får till kvittning inte användas en fordran på basis av vilken borgenären inte har rätt till utdelning. Bestämmelsen skulle inte tillämpas inom saneringsförfarandet som sådan, eftersom saneringsborgenärens rätt till prestationer inte har begränsats på motsvarande sätt. Däremot skulle kvittningsförbudet för efterställda fordringar i 6 kap. 2 § 1 mom. i konkurslagen även gälla vid sanering. I fråga om ställningen för efterställda skulder ingår en bestämmelse i 46 § 3 mom. i lagen om företagssanering. Det kvittningsförbud som avses i 6 kap. 2 § 2 mom. i konkurslagen, genom vilket man försöker förhindra kvittningssituationer som arrangeras genom överföring av fordringar, och det kvittningsförbud som avses i 3 mom., som gäller skuldsättning av borgenären för åstadkommande av en kvittningssituation, skall även tillämpas inom sanering. I 6 kap. 3 § i konkurslagen ingår en bestämmelse om uppkomsten av en regressfordran i sådana fall där en tredje person har varit tvungen att betala konkursgäldenärens skuld. En regressfordran kunde inom saneringsförfarandet användas till kvittning på motsvarande sätt som i en konkurs, det vill säga även då borgensmannen, den som har ställt tredjemanspant eller en solidariskt ansvarig medgäldenär har fullgjort sin förpliktelse först efter det att saneringsförfarandet inletts.

I en konkurs har borgenären rätt till kvittning även om borgenärens skuld eller fordran inte har förfallit till betalning när kvittningsmeddelandet lämnas. På motsvarande sätt inom saneringsförfarandet har borgenären rätt till kvittning, även om borgenärens skuld eller fordran inte skulle ha förfallit till betalning då förfarandet inleddes eller när kvittningsmeddelandet lämnas. I fråga om saneringsförfarandet har det ansetts vara ändamålsenligt att man inte är tvungen att vänta

på att en skuld skall förfalla för att göra en kvittning. En vanlig borgenär som själv står i skuld till saneringsgäldenären skall under indrivningsförbudet skyddas genom att han får hålla inne en betalning till gäldenären tills kvittningen genomförs. Om borgenären inte skulle kunna vägra att fullgöra sin egen betalning, skulle han inte kunna skydda sig mot risken att ansökan om inledande av saneringsförfarande avslås. Efter det att saneringsförfarandet inletts kan kvittning genomföras.

Även en fordran som är förenad med ett uppskjutande villkor skall kunna användas till kvittning om villkoret uppfylls innan saneringsprogrammet fastställs. Även utan någon uttrycklig bestämmelse har det ansetts att en fordran som är förenad med ett uppskjutande villkor kan användas till kvittning i konkurs.

I paragrafens 3 mom. skall även ingå en bestämmelse om verkställande av kvittningsrätt. Enligt den skall en saneringsborgenär som yrkar på kvittning utöver till gäldenären även lämna ett kvittningsmeddelande till utredaren. Kvittningen skulle genomföras först när kvittningsmeddelandet har delgivits både gäldenären och utredaren. Det är nödvändigt att ett kvittningsmeddelande även lämnas till utredaren, så att denna hålls à jour beträffande eventuella ändringar i gäldenärens skuldsituation och kan utarbeta saneringsprogrammet i enlighet med detta. De fordringar som används till kvittning bör antecknas i saneringsprogrammet, så att övriga berörda parter får kännedom om de fordringar som kvittats och vid behov kan utnyttja sin rätt att bestrida fordran för den saneringsborgenär som använt sin kvittningsrätt. Det föreslås därför att 42 § 2 mom. om det betalningsprogram som ingår i saneringsprogrammet skall kompletteras så att ur saneringsprogrammet skall framgå uppgifter om de kvittningar som verkställts under saneringsförfarandet.

Det föreslås att en bestämmelse som motsvarar konkurslagen om saneringsgäldenärens skyldighet att ersätta den skada som orsakas en borgenär på grund av överlåtelse av en fordran så att borgenären förlorar sin möjlighet till kvittning skall fogas till lagen om en ny 95 a §.

På grund av att ett nytt 3 mom. fogas till

paragrafen, flyttas nuvarande 19 § 3 mom. till 4 mom.

21 §. Förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder. På grund av den föreslagna ändringen gällande definitionen på saneringsskuld skall paragrafens 2 mom. preciseras så att förbudet mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder gäller hyra eller något annat vederlag som hör till saneringsskulden och som har förfallit till betalning innan ansökningen blev anhängig.

22 §. Temporärt förbud. I samband med att ett temporärt förbud meddelas eller senare kan en interimistisk utredare förordnas. I paragrafens nya 3 mom. hänvisas till 83 a §, i vilken ingår bestämmelser om förordnande av en interimistisk utredare.

24 §. Förhållandet till konkurs. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om förhållandet mellan saneringsförfarande och konkurs. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras. Nuvarande situation skulle förändras så, att behandlingen av konkursansökan i stället för att den skjuts upp kunde fortsätta trots att en saneringsansökan är anhängig. Gäldenären kan till exempel ombes inkomma med ett yttrande om konkursansökan medan saneringsansökan är anhängig. Konkursansökan får dock inte avgöras förrän beslutet om inledande av ett saneringsförfarande har fattats. Grunderna till ändringsförslaget behandlas i avsnitt 3.4 i den allmänna motiveringen.

Förslaget kan inte anses innebära någon väsentlig ändring av nuläget. Även för närvarande är det möjligt att försätta gäldenären i konkurs omedelbart efter det att saneringsansökan har avslagits. Detta förutsätter att behandlingen av konkursansökan, inklusive hörande av gäldenären, har fortskridit så långt att konkursansökan kan avgöras. Om till exempel saneringsansökan har behandlas i ett sammanträde där gäldenären har varit företrädad har man kunnat övergå till att behandla konkursansökan och avgöra ärendet omedelbart efter det att saneringsansökan har avslagits.

En konkursansökan kan emellertid inte alltid avgöras omedelbart efter det att saneringsansökan har avslagits. Om det har förlöpt en viss tid kan omständigheterna ha ändrats så att gäldenären inte kan försättas i konkurs utan att det reserveras en möjlighet för gäldenären för en ny utfrågning i kon-

kursärendet. Det kan även vara skäl att höra den borgenär som ansökt om försättande av gäldenären i konkurs för att säkerställa att borgenären inte har fått betalning för sin fordran. Behovet av en utfrågning om en konkursansökan skall alltid bedömas från fall till fall.

Dessutom föreslås att momentet ändras så att konkursansökan fortfarande skall vara anhängig, även om ett saneringsförfarande inleds. För närvarande förfaller konkursansökan när ett saneringsförfarande inleds. Enligt förslaget skall konkursansökan förfalla först när saneringsprogrammet fastställs. Behandlingen av en anhängig konkursansökan kunde fortsätta om det förordnas att ett inlett saneringsförfarande skall upphöra på annat sätt än genom att ett saneringsprogram fastställs. Genom denna ändring strävar man efter att försättande i konkurs inte skall fördröjas i onödan. En konkursansökan kan ibland vara anhängig en mycket lång tid, till exempel då utarbetandet av ett saneringsprogram räcker länge. Om inget program fastställs skall domstolen vid behov särskilt försäkra sig om att det finns förutsättningar för att försätta gäldenären i konkurs.

En bestämmelse för det fall att fullföljdsdomstolen inleder ett saneringsförfarande medan en konkursansökan fortfarande är anhängig ingår i 96 § 2 mom. Denna bestämmelse skall på motsvarande sätt preciseras så att konkursansökan är anhängig tills ett saneringsprogram fastställts.

Avslag på saneringsansökan och sökande av ändring i ett beslut om avslag skulle fortfarande inte förhindra att gäldenären försätts i konkurs. Det föreslås dock att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket domstolen kan skjuta upp beslutet om försättande i konkurs. Beslutet fattas av den domstol som är behörig att behandla ärendet om försättande av gäldenären i konkurs. Det föreslås att i lagens 67 a § införs bestämmelser om behörig domstol i ett ärende som gäller försättande i konkurs. Enligt denna paragraf skall saneringsdomstolen vara behörig domstol.

Ett uppskov skulle komma i fråga om gäldenären har överklagat beslutet om avslag på saneringsansökan eller anmält sitt missnöje mot det. Ett uppskjutande av ett beslut om försättande i konkurs skulle förutsätta ett

yrkande från gäldenären och ett beslut om uppskjutande kunde fattas om det framförts synnerligen vägande skäl för detta. I praktiken kan ett uppskov komma i fråga till exempel i en situation där gäldenären kan bevisa att frågan om förutsättningarna och hindren för inledande av ett saneringsförfarande har varit juridiskt oklar eller om gäldenären tar upp sådana nya omständigheter som inte har kunnat framläggas för tingsrätten och som kan ha betydelse vid bedömningen av saneringsdugligheten. När tingsrätten överväger beviljande av uppskov skulle den således inte förutse hovrättens avgörande, utan basera sitt beslut på hur vägande skäl gäldenären har framlagt till stöd för sin ändringsansökan.

Ändring får inte sökas i tingsrättens beslut om uppskjutande av avgörandet. Om beslutsfattandet skjuts upp gäller uppskovet tills fullföljdsdomstolen har avgjort ärendet eller behandlingen av ärendet annars upphör. Om gäldenärens yrkande i konkursärendet förkastas och avgörandet följaktligen inte skjuts upp, kan tingsrätten försätta gäldenären i konkurs. Gäldenären kan söka ändring i ett beslut om försättande i konkurs i enlighet med konkurslagen. Om ett saneringsförfarande inleds med fullföljdsdomstolens beslut, förfaller konkursen med stöd av 96 § 2 mom. Om konkursansökan har avslagits och ändring söks i detta beslut kan gäldenären yrka på uppskov hos fullföljdsdomstolen.

Om gäldenären försätts i konkurs i en situation där gäldenären har eller ämnar söka ändring i ett beslut genom vilket ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har avslagits, kunde i konkursärendet utfärdas ett förordnande om att begränsa realiseringen av gäldenärens egendom. I bestämmelsen har beaktats att en försäljning av egendom kan försämra möjligheterna för att saneringen lyckas, om fullföljdsdomstolen inleder ett saneringsförfarande. Med stöd av 2 mom. kan domstolen enligt egen prövning bestämma att gäldenärens egendom vid en konkurs inte får realiseras i större utsträckning än vad som är nödvändigt. Förordnandet kunde utfärdas på gäldenärens yrkande och det skulle gälla tills beslutet om inledande av ett saneringsförfarande vunnit laga kraft eller i saken annat beslutas. Ett sådant förordnande kunde domstolen till exempel utfärda

om gäldenären har egendom, som det med tanke på saneringen är viktigt att bevara. Konkursen skulle med undantag för realiseringen i övrigt fortsätta i normal ordning. Enligt konkurslagen kan gäldenären när han söker ändring i beslutet att försätta gäldenären i konkurs av fullföljdsdomstolen begära att realiseringen av egendom begränsas på motsvarande sätt. Gäldenären kan naturligtvis även göra ett sådant yrkande när besvär gällande avslag av saneringsansökan är anhängiga, om gäldenären anser att det inte funnits någon grund för försättande i konkurs och söker ändring i detta beslut.

I paragrafens nuvarande 3 mom. ingår bestämmelser om de förutsättningar med stöd av vilka gäldenären kan försättas i konkurs efter det att saneringsförfarandet inletts. Det föreslås att momentet på grund av bestämmelserna om saneringsskulder ändras så, att gäldenären sedan saneringsförfarandet inletts kan försättas i konkurs om konkursansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som uppkommit efter att saneringsansökan blev anhängig. För närvarande kan som grund för konkurs användas skuld som uppkommit efter det att saneringsförfarandet inletts. Det som är nytt är att behandlingen av konkursansökan med stöd av en specialbestämmelse som införs i lagen kunde skjutas upp en kortare tid, högst en månad. Möjligheten att skjuta upp behandlingen kunde ha betydelse närmast då gäldenären har tillfälliga svårigheter att betala sina nya skulder. Försättandet i konkurs skulle kunna skjutas upp på gäldenärens yrkande och det skulle förutsätta ett synnerligen vägande skäl. Om gäldenären uppvisar en redogörelse för att han under den närmaste tiden kommer att få de medel som behövs för att betala skulderna kan det finnas skäl att skjuta upp behandlingen. Skälet att skjuta upp behandlingen kan hänga samman med sådana pågående finansieringsförhandlingar som om de lyckas gör det möjligt att utarbeta ett saneringsprogram för gäldenären. På motsvarande sätt kan en försäljning av en del av gäldenärens affärsverksamhet ibland vara en förutsättning för ett saneringsprogram och pågående förhandlingar om försäljning ett skäl till att skjuta upp behandlingen av konkursansökan. Domstolen skall i denna fråga höra utredaren, som vid behov kan ta

ställning till nödvändigheten av och orsaken till att behandlingen skjuts upp.

Behandlingen av en konkursansökan kan även skjutas upp med stöd av konkurslagen. I detta fall kan behandlingen även skjutas upp för en längre tid än en månad, om borgenären går med på det.

På grund av att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen blir nuvarande 2 mom. och det ändrade 3 mom. 3 och 4 mom.

25 §. Borgenärens rätt att driva in en fordran hos tredje man. Det föreslås att till paragrafens 2 mom. fogas medgäldenärer, som i tiden torde ha lämnats bort oavsiktligt. Bestämmelserna i lagens 19—22 § gäller indrivning av skuld även av medgäldenärer på samma sätt som de gäller borgensmän och ställare av säkerhet.

28 §. Rättsverkningarnas giltighet. Rättsverkningarna av att saneringsförfarandet inleds fortsätter tills saneringsprogrammet fastställs eller det med stöd av 77 § 3 mom. bestäms att programmet skall iakttas. I förslaget föreslås att lagens 77 § 3 mom. ändras så att saneringsprogrammet skall iakttas trots att ändring söks, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat. Av denna anledning skall hänvisningen i paragrafens 2 mom. upphävas.

32 §. Skuld som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om betalning av skulder som inte hör till saneringsskulderna, dvs. skulder som uppkommit under förfarandet. Det föreslås att momentet ändras så att det gäller skulder som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan. Ändringen föranleds av att saneringsskuld enligt lagförslaget definieras enligt anhängiggörande av ansökan. Därför måste också paragrafens rubrik ändras. Enligt bestämmelsen skall skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig betalas allteftersom de förfaller. I fråga om fortlöpande skuldförhållanden, som bestämmelsen också gäller, innebär ändringen att den del av skulden som hänförs sig till tiden innan ansökan blev anhängig utgör saneringsskuld.

Försummelser att betala skulder som uppkommer efter ansökan om förfarandet kan ha betydelse för inledandet eller fortsättningen av förfarandet. Enligt 7 § 1 mom. 2 punkten i lagen är det ett hinder för förfarandet att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att

täcka kostnaderna för förfarandet och enligt 3 punkten att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts. Om ytterligare skuldsättning sker efter ansökan om förfarandet kan det vara en anvisning om att gäldenärens verksamhet inte kan saneras. Vid övervägandet kan det beaktas vilka skulder gäldenären har och hur mycket av dem som är obetalda samt huruvida gäldenärens kassaflöde bedöms bli. Även orsaken till att betalningarna försenas kan vara av betydelse. Orsaken till detta kan till exempel vara att företagets verksamhet är projekt- eller säsongsbetonad, varvid även inkomsterna inflyter periodvis. Betalningsförmågan hos ett företag som har ansökt om sanering kan i allmänhet heller inte på en kort tid bli så bra att det skulle kunna klara av alla sina nya betalningsålägganden då dessa förfaller, även om ett temporärt betalnings- och indrivningsförbud skulle ha meddelats. Detta har även beaktats i lagens 43 §, enligt vilken de skulder som uppkommit under förfarandet skall beaktas då saneringsprogrammet utarbetas.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om ställningen för skulder som uppkommit under förfarandet om gäldenären senare försätts i konkurs. Om gäldenären försätts i konkurs innan saneringsprogrammet upphör eller inom tre månader från det att saneringsförfarandet har upphört utan att ett saneringsprogram fastställts, har de fordringar som uppkommit under förfarandet förmånsrätt vid en konkurs. Det föreslås att momentet ändras så att förmånsrätten i stället för på basis av försättandet i konkurs skall fastställas på basis av anhängiggörandet av konkursansökan. Efter ändringen påverkas uppkomsten av förmånsrätt inte av hur man lyckas nå gäldenären eller inom vilken tid man i övrigt förmår behandla konkursärendet. De skulder som uppkommit under förfarandet har även för närvarande förmånsrätt när gäldenären försätts i konkurs under saneringsprogrammet. Denna bestämmelse skall på motsvarande sätt preciseras så att förmånsrätt uppkommer om konkursansökan görs under saneringsprogrammet. Försättandet i konkurs kan i detta fall även ske efter det att saneringsprogrammet har avslutats och förmånsrätten är inte heller i detta fall beroende av hur man lyckas nå gäldenären.

37 §. Återvinning på yrkande av en borgenär. Det föreslås att paragrafens 3 mom. preciseras genom att i det införs mera detaljerade bestämmelser om en sådan återvinningstalan som en borgenär har anhängiggjort men som utredaren börjar driva. Det föreslås även att tidsfristen för borgenärens talan skall ändras.

Yrkande på återvinning är i första hand utredarens uppgift. Utredaren har en skyldighet att utreda grunderna för återvinning och väcka talan om återvinning när det finns skäl för detta. I lagen ingår bestämmelser om återvinningstalan. Enligt en tolkning som framförts i den juridiska litteraturen kan utredaren dessutom åberopa återvinningsgrunder även genom att i enlighet med 74 § 1 mom. bestrida borgenärens rättigheter eller genom att i ett annat sammanhang framföra en invändning mot ett anspråk som framställts mot gäldenären. Detta kan anses vara motiverat, eftersom utredaren har en allmän rätt att framföra invändningar gällande fordringar för gäldenärens räkning. Yrkande på återvinning är således inte enbart möjligt genom en sådan talan som avses i 36 §.

Borgenären kan för sin del yrka på återvinning, om utredaren inte åtar sig det. En borgenär skall innan talan anhängiggörs underrätta utredaren om grunderna till återvinningsyrkandet. Genom borgenärens rätt att väcka talan där fördelarna av en återvinning kommer borgenären till godo har man velat betona de skyldigheter som ankommer på utredaren i fråga om återvinning.

När en borgenär har väckt en återvinningstalan skall domstolen för närvarande ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken. Enligt förarbetena till lagen är syftet med utfrågningen att säkerställa att utredaren ännu får en chans att föra talan i ärendet i stället för borgenären. Det har i praktiken dock förekommit oklarheter i fråga om förfarandet.

Det föreslås nu att till paragrafens 3 mom. fogas en bestämmelse, enligt vilken utredaren i stället för borgenären skall kunna börja driva en återvinningstalan som väckts av borgenären. Utredaren skall meddela att han börjat driva talan i det skedet då han hör av domstolen. Det hör till god företagssaneringssed att även borgenären underrättas om detta. Tidsfristen för borgenärens talan skall enligt förslaget alltid uppgå till sex månader

efter det att saneringsförfarandet inleddes. Med tanke på återvinningssvarens rättskydd kan det anses vara motiverat att tidsfristen för väckande av talan inte är beroende av delgivningen, som ibland är svår att bevisa. Skillnaden jämfört med nuläget är dock liten, eftersom borgenären anses ha fått kännedom om inledande av förfarandet senast då det kungjorts. Det är dock möjligt att inledandet av förfarandet inte kungörs, men även i dessa fall kan en tidsfrist på sex månader anses vara tillräcklig för borgenärens del, med hänsyn till att det i första hand är utredarens uppgift att driva talan. Avsikten är att tidsfristerna för återvinningstalan inom övriga insolvensförfaranden skall preciseras särskilt i ett senare skede.

Om utredaren meddelar att han börjar driva en talan som väckts av en borgenär skall talan i ärendet endast föras av utredaren. Borgenären har då inte längre oberoende rätt att föra talan i ärendet. En sådan talan anses motsvara en talan som grundar sig på utredarens yrkande som avses i 36 §. Således skall vad som med anledning av talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas komma alla borgenärer till godo. I fråga om ersättning för rättegångskostnader iakttas samma bestämmelser som om talan hade väckts av utredaren.

Det föreslås dessutom att till paragrafens 3 mom. fogas en bestämmelse om att den borgenär som ursprungligen väckt talan har rätt att av gäldenärens tillgångar få ersättning för de rättegångskostnader som föranletts av att talan väckts. Det är rimligt att borgenären får ersättning för de kostnader som föranletts av att talan väckts, eftersom borgenärens åtgärder minskar utredarens arbete och kostnader i motsvarande utsträckning och borgenären går miste om en möjlighet att genom talan ensam få fördel av en eventuell återvinning. Borgenären har även rätt till ersättning när återvinningstalan förkastas.

Av tydlighetsskäl skall till paragrafen fogas en bestämmelse om att en eventuell tvist mellan den borgenär som väckt talan och saneringsgäldenären om ersättningen för rättegångskostnader skall avgöras av domstol.

42 §. Åtgärder och arrangemang. I denna paragraf föreskrivs om vilka frågor det skall föreskrivas i den del av saneringsprogrammet som gäller åtgärder och arrangemang. Det fö-

reslås att paragrafens 1 mom. 4 punkt ändras så att i saneringsprogrammet i anknäytning till regleringen av saneringsskulder även skall ingå regleringar som gäller betalning av tilläggsprestationer, om det har beslutats att sådana skall utbetalas. I bestämmelsen bör fastställas på vilka grunder gäldenären skall betala tilläggsprestationer. Bestämmelserna skall vara tillräckligt detaljerade så att betalningsskyldighetens grunder är tydliga och gäldenären förmår iaktta dem. Det föreslås att bestämmelsen om förordnande av tilläggsprestationer fogas som 4 mom. till 44 §.

Bestämmelserna om betalning av tilläggsprestationer är inte obligatoriska, utan även ett sådant saneringsprogram, där det konstateras att det inte finns någon tilläggsprestationsskyldighet, kan fastställas. Om inga sådana bestämmelser finns kan borgenären efter det att programmet fastställts inte längre yrka på tilläggsprestationer och inte heller yrka på att programmet ändras för fastställande av tilläggsprestationer. Bestämmelserna om yrkande på tilläggsprestationer ingår i den nya 63 a §.

Det föreslås att till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken av ett betalningsprogram som ingår i ett saneringsprogram också skall framgå uppgifter om de kvittningar som verkställts under saneringsförfarandet.

43 §. Ställningen för skulder som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan. Enligt förslaget är de skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig nya skulder som inte omfattas av saneringsskulder. De jämföras med skulder som uppkommit efter det att förfarandet inletts och som skall betalas allteftersom de förfaller. Det föreslås att till paragrafen skall fogas att även de skulder som uppkommit efter det att ansökan blivit anhängig skall beaktas då saneringsprogrammet utarbetas, så att de betalas efter säkerhetsskulder men före övriga skulder. Också paragrafens rubrik måste ändras.

44 §. Skuldsaneringsmetoder. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket i saneringsprogrammet kan bestämmas att gäldenären till borgenärerna skall betala tilläggsprestationer om gäldenärens ekonomiska ställning under programmet förbättras. Det skall dock inte kunna

bestämmas att sådana medel som gäldenären rimligen behöver för en fortsättning av verksamheten skall användas till betalning av tilläggsprestationer. Detta motsvarar nuläget (63 § 4 mom.). I fråga om tilläggsprestationer är förbudet mot utdelning av medel i 58 § viktigt. Om skuldebelpet för vanliga borgenärer har sänkts får gäldenärens tillgångar inte delas ut till ägarna från det att saneringsprogrammet fastställts till dess att det upphör, med undantag för sådana vederlag eller ersättningar för arbete som motsvarar programmet. Förbudet mot utdelning av medel är i kraft tills saneringsskulderna har betalats i enlighet med programmet.

Det, vilket innehåll bestämmelserna om tilläggsprestationer i saneringsprogrammen skulle kunna ha, definieras inte närmare i lagen. Avsikten är att tilläggsprestationer i enlighet med nuvarande praxis skulle förordnas att betalas närmast när gäldenärens verksamhet bringar vinst eller när gäldenärens ekonomiska ställning av andra skäl förbättras. Man har velat slopa tilläggsprestationer som grundar sig på enbart bokföringsmässig vinst, eftersom det inte nödvändigtvis leder till rätt slutresultat.

Saneringsgäldenären kan ha icke pantsatt egendom, vars motvärde då saneringsprogrammet utarbetades var litet och som det i saneringsprogrammet därför inte har bestämts att skall realiserar. I programmet kunde på basis av en betydande värdestegring för sådan egendom påföras gäldenären en tilläggsprestationsskyldighet. Orsaken till värdestegringen kan till exempel vara planläggning. Inte heller i detta fall skulle en betalningsskyldighet uppstå till den del som gäldenären behöver egendomen eller de medel som fås av en försäljning av den för att kunna fortsätta sin verksamhet. Bestämmelserna om tilläggsprestation kan i vissa sällsynta situationer även gälla pantsatt egendom. Huvudregeln är att saneringsförfarandet inte inverkar på en säkerhetsrätts bestånd eller innehåll (45 § 2 mom.). Borgenärens panträtt kan inte heller begränsas genom en bestämmelse om tilläggsprestation och vid fastställandet av programmet kräver säkerhetsborgenärens ställning att även 54 § 4 punkten beaktas. I denna punkt förutsätts att prestationerna fördelas mellan borgenärsskulderna på skäligt sätt.

Resultatet av saneringsgäldenärens affärsverksamhet och hans ekonomiska ställning kan variera betydligt mellan olika räkenskapsperioder under den tid då saneringsprogrammet genomförs, vilket utredaren är tvungen att beakta vid utarbetandet av en betalningstidtabell. Till saneringsprogrammet kan bifogas en prognos över företagets ekonomiska utveckling. Det kan till exempel bestämmas att tilläggsprestationer skall betalas så att när företaget bringar kumulativ vinst mera än vad som uppskattats i prognosen, skall en viss del av den vinst som överskrider prognosen betalas till borgenärerna, medan resten stannar i företaget och tillförs bolagets driftskapital. I programmet kan beroende på programmets längd fastställas en eller flera tidpunkter då det granskas hur grunderna för tilläggsprestationer förverkligats. I programmet kan även fastställas att utvecklingen av gäldenärens ekonomiska situation under programmet granskas i sin helhet i slutskedet av programmet, eftersom en betalningsskyldighet som fastställs enligt räkenskapsperiod nödvändigtvis inte leder till ett rättvist resultat. I programmet kan även fastställas vilka uppgifter i anknytning till betalningen av tilläggsprestationer som gäldenären skall meddela till borgenärerna eller övervakaren.

Av bestämmelsen framgår att de som i första hand har rätt till en tilläggsprestation är de borgenärer av vanliga saneringsskulder, vilkas kapitalfordringsbelopp har sänkts genom skuldregleringen. Detta motsvarar nuvarande bestämmelser.

Om borgenärerna är av olika åsikt i fråga om detta, fastställs tilläggsprestationskyldighetens innehåll enligt saneringsprogrammets omröstningsbestämmelser. Om gäldenären är av avvikande åsikt blir domstolen tvungen att ta ställning till bestämmelsens rimlighet (50 § 2 mom. 1 punkten, 53 § 1 mom. 1 punkten och 55 § 2 mom.). Om bestämmelsen är oskälig lämnas programmet utan fastställelse. Bestämmelsens rimlighet kan tas upp för bedömning till exempel på grund av att iakttagandet av den förhindrar en fortsättning av gäldenärens verksamhet eller en utveckling av företagsverksamheten.

Utgångspunkten är att gäldenären betalar tilläggsprestationer då de förutsättningar som fastställs i programmet uppfylls. Besluten om

tilläggsprestation är en del av saneringsprogrammet och vinner laga kraft. Det kan senare uppstå tolkningstvister om innehållet i beslutet. Om gäldenären försummar sin betalningsskyldighet eller det uppstår oenighet om innehållet i en bestämmelse som ingår i programmet kan ärendet föras till domstol för behandling.

Det föreslås att till lagen skall fogas en bestämmelse om yrkande på tilläggsprestation (63 a §). Ett yrkande kan på samma sätt som nu framställas av övervakaren eller av en borgenär. Gäldenärens rättsmedel består i att tillgripa en talan om fastställelse.

47 §. Öklara och okända samt vissa andra saneringsskulders ställning. I paragrafens 2 mom. ingår en bestämmelse om att en saneringsskuld som inte har anmälts i saneringsförfarandet av gäldenären eller av borgenären och som inte annars har kommit till utredarens kännedom innan saneringsprogrammet fastställs upphör när saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat bestäms i programmet. Med stöd av denna bestämmelse upphör skulder som inte anmälts i saneringsförfarandet och okända skulder när saneringsprogrammet fastställs. Bestämmelsen gäller inte pantborgenärer och om övriga undantag föreskrivs i paragrafens 3 och 4 mom.

Det föreslås att till detta moment fogas en bestämmelse om att skulden dock inte upphör om borgenären inte kände till och inte heller borde ha känt till den och skulden inte kommit till utredarens kännedom innan programmet fastställdes. Ändringen hänger samman med att det föreslås att begreppet saneringsskuld skall preciseras i fråga om skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott så, att det avgörande i fråga om dessa skulder är om de orsaker som lett till skadan eller avtalsbrottet härrör från tiden innan ansökan om förfarandet gjordes. Det har ansetts motiverat att även utöver dessa skulder även övriga okända skulder skall kunna tas i beaktande ännu efter det att saneringsprogrammet fastställts.

Eftersom okända skulder enligt förslaget inte skall upphöra när saneringsförfarandet fastställs, är det nödvändigt att lagen ändras så att programmet kan ändras om det uppdagas en saneringsskuld som inte upphört då programmet fastställdes (63 §). Dessutom föreslås i förslaget att till lagen skall fogas en

bestämmelse om ställningen för okända skulder som skall tillämpas om det sedan saneringsprogrammet avslutats uppdagas en skuld som borgenären inte har känt till (66 a §). Enligt den skall gäldenären betala det belopp på skulden som borgenären skulle ha fått om skulden ingått i saneringsprogrammet.

50 §. Fastställelse med samtycke av alla borgenärer. Denna paragraf innehåller bestämmelser om fastställande av saneringsprogram med samtycke av alla kända borgenärer. Enligt paragrafen skall saneringsprogrammet lämnas utan fastställelse bland annat om det finns grundad anledning att anta att förutsättningarna för att genomföra programmet saknas. Bestämmelsen finns i 2 mom. 2 punkten. Inte ens med samtliga kända borgenärers samtycke kan man således fastställa ett sådant program som på förhand kan bedömas vara orealistiskt. När det är fråga om ett program som alla borgenärer har godkänt kan det närmast vara fråga om en situation där det på basis av hörandet av gäldenären kan anses vara uppenbart att det program som godkänts av borgenärerna inte är genomförbart till exempel på grund av att skuldregleringarna och övriga åtgärder i enlighet med programmet inte är tillräckliga för att rädda gäldenären från insolvens.

Såsom konstaterats i den allmänna motiveringen avbryts en del av saneringsprogrammen redan mycket snart efter att de fastställts. För att tillräcklig uppmärksamhet skall fästas vid genomförandet av saneringsprogrammet föreslås att bevisbördan för programmets genomförbarhet överförs till gäldenären. Motsvarande ändring ingår i 53 §, där det föreskrivs om hindren för fastställande av program. Eftersom frågan om programmets genomförbarhet i praktiken kommer upp när borgenärerna inte är eniga om fastställandet av programmet, framförs motiveringen till ändringen i samband med 53 §.

51 §. Fastställelse med samtycke av gruppmajoriteter. Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om den gruppindelning av borgenärerna som görs för omröstningen om fastställande av ett saneringsprogram. Enligt det indelas säkerhetsborgenärerna i egna grupper enligt typ av säkerhetsrätt. Företagsinteckningsborgenärerna räknas som en egen grupp skild från övriga säkerhets-

borgenärer. Andra än säkerhetsborgenärer, dvs. de vanliga borgenärerna hör till samma grupp. De vanliga borgenärerna kan ännu indelas i olika grupper så att de borgenärer vilkas fordringar har en grund av samma slag hör till samma grupp. Oberoende av likartade grunder för skulden kan som egen grupp desutom räknas sådana borgenärer med små fordringar som understiger ett visst belopp. När ett saneringsprogram fastställs med borgenärsgruppernas samtycke tas passiva borgenärer enligt rättspraxis inte i beaktande ens då när den enda borgenären i en borgenärsgrupp inte avger ett omröstningsyttrande. De borgenärer som får full betalning för sin fordran kort efter att programmet har fastställts saknar rösträtt.

Av de orsaker som framförs i avsnitt 3.9 i den allmänna motiveringen föreslås att borgenärernas gruppindelning skall ändras. Säkerhetsborgenärerna skall inte längre indelas i egna grupper enligt typ av säkerhetsrätt, med undantag för företagsinteckning. Säkerhetsborgenärerna skall bilda en egen grupp och företagsintekningsborgenärerna skall räknas som en egen grupp.

Andra än säkerhetsborgenärer skall indelas i egna grupper så att de så kallade offentligtgrättsliga borgenärerna bildar en egen grupp och övriga vanliga borgenärer en egen grupp. De offentligtgrättsliga skulderna definieras enligt om de kan indrivs i enlighet med lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961). Lagen gäller skatter och offentliga avgifter, bland annat lagstadgade försäkringsavgifter. Även lönegarantifordringar indrivs i den ordning som fastställs i nämnda lag. I juni 2006 avläts regeringens proposition med förslag till utskökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med dem (RP 83/2006 rd) till riksdagen. Avsikten är att lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg skall ersättas med en ny lag om verkställighet av skatter och avgifter. I den införs bestämmelserna i nuvarande lag om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg i preciserad form. På basis av lagförslagets ikraftträdandebestämmelser är det inte nödvändigt att precisera den övriga lagstiftningens hänvisningar till den tidigare lagen.

Bestämmelsen om gruppindelning har

skrivits på motsvarande sätt som i den gällande lagen så att vid gruppindelningen, på samma sätt som nu, skall tas i beaktande att eventuella efterställda skulder bildar en egen grupp.

Momentets 4 punkt innehåller för närvarande en bestämmelse om att de borgenärer vilkas fordringar underskrider ett visst belopp kan räknas som en egen grupp. Om det till de vanliga borgenärernas grupp hör borgenärer med små fordringar som inte på basis av erhållande av full betalning har rösträtt, är det dock ändamålsenligt att dessa borgenärer registreras skilt för sig med tanke på omröstningen. Lagförslagets 4 punkt gäller borgenärer med efterställda fordringar.

53 §. Hinder för fastställande. I denna paragraf föreskrivs om hinder för fastställande av saneringsprogram. Enligt 1 mom. 2 punkten i denna paragraf kan ett saneringsprogram inte fastställas om det finns grundad anledning att anta att förutsättningarna för att genomföra programmet saknas. Det föreslås att momentets 2 punkt ändras så att det motsvarar 50 § 2 mom. 2 punkten så att ett saneringsprogram skall lämnas utan fastställelse om det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för att genomföra programmet. Gäldenären är skyldig att framlägga en utredning om borgenären lägger fram en specifik invändning om en sådan omständighet på basis av vilken genomförandet av programmet kan misstänkliggöras. Domstolen är således inte tvungen att på tjänstens vägnar undersöka programmet genomförbarhet.

Skälen till upphörande av ett program redovisas närmare i betänkandet från justitieministeriets arbetsgrupp. Ett saneringsprogram kan upphöra till exempel om programmet grundar sig på en förväntad ökning av omsättningen som uteblir. Ibland har programmet byggts på antaganden om tilläggsfinansiering. När denna finansiering har uteblivit har inte heller de betalningar som programmet förutsätter kunnat betalas till borgenärerna. Även sådana företag har ansökt om ett saneringsförfarande, där affärsverksamheten före saneringsförfarandet under en lång tid har varit olönsam och det inte har skett någon förändring under förfarandet.

I ett saneringsprogram blir man tvungen att bedöma hur gäldenärens omsättning kommer

att utvecklas. Om gäldenärens omsättning inte heller under förfarandet hade räckt till att betala saneringsskulden på det sätt som föreslås i förslaget till saneringsprogram och gäldenären även har skulder som uppkommit under förfarandet vilar genomförandet av programmet på osäker grund. Om en borgenär på grund av detta framför en invändning om att företaget inte klarar av att betala sina saneringsskulder i enlighet med programmet, måste gäldenären framföra en övertygande utredning över hur företagets lönsamhet kommer att förbättras.

Enligt förslaget överförs bestämmelserna om hinder för fastställande av saneringsprogram i 53 § 2 mom. till 7 § 2 mom. Av denna anledning hänvisas i 53 § 2 mom. till 7 § 2 mom.

63 §. Ändring av programmet. Enligt paragrafens 2 mom. kan innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar det fastställda programmet ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker. Det föreslås att detta moment ändras så att samtycke dock inte skall behövas om borgenärens fordran till sitt belopp är liten och om borgenärens ställning som en följd av ändringen inte förändras väsentligt. Denna bestämmelse skulle kunna tillämpas till exempel i sådana situationer där gäldenären vill betala sina åligganden enligt saneringsprogrammet i förtid. Härvid behövs inte de borgenärers samtycke vilkas ställning inte förändras väsentligt då programmet ändras, i detta fall alltså på grund av att programmet avslutas i förtid. Vid bedömningen av väsentligheten skulle man bland annat beakta hur mycket som återstår av saneringsprogrammet och om det kan antas att för gäldenären uppstår en skyldighet att betala tilläggsprestationer enligt programmet, hur mycket tilläggsprestationer som gäldenären eventuellt skulle bli tvungen att betala och hur betalningarna fördelas mellan borgenärerna. Om skulderna endast har sänkts lite och det inte kan antas att gäldenären kommer att bli tvungen att betala tilläggsprestationer till borgenärerna anses ett avslutande av programmet i förtid inte ha en väsentlig betydelse för borgenärerna. Det, att de betydande borgenärerna går med på att programmet avslutas i förtid, kan visa att avslutandet inte har någon väsentlig betydelse för borge-

delse för borgenärerna.

Det har inte ansetts vara nödvändigt att definiera vad som avses med ett litet fordringsbelopp i lagen. Bestämmelsen gör det möjligt att beakta olika situationer och frågan om huruvida fordringsbeloppet är litet kunde avgöras från fall till fall på basis av eurobeloppet och genom att beakta övriga saneringsskulders belopp. Som en liten fordran kan i allmänhet anses en obetald fordran enligt saneringsprogrammet på några tusen euro, men uppmärksamhet kan även fästas vid fordringens andel av samtliga fordringar enligt programmet som fortfarande är obetalda. Borgenärens ekonomiska ställning skall inte ha någon betydelse vid bedömningen.

I förslaget föreslås att skadeståndsskulder och skulder som grundar sig på avtalsbrott skall omfattas av saneringsförfarandet om grunden för dem har uppstått innan ansökan blev anhängig. En sådan skuld är av ett sådant slag att dess förekomst kan framgå först senare och den kommer inte nödvändigtvis till borgenärens eller gäldenärens kännedom under saneringsförfarandet. Gäldenären kan även ha andra liknande skulder, såsom en försäkringsgivares fordran som grundar sig på ett arbetsförhållande som avslutats före ansökan om förfarandet och som försäkringsgivaren inte har känt till. Av denna anledning föreslås att till 63 § 3 mom. fogas en bestämmelse om hur betalningsskyldigheten fastställs för en skuld vars grund har uppkommit innan ansökan blev anhängig, men blir känd först under saneringsprogrammet. En sådan fordran bör omfattas av skuldregleringen enligt programmet och på den tillämpas därför samma bestämmelser om skuldreglering som på övriga saneringsskulder som hör till samma grupp. Enligt förslaget skall ett saneringsprogram endast kunna ändras om skulden i fråga inte med stöd av 57 § 1 mom. har upphört genom fastställandet av ett saneringsprogram. Andra än okända saneringsskulder som gäldenären och borgenären inte har anmält i förfarandet och som inte heller annars har kommit till utredarens kännedom under förfarandet, upphör då saneringsprogrammet fastställs. Om borgenären har känt till skulden men försummat att anmäla den i saneringsförfarandet skall det inte vara möjligt att ändra pro-

grammet.

Det föreslås att saneringsprogrammet skall innehålla en bestämmelse om gäldenärens tilläggsprestationsskyldighet. En bestämmelse om tilläggsprestationsskyldigheten fogas till 44 §. Enligt denna paragraf fastställs skyldigheten att betala tilläggsprestationer i enlighet med de bestämmelser som ingår i programmet. Av denna anledning föreslås det att 63 § 4 mom. slopas. Den bestämmelse om vilka som är berättigade att yrka på tilläggsprestation som ingår i detta moment införs i 63 a §.

63 a §. Yrkande på tilläggsprestation. Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf, i vars 1 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i nuvarande 63 § 4 mom. att ett yrkande på uppfyllande av en tilläggsprestationsskyldighet kan framställas av övervakaren eller en borgenär. Ett sådant yrkande behandlas i enlighet med hänvisningen i 68 § med iakttagande av bestämmelserna om behandling av ansökningsärenden i 8 kap. i rättegångsbalken.

I lagen finns för närvarande ingen bestämmelse om när övervakaren eller borgenären senast skall yrka på tilläggsprestationer av gäldenären. I saneringsprogrammet kan en sådan tidsfrist fastställas. Med tanke på gäldenärens rättsskydd är det motiverat att i lagen fastställa en bakre gräns för när en tilläggsprestation senast skall krävas, om i saneringsprogrammet inte ingår någon tidsfrist för framläggande av sådana yrkanden. Enligt paragrafens 2 mom. skall ansökan om en tilläggsprestation göras senast inom ett år efter det att slutredogörelsen om hur programmet har fullföljts har antecknats i konkurs- och företagssaneringsregistret. En tidsfrist på ett år kan inte anses vara oskäligt lång för gäldenären, och för borgenärerna medger den tillräckligt med tid för att utreda grunderna för ett eventuellt yrkande på tilläggsprestation. Om i saneringsprogrammet inte ingår någon tidsfrist kan man naturligtvis utan att invänta slutredogörelsen yrka på tilläggsprestationer redan efter det att saneringsprogrammet avslutats, om grunder för tilläggsprestationer kan framläggas.

65 §. Beslut om att programmet förfaller. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. 1 punkt skall preciseras, eftersom i propositionen föreslås att bestämmelserna om hinder för

fastställande av saneringsprogram som för närvarande ingår i 53 § 2 mom. skall flyttas till 7 § 2 mom.

Enligt förslaget skall till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., varför nuvarande 2 mom. blir 3 mom. I det nya 2 mom. som fogas till lagen föreskrivs om när enskild näringsidkare eller yrkesutövers saneringsprogram förfaller. Saneringsprogrammet gäller alla skulder för en gäldenär som är näringsidkare och fastställer dennes betalningsskyldighet. Om gäldenären lägger ned sin verksamhet förblir saneringsprogrammet hans ansvar och hans ansvar för saneringsskulder fastställs i enlighet med det. Nedläggningen av verksamheten kan bero till exempel på att näringsidkaren övergår till någon annans tjänst eller går i pension. Om han kan betala sina skulder i enlighet med saneringsprogrammet bibehålls borgenärernas ställning likadan som om han hade fortsatt med sin verksamhet. Det finns inget särskilt behov av att saneringsprogrammet i detta fall skall förfalla och borgenärerna kunna driva in sina fordringar i enlighet med de ursprungliga villkoren.

Om gäldenären inte klarar av att betala sina saneringsskulder på grund av att verksamheten lagts ned och den inkomstsänkning som detta medför eller på grund av eventuella nya skulder kan han ansöka om skuldsanering för privatperson för att klara av sina skulder. Eftersom ett saneringsprogram ersätter skuldernas ursprungliga villkor och fastställer gäldenärens skuldansvar, skall skulderna för närvarande vid en eventuell skuldsanering beaktas till det belopp som enligt programmet fortfarande är obetalt. Nu föreslås i propositionen att saneringsprogrammet skall förfalla om det under programmet fattas ett beslut om skuldsanering. Om programmet förfaller följer att de skulder som ingått i saneringsprogrammet beaktas till det belopp som de skulle ha uppgått till utan ett saneringsprogram med avdrag för de betalningar som gäldenären gjort. På motsvarande sätt ingår även i lagen om skuldsanering för privatpersoner en bestämmelse om att ett betalningsprogram som fastställts inom skuldsaneringen förfaller om ett saneringsförfarande inleds för näringsidkarens del. Vid fastställandet av den inbördes ställningen mellan saneringsskulder och gäldenärens

eventuella nya skulder kan det anses rimligt att saneringsskulden återgår till det belopp som de skulle ha uppgått till utan ett saneringsprogram.

Saneringsprogrammet skall förfalla direkt med stöd av lagen när beslutet om inledande av skuldsanering fattas. Det skulle dock vara möjligt för domstolen att bestämma att saneringsprogrammet trots skuldsaneringen inte skall förfalla. Beslutet skall fattas i samband med att skuldsaneringen inleds, varför detta görs av den domstol där ansökan om skuldsanering är anhängig. Ett beslut om detta kan fattas om saneringsprogrammet har varat länge eller eventuellt redan har avslutats och saneringsskulden enligt programmet till största delen har betalats. I detta fall används gäldenärens betalningsutrymme vid skuldsaneringen huvudsakligen till att betala gäldenärens nya skulder. Detta kan anses som ett rättvist slutresultat med tanke på att behovet av skuldsanering beror på de nya skulderna.

Regleringen av saneringsskulden för ett öppet bolag och ett kommanditbolag genom ett saneringsprogram gäller även bolagsmännen. Om till exempel en ansvarig bolagsman i ett öppet bolag eller ett kommanditbolag avstår från sin andel i bolaget mitt under saneringsprogrammet ansvarar bolaget och vid sidan av den som avstått från sin andel även den eventuella nya bolagsmannen för saneringsskulden enligt saneringsprogrammet. Om bolaget försätts i konkurs förfaller det saneringsprogram som fastställts för bolaget — även i fråga om bolagsmannen — direkt med stöd av lagen (66 § 1 mom.), vilket kan leda till att även bolagsmannen går i konkurs eller till att skulderna börjar indrivnas av bolagsmannen genom utsökning. Om det saneringsprogram som fastställts för bolaget förfaller kan det bli nödvändigt för bolagsmannen att ansöka om skuldsanering. Motsvarande reglering som den som föreslagits för enskilda näringsidkare när programmet förfaller behövs inte för bolagsmännens del. Det att bolagets saneringsprogram även gäller för bolagsmännen beror på att bolagsmännen ansvarar för bolagets förpliktelser, och ansvaret fastställs enligt samma princip även när ett saneringsprogram som fastställts för bolaget förfaller.

66 a §. *Okända borgenärs ställning.* Det

föreslås att till lagen fogas en bestämmelse som gäller okända borgenärs ställning. En saneringsskulden kan vara ansvarig för en sådan skuld som gäldenären, borgenären eller utredaren inte känner till då saneringsprogrammet fastställs och som inte uppdagas under saneringsprogrammet. Det kan vanligtast vara fråga om en skadeståndsskuld, som enligt förslaget räknas till saneringsskulden om dess grund har uppstått innan saneringsansökan blev anhängig. Enligt den föreslagna nya 66 a § skall gäldenären betala en sådan borgenär ett belopp som borgenären skulle ha fått om skulden ingått i saneringsprogrammet. Om en sådan skuld uppdagas först efter det att saneringsprogrammet avslutats och borgenären yrkar på betalning av gäldenären, kan gäldenären åberopa saneringsprogrammet med den följd att betalningsskyldigheten beträffande skulden fastställs på samma grunder som i saneringen. Gäldenären skulle således åläggas att betala det belopp på skulden som borgenären skulle ha fått inom saneringsprogrammet, om skulden hade ingått i det. Motsvarande bestämmelse om begränsning av gäldenärens ansvar ingår i lagen om skuldsanering för privatpersoner (40 a §).

67 §. *Behörig domstol i ett ärende som gäller saneringsförfarande.* I paragrafens 1 mom. uppräknas de tingsrätter som är behöriga att behandla ärenden som gäller saneringsförfarandet. Av de skäl som framförts i den allmänna motiveringen föreslås att antalet behöriga tingsrätter skärs ned till 14. Då denna minskning övervägdes beaktades bland annat tingsrätternas storlek och placering samt även det att behandlingen på svenska skulle säkerställas så bra som möjligt. Av det att ärendena koncentreras till ett mindre antal tingsrätter följer att avståndet mellan domstolarna och saneringsföretagen i vissa områden ökar. Detta har inte ansetts vara något problem, eftersom behandlingar i sammanträde sker relativt sällan och kommunikationen mellan utredaren och domstolarna i allmänhet sker skriftligen. Fördelen med en koncentrerad behandling är att antalet ärenden vid alla tingsrätter sannolikt kommer att vara så stort att yrkeskompetensen för behandlingen av ärendena bibehålls. Utvecklandet av ändamålsenliga förfaringsätt betonas i denna typ av ärenden, där det finns olika för-

faringskedan och många berörda parter samt ett behov av en brådskanie behandling och snabba avgöranden.

Det föreslås att antalet behöriga tingsrätter skärs ned så att ärendena inom Helsingfors hovrätts domkrets behandlas av Esbo och Helsingfors tingsrätter. Ålands tingsrätt skall fortfarande vara behörig domstol i saneringsärenden och i Åbo hovrätts domkrets behandlas ärendena också av tingsrätterna i Åbo och Tammerfors, på samma sätt som nu. I Kouvola hovrätts domkrets behandlas ärendena av Lahtis och Villmanstrands tingsrätter, varvid den sistnämndas domkrets även skall omfatta Kotka. I Vasa hovrätts domkrets behandlas ärendena av Jyväskylä och Vasa tingsrätter, varvid den sistnämndas domkrets även skall omfatta Seinäjoki. Även Björneborgs tingsrätt, som från ingången av 2005 flyttats till Vasa hovrätts domkrets, skulle fortfarande fungera som saneringsdomstol. För detta talar att en del av Kokemäki tingsrätt torde flyttas till Björneborgs tingsrätt. I Östra Finlands hovrätts domkrets skall ärendena behandlas av Joensuu tingsrätt, vars domkrets skulle omfatta Kajana, samt av Kuopio tingsrätt, vars domkrets skall omfatta S:t Michel. Inom Rovaniemi hovrätts domkrets skall ärendena precis som nu behandlas av Uleåborgs och Rovaniemi tingsrätter.

Om tingsrätternas domkretsar i ärenden som gäller saneringsförfarandet föreskrivs genom förordning (1032/1993). På grund av propositionen bör förordningen preciseras.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om vilken domstol som är behörig att behandla en konkursansökan som gäller gäldenären under saneringsförfarandet. Det föreslås att bestämmelser om detta införs i den nya 67 a §, varför 3 mom. skall upphävas och paragrafens rubrik ändras.

67 a §. Behörig domstol i ett ärende som gäller försättande i konkurs. Det föreslås att till lagen fogas en ny 67 a §, som skall innehålla bestämmelser om domstolens behörighet i de fall där en konkursansökan avseende gäldenären är anhängig samtidigt som en saneringsansökan eller blir anhängig under saneringsförfarandet. På basis av bestämmelserna skulle endast saneringsdomstolen vara behörig att behandla ett ärende om försättande i konkurs, men den kunde enligt

prövning efter försättandet i konkurs överföra ärendet till den tingsrätt som är behörig enligt konkurslagen. Om huruvida en saneringsansökan är anhängig framgår ur konkurs- och företagssaneringsregistret, som det är nödvändigt att kontrollera omedelbart då konkursansökan inkommit till tingsrätten.

Av paragrafens 1 mom. framgår att en konkursansökan som är anhängig när en ansökan om inledande av saneringsförfarande blir anhängig behandlas vid saneringsdomstolen. Saneringsdomstolen är enligt förslaget behörig tills beslutet om inledande av saneringsförfarande vunnit laga kraft. Om konkursansökan har gjorts hos en annan tingsrätt skall den överföras att avgöras av den tingsrätt som behandlar eller behandlat saneringsansökan. På detta sätt förfars även när tingsrätten har inlett saneringsförfarandet och beslutet har överklagats. Om hovrätten häver tingsrättens beslut om inledande av ett förfarande, kan tingsrätten behandla konkursansökan och gäldenären yrka på att försättandet i konkurs skall skjutas upp, om han har för avsikt att söka ändring hos högsta domstolen. Om fullföljdsdomstolen bekräftar tingsrättens beslut förblir konkursansökan anhängig vid tingsrätten tills ett saneringsprogram fastställs.

Enligt paragrafens 2 mom. skall en konkursansökan som blir anhängig under saneringsförfarandet behandlas vid den tingsrätt där saneringsförfarandet är anhängigt. Saneringsförfarandet upphör när saneringsprogrammet har fastställts. Förfarandet kan även upphöra om det efter det att förfarandet inletts framgår en sådan grund för upphörande som avses i 7 §. När förfarandet har upphört och konkursansökan blir anhängig efter det fastställs domstolens behörighet i konkursärendet i enlighet med konkurslagen omedelbart och inte först då beslutet vunnit laga kraft.

När saneringsdomstolen försätter gäldenären i konkurs efter att saneringsansökan har avslagits eller under saneringsförfarandet, skall den enligt 3 mom. kunna överföra konkursärendet till en tingsrätt som enligt konkurslagen är behörig, om detta är ändamålsenligt. En överföring kan vara ändamålsenlig till exempel på grund av det geografiska avståndet mellan konkursgäldenären och saneringsdomstolen. Innan ärendet

överförs skall tingsrätten utse en boförvaltare.

68 §. Behandlingsordning. Det föreslås att till paragrafen fogas ett 2 mom. med en bestämmelse om att domstolen skall behandla ett ärende som gäller företagssanering så snabbt som saken kräver. Bestämmelsen är allmän och gäller alla rättsinstanser. Bestämmelsen motsvarar konkurslagens 4 § 2 mom. Motsvarande bestämmelse ingår i 14 § i hovrättsförordningen (211/1994).

I sanerings- och konkursärenden kräver ärendets natur och de berörda parternas rättsskydd en brådskande behandling. Alla sanerings- och konkursärenden är dock inte brådskande på samma sätt. Den föreslagna bestämmelsen gör det således möjligt att beakta de olika nivåerna av brådska för ärenden på samma sätt som i en konkurs. Det har inte ansetts vara motiverat att fastställa fasta tidsfrister för behandlingen av ansökningar, eftersom ärendenas natur varierar och tidsfristerna måste kunna fastställas på ett flexibelt sätt.

I saneringsärenden är det särskilt viktigt att ett avgörande om inledande av förfarandet fås till stånd så snabbt som möjligt. Därför anknyter kravet på en brådskande behandling uttryckligen till inledningsskedet av behandlingen av saneringsansökan. Man bör försöka inleda behandlingen av en saneringsansökan så snart den har inkommit, om inte övriga arbetsuppgifter eller något särskilt skäl hindrar att ansökan tas upp för granskning samma dag som den inkommer. Om ansökan uppfyller de krav som uppställts i lag och förordning och nödvändiga handlingar har bifogats, kan yttranden om ansökan begäras till och med samma dag. Begäran om yttranden bör i en normal arbetssituation åtminstone inte ske mer än en vecka efter det att det inte längre finns skäl att komplettera ansökan. Om man är tvungen att begära komplettering av ansökan bör inte heller denna uppmaning skjutas upp längre än en vecka. Ofta kan en ansökans bristfällighet konstateras efter en relativt summarisk granskning och en preciserad kompletteringsuppmaning utarbetas samma dag som ansökan har blivit anhängig.

Saneringsärenden är brådskande även för de berörda parterna, varför snabba åtgärder även kan krävas av dem. Tidsfristerna för

kompletteringar av ansökningar och för inlämnande av yttranden kan i allmänhet vara relativt korta. På grund av ärendets bråds-kande natur kan tidsfristen för en komplettering fastställas till några få dagar. Inhäm-tande av en handling som saknas i ansökan, till exempel revisorns utredning, kan dock räcka längre, vilket skall tas i beaktande då tidsfristens längd övervägs. Då tidsfristen för borgenärernas yttranden övervägs är man tvungen att bland annat beakta hur omfattande ansökningshandlingarna är. Den tidsfrist som fastställs för borgenärerna får i vanliga fall inte överskrida två veckor. En längre tidsfrist kan behövas till exempel när det är fråga om ett stort företag, där ansökan inklusive bilagor är omfattande. Vid behov kan ärenden skötas per telefon och e-post.

I praktiken finns det situationer där korta tidsfrister av någon särskild orsak inte kan användas. Om till exempel revisorn har ett förhinder kan gäldenären bli tvungen att be om uppskov med den fastställda tidsfristen. På motsvarande sätt kan en borgenär ha en grundad anledning att begära en längre tidsfrist för avgivande av yttrande. Vid tingsrätten kan behandlingen dra ut på tiden på grund av semestrar eller andra bråds-kande uppgifter. I sådana situationer är man tvungen att använda sig av längre tidsfrister och därför kan den sammanlagda behandlingstiden bli längre än vad som i allmänhet bör eftersträvas.

Enligt rättegångsbalkens bestämmelser om ansökningsärenden skall beslut i kansli ges senast den fjortonde dagen efter det behandlingen i kansliet eller vid sammanträde avslutades. Frågan om när en behandling i kansli skall anses ha avslutats har i praktiken ibland varit oklar. I allmänhet kan det dock anses att tidsfristen på fjorton dagar, om en behandling har skett i kansli, börjar från det att de handlingar som behövs för att avgöra ärendet har tillställts domstolen.

Om ett saneringsförfarande inleds fastställer domstolen samtidigt tidsfristerna bland annat för utarbetandet av ett programförslag. Dessa tidsfristers längd beror framför allt på storleken på det företag som är föremål för sanering och antalet borgenärer. Tidsfristerna fastställs skilt för varje enskilt fall. Kravet på en snabb behandling gäller domstolen även i det skedet då förslaget till

saneringsprogram kommer till domstolen för behandling. Domstolen bör sträva efter att beslutet om saneringsprogram kan fattas så snabbt som möjligt.

Om saneringsansökan avslås skall fullföljdsdomstolen behandla eventuella besvär i brådskanie ordning. I denna proposition föreslås att gäldenärens besvär tillställs fullföljdsdomstolen utan dröjsmål (96 § 3 mom.). På detta sätt kan behandlingen av ärendet påskyndas något.

69 §. Ansökan. Det föreslås att till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken en gäldenär som ansöker om saneringsförfarande i samband med ansökan skall tillställa domstolen en utredning på basis av vilken gäldenärens saneringsduglighet kan bedömas. Frågan har behandlats i avsnitt 3.1 i den allmänna motiveringen. De handlingar som med stöd av förordningen om företagssanering (55/1993) skall fogas till gäldenärens ansökan beskriver gäldenärens ekonomiska situation.

Gäldenären skall för det första redogöra för de huvudsakliga orsakerna till sina ekonomiska svårigheter. Dessa orsaker kan till exempel bestå av förändringar inom gäldenärens bransch eller marknad, investeringar som visat sig vara felaktiga, otillräcklig finansieringen eller svårigheter hos varuleverantören. Avsikten är inte att redogörelsen skall vara alltför detaljerad eller omfatta någon längre tid. Det räcker att de huvudsakliga orsakerna anges. Syftet med angivande av orsakerna är att ge en bild av varför det har blivit nödvändigt med en saneringsansökan. Frågan kan vara av betydelse då förutsättningarna och hindren för en sanering bedöms. I samma syfte krävs av gäldenären åtminstone riktlinjer för ett saneringsprogram så att det redan i ansökningsskedet finns uppgifter att tillgå om hur företagets lönsamhet, betalningsberedskap och solvens kunde förbättras. De saneringsåtgärder som redan genomförts i företaget, inklusive personalarrangemang, kan utgöra en del av redogörelsen för vilka saneringsåtgärder som ännu behövs. Även behovet av skuldreglering kan bedömas i ansökan.

I gäldenärens ansökan eller i dess bilagor kan finnas uppgifter som gäller gäldenärens affärs- eller yrkeshemligheter eller motsvarande uppgifter gällande näringsverksam-

heten. Rättegångshandlingar vilka hänför sig till ett ärende som gäller ett saneringsförfarande kan under vissa förutsättningar sekretessbeläggas med stöd av lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). I mars 2006 avläts regeringens proposition med förslag till lag om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (RP 13/2006 rd) till riksdagen. Avsikten är att lagen skall ersätta nuvarande lag om offentlighet vid rättegång, och den skall vara den allmänna lag som reglerar offentligheten vid rättegångar i de allmänna domstolarna. Enligt den skall domstolen även framöver kunna utfärda ett sekretessförordnande för att skydda en handling som innehåller affärs- och yrkeshemligheter.

Ett saneringsförfarande kan inte inledas om det inte finns åtminstone någon slags säkerhet om att gäldenären förmår betala kostnaderna för saneringsförfarandet samt de skulder som uppkommer efter det att förfarandet inletts. Gäldenären skall därför redogöra för sina inkomster för betalning av utgifterna. Över de skulder som uppkommer under förfarandet kan gäldenären i allmänhet ge en uppskattning närmast på basis av de sedvanliga löpande utgifterna. Också saneringsförfarandets kostnader är man i detta skede tvungen att uppskatta.

Om gäldenären har inlämnat ansökan tillsammans med sina borgenärer eller om borgenärerna förordar ansökan är gäldenärens redovisningsskyldighet mera begränsad. Gäldenären behöver inte redogöra för orsakerna till sina betalningssvårigheter eller framlägga en preliminär saneringsplan. Det behövs inte heller någon utredning om företagets förmåga att betala förfarandets kostnader och övriga utgifter. Vid en gemensam ansökan har gäldenärens redovisningsskyldighet minskats bland annat genom att han inte behöver foga revisorns utredning till sin ansökan. Avsikten är att förordningen om företagssanering skall preciseras så att redovisningsskyldigheten vid en ansökan som förordats av borgenärerna är den samma som vid en gemensam ansökan.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket saneringsförfarandet inte kan inledas om ett för gäldenären tidigare fastställt saneringsprogram är under genomförande. Om gäldenären inte klarar av saneringsprogrammet och det inte finns några skäl

att ändra programmet kan gäldenären försätas i konkurs.

70 §. Förberedande åtgärder med anledning av ansökan. I paragrafens 1 mom. ingår ett förslag till bestämmelse som har som syfte att påskynda avgörandet om inledande av ett saneringsförfarande när det är fråga om gäldenärens och borgenärernas gemensamma ansökan eller en sådan ansökan från gäldenären som har förordats av borgenärer. Förslaget till bestämmelse ingår i 6 § 1 mom. 1 punkten, till vilken det hänvisas i bestämmelsen i fråga. I dessa fall kunde saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs. Det är i allmänhet inte nödvändigt att i detta fall höra borgenärerna, eftersom det inte finns anledning att mistänka gäldenärens saneringsduglighet när de betydande borgenärerna understöder en sanering. Även de övriga borgenärerna kan dock alltid höras enligt domstolens prövning. För närvarande ingår i lagen ingen särskild bestämmelse om hörande i fråga om gäldenärens och borgenärernas gemensamma ansökan.

När ett saneringsförfarande inleds utan att de övriga borgenärerna hörs skall en utredare utses samtidigt, precis som annars i samband med inledandet. I lagen finns ingen bestämmelse som skulle ålägga domstolen att höra borgenärerna om utredarens person. Behovet av en utfrågning är även i detta fall beroende av domstolens prövning.

73 §. Avsaknad av programförslag. I denna paragraf föreskrivs om vem domstolen skall höra då inget saneringsförslag som kan fastställas har lagts fram för domstolen inom utsatt tid. I bestämmelsen saknas utredaren, som det i allmänhet är skäl att höra och som i praktiken också har hörts. Det föreslås att denna paragraf för tydlighetens skull kompletteras genom att utredaren fogas till de instanser som skall höras.

76 §. Behandling och delgivning av programförslaget samt omröstningsförfarande. Domstolen ber om borgenärernas röster angående förslaget till saneringsprogram. Ett sådant förfarande är onödigt om domstolen i samband med programförslaget får ett skriftligt meddelande om godkännande från majoriteten i varje borgenärsgrupp. När programmet med stöd av 51 § 1 mom. kan fastställas med borgenärsgruppernas samtycke,

fastställs majoriteten i enlighet med 52 §. För att programmet skall kunna fastställas utan omröstning krävs dessutom att ingen av borgenärerna i det yttrande som han lämnat då behandlingen av programförslaget inleddes har åberopat en sådan omständighet på grundval av vilken saneringsprogrammet borde lämnas utan fastställelse. Förslaget om fastställelse utan omröstning ingår i det nya 5 mom.

77 §. Beslut om fastställande av saneringsprogram. Enligt paragrafens 3 mom. kan domstolen när den fastställer saneringsprogrammet bestämma att det skall iakttas trots att ändring söks, om inte den domstol där ärendet är anhängigt på grund av att ändring har sökts beslutar något annat. Utan ett beslut från tingsrätten börjar saneringsprogrammet således genomföras först då beslutet om fastställande vunnit laga kraft. I praktiken bestäms dock i allmänhet att gäldenären skall iakttas saneringsprogrammet när beslutet om fastställande har fattats. Detta kan även anses vara ändamålsenligt. Av detta skäl skall det fastställda saneringsprogrammet i enlighet med den ändring som föreslås till 3 mom. iakttas trots att ändring har sökts. Det behövs inte längre något uttryckligt domstolsbeslut i ärendet. Fullföljdsdomstolen kan dock bestämma att iakttagandet av programmet skall avbrytas till exempel tills domstolen har avgjort eventuella besvär över fastställandet av saneringsprogrammet i fråga.

81 §. Delgivningssätt. Det föreslås att paragrafens ordalydelse preciseras så att delgivningarna kan ske med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Detta uttryck är mera omfattande än fax och e-post, som det föreslås att det skall ersätta.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett 2 mom. I lagen ingår bestämmelser, enligt vilka en handling eller ett meddelande som skall sändas till utredaren skall inkomma i tid för att beaktas. Till exempel de invändningar mot fordringar som avses i 74 § skall inlämnas till utredaren inom en viss tid. På motsvarande sätt som i 22 kap. 6 § i konkurslagen föreskrivs i 2 mom. om när ett meddelande som har avsänts med användning av en elektronisk dataöverföringsmetod anses ha anlänt till mottagaren. I momentet hänvisas till 10 och 11 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

(13/2003). Utgångspunkten är att meddelandet anses ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem på ett sådant sätt att meddelandet kan behandlas. Om anordningen har varit i olag men en utredning om avsändningstidpunkten kan läggas fram anses meddelandet ha kommit in vid den tidpunkt då det har avsänts (10 §). I ovan nämnda 11 § ingår en bestämmelse enligt vilken en handling som sänts med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod anses ha kommit in inom utsatt tid, om handlingen kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden.

83 §. Förordnande av utredare. I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om på vems framställning utredaren skall förordnas. För närvarande är utgångspunkten att utredaren utses på framställning av en borgenär. Om ingen av borgenärerna framställer ett godtagbart förslag, utser domstolen en utredare. Om gäldenären har föreslagit en utredare och ingen av borgenärerna motsatt sig förslaget har domstolen kunnat utse en person som föreslagits av gäldenären och som uppfyllt behörighetsvillkoren till utredare.

Förordnandet av en person som uppfyller behörighetsvillkoren får inte förhindras för att förslaget har gjorts av gäldenären. Av denna orsak skall utredaren enligt förslaget förutom på framställning av en borgenär även kunna utses på framställning av gäldenären. Om det inte finns något förslag till utredare eller om den föreslagna personen inte uppfyller de behörighetsvillkor som krävs skall domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det. Om det har framställts flera förslag skall domstolen utse utredaren enligt prövning. I detta sammanhang kan särskild vikt fästas vid det förtroende som den person som föreslås bli utredare åtnjuter bland borgenärerna. Detta är motiverat, eftersom utredaren har i uppgift att övervaka borgenärernas intressen.

83 a §. Interimistisk utredare. Det föreslås att till lagen fogas en ny 83 a §, med stöd av vilken inom förfarandet på yrkande av gäldenären eller en borgenär kunde förordnas en interimistisk utredare i det skedet då domstolen beslutar om ett sådant temporärt förbud som avses i 22 §. En interimistisk utredare

kunde även utses senare, vilket innebär att ärendet kan tas upp för behandling på yrkande av en borgenär, även om de temporära förbuden har meddelats utan att borgenärerna hörts. Det har ingen betydelse om alla temporära förbud eller bara något av dem meddelas. Om endast ett temporärt verkställighetsförbud meddelas finns det i allmänhet inget behov av att utse en interimistisk utredare.

En interimistisk utredare skall förordnas enligt prövning, och om det inte kan visas att det finns något behov för detta kan man låta bli att utse utredaren. Det kan finnas ett behov framför allt om man vet att beslutet om inledande av ett saneringsförfarande inte kan fattas snabbt. Även ett behov av att få uppgifter om gäldenären för bedömningen av förutsättningar och hinder för en sanering kan utgöra en grund för att utse en interimistisk utredare. Den interimistiska utredarens sakkännedom kan vara nödvändig för gäldenären, så att ett beslut om inledande av ett saneringsförfarande kan påskyndas. Arten och omfattningen av gäldenärens verksamhet eller borgenärernas antal kan utgöra skäl för gäldenären att ansöka om förordnande av en interimistisk utredare i syfte att utreda förutsättningarna för en sanering. Gäldenären kan ha behov av att en utomstående person förordnas till exempel om det behövs kontakter med gäldenärens utländska borgenärer, som inte har tillräckliga kunskaper om saneringsförfarandet.

I fråga om den interimistiska utredarens uppgifter hänvisas i paragrafen till 8 § 2 mom., som föreskriver om den interimistiska utredarens uppgifter. Dessutom tillämpas på den interimistiska utredaren vad som föreskrivs i 9 § 1 mom. om utredarens rätt att få uppgifter, i 14 § om tystnadsplikt, i 83 § om förordnande av utredare, i 87 § om utredarens arvode och ersättning för kostnader samt i 94 § 1 mom. om ersättningsskyldighet för utredaren. På den interimistiska utredaren tillämpas även bestämmelserna i 12 § om jäv, i 85 § om övervakning och tvångsmedel beträffande utredaren och i 86 § om skiljande av en utredare från hans uppdrag. I paragrafen hänvisas till dessa bestämmelser. De rättigheter som enligt lagen tillfaller utredaren får utövas av den interimistiska utredaren enligt egen prövning i den utsträckning

som detta är nödvändigt för skötseln av övervaknings- och uppföljningsuppgifterna.

Förordnandet av en interimistisk utredare påverkar inte tillämpningen av EG:s insolvensförordning (rådets förordning (EG) nr 1346/2000). Vid förordnandet av en interimistisk utredare är det inte fråga om inledande av ett förfarande som avses i förordningen.

84 §. Tillsättande av borgenärsdelegationen och beslutsfattandet i den. I förslaget föreslås ändringar till 10 § om borgenärsdelegationens sammansättning. Ändringsförslaget måste tas i beaktande i 84 § 1 mom. I det hänvisas till 10 §, enligt vilken man kan avstå från representationen av olika borgenärsgrepp vid tillsättandet av en borgenärsdelegation.

87 §. Utredarens arvode och ersättningar för kostnader. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att utredaren kan fakturera ersättning för de kostnader som saneringsförandet orsakat i förskott. För närvarande kan det beslutas att kostnadsersättning skall betalas till utredaren som delprestationer i efterskott allt efter som uppdraget fortskrider (RP 182/1992 rd). Utredarens rätt att fakturera kostnader i förskott kan anses motiverat på grund av att kostnaderna till exempel för utnyttjande av experter kan vara höga och det inte är skäligen att utredaren skall vara tvungen att vänta på en prestation från gäldenären. Det bör inte heller uppstå någon risk för att kostnadsersättningen helt uteblir.

88 §. Kostnader för borgenärsdelegationen. Enligt denna paragraf ansvarar varje borgenärsgrepp för de kostnader som orsakas av dess företrädares medlemskap i borgenärsdelegationen. Det föreslås att bestämmelsen om borgenärsdelegationens sammansättning (10 §) ändras så att delegationens ledamöter inte i alla fall skall fungera som företrädare för en borgenärsgrepp. Trots detta ankommer de kostnader som orsakas en ledamot på den borgenärsgrepp som ledamoten hör till. Det föreslås att en bestämmelse om detta införs i paragrafens 1 och 2 mom.

90 §. Saneringsförfarande utan utredare och borgenärsdelegation. Enligt förslaget kan utredaren även utses på framställning av gäldenären. Förslaget ingår i 83 §. Av denna anledning bör 90 § 1 och 2 mom. preciseras i

enlighet med detta. Även vid ett förenklat saneringsförfarande skall utredaren således kunna utses på framställning av gäldenären.

92 §. Snabbt fastställande av saneringsprogram. I paragrafen ingår bestämmelser om att förfaringskedena i anknytning till behandlingen av ett förslag till saneringsprogram och bestridande av fordringar inte behöver gås igenom om domstolen tillställs ett förslag till saneringsprogram och samtliga borgenärers skriftliga samtycke till det samt gäldenärens skriftliga yttrande om förslaget. Förslaget kan då fastställas som saneringsprogram om inte 50 § 2 mom. eller 55 § utgör ett hinder för fastställandet. Det föreslås att denna paragraf ändras så att det vid ett saneringsförfarande skall vara möjligt att fastställa saneringsprogrammet med samtycke av en majoritet av borgenärerna, om alla mest betydande borgenärer understöder det. Saneringsprogrammets innehåll regleras inte desto närmare, men domstolen skall understöda lagenligheten för borgenärens ställning om borgenären på denna grund motsätter sig ett fastställande av programmet.

För fastställande av ett saneringsprogram krävs enligt 1 mom. att för förslaget har erhållits ett skriftligt godkännande av alla de borgenärer vilkas fordringar uppgår till sammanlagt minst 80 procent av gäldenärens kända borgenärers sammanräknade fordringsbelopp. Dessutom krävs ett skriftligt godkännande av varje borgenär vars fordringsbelopp uppgår till minst fem procent av gäldenärens kända borgenärers sammanräknade fordringsbelopp. För att den sistnämnda förutsättningen skall uppfyllas skall alla mest betydande borgenärer understöda programförslaget. Även innehavaren av en offentligträttslig fordran har med stöd av 97 § rätt att samtycka till fastställande av ett sådant saneringsprogram som avses här. Utöver borgenärernas yttranden skall domstolen tillställas gäldenärens skriftliga yttrande om förslaget.

I samband med programförslaget skall domstolen enligt 2 mom. tillställas en utredning om hur och när de borgenärer som inte godkänt förslaget till saneringsprogram eller som inte har tagit ställning till det har delgivits förslaget och beretts möjlighet att uttala sig om det samt de skriftliga yttrandena från de borgenärer som motsatt sig

förslaget. Domstolen har i uppgift att avgöra om det har framlagts sådana grunder för att motsätta sig förslaget att saneringsprogrammet bör lämnas utan fastställelse. Ett förslag till saneringsprogram skall enligt 3 mom. inte kunna fastställas om det finns ett sådant hinder som avses i 50 § 2 mom. eller i 55 § för detta. Ett hinder för fastställande skulle vara att saneringsprogrammets innehåll kränker de rättigheter som tillkommer gäldenären, en bolagsman eller ägare i gäldenärsföretaget eller tredje man eller deras berättigade intressen eller är oskäligt från deras synpunkt. Ett hinder skulle även enligt den ändrade 50 § 2 mom. 2 punkten vara att ett program skall lämnas utan fastställelse om det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för att genomföra programmet.

I 55 § 2 mom., som det hänvisas till i ovan nämnda bestämmelse, föreskrivs att en sådan bestämmelse i ett saneringsprogram som strider mot lag eller är oskälig inte får fastställas. Ett programförslag skulle inte heller kunna fastställas om förslaget vad gäller en sådan borgenär som motsatt sig det avviker från bestämmelserna om borgenärernas ställning. I momentet hänvisas i detta hänseende till lagens 44—46 §. I fråga om en borgenär som motsatt sig fastställande av programmet skall det undersökas att skuld-saneringsmetoderna har inriktats på borgenärens fordran på vederbörligt sätt och att ställningen för den borgenär som motsatt sig är likställd med de övriga borgenärer som utanför saneringsförfarandet har lika rätt att få betalning för sin fordran. En avvikelse från denna princip kan med stöd av 46 § 2 mom. göras så att små fordringar betalas till fullt belopp. På motsvarande sätt som vid ett normalt saneringsförfarande skall det för den borgenär som motsatt sig programmet förutsättas att borgenären får åtminstone en betalning som är lika stor som den som betalas vid en konkurs.

95 a §. Ersättning för överlåtelse av en fordran. Indrivningsförbudet hinder borgenären att använda sin kvittningsrätt. Det föreslås därför att till lagen fogas en bestämmelse, enligt vilken gäldenären skall ersätta den skada som orsakats borgenären om gäldenären under indrivningsförbudet överlåter en fordran så att en borgenär för-

lorar sin möjlighet till kvittning. Det är nödvändigt att bestämmelsen fogas till lagen, eftersom kvittning enligt förslaget även skulle vara tillåten i saneringsförfarandet. I 6 kap 4 § i konkurslagen ingår en motsvarande bestämmelse om ersättning.

96 §. Ändringssökande. Om förhållandet mellan saneringsförfarande och konkurs föreskrivs i 24 §. Enligt den kan en gäldenär försättas i konkurs när saneringsansökan har avslagits. I fråga om ändringssökande hänvisas i 24 § till 96 § 2 mom. Enligt det förfaller en konkurs om ett saneringsförfarande inleds genom fullföljdsdomstolens beslut. I detta fall är saneringsskulder sådana skulder som uppkommit innan konkursen börjat, medan de skulder som uppkommit under konkursen är i samma ställning som de skulder som uppkommer under ett saneringsförfarande. Eftersom saneringsskulden enligt förslaget skall fastställas på basis av anhängiggörandet av saneringsansökan, behöver saneringsskulder för de fall som avses här inte fastställas särskilt på det sätt som avses i 2 mom. Om saneringsförfarandet inleds genom fullföljdsdomstolens beslut utgör de skulder som har uppkommit innan saneringsansökan blev anhängig saneringsskulder.

När konkursen förfaller på grund av att ett saneringsförfarande inleds, är de skulder som uppkommit under konkursen i samma ställning som för närvarande. De skulder som uppkommit under konkursen är inte saneringsskulder och de jämsställs med skulder som uppkommit under förfarandet. Av detta följer att skulder i fråga har i 32 § 2 mom. avsedd förmånsrätt, om gäldenären under den tid som avses i paragrafen försätts i konkurs.

Dessutom föreslås att momentet ändras så att konkursansökan skall förfalla först då saneringsprogrammet fastställts. Förslaget motsvarar den ändring som föreslås till 24 §.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett 3 mom. som gäller brådsökande behandling av överklaganden. Enligt det skall saneringsdomstolen snarast möjligt tillställa fullföljdsdomstolen ett överklagande gällande inledande av ett förfarande. Man skall alltså inte vänta på att den föreskrivna tidsfristen för besvär löper ut. Bestämmelserna gäller sådana fall där ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har avslagits eller lämnats utan prövning och även fall där ett sa-

neringsförfarande redan har inletts. I sak motsvarar bestämmelsen 7 kap. 15 § i konkurslagen. Målsättningen är att en ändringsansökan i dessa ärenden skall kunna avgöras så snabbt som möjligt.

1.2. Lagen om återvinning till konkursbo

23 §. Talan om återvinning. I samband med revideringen av konkurslagstiftningen ändrades 2 mom. i denna paragraf så att talan om återvinning vid en konkurs kan yrkas vid konkursdomstolen, som är ett alternativ till den domstol som är svarandens allmänna forum. Ändamålsenligheten talar för att saneringsdomstolen i samband med ett saneringsförfarande på motsvarande sätt skall kunna vara ett alternativt forum till det allmänna forumet. Forumet skulle väljas av käranden, vanligtvis alltså utredaren.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

I förordningen om företagssanering ingår bland annat bestämmelser om de handlingar som skall fogas till gäldenärens ansökan. Förordningen bör preciseras till dessa delar. Avsikten är att även innehållet i revisorns utredning skall regleras genom förordning så att gäldenärens saneringsduglighet på basis av utredningen skall kunna bedömas bättre än nu. Ett utkast till förordning har bifogats propositionen.

Om tingsrätternas domkretsar i ärenden som gäller företagssanering föreskrivs genom förordning. Eftersom det föreslås att antalet tingsrätter som är behöriga i företagssaneringsärenden skall skäras ned, måste förordningen preciseras på grund av propositionen.

3. Ikraftträdande

Lagen om företagssanering. I 1 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om företagssanering har införts en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Enligt paragrafens 2 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan den träder i kraft. Bestämmelsen har införts med tanke på de förordningar som

ändras med stöd av lagen.

Enligt paragrafens 3 mom. skall lagen till alla delar tillämpas på ärenden gällande saneringsförfarande och konkurs som blir anhängiga efter lagens ikraftträdande.

I lagen ingår flera bestämmelser som det även är ändamålsenligt att tillämpa i sådana fall där en saneringsansökan har blivit anhängig eller ett saneringsprogram har fastställs före lagens ikraftträdande. Vissa praktiska problem kan undvikas om de berörda parterna och domstolen inte behöver beakta två olika bestämmelser under en mycket lång tid efter lagens ikraftträdande. Detta har beaktats i övergångsbestämmelserna.

Enligt 4 mom. i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 10 § 1 mom., 84 § 1 mom. och 88 § 1 och 2 mom. om borgenärsdelegationen även om ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har blivit anhängig före lagens ikraftträdande. I anhängiga saneringsförfaranden skall man således kunna tillsätta en borgenärsdelegation, som inte behöver uppfylla de nuvarande kraven på borgenärernas representation.

Om saneringsansökan har blivit anhängig före lagens ikraftträdande skall behandlingen av en konkursansökan som är anhängig samtidigt med stöd av 24 § 1 mom. kunna fortsätta efter lagens ikraftträdande även i det fall att också konkursansökan har blivit anhängig före lagens ikraftträdande. En bestämmelse om detta ingår i 5 mom. Den domstol som behandlar konkursansökan skall med stöd av 24 § 2 mom. även kunna skjuta upp försättandet av gäldenären i konkurs tills fullföljdsdomstolen har avgjort saneringsansökan. Om gäldenären försätts i konkurs efter lagens ikraftträdande skall domstolen med stöd av 24 § 2 mom. kunna begränsa försäljningen av den egendom som hör till konkursboet.

På drivande av en återvinningstalan skall enligt 6 mom. tillämpas 37 § 3 mom. i denna lag om domstolen hör utredaren i ett sådant ärende som en borgenär anhängiggjort efter det att lagen har trätt i kraft. Utredaren kan då börja driva talan i stället för en borgenär.

Saneringsprogrammet kunde med stöd av 7 mom. i övergångsbestämmelserna ändras under de förutsättningar som föreskrivs i 63 § 2 mom., även om saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande eller

om saneringsprogrammet fastställs i ett ärende som har blivit anhängigt före lagens ikraftträdande. För ändring av programmet skulle således inte behövas de borgenärens samtycke vilkas fordringar är små och vilkas ställning inte ändras väsentligt på grund av ändringen.

8 mom. i övergångsbestämmelserna gäller grunderna för och yrkande på tilläggsprestationer. Om saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande eller fastställs i ett ärende där ansökan om inledande av ett saneringsförfarande är anhängig vid lagens ikraftträdande får tilläggsprestation yrkas med stöd av 63 § 4 mom. i den lydelse det hade vid denna lags ikraftträdande. Enligt lagförslaget skall momentet i fråga slopas och om tilläggsprestationer skall bestämmas i saneringsprogrammet. Om i ett saneringsprogram som fastställs före lagens ikraftträdande inte ingår bestämmelser om betalning av tilläggsprestationer eller om sådana inte införs i ett saneringsprogram som fastställs i ett sådant ärende som är anhängigt vid lagens ikraftträdande, kan tilläggsprestation krävas på basis av nämnda 63 § 4 mom. Den nya bestämmelsen i 63 a § 2 mom. angående yrkande på tilläggsprestation tillämpas även i de fall där saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande om inte slutredogörelsen om hur programmet fullföljts antecknats i konkurs- och företagssaneringsregistret före lagens ikraftträdande. Från det att en anteckning i registret görs har övervakaren eller borgenären ett år på sig att inlämna en ansökan om yrkande på tilläggsprestationer till domstolen. Om slutredogörelsen har antecknats i registret före lagens ikraftträdande skall övervakaren eller borgenären ha ett år på sig från lagens ikraftträdande att yrka på en tilläggsprestation.

Det föreslås att till lagens 65 § 2 mom. fogas en bestämmelse, enligt vilken ett saneringsprogram som fastställts för en enskild näringsidkare eller yrkesutövare förfaller om en skuldsanering för privatperson inleds för hans del. Denna bestämmelse tillämpas enligt 9 mom. om ett beslut om att inleda skuldsanering för privatperson fattas efter lagens ikraftträdande.

En domstols behörighet i ärenden som gäller saneringsförfarande skall efter lagens

ikraftträdande bestämmas enligt 67 § 1 mom. En bestämmelse om detta ingår i 10 mom. En behörig tingsrätt enligt den tidigare lagen skall dock behandla ett ärende som är anhängigt då lagen träder i kraft. Enligt bestämmelserna i lagens nya 67 a § skall saneringsdomstolen vara behörig att behandla en konkursansökan som blir anhängig under saneringsförfarandet. Denna bestämmelse skall tillämpas enligt den huvudregel som framgår ur 3 mom. när konkursansökan blir anhängig efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 76 § 5 mom. om omröstningsförfarandet skall enligt 11 mom. tillämpas även om ansökan om inledande av ett saneringsförfarande gjordes innan lagen trädde i kraft.

12 mom. i övergångsbestämmelserna gäller förordnande av utredare och utredarens kostnader. Bestämmelserna i 83 § 1 mom. och 83 a § samt 87 § 2 mom. skall tillämpas även om ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts före lagens ikraftträdande. En person som föreslås av gäldenären kan således utses till utredare om förfarandet inleds efter lagens ikraftträdande. En interimistisk utredare skall kunna utses, om ett sådant temporärt förbud som avses i 22 § meddelas efter lagens ikraftträdande. Utredaren skall ha rätt att kräva ersättning av gäldenären i förskott även i förfaranden som inlett före lagens ikraftträdande.

Lagen om återvinning till konkursbo. I 1 mom. i lagens ikraftträdandebestämmelse har införts en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall denna lag tillämpas om ett saneringsförfarande inleds efter lagens ikraftträdande. I detta fall kan en återvinningstalan väckas vid den tingsrätt som har inlett saneringsförfarandet.

4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet avgav sitt utlåtande till lagutskottet (GrUU 23/1992) om regeringens proposition 182/1992 rd med förslag till företagssaneringslagstiftning och regeringens proposition 183/1992 rd med förslag till lag

om skuldsanering för privatpersoner. I författningsrättsligt hänseende bedömdes propositionerna med tanke på skyddet av egendom eftersom båda lagarna begränsar borgenärens rätt att få betalning på sin fordran i enlighet med de ursprungliga villkoren och eftersom till förfarandena även anknyter betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud. Lagarna gällde även skuldförhållanden som uppkommit innan de trädde i kraft. Regleringen ansågs till sitt sakinnehåll höra till den exekutionsrättsliga lagstiftningen, som hör till området för vanlig lagstiftning. Beaktande av skyddet av egendom på vederbörligt sätt innebär enligt utskottet i samband med en sådan exceptionell reglering att borge närens ställning inte får försvagas på ett sätt som är oskäligt för borgenären.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis skall bestämmelser som begränsar eller ingriper i en grundläggande rättighet ha godtagbara motiv och krävas av ett vägande samhälleligt behov samt vara nödvändiga för att den godtagbara avsikten skall uppnås. Dessutom skall kraven på bestämmelsernas proportionalitet beaktas så att ingripandet i en grundläggande rättighet inte får leda till orimliga slutresultat för individen.

Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till propositionens första lagförslag (lag om ändring av lagen om företagsanering) skall lagen i huvudsak endast tillämpas om ansökan om inledande av ett företagsaneringsförfarande har gjorts efter lagens ikraftträdande. Trots att det i lagförslaget inte ingår några väsentliga förändringar med tanke på borgenärens ställning jämfört med nuvarande situation, är det skäl att pröva vissa bestämmelser med hänsyn till grundlagens skydd av egendom (15 §).

Indelning i nya skulder och saneringskulder. Inom saneringsförfarandet kan regleras skulder vilkas grund har uppkommit före den tidpunkt då domstolen beslutar om inledande av saneringsförfarandet. För dessa skulder gäller betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud som anknyter till inledandet av förfarandet. Förbuden kan meddelas som temporära redan innan förfarandet inleds, om det finns behov för detta. De skulder som uppkommer efter det att saneringsförfarandet inletts skall gäldenären betala till fullt belopp och skulderna har under

vissa förutsättningar förmånsrätt, om gäldenären i stället för att saneras försätts i konkurs.

I propositionen föreslås att indelningen i saneringsskulder och nya skulder som skall betalas i sin helhet skall fastställas på basis av ansökan om förfarandet, dvs. från en tidigare tidpunkt än för närvarande. Betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud skall gälla för de saneringsskulder som definieras på detta sätt. Skillnaden i tid mellan de två tidpunkterna kan inte anses vara betydande, eftersom ett saneringsförfarande i medeltal kan inledas inom knappt två månader efter det att ansökan inlämnats. Gäldenären kan även själv påverka hur lång tiden mellan anhängiggörandet av ansökan och avgörandet gällande inledande av saneringsförfarandet blir, och förslaget kan i överensstämmelse med propositionens allmänna mål bidra till att antalet dåligt eller bristfälligt beredda ansökningar minskar, varvid man kan undvika långa behandlingstider.

I allmänhet är det gäldenären som ansöker om saneringsförfarande, men ansökan kan även göras av en borgenär. Genom att anhängiggöra ansökan påverkar den sökande alltså vilka skulder saneringsförfarandet gäller, men den sökande kan inte påverka den inbördes ställningen mellan saneringsskulderna och de nya skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig. Om gäldenären i stället för att saneras försätts i konkurs har de skulder som uppkommer efter ansökan samma ställning i konkursen som de skulder som uppkommit innan förfarandet inleddes har för närvarande. Borgenärernas inbördes ställning påverkas alltså inte heller vid en konkurs.

På basis av ansökan om saneringsförfarande bestäms vilka skulder som är saneringsskulder och vilka skulder som är så kallade nya skulder. Om detta kan föreskrivas i vanlig lagstiftningsordning och så att bestämmelserna även gäller de skulder som uppkommit före lagens ikraftträdande med beaktande att bestämmelserna endast blir tillämpliga när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts efter lagens ikraftträdande. Regleringen påverkar inte heller en konkurs eller utmätning som inletts före lagens ikraftträdande och fordringarnas inbördes förmånsrättsställning ändras inte.

Ändring av programmet. Innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar det fastställda saneringsprogrammet kan ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker. Målet med detta förslag är att förbättra förutsättningarna för ändring av programmet genom att samtliga borgenärers samtycke inte längre behövs. Samtycke behövs inte, om borgenärens fordran till sitt belopp är liten och om borgenärens ställning som en följd av ändringen inte förändras väsentligt. Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall bestämmelsen även tillämpas när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande är anhängig vid lagens ikraftträdande eller saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande.

Med stöd av förslaget skall det vara möjligt att ändra ett saneringsprogram till nackdel för borgenären, men ändringen kan inte vara väsentlig. Regleringen kan inte anses innebära en oskäligen försämring av borgenärens berättigade förväntningar. I sitt utlåtande om företagssaneringslagen ansåg grundlagsutskottet att det även var möjligt att retroaktivt ändra pantborgenärernas ställning. I utlåtandet konstateras att "med stöd av 34 § 1 mom. i förslaget till lag om företagssanering kan en ny kredit beviljas bättre förmånsrätt till säkerhet. En förutsättning för detta är att arrangemanget inte väsentligt kränker de borgenärers intressen, vilkas förmånsrättsställning försvagas. Enligt utskottets uppfattning är en sådan reglering i sig möjlig att genomföra med vanlig lag. Gränsen för åtgärdens tillåtlighet skulle dock på ett mera välproportionerligt sätt än vad som föreslagits kunna dras till exempel så att arrangemanget inte mer än i obetydlig utsträckning

kränker de tidigare borgenärernas intressen."

Snabbt fastställande av saneringsprogram. I företagssaneringslagen ingår bestämmelser om förenklat saneringsförfarande, där man kan avvika från procedurbestämmelserna gällande saneringsförfarandet. Bestämmelserna om behandling av ett saneringsprogram kan lämnas därhän om till programförslaget fogas ett utlåtande där alla kända borgenärer ger sitt samtycke och ett utlåtande från gäldenären.

Det föreslås att tillämpningsområdet för det förenklade saneringsförfarandet utvidgas så att det inom ramen för förfarandet skall vara möjligt att fastställa även ett sådant saneringsprogram som stöds av en majoritet av borgenärerna. Majoritetskravet skall fastställas på samma sätt som vid en förlikning inom konkursförfarandet. Detta innebär inte något ingrepp i den enskilda borgenärens förmögenhetsintressen, eftersom borgenären alltid skall få en betalning enligt saneringsprogrammet som åtminstone är lika stor som vad borgenären skulle få i utdelning vid gäldenärens konkurs. Om en pantborgenär motsätter sig programförslaget kan det inte fastställas om förslaget inte uppfyller de krav som lagen ställer i fråga om säkerhetsborgenärer. Samma krav gäller för saneringsprogram som fastställs inom det egentliga saneringsförfarandet, varför borgenärens ställning inte blir sämre på grund av att programmet fastställs inom det påskyndade förfarandet.

Med hänvisning till det ovan anförda anses att lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om företagssanering**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 25 januari 1993 om företagssanering (47/1993) 3 § 2 mom., 63 § 4 mom. och 67 § 3 mom., sådant det lyder i lag 609/1993,
ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom. samt den svenskspråkiga ordalydelsen i 3 § 3 mom., 6 § 1 mom. 1 punkten, 7 § 2 mom., 8 § 3 och 4 mom., 10 § 1 mom., 11 §, 15 § 3 mom., 18 § 1 mom. och 2 mom. 1, 2, 2 a, 3 och 4 punkten, 19 § 1 mom. 3 punkten, 21 § 2 mom., 24 § 1 och 3 mom., 25 § 2 mom., 28 § 2 mom., 32 §, 37 § 3 mom., 42 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom., 43 §, 47 § 2 mom., 50 § 2 mom. 2 punkten, 51 § 3 mom., 53 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 63 § 2 och 3 mom., 65 § 1 mom. 1 punkten, rubriken för 67 § och 67 § 1 mom., 69 § 2 mom., 70 § 1 mom., 73 §, 77 § 3 mom., 81 §, 83 § 1 mom., 84 § 1 mom., 87 § 2 mom., 88 § 1 och 2 mom., 90 § 1 och 2 mom., 92 § samt 96 § 2 mom.,
 av dem 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 461/1999, 8 § 4 mom., 18 § 2 mom. 2 a punkten och 63 § 3 mom. sådana de lyder i lag 794/1998, 24 § 1 mom., 70 § 1 mom., 81 § och 96 § 2 mom. sådana de lyder i lag 609/1993, 32 § och 53 § 2 mom. sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 794/1998 och 67 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1029/1993, samt
fogas till 7 § ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 461/1999 och 794/1998 samt i lag 133/2004, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom., de ändrade 3 och 4 mom. samt det nuvarande 5 mom. blir 3—6 mom., till 19 § 1 mom. en ny 4 punkt, till 19 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 22 § ett nytt 3 mom., till 24 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 609/1993, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 44 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 63 a §, till 65 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 66 a §, till lagen en ny 67 a §, till 68 §, sådan den lyder i lag 771/2002, ett nytt 2 mom., till 69 § ett nytt 4 mom., till 76 § ett nytt 5 mom., till lagen en ny 83 a §, till lagen en ny 95 a § samt till 96 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 609/1993, ett nytt 3 mom. som följer:

1 §***Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning***

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska

svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till stånd reglering av skulder kan saneringsförfarande enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som föreskrivs i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder

som gäller gäldenärens verksamhet, förmögenhet och skulder.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *anhängiggörande av ansökan* den dag då ansökan om inledande av saneringsförfarande blivit anhängig,

2) *inledande av förfarande* den tidpunkt då domstolen har fattat beslut om inledande av saneringsförfarande,

3) *insolvens* att gäldenären är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller till betalning och att denna oförmåga inte är endast tillfällig,

4) *hotande insolvens* att gäldenären riskerar att bli insolvent,

5) *saneringsskuld* alla gäldenärens skulder som har uppkommit innan ansökan anhängiggjordes, inklusive säkerhetsskulder och skulder vilkas grunder eller belopp är förenade med villkor eller stridiga eller oklara av andra orsaker; som saneringsskuld anses dock inte en av gäldenären grundad pensionsstiftelses ansvarighetsunderskott,

6) *realsäkerhetsrätt* ägarförbehåll och annan säkerhet som grundar sig på ägande, panträtt i lös och fast egendom samt återtagningsrätt och retentionsrätt som medför förmansrätt till föremålet för rätten,

7) *säkerhetsskuld* en saneringsskuld till säkerhet för vilken borgenären har en i förhållande till tredje man effektiv realsäkerhetsrätt till egendom som tillhör gäldenären eller som är i hans besittning, till den del säkerhetens värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes skulle ha räckt till för att täcka beloppet av borgenärens fordran efter avdrag av realiseringskostnaderna och de skulder som skall betalas med bättre förmansrätt,

8) *säkerhetsborgenär* den som är borgenär i ett säkerhetsskuldförhållande,

9) *efterställd skuld* en skuld för vilken betalning får inflyta först efter övriga skulder.

Om egendom som tillhör gäldenären står som säkerhet för tredje mans skuld när förfarandet börjar, skall på sådant ansvar på mots-

varande sätt tillämpas vad som föreskrivs om gäldenärens säkerhetsskuld.

6 §

Förutsättningar

Saneringsförfarande kan inledas, om

1) minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan,

7 §

Hinder och grunder för avbrott

Finns det inte särskilda motskäl, kan saneringsförfarandet inte heller inledas, om

1) gäldenären eller någon för hans räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1—3 eller 6 § i strafflagen (39/1898) eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det med fog kan misstänkas att han gjort sig skyldig till ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det med fog kan misstänkas att han gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig eller med fog kan misstänkas ha gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han kan meddelas näringsförbud.

Om en omständighet som avses i 1 eller 2 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en utredare som avses i 8 § eller på yrkande av en

borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet skall upphöra. En situation som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte att förfarandet fortsätts, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlätas som en helhet i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Den interimistiska utredarens uppgift är att följa och övervaka gäldenärens verksamhet samt på begäran lämna borgenärerna och domstolen sådana uppgifter om gäldenärens verksamhet som kan vara av betydelse när det övervägs om saneringsförfarande skall inledas.

Utredaren skall vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom. Den som har samtyckt till att bli utredare skall underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans opartiskhet och oberoende som utredare.

Utredarens uppdrag pågår tills saneringsförfarandet upphör och även därefter i den omfattning det är nödvändigt för att utredaren skall kunna handha delgivningar och meddelanden i anslutning till att saneringsförfarandet upphör samt slutföra de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. 4 och 5 punkten. Den interimistiska utredarens uppdrag pågår tills beslut om inledande av förfarandet fattats eller behandlingen av ärendet dessförinnan har upphört eller domstolen förordnar något annat.

10 §

Borgenärsdelegation

Domstolen skall på begäran av sökanden, utredaren eller en borgenär tillsätta en borgenärsdelegation som gemensam företrädare för borgenärerna, om det inte på grund av att antalet borgenärer är litet eller av annan orsak skall anses onödigt. Delegationen skall ha minst tre medlemmar. Delegationen skall vara sammansatt så att olika borgenärsgupper, så som säkerhetsborgenärer och borgenärer vilkas fordringar inbördes har samma grund, är jämbördigt företrädare. Borgenärsdelegationens sammansättning kan också fastställas så att de borgenärer som är viktigast med tanke på gäldenärens verksamhet är representerade i den, om detta är ägnat att främja en effektiv verksamhet inom borgenärsdelegationen.

11 §

Utredarens informationsplikt

Utredaren skall utan dröjsmål delge borgenärsdelegationen, borgenärerna och gäldenären samt konkursombudsmannen den utredning som nämns i 8 § 1 mom. 1 punkten. Utredaren skall regelbundet och alltid när det behövs informera borgenärsdelegationen eller, om en sådan inte tillsatts, borgenärerna om sina åtgärder och iakttagelser i samband med uppföljnings-, övervaknings- och granskningsuppdraget samt förhandla med delegationen eller borgenärerna innan viktiga beslut fattas. Om utredaren får veta att gäldenären väsentligt försummat att betala skulder som inte omfattas av sanerings-skulderna, skall utredaren informera också om detta.

På begäran av gäldenären eller en borgenär skall utredaren redogöra för grunderna för sitt arvodesyrkande samt presentera sin uppskattning av de totala kostnaderna för saneringsförfarandet. Om de omständigheter som legat till grund för uppskattningen senare väsentligt ändras, skall utredaren lägga fram en ny uppskattning för gäldenären och borgenärerna.

15 §

Gäldenärens förpliktelser

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig ingår i 32 § och om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

En säkerhetsborgenär har utan hinder av förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller efter att ansökan blivit anhängig. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Utan hinder av förbudet i 17 §

1) skall arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet för tre månader innan ansökan blivit anhängig betalas, utom när utredaren meddelar att han anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) skall de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

2 a) skall av en arbetstagarers fordran som grundar sig på arbetsgivarens intressekontors verksamhet betalas ett belopp som motsvarar de medel vilka under tre månader innan ansökan blivit anhängig har avskilts från lön eller pension som betalas med anledning av arbetsförhållandet,

3) skall underhållsbidrag till gäldenärens barn betalas till den del bidraget skulle ha haft förmånsrätt vid en utmätning vid den tidpunkt då ansökan blev anhängig,

4) kan genom beslut av utredaren betalning erläggas till borgenärer vars fordringar uppgår till mindre belopp, om det är ändamålsenligt med tanke på förfarandet, samt gäldenärens fordran användas för kvittning av saneringsskuld, om borgenären skulle ha haft motsvarande rätt till kvittning,

19 §

Indrivningsförbud

Sedan förfarandet inletts får mot gäldenären inte riktas åtgärder för indrivning eller tryggnad av betalning av en saneringsskuld som omfattas av betalningsförbudet. Åtgärder som vidtagits får inte fortsättas. Mot gäldenären får i fråga om en sådan skuld inte heller riktas påföljder för dröjsmål med betalning. Här nämnda förbud gäller bland annat följande åtgärder:

3) av ett kreditinstitut gjord kvittning av dess fordran med medel som gäldenären vid tidpunkten för indrivningsförbudets inledande eller efter det har insatta på sitt konto i kreditinstitutet eller som då finns i kreditinstitutet för att överföras till gäldenärens konto, om kontot enligt kontovillkoren kan användas för skötsel av betalningsrörelse.

4) fattande av ett för gäldenären menligt administrativt beslut som grundar sig på försummelse att betala en saneringsskuld.

En borgenär har under saneringsförfarandet rätt att på motsvarande grunder som i en konkurs använda sin fordran till kvittning mot en skuld som borgenären har till gäldenären när förfarandet inleds. Ett kvittningsmeddelande skall även lämnas till utredaren. Om en annan borgenärs än en säkerhetsborgenärs skuld förfaller till betalning vid en på förhand bestämd tidpunkt efter det att ett indrivningsförbud har inletts, får borgenären till ett belopp som motsvarar hans fordran hos gäldenären hålla inne betalning till saneringsgäldenären, varvid skuldförhållandet i övrigt fortsätter på tidigare villkor, tills kvittning genomförs eller indrivningsförbudet upphör.

21 §

Förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder

Efter det att förfarandet har inletts får verkställighet inte inledas i syfte att vräka

gäldenären från en lägenhet som huvudsakligen används för den verksamhet som är föremål för förfarandet och som han har i sin besittning, om vräkningsbeslutet grundar sig på att hyra eller något annat vederlag för lägenheten har förfallit till betalning innan ansökan blivit anhängig, men inte betalats. Detsamma gäller beslut om att med stöd av lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) ta en lägenhet som används för nämnda ändamål i bolagets besittning. Domstolen kan dock på yrkande av borgenären tillåta verkställighet, om det med beaktande av de åtgärder som borgenären redan har vidtagit beträffande lägenheten vore oskäligt att den förhindras.

22 §

Temporärt förbud

Om förordnande av en interimistisk utredare föreskrivs i 83 a §.

24 §

Förhållandet till konkurs

Om en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande görs, får konkursansökan inte avgöras förrän beslutet om saneringsförfarandet har fattats. På samma sätt skall förfaras, om en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs efter att ansökan har blivit anhängig men innan ärendet har avgjorts. Om ett saneringsförfarande inleds, förfaller konkursansökan sedan saneringsprogrammet fastställts. Om ansökan om saneringsförfarande avslås eller saneringsförfarandet förordnas upphöra på annan grund än att saneringsprogrammet fastställts, skall behandlingen av konkursansökan fortsätta. För den händelse att beslutet överklagas finns bestämmelser i 96 § 2 mom.

Om en gäldenär har sökt eller meddelar att han kommer att söka ändring i ett beslut genom vilket en ansökan om saneringsförfarande har avslagits kan den domstol som behandlar en sådan ansökan om försättande av gäldenären i konkurs som avses i 1 mom. eller som blir anhängig senare, på yrkande av

gäldenären skjuta upp beslutet om försättande i konkurs tills överklagandet har avgjorts av fullföljdsdomstolen eller behandlingen av ärendet annars upphör. En förutsättning är att det finns synnerligen vägande skäl att skjuta upp beslutet, framför allt med beaktande av de grunder som gäldenären i sin ansökan har åberopat eller som gäldenären meddelar sig åberopa. Ändring får inte sökas i beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs kan domstolen på yrkande av gäldenären förordna att konkursboet inte får sälja mera egendom än vad som är nödvändigt för undvikande av förluster eller för betalning av de kostnader som föranleds av förvaltningen av konkursboet och skötseln av egendomen innan beslutet gällande saneringsförfarandet vunnit laga kraft eller något annat bestäms i ärendet.

Sedan saneringsförfarandet inletts kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs endast om gäldenären var insolvent när förfarandet inleddes och förhållandena var sådana som nämns i 7 § 1 mom. 1 punkten eller om konkursansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som uppkommit efter att saneringsansökan blev anhängig. I det sistnämnda fallet skall domstolen höra utredaren, och försättandet i konkurs kan på yrkande av gäldenären skjutas upp högst en månad, om det med hänsyn till fortsättande av saneringsförfarandet finns synnerligen vägande skäl för detta. Ändring får inte sökas i beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs, upphör saneringsförfarandet.

25 §

Borgenärens rätt att driva in en fordran hos tredje man

Om någon annan än en person som avses i 1 mom. är borgensman, medgäldenär eller ställare av säkerhet, gäller bestämmelserna i 19—22 § på motsvarande sätt indrivning av en skuld hos borgensmannen, medgäldenären eller ur säkerhetens värde. När 20 § tillämpas skall då den som ställt säkerheten höras i stället för utredaren.

28 §

Rättsverkningarnas giltighet

Rättsverkningarna av att förfarandet inleds fortsätter tills saneringsprogrammet fastställs. Om saneringsförfarandet upphör utan att något saneringsprogram fastställs, upphör rättsverkningarna av att förfarandet inletts när domstolens beslut om försättande av gäldenären i konkurs eller om att förfarandet upphör har givits, om inte domstolen av särskilda skäl bestämmer att rättsverkningarna förblir i kraft tills beslutet har vunnit laga kraft eller något annat bestäms i saken. Om gäldenären efter det att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör rättsverkningarna av inledandet när likvidationen börjar.

32 §

Skuld som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan

Skulder som uppkommer efter det att ansökan blivit anhängig skall betalas alltefter som de förfaller. Detsamma gäller vederlag och andra löpande betalningar som grundar sig på ett fortlöpande avtalsförhållande eller på fortlöpande nyttjande- eller besittningsförhållanden och som hänför sig till tiden efter det ansökan blivit anhängig.

Om gäldenären försätts i konkurs på en ansökan som har gjorts innan saneringsprogrammet upphör eller, om saneringsförfarandet har upphört utan att ett saneringsprogram har fastställts, på en sådan ansökan som har varit anhängig under saneringsförfarandet eller som gjorts inom tre månader från det att saneringsförfarandet har upphört, har de fordringar som uppkommit efter det förfarandet inleddes till dess det upphörde samt räntan på dessa fordringar till den tidpunkt då medlen redovisas bästa förmånsrätt till betalning vid konkurs efter de fordringar som avses i 3 § i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992). Utredarens och övervakarens obetalda arvoden och ersättningar samt räntan på dessa till den tidpunkt då medlen redovisas skall dock betalas först.

37 §

Återvinning på yrkande av en borgenär

Borgenären skall väcka talan enligt 2 mom. inom sex månader från det att saneringsförfarandet inleddes. Domstolen skall ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken. Utredaren kan börja driva talan genom att meddela detta i sitt yttrande till domstolen. Talan anses då grunda sig på utredarens yrkande. Borgenären har rätt att av gäldenärens tillgångar få ersättning för de rättegångskostnader som föranletts av att talan väckts. En eventuell tvist angående ersättningen avgörs av domstol.

42 §

Åtgärder och arrangemang

I saneringsprogrammet skall individualiseras de åtgärder och arrangemang som syftar till sanering av gäldenärens verksamhet samt de åtgärder och arrangemang som gäller gäldenärens och borgenärernas ställning samt motiveringen för dem. I programmet skall bland annat bestämmas om

4) regleringar som gäller saneringsskulder samt betalning av tilläggsprestationer,

I fråga om skulderna skall saneringsprogrammet innehålla ett betalningsprogram, av vilket framgår skuldregleringens innehåll och betalningstidtabell särskilt för varje skuld samt för varje vanlig skuld en uppskattning av hurdan utdelningen skulle ha blivit i en konkurs, om 32 § 2 mom. inte tillämpas. Av betalningsprogrammet skall också framgå uppgifter om de kvittningar som verkställts under saneringsförfarandet.

43 §

Ställningen för skulder som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan

Saneringsprogrammet skall utarbetas med

beaktande av att skulder som uppkommit efter att ansökan blivit anhängig skall betalas efter de prestationer som enligt 45 § hänförs sig till säkerhetsskulder och kreditkostnaderna för dem, men före övriga skulder.

44 §

Skuldsaneringsmetoder

I saneringsprogrammet kan bestämmas att gäldenären till borgenärerna skall betala tilläggsprestationer, om gäldenärens ekonomiska ställning förbättras från det saneringsprogrammet har fastställts till dess det upphör. Det kan dock inte bestämmas att medel som gäldenären rimligen behöver för en fortsättning av verksamheten skall användas till betalning av tilläggsprestationer. Rätt till tilläggsprestation före andra borgenärer och med inbördes lika andelar har de borgenärer för vilka beloppet av deras kapitalfordringar har sänkts genom skuldregleringen, dock inte borgenärer med efterställda fordringar.

47 §

Oklara och okända samt vissa andra saneringsskulders ställning

En saneringsskuld som inte har anmälts i förfarandet av gäldenären eller i enlighet med 71 § 1 mom. 3 punkten av borgenären och som inte annars har kommit till utredarens kännedom innan saneringsprogrammet fastställs upphör när saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat bestäms i programmet. Skulden upphör dock inte om borgenären inte kände till och inte heller borde ha känt till den och skulden inte kommit till utredarens kännedom innan programmet fastställdes. En borgenär som har realsäkerhet för sin fordran är utan hinder av det ovan sagda berättigad att driva in sin fordran ur värdet av säkerheten.

50 §

Fastställelse med samtycke av alla borgenärer

Programmet får dock inte fastställas, om

2) det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för att genomföra programmet.

51 §

Fastställelse med samtycke av gruppmajoriteter

Borgenärerna skall indelas i grupper på följande sätt:

- 1) säkerhetsborgenärer,
- 2) borgenärer som har en företagsinteckning som säkerhet,
- 3) andra än säkerhetsborgenärer så, att de borgenärer vilkas fordringar kan drivas in utan dom eller utslag så som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961) bildar en egen grupp av dessa,
- 4) borgenärer vilkas fordringar enligt 6 § i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning är efterställda indelas i egna grupper enligt fordringarnas inbördes ordning.

53 §

Hinder för fastställande

Även om kraven enligt 51 och 52 § uppfylls får saneringsprogrammet inte fastställas, om

2) det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för att genomföra programmet,

Programmet skall inte heller fastställas, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för att inleda saneringsförfarandet.

9 kap.

**Saneringsprogrammets rättsverkningar
samt genomförande och ändringar av det
samt när programmet förfaller**

63 §

Ändring av programmet

Innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar det fastställda programmet kan ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker. Samtycke behövs dock inte, om borgenärens fordran till sitt belopp är liten och om borgenärens ställning som en följd av ändringen inte förändras väsentligt.

Om beloppet av en saneringsskuld eller en borgenärs rätt fastställs annorlunda än vad som med stöd av 47 § 1 mom. har beaktats i saneringsprogrammet, skall programmet på yrkande av borgenären eller gäldenären ändras i den mån det avgörande som gäller borgenärens rätt påverkar innehållet i skuldreglering enligt programmet eller betalningsprogrammets innehåll. Detsamma gäller på motsvarande sätt, om för borgenären på grund av återvinning av betalning uppkommer en fordran som avses i 38 § eller det uppdagas någon annan saneringsskuld som inte upphört med stöd av 57 § 1 mom. Vid en ändring av betalningsprogrammet skall en borgenär i skuldregleringarna likställas med andra borgenärer i samma ställning.

63 a §

Yrkande på tilläggsprestation

Ett yrkande på uppfyllande av en tilläggsprestationsskyldighet som fastställts i saneringsprogrammet kan framställas av övervakaren eller en borgenär.

Om inte något annat bestäms i saneringsprogrammet, skall ansökan om fullgörande av en tilläggsprestationsskyldighet göras hos domstolen inom ett år efter det att slutredogörelsen om hur programmet har fullföljts har antecknats i konkurs- och företagssaneringsregistret.

65 §

Beslut om att programmet förfaller

Domstolen kan på yrkande av övervakaren eller en borgenär bestämma att saneringsprogrammet skall förfalla, om

1) det efter att programmet har fastställts framkommer omständigheter som enligt 7 § 2 mom. hade hindrat att programmet fastställs om de då hade varit kända, eller

Om gäldenären är en enskild näringsidkare eller yrkesutövare och det under saneringsprogrammet fattas beslut om inledande av skuldsanering för privatperson, förfaller ett saneringsprogram som fastställts med stöd av denna lag. Domstolen kan dock förordna att saneringsprogrammet trots skuldsaneringen inte skall förfalla, om det finns särskilda skäl för detta på grund av att största delen av de skulder som saneringsprogrammet omfattar har betalats enligt programmet.

66 a §

Okända borgenärers ställning

Om det först sedan saneringsprogrammet avslutats uppdagas en saneringsskuld, på grundval av vilken saneringsprogrammet skulle ha kunnat ändras, skall gäldenären betala det belopp på skulden som borgenären skulle ha fått om skulden ingått i saneringsprogrammet.

67 §

Behörig domstol i ett ärende som gäller saneringsförfarande

Ärenden som gäller saneringsförfarande enligt denna lag behandlas i följande tingsrätter: Björneborgs tingsrätt, Esbo tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, Joensuu tingsrätt, Jyväskylä tingsrätt, Kuopio tingsrätt, Lahtis tingsrätt, Rovaniemi tingsrätt, Tammerfors tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, Vasa tingsrätt, Villmanstrands tingsrätt, Åbo tingsrätt och Ålands tingsrätt. I fråga om domstolarnas domkretsar i dessa ärenden föreskrivs genom

förordning av statsrådet.

67 a §

Behörig domstol i ett ärende som gäller försättande i konkurs

Om en konkursansökan avseende gäldenären är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande blir anhängig eller om en konkursansökan blir anhängig innan beslut om inledande av saneringsförfarandet har vunnit laga kraft, behandlas konkursansökan vid den tingsrätt där saneringsförfarandet är anhängigt eller som har behandlat ärendet om inledande av saneringsförfarande. Den tingsrätt hos vilken konkursansökan har gjorts skall överföra konkursansökan att avgöras av den tingsrätt som behandlar eller behandlat saneringsansökan.

När en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs under saneringsförfarandet skall den behandlas i den tingsrätt där saneringsförfarandet är anhängigt.

Om gäldenären försätts i konkurs kan den tingsrätt om avses i 1 eller 2 mom. överföra ärendet till den tingsrätt som annars är behörig att behandla gäldenärens konkurs, om detta är ändamålsenligt. Tingsrätten skall samtidigt utse en boförvaltare.

68 §

Behandlingsordning

Ett ärende som gäller företagssanering skall behandlas så snabbt som saken kräver.

69 §

Ansökan

Till ansökan skall fogas en behövlig utredning om gäldenären. Gäldenären skall dessutom till sin ansökan bifoga en utredning om sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska

ställning. Om gäldenären inte på det sätt som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten har gjort ansökan tillsammans med sina borgenärer och borgenärerna inte har förordat ansökan, skall gäldenären i sin ansökan dessutom redogöra för de främsta orsakerna till sina ekonomiska svårigheter, hur gäldenärens verksamhet avses fortsätta samt med vilka medel de kostnader som saneringsförfarandet medför skall täckas och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är sane ringsskulder.

En ansökan om inledande av saneringsförfarande kan inte tas upp till prövning medan det finns ett fastställt gällande saneringsprogram.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan skall av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande. Om gäldenärens ansökan på det sätt som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten gjorts tillsammans med borgenärer eller borgenärerna i fråga har förordat gäldenärens ansökan, kan saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs.

73 §

Avsaknad av programförslag

Om domstolen inte inom utsatt tid har tillställts ett sådant förslag till saneringsprogram som uppfyller kraven i 41 och 42 §, skall domstolen ge sökanden, utredaren och den som eventuellt lagt fram ett bristfälligt förslag tillfälle att bli hörd. Om hörandet inte föranleder något annat, skall domstolen fatta beslut om att saneringsförfarandet skall upphöra.

76 §

Behandling och delgivning av programförslaget samt omröstningsförfarande

—————
Ett omröstningsförfarande är dock inte nödvändigt om en i 52 § avsedd majoritet i varje borgenärsgrupp skriftligen har godkänt programförslaget och ingen av borgenärerna i ett yttrande som avses i 72 § har åberopat en omständighet på grundval av vilken saneringsprogrammet borde lämnas utan fastställelse.

77 §

Beslut om fastställande av saneringsprogram

—————
Saneringsprogrammet skall iakttas trots att ändring söks, om inte den domstol där ärendet är anhängigt på grund av att ändring har sökts beslutar något annat.
—————

81 §

Delgivningssätt

Delgivningar enligt denna lag kan ske per post eller med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod, om det inte är nödvändigt att delgivningen sker mot delgivningskvitto eller mottagningsbevis eller på något annat bevisligt delgivningssätt som föreskrivs för tvistemål.

Ett meddelande som har avsänts med användning av en elektronisk dataöverföringsmetod anses ha anlänt till mottagaren inom föreskriven tid, om det har anlänt så som bestäms i 10 och 11 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

83 §

Förordnande av utredare

Utredaren utses på framställning av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag

framställs, skall domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.
—————

83 a §

Interimistisk utredare

Domstolen kan, när den fattar beslut om sådana temporära förbud som avses i 22 § eller därefter, på yrkande av gäldenären eller en borgenär vid behov utse en interimistisk utredare. I fråga om den interimistiska utredarens uppgifter föreskrivs i 8 § 2 mom. På den interimistiska utredaren tillämpas vad som föreskrivs i 9 § 1 mom. om utredarens rätt att få uppgifter, i 12 § om jäv, i 14 § om tystnadsplikt, i 83 § om förordnande av utredare, i 85 § om övervakning och tvångsmedel, i 86 § om skiljande av en utredare från hans uppdrag, i 87 § om utredarens arvode och ersättning för kostnader samt i 94 § 1 mom. om ersättningsskyldighet för utredaren.

84 §

Tillsättande av borgenärsdelegationen och beslutsfattandet i den

Borgenärsdelegationen kan tillsättas när beslut om att inleda förfarandet fattas eller senare. Om inte annat föranleds av 10 §, förordnas varje enskild medlem i delegationen på framställning av en borgenär som hör till borgenärsgruppen i fråga. Delegationen kan senare kompletteras med en företrädare för en sådan borgenärsgrupp som inte är företrädd i delegationen. Borgenärsdelegationen väljer inom sig en ordförande.
—————

87 §

Utredarens arvode och ersättningar för kostnader

—————
Utredaren har rätt till ersättning av gäldenärens medel för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörande av uppdraget. På

yrkande av utredaren skall sådan ersättning betalas i förskott eller innan uppdraget har slutförts, om detta skall anses motiverat med beaktande av kostnaderna.

88 §

Kostnader för borgenärsdelegationen

Om inte något annat bestäms i saneringsprogrammet, skall ersättning för de nödvändiga kostnader som en medlem i borgenärsdelegationen har åsamkats av deltagandet i delegationens arbete betalas av borgenärerna i den borgenärsgrupp som han företräder eller är medlem i.

En medlem i borgenärsdelegationen har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag, om den borgenärsgrupp som han företräder eller är medlem i så beslutar. Beslutet kräver enkel majoritet uträknad enligt såväl antalet borgenärer som beloppet av fordringarna.

90 §

Saneringsförfarande utan utredare och borgenärsdelegation

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om ingen har gjort framställning om förordnande av utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och ingen yrkar att en utredare skall utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses, om någon av borgenärerna eller gäldenären kräver det.

Domstolen kan förordna en utredare, även om ingen har yrkat det, om det av särskilt skäl anses behövligt. Även om det har yrkats att en utredare skall förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte

är behövligt att förordna en utredare.

92 §

Snabbt fastställande av saneringsprogram

Om det inte finns något sådant hinder som avses i 3 mom. kan ett förslag till saneringsprogram utan hinder av 72 och 74—76 § fastställas som saneringsprogram, om förslaget har inkommit

1) ett skriftligt godkännande av alla de kända borgenärer vilkas fordringar uppgår till sammanlagt minst 80 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och av varje borgenär vars fordringsbelopp uppgår till minst 5 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp, samt

2) ett skriftligt yttrande från gäldenären.

Domstolen skall i samband med programförslaget tillställas en utredning om hur och när de borgenärer som inte godkänt förslaget har delgivits förslaget och beretts möjlighet att uttala sig om det samt de skriftliga yttrandena från de borgenärer som motsatt sig förslaget.

Ett förslag till saneringsprogram kan inte fastställas om förslaget inte vad gäller en sådan borgenär som motsatt sig det överensstämmer med 44—46 § eller om det annars för borgenärens del avviker från denna lags bestämmelser om borgenärens ställning eller om det finns ett sådant hinder för fastställande av programmet som avses i 50 § 2 mom. eller i 55 §.

14 kap.

Skadeståndsskyldighet

95 a §

Ersättning för överlåtelse av en fordran

Om gäldenären under indrivningsförbudet överlåter en fordran så att en borgenär förlorar sin möjlighet till kvittning, skall gäldenären ersätta den skada som därigenom orsakats borgenären.

96 §

Ändringssökande

Om ändring har sökts i ett beslut genom vilket en ansökan om saneringsförfarande har avslagits och gäldenären har försatts i konkurs innan ärendet har avgjorts av fullföljdsdomstolen, skall konkursen förfalla, om saneringsförfarande inleds. Skulder som har uppkommit under konkursen jämföras med skulder som uppkommer medan saneringsförfarandet pågår. Om saneringsförfarandet inleds genom beslut av fullföljdsdomstolen och en ansökan om att försätta gäldenären i konkurs då är anhängig, förfaller ansökan när saneringsprogrammet fastställs.

En domstol som har avgjort ett ärende som gäller inledande av saneringsförfarande skall utan dröjsmål vidarebefordra en ändringsansökan till den domstol som skall behandla den. Besvären skall behandlas i brådskaordning.

Denna lag träder i kraft den 20.

Ätgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Om inte annat bestäms i 4—12 mom., tillämpas denna lag om en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande eller fastställande av ett saneringsprogram med stöd av 92 § eller en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs blir anhängig efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 10 § 1 mom., 84 § 1 mom. och 88 § 1 och 2 mom. om borgenärsdelegationen tillämpas även när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har blivit anhängig före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 24 § 1 och 2 mom. om behandlingen av en konkursansökan tillämpas även när en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande eller en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs har blivit anhängig före lagens ikraftträdande.

På drivande av en återvinningstalan tilläm-

pas 37 § 3 mom. i denna lag, om domstolen hör utredaren i ett sådant ärende som en borgenär anhängiggjort efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 63 § 2 mom. om ändring av saneringsprogrammet tillämpas vid ett ärende som blivit anhängigt efter lagens ikraftträdande även när saneringsansökan har blivit anhängig eller saneringsprogrammet fastställts före lagens ikraftträdande.

Om saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande eller fastställs i ett ärende där ansökan om inledande av ett saneringsförfarande är anhängig vid lagens ikraftträdande får tilläggsprestation yrkas med stöd av 63 § 4 mom. i den lydelse det hade vid denna lags ikraftträdande, om inte annat bestäms i saneringsprogrammet. I detta fall tillämpas även 63 a § om yrkande på tilläggsprestation. Om slutredogörelsen om hur programmet fullföljts före lagens ikraftträdande har antecknats i konkurs- och företagsregeringsregistret kan övervakaren eller en borgenär dock utan hinder av 63 a § 2 mom. yrka på tilläggsprestation inom ett år efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 65 § 2 mom. angående när ett saneringsprogram förfaller tillämpas, om ett beslut om att inleda skuldsanering för privatperson fattas efter lagens ikraftträdande.

En domstols behörighet i ärenden som gäller saneringsförfarande bestäms efter lagens ikraftträdande enligt 67 § 1 mom. En behörig tingsrätt enligt den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande behandlar dock ett ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 76 § 5 mom. om omröstningsförfarandet tillämpas även när en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 83 § 1 mom. och 83 a § om förordnande av utredare samt 87 § 2 mom. om utredarens kostnader tillämpas även när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts före lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 23 § i lagen om återvinning till konkursbo

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 april 1991 om återvinning till konkursbo (758/1991) 23 § 2 mom.
 som följer:

23 §

Talan om återvinning

Återvinning yrkas genom talan vid domstol eller genom anmärkning mot en bevakning. I stället för vid det forum som avses i 10 kap. i rättegångsbalken kan talan väckas vid den tingsrätt som har behandlat frågan om försättande av gäldenären i konkurs och i samband

med ett saneringsförfarande vid den tingsrätt som har behandlat ärendet om inledande av saneringsförfarandet. Boförvaltaren kan även yrka återvinning genom att göra en invändning mot något annat yrkande som har framställts mot konkursboet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
 Denna lag tillämpas , om ett saneringsförfarande inleds efter lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 29 september 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

1.

Lag**om ändring av lagen om företagssanering**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 25 januari 1993 om företagssanering (47/1993) 3 § 2 mom., 63 § 4 mom. och 67 § 3 mom., sådant det lyder i lag 609/1993,
ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom. samt den svenskspråkiga ordalydelsen i 3 § 3 mom., 6 § 1 mom. 1 punkten, 7 § 2 mom., 8 § 3 och 4 mom., 10 § 1 mom., 11 §, 15 § 3 mom., 18 § 1 mom. och 2 mom. 1, 2, 2 a, 3 och 4 punkten, 19 § 1 mom. 3 punkten, 21 § 2 mom., 24 § 1 och 3 mom., 25 § 2 mom., 28 § 2 mom., 32 §, 37 § 3 mom., 42 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom., 43 §, 47 § 2 mom., 50 § 2 mom. 2 punkten, 51 § 3 mom., 53 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 63 § 2 och 3 mom., 65 § 1 mom. 1 punkten, rubriken för 67 § och 67 § 1 mom., 69 § 2 mom., 70 § 1 mom., 73 §, 77 § 3 mom., 81 §, 83 § 1 mom., 84 § 1 mom., 87 § 2 mom., 88 § 1 och 2 mom., 90 § 1 och 2 mom., 92 § samt 96 § 2 mom.,
 av dem 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 461/1999, 8 § 4 mom., 18 § 2 mom. 2 a punkten och 63 § 3 mom. sådana de lyder i lag 794/1998, 24 § 1 mom., 70 § 1 mom., 81 § och 96 § 2 mom. sådana de lyder i lag 609/1993, 32 § och 53 § 2 mom. sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 794/1998 och 67 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1029/1993, samt
fogas till 7 § ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 461/1999 och 794/1998 samt i lag 133/2004, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom., de ändrade 3 och 4 mom. samt det nuvarande 5 mom. blir 3—6 mom., till 19 § 1 mom. en ny 4 punkt, till 19 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 22 § ett nytt 3 mom., till 24 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 609/1993, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 44 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 63 a §, till 65 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 66 a §, till lagen en ny 67 a §, till 68 §, sådan den lyder i lag 771/2002, ett nytt 2 mom., till 69 § ett nytt 4 mom., till 76 § ett nytt 5 mom., till lagen en ny 83 a §, till lagen en ny 95 a § samt till 96 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 609/1993, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till

stånd reglering av skulder kan saneringsförfarande enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som stadgas i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens förmögenhet och skulder.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *inledande av förfarande* den tidpunkt då domstolen har fattat beslut om inledande av saneringsförfarande,

2) *insolvens* att gäldenären är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller till betalning och att denna oförmåga inte är endast tillfällig,

3) *hotande insolvens* att gäldenären riskerar att bli insolvent,

4) *saneringsskuld* alla gäldenärens skulder som har uppkommit *innan saneringsförfarandet inleddes*, inklusive säkerhetsskulder och skulder vilkas grunder eller belopp är förenade med villkor eller stridiga eller oklara av andra orsaker; som saneringsskuld anses dock inte en av gäldenären grundad pensionsstiftelses ansvarighetsunderskott,

5) *realsäkerhetsrätt* ägarförbehåll och annan säkerhet som grundar sig på ägande, panträtt i lös och fast egendom samt återtagningsrätt och retentionsrätt som medför förmånsrätt till föremålet för rätten,

6) *säkerhetsskuld* en saneringsskuld till säkerhet för vilken borgenären har en i förhållande till tredje man effektiv realsäkerhetsrätt till egendom som tillhör gäldenären eller som är i hans besittning, till den del säkerhetens värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes skulle ha räckt till för att täcka beloppet av borgenärens fordran efter avdrag av realiseringskostnaderna och de skulder som skall betalas med bättre förmånsrätt,

7) *säkerhetsborgenär* den som är borge-

stånd reglering av skulder kan saneringsförfarande enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som föreskrivs i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens *verksamhet*, förmögenhet och skulder.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *anhängiggörande av ansökan* den dag då ansökan om inledande av saneringsförfarande blivit anhängig,

2) *inledande av förfarande* den tidpunkt då domstolen har fattat beslut om inledande av saneringsförfarande,

3) *insolvens* att gäldenären är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller till betalning och att denna oförmåga inte är endast tillfällig,

4) *hotande insolvens* att gäldenären riskerar att bli insolvent,

5) *saneringsskuld* alla gäldenärens skulder som har uppkommit *innan ansökan anhängiggjordes*, inklusive säkerhetsskulder och skulder vilkas grunder eller belopp är förenade med villkor eller stridiga eller oklara av andra orsaker; som saneringsskuld anses dock inte en av gäldenären grundad pensionsstiftelses ansvarighetsunderskott,

6) *realsäkerhetsrätt* ägarförbehåll och annan säkerhet som grundar sig på ägande, panträtt i lös och fast egendom samt återtagningsrätt och retentionsrätt som medför förmånsrätt till föremålet för rätten,

7) *säkerhetsskuld* en saneringsskuld till säkerhet för vilken borgenären har en i förhållande till tredje man effektiv realsäkerhetsrätt till egendom som tillhör gäldenären eller som är i hans besittning, till den del säkerhetens värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes skulle ha räckt till för att täcka beloppet av borgenärens fordran efter avdrag av realiseringskostnaderna och de skulder som skall betalas med bättre förmånsrätt,

8) *säkerhetsborgenär* den som är borge-

när i ett säkerhetsskuldförhållande,
8) *efterställd skuld* en skuld för vilken betalning får inflyta först efter övriga skulder.
En skadeståndsskuld anses vid tillämpning av 1 mom. 4 punkten ha uppkommit när den skadelidande fick kännedom om skadan och uppgift om vem som är ersättningsskyldig. En skuld som grundar sig på ett avtalsbrott anses ha uppkommit när den andra avtalsparten fick kännedom om avtalsbrottet.

Om egendom som tillhör gäldenären står som säkerhet för tredje mans skuld när förfarandet börjar, skall på sådant ansvar på motsvarande sätt tillämpas vad som stadgas om gäldenärens.

6 §

Förutsättningar

Saneringsförfarande kan inledas, om
1) gäldenären och minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder tillsammans ansöker om det,

7 §

Hinder och grunder för avbrott

när i ett säkerhetsskuldförhållande,
9) *efterställd skuld* en skuld för vilken betalning får inflyta först efter övriga skulder.
(upphävs)

Om egendom som tillhör gäldenären står som säkerhet för tredje mans skuld när förfarandet börjar, skall på sådant ansvar på motsvarande sätt tillämpas vad som föreskrivs om gäldenärens *säkerhetsskuld*.

6 §

Förutsättningar

Saneringsförfarande kan inledas, om
1) minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och *som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan,*

7 §

Hinder och grunder för avbrott

Finns det inte särskilda motskäl, kan saneringsförfarandet inte heller inledas, om

1) gäldenären eller någon för hans räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1—3 eller 6 § i strafflagen (39/1898) eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det med fog kan misstänkas att han gjort sig skyldig till ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon

Om en omständighet som avses i 1 mom. framgår efter att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en utredare som avses i 8 § eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet skall upphöra. En situation som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte att förfarandet fortsätts, om det är sannolikt att företagets tillgångar eller en väsentlig del av den kan överlåtas som en helhet i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Utredaren skall vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom.

som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det med fog kan misstänkas att han gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig eller med fog kan misstänkas ha gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han kan meddelas näringsförbud.

Om en omständighet som avses i 1 eller 2 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en utredare som avses i 8 § eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet skall upphöra. En situation som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte att förfarandet fortsätts, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlåtas som en helhet i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Den interimistiska utredarens uppgift är att följa och övervaka gäldenärens verksamhet samt på begäran lämna borgenärerna och domstolen sådana uppgifter om gäldenärens verksamhet som kan vara av betydelse när det övervägs om saneringsförfarande skall inledas.

Utredaren skall vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom. Den som har samtyckt till att bli utredare skall underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka

Utredarens uppdrag pågår tills saneringsförfarandet upphör och även därefter i den omfattning det är nödvändigt för att utredaren skall kunna handha delgivningar och meddelanden i anslutning till att saneringsförfarandet upphör samt slutföra de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. 4 och 5 punkten.

10 §

Borgenärsdelegation

Domstolen skall tillsätta en borgenärsdelegation som gemensam företrädare för borgenärerna, om det inte skall anses onödigt på grund av att antalet borgenärer är litet. Delegationen skall ha minst tre medlemmar. Delegationen skall vara sammansatt så att olika borgenärsgrupper, så som säkerhetsborgenärer och borgenärer vilkas fordringar inbördes har samma grund, är jämbördigt företrädade.

11 §

Utredarens informationsplikt

Utredaren skall utan dröjsmål delge borgenärsdelegationen och borgenärerna samt gäldenären den utredning som nämns i 8 § 1 mom. 1 punkten. Utredaren skall regelbundet och alltid när det behövs informera borgenärsdelegationen eller, om en sådan inte tillsatts, borgenärerna om sina åtgärder och iakttagelser i samband med uppfölj-

befogade misstankar om hans opartiskhet och oberoende som utredare.

Utredarens uppdrag pågår tills saneringsförfarandet upphör och även därefter i den omfattning det är nödvändigt för att utredaren skall kunna handha delgivningar och meddelanden i anslutning till att saneringsförfarandet upphör samt slutföra de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. 4 och 5 punkten. *Den interimistiska utredarens uppdrag pågår tills beslut om inledande av förfarandet fattats eller behandlingen av ärendet dessförinnan har upphört eller domstolen förordnar något annat.*

10 §

Borgenärsdelegation

Domstolen skall på begäran av sökanden, *utredaren eller en borgenär* tillsätta en borgenärsdelegation som gemensam företrädare för borgenärerna, om det inte på grund av att antalet borgenärer är litet *eller av annan orsak* skall anses onödigt. Delegationen skall ha minst tre medlemmar. Delegationen skall vara sammansatt så att olika borgenärsgrupper, så som säkerhetsborgenärer och borgenärer vilkas fordringar inbördes har samma grund, är jämbördigt företrädade. *Borgenärsdelegationens sammansättning kan också fastställas så att de borgenärer som är viktigast med tanke på gäldenärens verksamhet är representerade i den, om detta är ägnat att främja en effektiv verksamhet inom borgenärsdelegationen.*

11 §

Utredarens informationsplikt

Utredaren skall utan dröjsmål delge borgenärsdelegationen, borgenärerna och gäldenären samt *konkursombudsmannen* den utredning som nämns i 8 § 1 mom. 1 punkten. Utredaren skall regelbundet och alltid när det behövs informera borgenärsdelegationen eller, om en sådan inte tillsatts, borgenärerna om sina åtgärder och iakt-

Gällande lydelse

nings-, övervaknings- och granskningsuppdraget samt förhandla med delegationen eller borgenärerna innan viktiga beslut fattas.

15 §

Gäldenärens förpliktelser

Om skulder som uppkommer *efter att förfarandet har börjat* stadgas i 32 § och om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

En säkerhetsborgenär har utan hinder av förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller *efter att förfarandet inletts*. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Utan hinder av förbudet i 17 §

1) skall arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet för tre månader *före inledandet av förfarandet* betalas, utom när utredaren meddelar att han anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) skall de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in *före inledandet av förfarandet* betalas,

2 a) skall av en arbetstagares fordran som

Föreslagen lydelse

tagelser i samband med uppföljnings-, övervaknings- och granskningsuppdraget samt förhandla med delegationen eller borgenärerna innan viktiga beslut fattas. *Om utredaren får veta att gäldenären väsentligt försummat att betala skulder som inte omfattas av saneringsskulder, skall utredaren informera också om detta.*

På begäran av gäldenären eller en borgenär skall utredaren redogöra för grunderna för sitt arvodesyrkande samt presentera sin uppskattning av de totala kostnaderna för saneringsförfarandet. Om de omständigheter som legat till grund för uppskattningen senare väsentligt ändras, skall utredaren lägga fram en ny uppskattning för gäldenären och borgenärerna.

15 §

Gäldenärens förpliktelser

Bestämmelser om skulder som uppkommer *efter att ansökan blivit anhängig* ingår i 32 § och om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

En säkerhetsborgenär har utan hinder av förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller *efter att ansökan blivit anhängig*. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Utan hinder av förbudet i 17 §

1) skall arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet för tre månader *innan ansökan blivit anhängig* betalas, utom när utredaren meddelar att han anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) skall de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in *innan ansökan blivit anhängig* betalas,

2 a) skall av en arbetstagares fordran som

grundar sig på arbetsgivarens intressekon-
torsverksamhet betalas ett belopp som mot-
svarar de medel vilka under tre månader
före inledandet av förfarandet har avskilts
från lön eller pension som betalas med
anledning av arbetsförhållandet,

3) skall underhållsbidrag till gäldenärens
barn betalas till den del bidraget skulle ha
haft förmånsrätt vid en utmätning vid tid-
punkten *för inledande av förfarandet*,

4) kan genom beslut av utredaren be-
talning erläggas till borgenärer vars ford-
ringar uppgår till mindre belopp, om det är
ändamålsenligt med tanke på förfarandet,

grundar sig på arbetsgivarens intressekon-
torsverksamhet betalas ett belopp som
motsvarar de medel vilka under tre månader
innan ansökan blivit anhängig har avskilts
från lön eller pension som betalas med
anledning av arbetsförhållandet,

3) skall underhållsbidrag till gäldenärens
barn betalas till den del bidraget skulle ha
haft förmånsrätt vid en utmätning vid den
tidpunkt *då ansökan blev anhängig*,

4) kan genom beslut av utredaren be-
talning erläggas till borgenärer vars ford-
ringar uppgår till mindre belopp, om det är
ändamålsenligt med tanke på förfarandet,
*samt gäldenärens fordran användas för
kvittning av saneringsskuld, om borgenären
skulle ha haft motsvarande rätt till kvitt-
ning,*

19 §

Indrivningsförbud

Sedan förfarandet inletts får mot gälde-
nären inte riktas åtgärder för indrivning
eller tryggande av betalning av en sane-
ringsskuld som omfattas av betalningsför-
budet. Åtgärder som vidtagits får inte fort-
sättas. Mot gäldenären får i fråga om en
sådan skuld inte heller riktas påföljder för
dröjsmål med betalning. Här nämnda för-
bud gäller bland annat följande åtgärder:

3) användning av en fordran som gälde-
nären har mot borgenären såsom kvittning
av borgenärens fordran; en borgenär vars
fordran inte avser en säkerhetsskuld får
dock, om han själv står i skuld till sane-
ringsgäldenären och skulden förfaller till
betalning vid en på förhand bestämd tid-
punkt efter det förfarandet har börjat, till ett
belopp som motsvarar ifrågavarande ford-
ran hålla inne betalning till sanerings-
gäldenären, varvid skuldförhållandet i övrigt
fortsätter på tidigare villkor, tills borge-
nären får betalning i enlighet med sane-
ringsprogrammet eller indrivningsförbudet
upphör.

19 §

Indrivningsförbud

Sedan förfarandet inletts får mot gälde-
nären inte riktas åtgärder för indrivning
eller tryggande av betalning av en sane-
ringsskuld som omfattas av betalningsför-
budet. Åtgärder som vidtagits får inte
fortsättas. Mot gäldenären får i fråga om en
sådan skuld inte heller riktas påföljder för
dröjsmål med betalning. Här nämnda för-
bud gäller bland annat följande åtgärder:

3) *av ett kreditinstitut gjord kvittning av
dess fordran med medel som gäldenären vid
tidpunkten för indrivningsförbudets inle-
dande eller efter det har insatta på sitt kon-
to i kreditinstitutet eller som då finns i kre-
ditinstitutet för att överföras till gäldenä-
rens konto, om kontot enligt kontovillkoren
kan användas för skötsel av betalningsrö-
relse.*

4) *fattande av ett för gäldenären menligt
administrativt beslut som grundar sig på*

försummelse att betala en saneringsskuld.

En borgenär har under saneringsförfarandet rätt att på motsvarande grunder som i en konkurs använda sin fordran till kvittning mot en skuld som borgenären har till gäldenären när förfarandet inleds. Ett kvittningsmeddelande skall även lämnas till utredaren. Om en annan borgenärs än en säkerhetsborgenärs skuld förfaller till betalning vid en på förhand bestämd tidpunkt efter det att ett indrivningsförbud har inletts, får borgenären till ett belopp som motsvarar hans fordran hos gäldenären hålla inne betalning till saneringsgäldenären, varvid skuldförhållandet i övrigt fortsätter på tidigare villkor, tills kvittning genomförs eller indrivningsförbudet upphör.

21 §

Förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder

Efter att förfarandet har inletts får verkställighet inte inledas i syfte att vråka gäldenären från en lägenhet som huvudsakligen används för den verksamhet som är föremål för förfarandet och som han har i sin besittning, om vråkningsbeslutet grundar sig på att hyra eller något annat vederlag för lägenheten har förfallit till betalning före skuldsaneringen, men inte betalats. Detsamma gäller beslut om att med stöd av lagen om bostadsaktiebolag (809/91) ta en lägenhet som används för nämnda ändamål i bolagets besittning. Domstolen kan dock på yrkande av borgenären tillåta verkställighet, om det med beaktande av de åtgärder som borgenären redan har vidtagit beträffande lägenheten vore oskäligt att den förhindras.

21 §

Förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder

Efter det att förfarandet har inletts får verkställighet inte inledas i syfte att vråka gäldenären från en lägenhet som huvudsakligen används för den verksamhet som är föremål för förfarandet och som han har i sin besittning, om vråkningsbeslutet grundar sig på att hyra eller något annat vederlag för lägenheten har förfallit till betalning innan ansökan blivit anhängig, men inte betalats. Detsamma gäller beslut om att med stöd av lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) ta en lägenhet som används för nämnda ändamål i bolagets besittning. Domstolen kan dock på yrkande av borgenären tillåta verkställighet, om det med beaktande av de åtgärder som borgenären redan har vidtagit beträffande lägenheten vore oskäligt att den förhindras.

22 §

Temporärt förbud

—————
Om förordnande av en interimistisk utredare föreskrivs i 83 a §.

24 §

Förhållandet till konkurs

Om en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande görs, skall *behandlingen av konkursansökan skjutas upp* tills beslutet om saneringsförfarandet har fattats. På samma sätt skall förfaras, om en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs efter att ansökan har blivit anhängig men innan ärendet har avgjorts. Om ett saneringsförfarande inleds, förfaller konkursansökan. Om ansökan om inledande av saneringsförfarande avslås, skall behandlingen av konkursansökan fortsätta. För den händelse att beslutet överklagas finns stadganden i 96 § 2 mom.

24 §

Förhållandet till konkurs

Om en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande görs, *får konkursansökan inte avgöras* förrän beslutet om saneringsförfarandet har fattats. På samma sätt skall förfaras, om en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs efter att ansökan har blivit anhängig men innan ärendet har avgjorts. Om ett saneringsförfarande inleds, förfaller konkursansökan *sedan saneringsprogrammet fastställts*. Om ansökan om saneringsförfarande avslås *eller saneringsförfarandet förordnas upphöra på annan grund än att saneringsprogrammet fastställts*, skall behandlingen av konkursansökan fortsätta. För den händelse att beslutet överklagas finns bestämmelser i 96 § 2 mom.

Om en gäldenär har sökt eller meddelar att han kommer att söka ändring i ett beslut genom vilket en ansökan om saneringsförfarande har avslagits kan den domstol som behandlar en sådan ansökan om försättande av gäldenären i konkurs som avses i 1 mom. eller som blir anhängig senare, på yrkande av gäldenären skjuta upp beslutet om försättande i konkurs tills överklagandet har avgjorts av fullföljdsdomstolen eller behandlingen av ärendet annars upphör. En förutsättning är att det finns synnerligen vägande skäl att skjuta upp beslutet, framför allt med beaktande av de grunder som gäldenären i sin ansökan har åberopat eller som gäldenären meddelar sig åberopa. Ändring får inte sökas i beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs kan domstolen på yrkande av gäldenären förordna att konkursboet inte får sälja mera egendom än vad som är nödvändigt för undvikande av förluster eller för betalning

Sedan saneringsförfarandet inletts kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs endast om gäldenären var insolvent när förfarandet inleddes och förhållandena var sådana som nämns i 7 § 1 mom. 1 punkten eller om ansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som uppkommit *efter att förfarandet inleds*. Om gäldenären försätts i konkurs, upphör saneringsförfarandet.

av de kostnader som föranleds av förvaltningen av konkursboet och skötseln av egendomen innan beslutet gällande saneringsförfarandet vunnit laga kraft eller något annat bestäms i ärendet.

Sedan saneringsförfarandet inletts kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs endast om gäldenären var insolvent när förfarandet inleddes och förhållandena var sådana som nämns i 7 § 1 mom. 1 punkten eller om konkursansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som uppkommit *efter att saneringsansökan blev anhängig. I det sistnämnda fallet skall domstolen höra utredaren, och försättandet i konkurs kan på yrkande av gäldenären skjutas upp högst en månad, om det med hänsyn till fortsättande av saneringsförfarandet finns synnerligen vägande skäl för detta. Ändring får inte sökas i beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs, upphör saneringsförfarandet.*

25 §

Borgenärens rätt att driva in en fordran hos tredje man

Om någon annan än en person som avses i 1 mom. är borgensman, medgäldenär eller ställare av säkerhet, gäller stadgandena i 19—22 §§ på motsvarande sätt indrivning av en skuld hos borgensmannen eller ur säkerhetens värde. När 20 § tillämpas skall härvid den som ställt säkerheten höras i stället för utredaren.

25 §

Borgenärens rätt att driva in en fordran hos tredje man

Om någon annan än en person som avses i 1 mom. är borgensman, medgäldenär eller ställare av säkerhet, gäller bestämmelserna i 19—22 § på motsvarande sätt indrivning av en skuld hos borgensmannen, *medgäldenären* eller ur säkerhetens värde. När 20 § tillämpas skall då den som ställt säkerheten höras i stället för utredaren.

28 §

Rättsverkningarnas giltighet

Rättsverkningarna av att förfarandet inleds fortsätter tills saneringsprogrammet fastställs *eller det med stöd av 77 § 3 mom. bestäms att programmet skall iakttas*. Om saneringsförfarandet upphör utan att något

28 §

Rättsverkningarnas giltighet

Rättsverkningarna av att förfarandet inleds fortsätter tills saneringsprogrammet fastställs. Om saneringsförfarandet upphör utan att något saneringsprogram fastställs, upphör rättsverkningarna av att förfarandet

saneringsprogram fastställs, upphör rättsverkningarna av att förfarandet inletts när domstolens beslut om försättande av gäldenären i konkurs eller om att förfarandet upphör har givits, om inte domstolen av särskilda skäl bestämmer att rättsverkningarna förblir i kraft tills beslutet har vunnit laga kraft eller något annat bestäms i saken. Om gäldenären efter att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör rättsverkningarna av inledandet när likvidationen börjar.

32 §

Skuld som uppkommit under förfarandet

Skulder som uppkommer *efter att förfarandet har inletts* skall betalas allteftersom de förfaller. Detsamma gäller vederlag och andra löpande betalningar som grundar sig på ett fortlöpande avtalsförhållande eller på fortlöpande nyttjande- eller besittningsförhållanden och som hänför sig till tiden *efter det förfarandet inleddes*.

Om gäldenären försätts i konkurs innan saneringsprogrammet upphör eller inom tre månader från det att saneringsförfarandet har upphört utan att ett saneringsprogram fastställts, har de fordringar som uppkommit efter det förfarandet inleddes till dess det upphörde samt räntan på dessa fordringar till den tidpunkt då medlen redovisas bästa förmånsrätt till betalning vid konkurs efter de fordringar som avses i 3 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992). Utredarens och övervakarens obetalda arvoden och ersättningar samt räntan på dessa till den tidpunkt då medlen redovisas skall dock betalas först.

inletts när domstolens beslut om försättande av gäldenären i konkurs eller om att förfarandet upphör har givits, om inte domstolen av särskilda skäl bestämmer att rättsverkningarna förblir i kraft tills beslutet har vunnit laga kraft eller något annat bestäms i saken. Om gäldenären efter det att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör rättsverkningarna av inledandet när likvidationen börjar.

32 §

Skuld som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan

Skulder som uppkommer *efter det att ansökan blivit anhängig* skall betalas allteftersom de förfaller. Detsamma gäller vederlag och andra löpande betalningar som grundar sig på ett fortlöpande avtalsförhållande eller på fortlöpande nyttjande- eller besittningsförhållanden och som hänför sig till tiden efter det ansökan blivit anhängig.

Om gäldenären försätts i konkurs *på en ansökan* som har gjorts innan saneringsprogrammet upphör eller, *om saneringsförfarandet har upphört utan att ett saneringsprogram har fastställts, på en sådan ansökan som har varit anhängig under saneringsförfarandet eller som gjorts inom tre månader från det att saneringsförfarandet har upphört*, har de fordringar som uppkommit efter det förfarandet inleddes till dess det upphörde samt räntan på dessa fordringar till den tidpunkt då medlen redovisas bästa förmånsrätt till betalning vid konkurs efter de fordringar som avses i 3 § i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992). Utredarens och övervakarens obetalda arvoden och ersättningar samt räntan på dessa till den tidpunkt då medlen redovisas skall dock betalas först.

37 §

Återvinning på yrkande av en borgenär

 Borgenären skall väcka talan enligt 2 mom. inom sex månader från det han fick veta att saneringsförfarandet har inletts. Domstolen skall ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken.

37 §

Återvinning på yrkande av en borgenär

 Borgenären skall väcka talan enligt 2 mom. inom sex månader från det att saneringsförfarandet inleddes. Domstolen skall ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken. Utredaren kan börja driva talan genom att meddela detta i sitt yttrande till domstolen. Talan anses då grunda sig på utredarens yrkande. Borgenären har rätt att av gäldenärens tillgångar få ersättning för de rättegångskostnader som föranletts av att talan väckts. En eventuell tvist angående ersättningen avgörs av domstol.

42 §

Åtgärder och arrangemang

I saneringsprogrammet skall individualiseras de åtgärder och arrangemang som syftar till sanering av gäldenärens verksamhet samt de åtgärder och arrangemang som gäller gäldenärens och borgenärernas ställning samt motiveringen för dem. I programmet skall bland annat bestämmas om

 4) regleringar som gäller saneringsskulder,

 I fråga om skulderna skall saneringsprogrammet innehålla ett betalningsprogram, av vilket framgår skuldregleringens innehåll och betalningstidtabell särskilt för varje skuld samt för varje vanlig skuld en uppskattning av hurdan utdelningen skulle ha blivit i en konkurs, om 32 § 2 mom. inte tillämpas.

42 §

Åtgärder och arrangemang

I saneringsprogrammet skall individualiseras de åtgärder och arrangemang som syftar till sanering av gäldenärens verksamhet samt de åtgärder och arrangemang som gäller gäldenärens och borgenärernas ställning samt motiveringen för dem. I programmet skall bland annat bestämmas om

 4) regleringar som gäller saneringsskulder samt betalning av tilläggsprestationer,

 I fråga om skulderna skall saneringsprogrammet innehålla ett betalningsprogram, av vilket framgår skuldregleringens innehåll och betalningstidtabell särskilt för varje skuld samt för varje vanlig skuld en uppskattning av hurdan utdelningen skulle ha blivit i en konkurs, om 32 § 2 mom. inte tillämpas. Av betalningsprogrammet skall också framgå uppgifter om de kvittningar som verkställts under saneringsförfarandet.

43 §

Skulder som uppkommit under förfarandet

Saneringsprogrammet skall utarbetas med

43 §

Ställningen för skulder som uppkommit efter anhängiggörande av ansökan

Saneringsprogrammet skall utarbetas med

beaktande av att skulder som uppkommit under förfarandet skall betalas efter de prestationer som enligt 45 § hänförs till säkerhetsskulderna och kreditkostnaderna för dem, men före övriga skulder.

beaktande av att skulder som uppkommit efter att ansökan blivit anhängig skall betalas efter de prestationer som enligt 45 § hänförs till säkerhetsskulderna och kreditkostnaderna för dem, men före övriga skulder.

44 §

Skuldsaneringsmetoder

I saneringsprogrammet kan bestämmas att gäldenären till borgenärerna skall betala tilläggsprestationer, om gäldenärens ekonomiska ställning förbättras från det saneringsprogrammet har fastställts till dess det upphör. Det kan dock inte bestämmas att medel som gäldenären rimligen behöver för en fortsättning av verksamheten skall användas till betalning av tilläggsprestationer. Rätt till tilläggsprestation före andra borgenärer och med inbördes lika andelar har de borgenärer för vilka beloppet av deras kapitalfordringar har sänkts genom skuldregleringen, dock inte borgenärer med efterställda fordringar.

47 §

Oklara och okända samt vissa andra saneringsskulders ställning

En saneringsskuld som inte har anmälts i förfarandet av gäldenären eller i enlighet med 71 § 1 mom. 3 punkten av borgenären och som inte annars har kommit till utredarens kännedom innan saneringsprogrammet fastställs upphör när saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat bestäms i programmet. En borgenär som har realsäkerhet för sin fordran är dock utan hinder av det ovan sagda berättigad att driva in sin fordran ur värdet av säkerheten.

47 §

Oklara och okända samt vissa andra saneringsskulders ställning

En saneringsskuld som inte har anmälts i förfarandet av gäldenären eller i enlighet med 71 § 1 mom. 3 punkten av borgenären och som inte annars har kommit till utredarens kännedom innan saneringsprogrammet fastställs upphör när saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat bestäms i programmet. *Skulden upphör dock inte om borgenären inte kände till och inte heller borde ha känt till den och skulden inte kommit till utredarens kännedom innan programmet fastställdes.* En borgenär som har realsäkerhet för sin fordran är utan hinder av det ovan sagda berättigad att driva in sin fordran ur värdet av säkerheten.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §

Fastställelse med samtycke av alla borgenärer

Programmet får dock inte fastställas, om

2) *det finns grundad anledning att anta att förutsättningarna för att genomföra programmet saknas.*

51 §

Fastställelse med samtycke av gruppmajoriteter

Borgenärerna skall indelas i grupper på följande sätt:

1) säkerhetsborgenärerna indelas *enligt arten av säkerhetsrätt och så att de borgenärer vilka som säkerhet har en företagsinteckning hänförs till en egen grupp,*

2) andra än säkerhetsborgenärer indelas så att till samma grupp hör de borgenärer som utanför saneringsförfarandet har lika rätt till betalning,

3) *de grupper som nämns i 2 punkten kan ytterligare delas in i särskilda grupper så att till varje grupp hör de borgenärer vilkas fordringar har en grund av samma slag,*

4) *utan hinder av vad som stadgas i 3 punkten kan till en egen grupp hänföras borgenärer med små fordringar som understiger ett visst belopp.*

53 §

Hinder för fastställande

Även om kraven enligt 51 och 52 §§ uppfylls får saneringsprogrammet inte fastställas, om

2) *det finns grundad anledning att anta att förutsättningar för att genomföra prog-*

50 §

Fastställelse med samtycke av alla borgenärer

Programmet får dock inte fastställas, om

2) *det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för att genomföra programmet.*

51 §

Fastställelse med samtycke av gruppmajoriteter

Borgenärerna skall indelas i grupper på följande sätt:

1) säkerhetsborgenärer,

2) borgenärer som har en företagsinteckning som säkerhet,

3) *andra än säkerhetsborgenärer så, att de borgenärer vilkas fordringar kan drivas in utan dom eller utslag så som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961) bildar en egen grupp av dessa,*

4) *borgenärer vilkas fordringar enligt 6 § i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning är efterställda indelas i egna grupper enligt fordringarnas inbördes ordning.*

53 §

Hinder för fastställande

Även om kraven enligt 51 och 52 § uppfylls får saneringsprogrammet inte fastställas, om

2) *det inte har lagts fram en tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för*

rammet saknas,

Finns det inte särskilda motskäl, får programmet inte heller fastställas, om

1) gäldenären eller någon för hans räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har begått ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1—3 eller 6 § strafflagen eller ett bokföringsbrott eller är åtalad eller misstänkt för ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad eller misstänkt för ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig eller med fog kan misstänkas ha gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han kan meddelas näringsförbud.

9 kap

**Saneringsprogrammets rättsverkningar
samt genomförande och ändringar av det
samt när programmet förfaller**

63 §

Ändring av programmet

Innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar det fastställda programmet kan ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker.

Om beloppet av en saneringsskuld eller en borgenärs rätt fastställs annorlunda än vad som med stöd av 47 § 1 mom. har beaktats i saneringsprogrammet, skall programmet på yrkande av borgenären eller gäldenären ändras i den mån det avgörande som gäller borgenärens rätt påverkar innehållet i skuldreglering enligt programmet eller betalningsprogrammets innehåll. Det-

att genomföra programmet,

Programmet skall inte heller fastställas, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för att inleda saneringsförfarandet.

9 kap.

**Saneringsprogrammets rättsverkningar
samt genomförande och ändringar av det
samt när programmet förfaller**

63 §

Ändring av programmet

Innehållet i en skuldreglering eller ett betalningsprogram som motsvarar det fastställda programmet kan ändras med samtycke av den borgenär vars rätt ändringen kränker. *Samtycke behövs dock inte, om borgenärens fordran till sitt belopp är liten och om borgenärens ställning som en följd av ändringen inte förändras väsentligt.*

Om beloppet av en saneringsskuld eller en borgenärs rätt fastställs annorlunda än vad som med stöd av 47 § 1 mom. har beaktats i saneringsprogrammet, skall programmet på yrkande av borgenären eller gäldenären ändras i den mån det avgörande som gäller borgenärens rätt påverkar innehållet i skuldreglering enligt programmet eller betalningsprogrammets innehåll. Det-

Gällande lydelse

samma gäller på motsvarande sätt om för borgenären på grund av återvinning av betalning uppkommer en fordran som avses i 38 §.

Om av gäldenärens verksamhet från det saneringsprogrammet har fastställts till dess det upphör uppkommer avsevärd vinst som överstiger ett belopp som framgår av saneringsprogrammet eller vad som skäligt kan förutsättas med tanke på fortsatt verksamhet, kan innehållet i skuldregleringarna på yrkande av övervakaren eller en borgenär ändras så att vinsten till den delen skall delas ut till borgenärerna. Rätt till tilläggsprestation före andra borgenärer och med inbördes lika andelar har de borgenärer för vilka beloppet av deras kapitalfordringar har sänkts genom skuldregleringen, dock inte borgenärer med efterställda fordringar.

Föreslagen lydelse

samma gäller på motsvarande sätt, om för borgenären på grund av återvinning av betalning uppkommer en fordran som avses i 38 § eller det uppdagas någon annan saneringsskuld som inte upphört med stöd av 57 § 1 mom. Vid en ändring av betalningsprogrammet skall en borgenär i skuldregleringarna likställas med andra borgenärer i samma ställning.

(upphävs)

63 a §

Yrkande på tilläggsprestation

Ett yrkande på uppfyllande av en tilläggsprestationsskyldighet som fastställts i saneringsprogrammet kan framställas av övervakaren eller en borgenär.

Om inte något annat bestäms i saneringsprogrammet, skall ansökan om fullgörande av en tilläggsprestationsskyldighet göras hos domstolen inom ett år efter det att slutredogörelsen om hur programmet har fullföljts har antecknats i konkurs- och företagssaneringsregistret.

65 §

Beslut om att programmet förfaller

Domstolen kan på yrkande av övervakaren eller en borgenär bestämma att saneringsprogrammet skall förfalla om

1) det efter att programmet har fastställts framkommer omständigheter som enligt

65 §

Beslut om att programmet förfaller

Domstolen kan på yrkande av övervakaren eller en borgenär bestämma att saneringsprogrammet skall förfalla, om

1) det efter att programmet har fastställts framkommer omständigheter som enligt 7 §

53 § 2 mom. hade hindrat att programmet fastställs om de då hade varit kända, eller

2 mom. hade hindrat att programmet fastställs om de då hade varit kända, eller

Om gäldenären är en enskild näringsidkare eller yrkesutövare och det under saneringsprogrammet fattas beslut om inledande av skuldsanering för privatperson, förfaller ett saneringsprogram som fastställts med stöd av denna lag. Domstolen kan dock förordna att saneringsprogrammet trots skuldsaneringen inte skall förfalla, om det finns särskilda skäl för detta på grund av att största delen av de skulder som saneringsprogrammet omfattar har betalats enligt programmet.

66 a §

Okända borgenärers ställning

Om det först sedan saneringsprogrammet avslutats uppdagas en saneringsskuld, på grundval av vilken saneringsprogrammet skulle ha kunnat ändras, skall gäldenären betala det belopp på skulden som borgenären skulle ha fått om skulden ingått i saneringsprogrammet.

67 §

Behörig domstol

Ärenden som gäller saneringsförfarande enligt denna lag behandlas i följande underrätter: Björneborgs tingsrätt, Esbo tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, Joensuu tingsrätt, Jyväskylä tingsrätt, *Kajana tingsrätt*, *Kotka tingsrätt*, Kuopio tingsrätt, Lahtis tingsrätt, Rovaniemi tingsrätt, *Seinäjoki tingsrätt*, *S:t Michels tingsrätt*, Tammerfors tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, *Vanda tingsrätt*, Vasa tingsrätt, Villmanstrands tingsrätt, Åbo tingsrätt och Ålands tingsrätt. Om domstolarnas domkretsar i dessa ärenden stadgas genom förordning.

När en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs under saneringsförfarandet skall den behandlas i den under-

67 §

Behörig domstol i ett ärende som gäller saneringsförfarande

Ärenden som gäller saneringsförfarande enligt denna lag behandlas i följande tingsrätter: Björneborgs tingsrätt, Esbo tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, Joensuu tingsrätt, Jyväskylä tingsrätt, Kuopio tingsrätt, Lahtis tingsrätt, Rovaniemi tingsrätt, Tammerfors tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, Vasa tingsrätt, Villmanstrands tingsrätt, Åbo tingsrätt och Ålands tingsrätt. I fråga om domstolarnas domkretsar i dessa ärenden föreskrivs genom förordning av statsrådet.

(upphävs)

Gällande lydelse

rätt där saneringsförfarandet är anhängigt. Om gäldenären försätts i konkurs, skall den domstol som fattat beslutet samtidigt förordna en tillfällig förvaltare av boet och föra över ärendet till den underrätt som annars är behörig att behandla gäldenärens konkurs. Den sistnämnda domstolen beslutar om den fortsatta behandlingen av ärendet.

Föreslagen lydelse

67 a §

*Behörig domstol i ett ärende som gäller
försättande i konkurs*

Om en konkursansökan avseende gäldenären är anhängig när ansökan om inledande av saneringsförfarande blir anhängig eller om en konkursansökan blir anhängig innan beslut om inledande av saneringsförfarandet har vunnit laga kraft, behandlas konkursansökan vid den tingsrätt där saneringsförfarandet är anhängigt eller som har behandlat ärendet om inledande av saneringsförfarande. Den tingsrätt hos vilken konkursansökan har gjorts skall överföra konkursansökan att avgöras av den tingsrätt som behandlar eller behandlat saneringsansökan.

När en ansökan om att gäldenären skall försättas i konkurs görs under saneringsförfarandet skall den behandlas i den tingsrätt där saneringsförfarandet är anhängigt.

Om gäldenären försätts i konkurs kan den tingsrätt om avses i 1 eller 2 mom. överföra ärendet till den tingsrätt som annars är behörig att behandla gäldenärens konkurs, om detta är ändamålsenligt. Tingsrätten skall samtidigt utse en boförvaltare.

68 §

Behandlingsordning

Ett ärende som gäller företagssanering skall behandlas så snabbt som saken kräver.

69 §

Ansökan

Till ansökan skall fogas en behövlig utredning om gäldenären. Gäldenären skall dessutom till sin ansökan bifoga en utredning om sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska ställning.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan skall av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande.

69 §

Ansökan

Till ansökan skall fogas en behövlig utredning om gäldenären. Gäldenären skall dessutom till sin ansökan bifoga en utredning om sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska ställning. *Om gäldenären inte på det sätt som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten har gjort ansökan tillsammans med sina borgenärer och borgenärerna inte har förordat ansökan, skall gäldenären i sin ansökan dessutom redogöra för de främsta orsakerna till sina ekonomiska svårigheter, hur gäldenärens verksamhet avses fortsätta samt med vilka medel de kostnader som saneringsförfarandet medför skall täckas och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är saneringsskulder.*

En ansökan om inledande av saneringsförfarande kan inte tas upp till prövning medan det finns ett fastställt gällande saneringsprogram.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan skall av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande. *Om gäldenärens ansökan på det sätt som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten gjorts tillsammans med borgenärer eller borgenärerna i fråga har förordat gäldenärens ansökan, kan saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs.*

Gällande lydelse

73 §

Avsaknad av programförslag

Om domstolen inte inom utsatt tid har tillställts ett sådant förslag till saneringsprogram som uppfyller kraven i 41 och 42 §§, skall domstolen ge sökanden och den som eventuellt lagt fram ett bristfälligt förslag tillfälle att bli hörd. Om hörandet inte föranleder något annat, skall domstolen fatta beslut om att saneringsförfarandet skall upphöra.

Föreslagen lydelse

73 §

Avsaknad av programförslag

Om domstolen inte inom utsatt tid har tillställts ett sådant förslag till saneringsprogram som uppfyller kraven i 41 och 42 §, skall domstolen ge sökanden, *utredaren* och den som eventuellt lagt fram ett bristfälligt förslag tillfälle att bli hörd. Om hörandet inte föranleder något annat, skall domstolen fatta beslut om att saneringsförfarandet skall upphöra.

76 §

Behandling och delgivning av programförslaget samt omröstningsförfarande

Ett omröstningsförfarande är dock inte nödvändigt om en i 52 § avsedd majoritet i varje borgenärsgrupp skriftligen har godkänt programförslaget och ingen av borgenärerna i ett yttrande som avses i 72 § har åberopat en omständighet på grundval av vilken saneringsprogrammet borde lämnas utan fastställelse.

77 §

Beslut om fastställande av saneringsprogram

Domstolen kan när den fastställer saneringsprogrammet bestämma att det skall iakttas trots att ändring söks, om inte den domstol där ärendet är anhängigt på grund av att ändring har sökts beslutar något annat.

77 §

Beslut om fastställande av saneringsprogram

Saneringsprogrammet skall iakttas trots att ändring söks, om inte den domstol där ärendet är anhängigt på grund av att ändring har sökts beslutar något annat.

81 §

Delgivningssätt

Delgivningar enligt denna lag kan skötas per post, *telefax eller elektronisk post*, om

81 §

Delgivningssätt

Delgivningar enligt denna lag kan ske per post eller med hjälp av *en elektronisk data-*

det inte är nödvändigt att delgivningen sköts mot delgivningskvitto eller mottagningsbevis eller på något annat bevisligt delgivningssätt som föreskrivs för tvistemål.

83 §

Förordnande av utredare

Utredaren utses på framställning av en borgenär i samband med att beslut om att inleda saneringsförfarande fattas. *Framlägger ingen av borgenärerna ett godtagbart förslag* till utredare, skall domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.

överföringsmetod, om det inte är nödvändigt att delgivningen sker mot delgivningskvitto eller mottagningsbevis eller på något annat bevisligt delgivningssätt som föreskrivs för tvistemål.

Ett meddelande som har avsänts med användning av en elektronisk dataöverföringsmetod anses ha anlänt till mottagaren inom föreskriven tid, om det har anlänt så som bestäms i 10 och 11 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

83 §

Förordnande av utredare

Utredaren utses på framställning av en borgenär *eller av gäldenären* i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. *Om inget godtagbart förslag framställs*, skall domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.

83 a §

Interimistisk utredare

Domstolen kan, när den fattar beslut om sådana temporära förbud som avses i 22 § eller därefter, på yrkande av gäldenären eller en borgenär vid behov utse en interimistisk utredare. I fråga om den interimistiska utredarens uppgifter föreskrivs i 8 § 2 mom. På den interimistiska utredaren tillämpas vad som föreskrivs i 9 § 1 mom. om utredarens rätt att få uppgifter, i 12 § om jäv, i 14 § om tystnadsplikt, i 83 § om förordnande av utredare, i 85 § om övervakning och tvångsmedel, i 86 § om skiljande av en utredare från hans uppdrag, i 87 § om utredarens arvode och ersättning för kostnader samt i 94 § 1 mom. om ersättningsskyldighet för utredaren.

84 §

Tillsättande av borgenärsdelegationen och beslutsfattandet i den

Borgenärsdelegationen kan tillsättas när beslut om att inleda förfarandet fattas eller senare. Varje enskild medlem i delegationen förordnas på framställning av en borgenär som hör till borgenärgruppen i fråga. Delegationen kan senare kompletteras med en företrädare för en sådan borgenärsgroup som inte är företrädd i delegationen. Borgenärsdelegationen väljer inom sig en ordförande.

84 §

Tillsättande av borgenärsdelegationen och beslutsfattandet i den

Borgenärsdelegationen kan tillsättas när beslut om att inleda förfarandet fattas eller senare. *Om inte annat föranleds av 10 §*, förordnas varje enskild medlem i delegationen på framställning av en borgenär som hör till borgenärgruppen i fråga. Delegationen kan senare kompletteras med en företrädare för en sådan borgenärsgroup som inte är företrädd i delegationen. Borgenärsdelegationen väljer inom sig en ordförande.

87 §

Utredarens arvode och ersättningar för kostnader

Utredaren har rätt till ersättning av gäldenärens medel för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörande av uppdraget. På yrkande av utredaren skall sådan ersättning betalas redan innan uppdraget har slutförts, om detta skall anses motiverat med beaktande av kostnaderna.

87 §

Utredarens arvode och ersättningar för kostnader

Utredaren har rätt till ersättning av gäldenärens medel för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörande av uppdraget. På yrkande av utredaren skall sådan ersättning betalas *i förskott eller* innan uppdraget har slutförts, om detta skall anses motiverat med beaktande av kostnaderna.

88 §

Kostnader för borgenärsdelegationen

Om inte något annat bestäms i saneringsprogrammet, skall ersättning för de nödvändiga kostnader som en medlem i borgenärsdelegationen har åsamkats av deltagandet i delegationens arbete betalas av borgenärerna i den borgenärsgroup som han företräder.

En medlem i borgenärsdelegationen har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag, om den borgenärsgroup som han företräder så beslutar. Beslutet kräver enkel majoritet uträknad enligt såväl antalet borgenärer

88 §

Kostnader för borgenärsdelegationen

Om inte något annat bestäms i saneringsprogrammet, skall ersättning för de nödvändiga kostnader som en medlem i borgenärsdelegationen har åsamkats av deltagandet i delegationens arbete betalas av borgenärerna i den borgenärsgroup som han företräder *eller är medlem i*.

En medlem i borgenärsdelegationen har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag, om den borgenärsgroup som han företräder *eller är medlem i* så beslutar. Beslutet kräver enkel majoritet uträknad enligt såväl

som beloppet av fordringarna.

90 §

*Saneringsförfarande utan utredare och
borgenärsdelegation*

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om *ingen av borgenärerna* har gjort framställning om förordnande av utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och *ingen av borgenärerna* yrkar att en utredare skall utses. Efter att förfarandet har inletts kan en utredare utses om någon av borgenärerna kräver det.

Domstolen kan förordna en utredare, även om *ingen av borgenärerna har yrkat det*, om det av särskilt skäl anses behövligt. Även om det har yrkats att en utredare skall förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövligt att förordna en utredare.

92 §

Snabbt fastställande av saneringsprogram

Tillställs domstolen ett förslag till saneringsprogram och samtliga kända borgenärs samtycke till det samt gäldenärens skriftliga yttrande om förslaget, kan förslaget utan hinder av 72 och 74—76 §§ fastställas som saneringsprogram, om det inte finns något hinder för det.

antalet borgenärer som beloppet av fordringarna.

90 §

*Saneringsförfarande utan utredare och
borgenärsdelegation*

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om *ingen* har gjort framställning om förordnande av utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och *ingen* yrkar att en utredare skall utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses, om någon av borgenärerna eller gäldenären kräver det.

Domstolen kan förordna en utredare, även om *ingen har yrkat det*, om det av särskilt skäl anses behövligt. Även om det har yrkats att en utredare skall förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövligt att förordna en utredare.

92 §

Snabbt fastställande av saneringsprogram

Om det inte finns något sådant hinder som avses i 3 mom. kan ett förslag till saneringsprogram utan hinder av 72 och 74—76 § fastställas som saneringsprogram, om förslaget har inkommit

1) ett skriftligt godkännande av alla de kända borgenärer vilkas fordringar uppgår till sammanlagt minst 80 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och av varje borgenär vars fordringsbelopp uppgår till minst 5 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp, samt

2) ett skriftligt yttrande från gäldenären.

Domstolen skall i samband med programförslaget tillställas en utredning om hur och när de borgenärer som inte godkänt förslaget har delgivits förslaget och beretts möjlighet att uttala sig om det samt de skriftliga yttrandena från de borgenärer som motsatt sig förslaget.

Ett förslag till saneringsprogram kan inte fastställas om förslaget inte vad gäller en sådan borgenär som motsatt sig det överensstämmer med 44—46 § eller om det annars för borgenärens del avviker från denna lags bestämmelser om borgenärens ställning eller om det finns ett sådant hinder för fastställande av programmet som avses i 50 § 2 mom. eller i 55 §.

14 kap.

Skadeståndsskyldighet

95 a §

Ersättning för överlåtelse av en fordran

Om gäldenären under indrivningsförbudet överlåter en fordran så att en borgenär förlorar sin möjlighet till kvittning, skall gäldenären ersätta den skada som därigenom orsakats borgenären.

96 §

Ändringssökande

Om ändring har sökts i ett beslut genom vilket en ansökan om saneringsförfarande har avslagits och gäldenären har försatts i konkurs innan ärendet har avgjorts av fullföljdsdomstolen, skall konkursen förfalla, om saneringsförfarande inleds. *Saneringskulder är då de kulder som har uppkommit innan konkursen inleddes*, och de kulder som har uppkommit under konkursen skall jämföras med kulder som uppkommer medan saneringsförfarandet pågår. Om saneringsförfarandet inleds genom beslut av fullföljdsdomstolen och en ansökan om att försätta gäldenären i konkurs

96 §

Ändringssökande

Om ändring har sökts i ett beslut genom vilket en ansökan om saneringsförfarande har avslagits och gäldenären har försatts i konkurs innan ärendet har avgjorts av fullföljdsdomstolen, skall konkursen förfalla, om saneringsförfarande inleds. Kulder som har uppkommit under konkursen jämföras med kulder som uppkommer medan saneringsförfarandet pågår. Om saneringsförfarandet inleds genom beslut av fullföljdsdomstolen och en ansökan om att försätta gäldenären i konkurs då är anhängig, *förfaller ansökan när saneringsprogrammet fastställs*.

kurs då är anhängig, förfaller ansökan.

En domstol som har avgjort ett ärende som gäller inledande av saneringsförfarande skall utan dröjsmål vidarebefordra en ändringsansökan till den domstol som skall behandla den. Besvären skall behandlas i brådskande ordning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Om inte annat bestäms i 4—12 mom., tillämpas denna lag om en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande eller fastställande av ett saneringsprogram med stöd av 92 § eller en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs blir anhängig efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 10 § 1 mom., 84 § 1 mom. och 88 § 1 och 2 mom. om borgenärsdelegationen tillämpas även när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har blivit anhängig före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 24 § 1 och 2 mom. om behandlingen av en konkursansökan tillämpas även när en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande eller en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs har blivit anhängig före lagens ikraftträdande.

På drivande av en återvinningstalan tillämpas 37 § 3 mom. i denna lag, om domstolen hör utredaren i ett sådant ärende som en borgenär anhängiggjort efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 63 § 2 mom. om ändring av saneringsprogrammet tillämpas vid ett ärende som blivit anhängigt efter lagens ikraftträdande även när saneringsansökan har blivit anhängig eller saneringsprogrammet fastställts före lagens ikraftträdande.

Om saneringsprogrammet har fastställts före lagens ikraftträdande eller fastställs i ett ärende där ansökan om inledande av ett saneringsförfarande är anhängig vid lagens ikraftträdande får tilläggsprestation yrkas med stöd av 63 § 4 mom. i den lydelse det hade vid denna lags ikraftträdande, om inte annat bestäms i saneringsprogrammet. I detta fall tillämpas även 63 a § om yrkande på tilläggsprestation. Om slutredogörelsen

om hur programmet fullföljts före lagens ikraftträdande har antecknats i konkurs- och företagssaneringsregistret kan övervakaren eller en borgenär dock utan hinder av 63 a § 2 mom. yrka på tilläggsprestation inom ett år efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 65 § 2 mom. angående när ett saneringsprogram förfaller tillämpas, om ett beslut om att inleda skuldsanering för privatperson fattas efter lagens ikraftträdande.

En domstols behörighet i ärenden som gäller saneringsförfarande bestäms efter lagens ikraftträdande enligt 67 § 1 mom. En behörig tingsrätt enligt den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande behandlar dock ett ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 76 § 5 mom. om omröstningsförfarandet tillämpas även när en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 83 § 1 mom. och 83 a § om förordnande av utredare samt 87 § 2 mom. om utredarens kostnader tillämpas även när ansökan om inledande av ett saneringsförfarande har gjorts före lagens ikraftträdande.

2.

Lag**om ändring av 23 § i lagen om återvinning till konkursbo**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen av den 26 april 1991 om återvinning till konkursbo (758/1991) 23 § 2 mom.
 som följer:

Gällande lydelse

23 §

Talan om återvinning

Återvinning yrkas genom talan vid domstol eller genom anmärkning mot en bevakning. I stället för vid det forum som avses i 10 kap. rättegångsbalken kan talan väckas vid den *domstol* som har behandlat frågan om försättande av gäldenären i konkurs. Boförvaltaren kan även yrka återvinning genom att göra en invändning mot något annat yrkande som har framställts mot konkursboet.

Föreslagen lydelse

23 §

Talan om återvinning

Återvinning yrkas genom talan vid domstol eller genom anmärkning mot en bevakning. I stället för vid det forum som avses i 10 kap. i rättegångsbalken kan talan väckas vid den *tingsrätt* som har behandlat frågan om försättande av gäldenären i konkurs och *i samband med ett saneringsförfarande vid den tingsrätt som har behandlat ärendet om inledande av saneringsförfarandet*. Boförvaltaren kan även yrka återvinning genom att göra en invändning mot något annat yrkande som har framställts mot konkursboet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
 Denna lag tillämpas, om ett saneringsförfarande inleds efter lagens ikraftträdande.

Statsrådets förordning

om ändring av förordningen om företagssanering

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, upphävs i förordningen av den 25 januari 1993 om företagssanering (55/1993) 1 § 3 mom., ändras 1 § 1 mom. 4, 6 och 8 punkten samt 5 a § 1 mom., av dem 5 a § 1 mom. sådant det lyder i förordning 961/1994, samt fogas till förordningen en ny 1 a § och till 3 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 §

Gäldenärens ansökan

Till gäldenärens ansökan om inledande av saneringsförfarande skall fogas

4) en kopia av bokslutshandlingarna för de två senaste räkenskapsperioderna samt, om det har förflutit över fyra månader från utgången av den senaste räkenskapsperioden, ett mellanbokslut, som inte får vara äldre än tre månader,

6) en borgenärsförteckning i vilken antecknats åtminstone de borgenärer vilkas fordringar överskrider 1 000 euro och varje enskild borgenärs adress, beloppet av hans fordran samt eventuella säkerheter som ställts för den samt namn och adress för borgenmännen och dem som ställt säkerhet,

8) en utredning som avses i 1 a § som gjorts av en revisor som godkänts av Centralhandelskammaren eller, om gäldenären

enligt lag inte behöver ha en sådan revisor, av en handelskammare,

1 a §

Revisorns utredning

En sådan utredning som avses i 1 § 1 mom. 8 punkten skall innehålla

1) ett yttrande om det senaste bokslutet och mellanbokslutet som fogats till ansökan,

2) ett yttrande om de omständigheter som skall beaktas vid bedömningen av gäldenärens ekonomiska ställning på basis av bokslutet,

3) ett yttrande om den utredning som avses i 69 § 2 mom. i lagen om företagssanering och som avser de främsta orsakerna till gäldenärens ekonomiska svårigheter, den fortsatta verksamheten, täckandet av de kostnader som saneringsförfarandet medför och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är saneringsskulder,

4) uppgifter om övriga omständigheter som kan vara av betydelse vid prövningen av förutsättningarna för att inleda ett saneringsförfarande som avses i 6 och 7 § i lagen om företagssanering, i nödvändig utsträckning.

3 §

Gemensam ansökan av gäldenären och borgenärerna

—————
Vad som i 1 mom. föreskrivs om gemensam ansökan gäller även en i 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen om företagssanering avsedd ansökan från gäldenären som förordas av borgenärer.

5 a §

Anmälningssätt

Anmälningar som avses i 3 a och 5 § kan göras per post eller med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Till utsökningsmyndigheterna och domstolarna kan anmälningarna också göras per telefon. Om det finns skäl för detta skall en anmälan som har gjorts på annat sätt än per post dock utan oskäligt dröjsmål också sändas per post i original.

—————
Denna förordning träder i kraft den 20 .